

FANTASTICA

NUMĂRUL 3 - TOAMNA 2014

ISSN 2360 - 087X

ALLETTE DE BODARD

DĂNUȚ UNGUREANU

MARIAN TRUȚĂ

CRISTIAN M TEODORESCU

TEODORA MATEI

ALEXANDRU LAMBA

AUREL CĂRĂȘEL

ANTUZA GENESCU

MIHAI IOVĂNEL

CĂTĂLIN STURZA

FRANCISCUS GEORGIUS

PAUL KINCAID

CORNEL MĂRGINEAN

IRVIN T CREVE

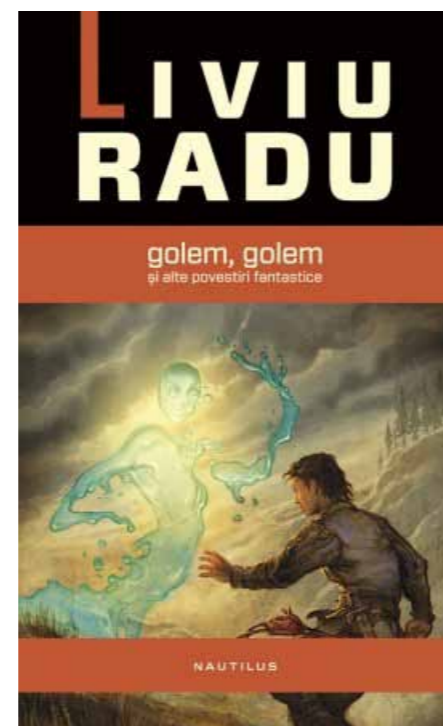
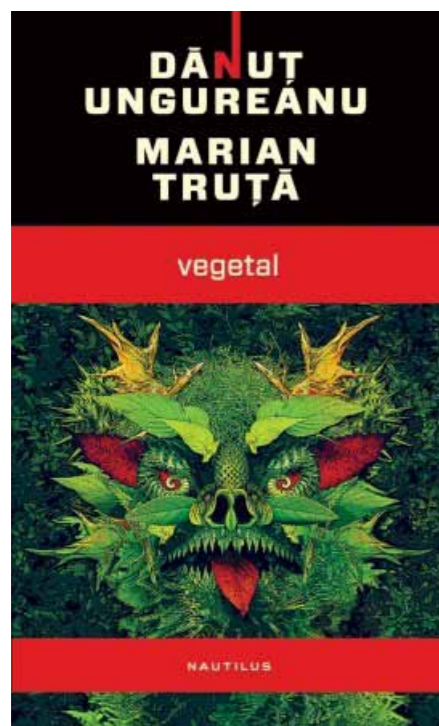
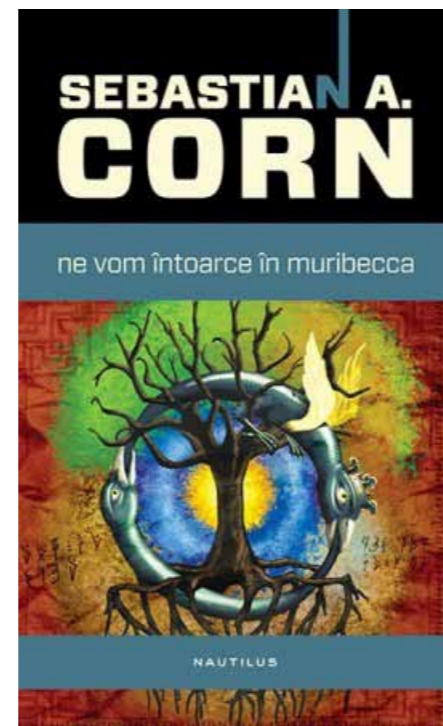
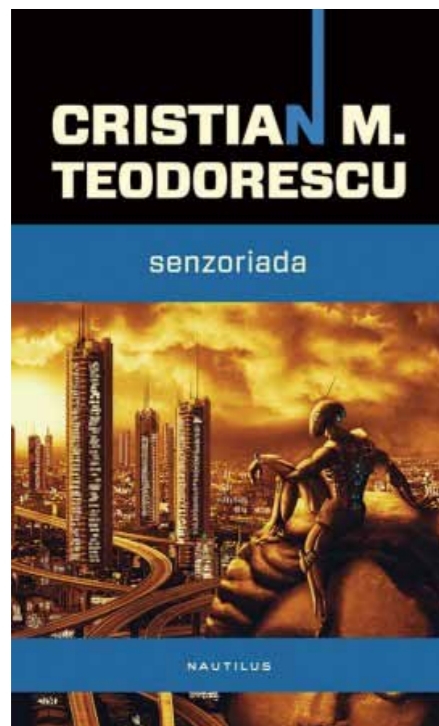

DOSAR GERMANIA SF

PROF. DR. SONJA FRITZSCHE - MICHAEL IWOLEIT
JAKOB SCHMIDT & HELMUT W. ALPERS
LARS SCHMEINK - FRANZ ROTTENSTEINER - FRANK HEBBEN
HELMUTH MOMMERS
SVEN KLÖPPING - THORSTEN KÜPER - CRISTIAN TAMAȘ

SOCIETATEA ROMÂNĂ DE SCIENCE FICTION ȘI FANTASY

PENTRU SĂNĂTATEA DUMNEAVOASTRĂ ȘI A CELOR DIN JUR,
CONSUMAȚI ZILNIC SF ROMÂNESC

SUMAR

SPECIAL

Shamrokon (Eurocon) 3
de Antuza Genescu

DOSAR GERMANIA SF: ARTICOLE

Modul germanofon al science fiction-ului 8
de Cristian Tamaș
Science fiction-ul german 14
de Prof. Dr. Sonja Fritzsche
Câteva observații despre SF-ul german actual 23
de Michael Iwoleit
SF-ul german și germanofon după 1990 28
de Jakob Schmidt & Helmut W. Alpers
Prof. Dr. Sonja Fritzsche 35
interviu realizat de Cristian Tamaș
Lars Schmeink 44
interviu realizat de Cristian Tamaș
Franz Rottensteiner 51
interviu realizat de Will Schofield

DOSAR GERMANIA SF: PROZE

Imperium Germanicum 59
de Frank Hebben
Sfârșitul tuturor zilelor 69
de Michael K. Iwoleit
Odihnească-se în pace 75
de Helmuth Mommers
Amintiri 81
de Frank Hebben
Să vorbim despre moarte, iubito 91
de Sven Klöpping
Haptic 97
de Thorsten Küper

PROZE

Stele în așteptare 101
de Aliette de Bodard
Ceață 119
de Dănuț Ungureanu
Vânătoarea de cârțițe 145
de Marian Truță
Amnezia 151
de Cristian M Teodorescu
Crăiasa înghețatei de nucă 158
de Teodora Matei
Pando 163
de Alexandru Lamba

RECENZII

Basmе geostaționare 168
recenzie de Mihai Iovănel
Chemarea lui Cthulhu 171
recenzie de Cătălin Sturza
Brave New Worlds. Dystopian Stories 175
recenzie de Paul Kincaid

Parabolas of Science Fiction 180
recenzie de Paul Kincaid

ARTICOLE

Mitologii vegetale 186
de Franciscus Georgius

Astronomie la cinematograful 190
de Györfi-Deák György

FOILETON

La marginea curcubeului (episodul II) 192
de Aurel Cărășel

FANDOM

Cum m-am făcut Solarisian (episodul II) 195
de Dănuț Ungureanu

ȘTIINȚĂ

Originile energiei (episodul 7) 197
de Cornel Mărginean

CONFLUENȚE

Runele și autovindecarea 208
de Irvin T Creve

FANTASTICA

Numărul 3 (12) - Toamna - 2014

ISSN
2360 - 087X

Redacția

Coordonator de sumar: Cristian Tamaș

Redactor: Dănuț Ungureanu

Colaboratori:

Antuza Genescu

Silviu Genescu

Alexandru Maniu

Online

Florin Stanciu

Machetare

Creativ Husky

Shamrokon (Eurocon) Dublin, Irlanda 22-24 august 2014

corespondență de Antuza Genescu

Convențiile europene de science-fiction la care am participat până acum sunt șase la număr. Le pun la socoteală și pe cele organizate în România, la Timișoara, în 1994, și la Capidava, în 2001. E mult? E puțin? Depinde de celălalt termen al comparației. Până la urmă, nu e nici mult, nici puțin, și nici comparația nu e importantă. Important e că în vara aceasta am stat la Dublin cinci zile, dintre care ultimele două le-am petrecut la *Shamrokon*-ul găzduit de hotelul DoubleTree by Hilton. Care nu e plasat în centrul orașului și e destul de greu de găsit, dacă nu cunoști locurile.

Prevăzători, cu o zi înainte de eurocon, ne-am dotat, Laurențiu Demetrovici și cu mine, cu două hărți ale orașului și am făcut o plimbare lungă, lungă, întrebând localnicii unde e hotelul.

Unii ne-au trimis în sus pe Grand Canal, alții, în jos pe Grand Canal. Așa se face că am nimerit la un alt Hilton... unde mirosul banului era atât de greu, încât nu mai încăpea și cel de science-fiction. Până la urmă, am găsit și DoubleTree by H. Era la câteva străzi distanță de Grand Canal. Tot un hotel luxos, dar mai prietenos.

Nu ne înscriserăm la eveniment, așa că vineri, 22 august, am ajuns cu o jumătate de oră înainte de începerea programului, ca să fim siguri că rezolvăm problema înregistrării. Pe lângă ecuson, am primit o broșură alb-negru cu informații despre fiecare punct din program, o revistă format A4, color, cu prezentarea invitaților de onoare și a comitetului de organizare, și o hartă a Dublinului. Înscirerea a mers foarte repede, așa că am rămas cu timp

Revista *Shamrokon*, coperta I

până la primul punct din program. Ne-am dus la Dealers' room, purtând ecusonul la gât, dovadă că nu eram niște intruși. Dacă nu te înscrii dinainte, nu apari pe listele de participanți și nu îți se scoate ecusonul la imprimantă, ci îți scrii tu singur. Dar avantajul e că poți plăti „bilet” numai pentru zilele în care participi.

Dealers' room, așadar. Dezamăgire. Oferta de carte a fost foarte, foarte limitată, în comparație cu cea de la Zagreb, de exemplu. Spațiul de prezentare, la fel. Parcă eram într-un anticariat pe cale să se închidă. Impresia de puținătate mi s-a confirmat și a doua zi, când am revenit crezând că mi se va infirma. Am admirat desenele, tablourile și podoabele... Nu caut justificări, dar nu pot să nu mă gândesc la ceea ce aud și citesc tot mai des: cartea tipărită e pe moarte. O dovadă mai bună nu puteam primi – dacă aceasta e, într-adevăr, cauza ofertei precare de carte tipărită de la euroconul irlandez.

Am vizitat și zona dedicată fanilor: un spațiu care se dorea vesel, decorat cu un balon verde sub formă de extraterestru, o cabină a poliției și niște mese lungi, cu pliante, postere și... alte pliante și postere. Și câțiva oameni care promovau cu zâmbete evenimente SF viitoare din lume. La una din mese, un domn împărțea materiale publicitare rămase de la *LonCon 3*, a 72-a convenție mondială de SF, încheiată cu o săptămână înainte. Aș fi luat un afiș cu *Shamrokon 2014*, dar nu am găsit.

Primul punct din program mi-a atras atenția: îndrumări pentru cei care vin pentru prima oară la o convenție SF. O idee foarte bună, mi-am zis. Cum s-a început? Gazdele i-au rugat pe cei prezenți să spună dacă au mai participat la un eveniment similar și, în funcție de răspuns, le-au dat câte-un cartonaș. Eu nu aveam ce căuta acolo și, când am fost întrebată, am răspuns cinstit: nu eram novice, mai fusesem la câteva convenții. În consecință, n-am primit cartonaș. Mai departe, participanților li s-au dat sfaturi diverse, li s-a spus că trebuie să ceară voie înainte de a fotografia ceva/pe cineva, că pot intra în orice sală unde se discută un subiect care îi

Dealer's Room

interesează și pot ieși din ea oricând, dacă vor constata că, totuși, nu-i interesează, pentru că nu se va supăra nimeni. Și li s-a mai spus să nu hărțuiască invitații de onoare. Oare nu era mai bine să li se spună cum e preferabil să fie abordați invitații? Problemei hărțuirii i s-a dat, în general, multă importanță. Broșura cu programul se deschide cu un Cod de conduită, redactat cu foarte mult bun simț și bazat, probabil, pe experiența celor 35 de euroconuri anterioare. Printre altele, în acest cod scrie clar, cu litere aldine că, dacă o persoană îți cere s-o lași în pace, atunci nu mai ce căuta în preajma ei. Dacă insiști, organizatorii vor chema paza hotelului și chiar *Gardaí*, adică poliția locală. Codul este foarte bine-venit, însă m-a mirat insistența pe problema hărțuirii.

Ceremonia de deschidere, la care au vorbit principalii organizatori ai *Shamrokon*-ului, a durat puțin, iar în sală n-a fost mare înghesuială. Puțini au stat în picioare. M-am întrebat unde sunt cei peste o mie de participanți declarați pe site-ul euroconului (<http://www.shamrokon.ie/membership/membership-list>). Pe ecusoanele noastre scria numărul 1220, respectiv 1221. Nici jumătate din ei n-ar fi ieșit la o numărătoare. Poate n-au venit la deschidere. Poate sunt împrăștiați prin alte săli. Poate vin mai târziu, sâmbătă sau duminică. Dar sălile n-au fost foarte pline nici vineri, nici sâmbătă. Nu știu cum

Ceremonia de deschidere

au fost duminică, pentru că în dimineața acelei zile am părăsit Dublinul, cu părerea de rău că nu pot participa la ceremonia de premiere, ca să ridic diploma lui Eugen Cadaru.

Mai mult pentru că voiam să aflu pulsul fandomului european decât din plăcere, m-am dus la întâlnirea Societății Europene de Science Fiction – ESFS. (În paralel, în altă sală, se discuta despre traduceri...). După sugestiile de schimbări în statut, legate mai degrabă de exprimări neclare, și după propunerile de eliminare a unor țări care până la urmă au rămas pe lista ESFS, în urma unui vot, s-a trecut la susținerea nominalizărilor la premii. Reprezentanții mai multor țări și-au promovat nominalizații într-un fel mai mult sau mai puțin pretențios: prezentări în Power Point, pliante color sau simple pagini alb-negru, scoase la imprimantă. Au vorbit fani din Austria, Bulgaria, Irlanda, Franța, Polonia, Rusia, Croația, Ucraina și Germania. România nu a avut materiale promoționale de prezentat la Dublin. Bine că a avut o listă. Măcar nu a lipsit cu desăvârșire.

A urmat promovarea candidaturilor pentru locul de desfășurare a Euroconului din 2016. Anticipând duelul spiritual inegalabil de a doua zi dimineață, când a avut loc și votarea, Ian Watson a vorbit despre Barcelona, iar Michał Wnuk, despre Wrocław. A câștigat Barcelona (<http://www.eurocon2016.org/>), care urmează să găzduiască

Ian Watson vs. Michał Wnuk

primul său eurocon, iar Wrocław va organiza o euroconferință.

Votarea premiilor ESFS a mers foarte repede. Păcat că la categoria „Grand Master” nu se poate vota. Conform statutului ESFS, Grand Master e ales de Comitetul ESFS și de organizatorii euroconului din acel an. Nu spun că Jim Fitzpatrick nu merită acest premiu. Îl merită sigur. Dar i s-a făcut o nedreptate lui Herbert Franke, propus și el la aceeași categorie. Și nu pentru că are 87 de ani.

Nici Laurențiu, nici eu nu am participat la *Shamrokon* ca delegați oficiali ai României. Nu ne-am erijat în delegați oficiali. Ne-am dus la Dublin prin efort propriu, pentru că ne interesează SF-ul, și nu altceva. Am fost reprezentanții cenaclului timișorean *H.G. Wells*. Din păcate, am fost și singurii români de acolo – acesta, și nu altul a fost motivul (subliniat și de Bridget Wilkinson, cu care am discutat subiectul în mod special) pentru care am putut vota, sâmbătă, 23 august, lista de nominalizări românești trimisă către ESFS. O găsiți aici <http://esfs.info/esfs-awards/esfs-nominations-2014/>.

Invitații de onoare ai *Shamrokon*-ului au fost scriitorul polonez Andrzej Sapkowski, artistul irlandez Jim Fitzpatrick, traducătoarea suedeză Ylva Spångberg, autorul irlandez Michael Carroll și autoarea americană Seanan McGuire.

Cum era de așteptat, s-a mers mult în program pe „Ghost of Honour” Sheridan Le Fanu, cu ale lui povești de groază și mister, pe celtic și medieval. Personal, m-au interesat discuțiile despre traduceri și mă bucur că am avut ocazia s-o cunosc pe Ylva Spångberg, care a tradus în suedeză din romanele lui Robin Hobb.

Partea științifică a fost mai dinamică: lumea cyberpunk, cum s-a schimbat atitudinea publicului față de spațiul cosmic, cine deține secvența noastră ADN, sonda spațială Rosetta, imprimantele 3D și legea drepturilor de autor, animalele în ficțiunea speculativă. Charles Stross a deschis discuția despre gadgeturile portabile spunând candid: „Sunt Charles Stross și spun minciuni pe bani.” În fapt, n-a spus nicio minciună, nici el, nici ceilalți patru colegi ai lui, ci au vorbit despre computere care ne încap în buzunar sau le purtăm la încheietura mâinii și gadgeturi care ne-au schimbat deja viața și viziunea despre viitor: computere portabile, Google-Glass (zis și Glasshole), dispozitivul cu comandă vocală, purtat pe ochi, cu care poți face o fotografie sau filma dintr-o singură clipire din ochi, ceasuri care măsoară și glicemia etc. Interesant, dar scurt. Păcat. Păcat și că a lipsit total componenta vizuală din prezentări. Nici n-au fost prezentări, pur și simplu s-a discutat. Lumea din sală căuta

Davitt Waldron, W A (Bill) Thomason, Cheryl Harding, Fionnuala Murphy, Charlie Stross

pe telefoanele mobile sau tablete dispozitivele despre care vorbeau invitații.

Partea de fandom a fost bine pusă la punct. În afară de ședințele ESFS și întâlnirea cu cei aflați prima dată la un eurocon, reluată și a doua zi, s-au convocat și instruit voluntari, așa-numiții „gophers” care ajută la bunul mers al lucrurilor. La discuția despre cum se naște un eurocon, lumea organizatorilor și-a dat pe față câteva secrete (unele erau de-ale lui Polichinelle). Bănuiesc că același lucru s-a întâmplat și la „Adevărul despre fandomul german”, păcat că nu am ajuns și la prezentarea respectivă. M-ar fi interesat și „Fan Fund Auction” (strângere de fonduri care permit fanilor dintr-o țară să participe la convenții din altă țară), ca să văd cum și cât se strânge la o asemenea licitație. Dar, oricât ai vrea, la un eurocon nu poți să mergi decât la cel mult jumătate din program. Poți alerga dintr-o sală într-alta, ca să prinzi câte-un pic de-aici, câte-un pic de-acolo, dar te alegi cu zațul, nu cu cafeaua. Iar dacă te mai duci și pe la petreceri intermediare, e foarte posibil ca

a doua zi să nu te mai alegi cu nimic, deși se spune că aceste ocazii sunt cele mai productive, mai interesante și mai reușite.

Unii ar fi vrut mai mult SF hard și mai puțin fantasy și „sword and sorcery”. Alții și-ar fi dorit mai multe filme, jocuri și piese de teatru. Imposibil să mulțumești pe toată lumea. Programul a oferit însă de toate. Ai avut ce vedea, ce auzi, ce învăța. Nu a fost rău deloc.

Nu pot spune că m-am întors încântată de la *Shamrokon*. Dar m-am întors mulțumită. Am experimentat și am învățat, deci sunt în avantaj. Am stabilit contacte noi și am reluat legătura cu câțiva prieteni pe care nu-i mai văzusem de prea mulți ani. Și am văzut Dublinul, unde mă voi întoarce sigur. Poate în 2019, când irlandezii, dacă vor fi destul de convingători, vor aduce la ei acasă convenția mondială de SF.

Dublin, Irlanda

Modul germanofon al science fiction-ului

de Cristian Tamaș

„În materie de literatură populară nu e nici un roman german pe care să-l aștept cu nerăbdare și nici vreun nou film german pe care să-l văd. Dar asta-i situația în întreaga Europă. Din punct de vedere cultural Europa este nulă. Marea Britanie este dinamul cultural al Europei, având un milion de mile avans.” – Simon Winder, Penguin Publishing Director, autorul studiului „Germania: A Personal History of Germans Ancient and Modern”

„Oricui i se va fi datorat inventarea sa, modul în care SF-ul a devenit un gen literar este american. Poate că SF-ul a fost transportat în Europa pentru că europenii aveau nevoie de el, însă ei nu erau capabili să-l producă. Iar acum e prea târziu. Iată de ce nemții, francezii, olandezii,

polonezii și așa mai departe nu vor fi niciodată traduși în America – ei încearcă să inventeze ceva ce a fost deja inventat. Or, tot ce pot ei să facă este să imite. Cu cât vor imita mai bine, cu atât se vor conforma mai mult genului, dar cu cât se vor conforma mai mult genului, cu atât nu va fi nimeni dispus să-i preia și să-i traducă. Ei vor fi, întotdeauna în întârziere.” – Brian Aldiss (traducere de Mircea Opriță, „Un mod european al anticipației”, prefața volumului „Eclipsă 2000” de Lino Aldani, editura Univers, 1992)

„SF-ul rămâne legat de hegemonia mondială a culturii anglofone, care acum include fostele colonii ale Marii Britanie și ale S.U.A. Lipsa de interes notoriu din partea AngloSFerei pentru culturile ne-hegemonice înseamnă că SF-ul care nu este scris sau tradus în limba engleză are o influență extrem de limitată. Filmul SF are acces la publicul transnațional, dar prea este în mare măsură condiționat de puterea globală a industriei americane de film. Cinematografia SF ne-americană tinde să reproducă caracteristicile stilului internațional dominat de S.U.A., în timp ce se dedă la completarea cu mesaje direcționate către publicul local. Principalele inovații ale artei SF în viitor, se vor impune probabil prin forme de artă exprimate și expuse pe internet, dar nu se poate spune cu certitudine dacă acestea vor fi alternative reale la hegemonia anglo sau doar extinderi ale acesteia.” – Prof. Dr. Istvan Csicsery-Ronay, Jr. (De Pauw University, S.U.A.)

Germania reunificată este o sumă de paradoxuri.

O importantă și relevantă cultură, cea mai mare piață cultural-editorială a Europei, cei mai mulți cititori și cumpărători de carte din Europa, cei mai mulți avizați și cultivați „consumatori” de cultură de pe întregul continent. Și cu toate acestea nici arta, nici muzica, nici literatura sau cinematografia sa nu au popularitatea pe care o merită. Nici la nivel european, nici pe plan mondial.

Germania este considerată a fi pe primul loc în lume în materie de „soft power”, dar cu toate acestea prea puțini ar putea spontan identifica și numi vreuna dintre valorile sale universal recunoscute. Șnapsul? Crenvurștii? Hamburgerul? Mercedes, Porsche, BMW, Audi și Volkswagen? Rammstein, Kraftwerk, Scorpions? Nibelungii? Till Buhoglundă? Faust? Acestea să fie universal-recunoscutele valori germane?

Germana este o limbă pluricentrică, cu variante standardizate și cu multiple dialecte, limbă vorbită de peste 120 de milioane de oameni în întreaga lume, limbă de cultură și civilizație, folosită în Europa centrală ca lingua franca timp de mai bine de 900 de ani. Și să nu uităm de spațiul cultural-lingvistic germanofon (Germania, Austria, Elveția alemană, Lichtenstein, Luxemburg, Italia – Tirolul de sud, etc.), zonă cuprinzând 100 de milioane de cetățeni prosperi ai Uniunii Europene, germana fiind a doua limbă ca număr de vorbitori din Europa, după rusă.

În percepțiile europene și globale ale culturii germane intră o multitudine de factori, mulți dintre aceștia neavând nicio legătură cu actul cultural, cu valoarea indubitabilă și relevanța aportului german.

Iar Germania reunificată, locomotiva economică a Uniunii Europene, piața cea mai mare a Uniunii Europene, poporul cel mai numeros din Uniunea Europeană, trezește în vecinii de pe continent, un soi de admirație (un eufemism pentru invidie) plină de anxietate și ecouri ale unor vechi resentimente. Rolul major al Germaniei din punct de vedere politic și economic la nivel european, nu se regăsește în plan cultural.

De ce anume Germania nu are exporturi culturale care să le egaleze pe cele industriale? Se pare că este vina lui Bismarck! O butadă afirmă că Otto von Bismarck, cancelarul Reichului, nu credea că invadarea unor teritorii transformabile degrabă în colonii ar fi fost soluția pentru Germania. Amuzant, desigur! Cu toate acestea, Germania a avut colonii până în 1919, în Africa, în Melanezia, în Pacific. Realitatea este că limba germană n-a devenit o limbă globală pre-

cum engleza, datorită înfrângerilor din primul și al doilea război mondial și nu în ultimul rând datorită pierderii coloniilor! Și evident și datorită prăbușirii imperiului habsburgic tot în 1919, stat multinațional care exportase limba germană în întreaga Europă centrală, în teritoriile cucerite și anexate. Și mai ales datorită concurenței altor limbi și culturi.

„Soft power”

Limbile se comportă precum ecosistemele aflate într-o dură competiție pentru resurse, acaparând teritorii și populații. În zona propriu-zis continental-europeană, franceza, germana și rusa au fost și sunt principalele limbi de comunicare, limbi aflate de sute de ani în concurență, vehiculând concepte, teorii, tradiții, obiceiuri izvorâte din culturi diferite, din experiențe diferite, din moduri diferite ale concretizării gestaltului socio-cultural.

Marea Britanie și-a răspândit prin imperialism militar, economic și cultural, limba și tipul de civilizație pe tot globul, reușind ceea ce puține alte civilizații europene au nădăjduit (într-o oarecare măsură spaniolii și portughezii), transformarea unor foste colonii în proiecte independente dominate de populație albă de origine majoritar anglo-saxonă (Statele Unite, Canada, Australia, Noua Zeelandă) sau teritorii în care engleza a fost impusă de foștii colonialiști, menținându-se până astăzi ca lingua franca (state africane și asiatice – foste colonii britanice).

Popularitatea și atractivitatea englezei a fost în egală măsură rezultatul edificării Imperiului Britanic, cel mai vast imperiu creat vreodată și a victoriei englezilor în primul război mondial, iar apoi a emergenței fostei colonii britanice, Statele Unite, ca putere mondială, la care s-au adăugat exporturile americane, îndeosebi produsele destinate maselor largi – automobilele, filmele și muzica. După cel de al doilea război mondial, învingătorul conflictului, S.U.A., a devenit liderul lumii libere și și-a răspândit limba

și produsele peste tot în propria-i zonă de influență, inclusiv în Republica Federală a Germaniei, partea occidentală eliberată de trupele americane.

În perioada interbelică, „industria de vise” de la Hollywood a inundat Europa (unele filme americane au reușit să pătrundă chiar și în diktaturile bolșevică, fascistă și nazistă), cu teme, idei, concepte, valori, personaje, cu vehicularea așa numitelor concepte precum „the american dream” (visul american) și „the american way” (calea americană).

După Franța (și alte state în decursul istoriei), S.U.A. a fost prima putere extra-europeană care a reușit să devină și o „soft power” („putere blândă”, concept lansat în 1990 de Joseph Nye de la Universitatea Harvard în studiul „Bound to Lead: The Changing Nature of American Power”), o forță mondială în ceea ce privește persuadarea și influențarea omenirii prin metode pașnice, prin export de limbă, cultură (și mai ales pseudo-cultură), educație, valori, prin produse standardizate de masă pentru masele largi : filme, muzică, literatură de consum, vestimentație, „soft drinks” și „junk food”. Și politic prin influențarea opiniei publice mondiale prin massmedia, prin diverse organizații și structuri și rețele, inclusiv cele de socializare.

Automobilele americane au reprezentat prima categorie de exporturi implicând tehnologie la care s-a aplicat metoda benzii rulante și a principiilor taylorismului. Ulterior, metoda a fost generalizată pentru toate produsele americane indiferent dacă erau niște artefacte sau produse culturale. Evident, limba engleză a fost și este vehiculul prin care S.U.A. transmite lumii întregi propriul set de valori și propriile-i concepte și idei : excepționalismul american – libertatea, domnia legii, democrația neștirbită timp de două sute și mai bine de ani, forma de guvernământ – republica, politica de imigrare ce încurajează oameni aparținând tuturor raselor, religiilor și culturilor să se stabilească în Statele Unite pentru a-și construi un viitor mai bun. La care se adaugă evident și instrumentele cooperării pașnice : „diplomația,

comunicațiile strategice, asistența și ajutorul economic, acțiunea civică, etc.”

Lawrence Venuti, traducător și teoretician al traductologiei, profesor de limba engleză la Universitatea Temple din Philadelphia, Pennsylvania, Statele Unite, vorbește despre „un dezechilibru comercial nefavorabil cu implicații și ramificații culturale grave: de fapt, o mulțime de bani curge în întreaga lume de pe urma traducerilor din engleză, dar extrem de puțini sunt investiți în traduceri în limba engleză (doar 3% din totalul titlurilor publicate anual în țările anglo-saxone reprezintă traduceri, din care literatura este doar 0,7%), pentru că mass-media anglo-saxonă și-a însușit colosale beneficii financiare prin impunerea unor valori anglocentrice în întreaga lume, în timp ce în Statele Unite, în Marea Britanie și în alte state anglofone există doar o cultură agresiv-monolingvă, rezultatul fiind complacerea în suc propriu, nombrilismul, anglocentrismul, auto-suficiența, o situație care ar putea fi descrisă fără exagerare ca o strategie imperialistă în exterior și una xenofobă în interior.”

Un alt paradox, este că, așa cum spuneam, Germania ocupă locul întâi la nivel mondial ca „soft power”, deși nu este percepută ca un lider mondial. Urmează în top, Marea Britanie, S.U.A., Franța, Japonia și țări care în mod uzual sunt respectate dar nu sunt considerate ca formatori de opinie, Suedia, Australia, Elveția, Canada și Italia.

Orice cultură, orice tip de civilizație au o anumită capacitate de atractivitate, numai că anumite culturi au o abilitate mai mare de influențare și de impunere a propriilor valori în detrimentul altora. Este vorba de proiectarea și difuzarea unor meme, ce încarnează prestigiul, renumele, reputația unei țări sau culturi.

După aproape 70 de ani de la încheierea celui de al doilea război mondial, noua Germanie, democratică, unificată, stabilă, puternică economic și politic, este fundamentul Uniunii Europene și liderul de facto al continentului european. Ce ironie cumplită ca însăși puterea care a declanșat două războaie mondiale, a devenit „un

gigant blând”, cheie de boltă a păcii și cooperării pe continentul european ! Germania, separată timp de 40 de ani în două state antagonice și concurente (fiecare dintre ele fiind „vitrina” unui sistem politico-economic), s-a metamorfozat prin „Vergangenheitsbewältigung” (asumarea responsabilității privind trecutul și ispășirea acestuia) și prin expierea îndelungată și dureroasă a sindromului „niciodată din nou” – „niciodată fascism, niciodată militarism, niciodată holocaust”, din ruina economică și morală a „anului zero” (1945), în cea mai modernă și dezvoltată țară de pe continent care și-a impus programatic construirea unei noi Europe.

Și un alt paradox al dominației Germaniei: aceasta este un colos economic și politic, dar un pigmeu din punct de vedere cultural. Germania pare un spațiu al insularității culturale, o piață domestică suficient de mare încât să nu mai fie interesată de străinătate, o zonă autarhică a cărei influență culturală de-abia poate fi percepută în Austria și Elveția alemană.

Ați auzit cumva de celebrul bestseller „Er is wieder da” al lui Timur Vermes ? Celebru pentru că s-a vândut în mai mult de 500.000 de exemplare, a suscitat fluvii de recenzii, comentarii și analize, opinii și reacții. Dacă n-ați auzit nici de Vermes, nici de Juli Zeh sau de Christian Gracht, e cazul să luați în considerare un „lifting” cultural sau o rapidă „upgradare” a unor prea sumare și comode convingeri că sunteți brânzați ! Și probabil asta înseamnă că vă petreceți prea mult timp pe f...book, și pe alte site-uri anglo-americane, aflându-vă în treabă și băgându-vă în seamă.

„Trâmbițarea isterică și permanenta celebrare a unui singur model de carieră scriitoricească, acela al averii enorme și a statutului de nouveau riche ca atributele naturale ale scriitorului de science fiction ... și obsesia de a sublinia numai prea puținele povești de succes din cariera de autor de science fiction încurajând oamenii să devină scriitori, în același mod în care oamenii sunt încurajați să joace la loterie, reprezintă o crimă. Rezultatele în ambele cazuri sunt aproximativ aceleași: o șansă de-a dreptul minusculă

de mare succes, o șansă destul de mică de succes modest, și o șansă enormă de eșec complet și total. – Gary Westfahl

Mais revenons à nous moutons, cum spune alemanul, la science fiction-ul nostru cel de toate zilele.

Într-o societate atât de americanizată cum este cea germană, literatura de consum este importată în proporție de aproape 45% din totalul de titluri publicate anual, de peste canal și de peste ocean, pentru că în Germania reunificată s-a impus modelul consumist-mercantil existent în RFG încă de la începutul anilor 50. Acela al importurilor de filme, muzică, benzi desenate, paraliteratură anglo-saxonă, modă, etc., importuri care au făcut ravagii în occident, uniformizând, aplatizând, aculturând generații întregi devenite dependente de anglo-junk food-ul imediat-sățios dar fad și lipsit de concretețe și relevanță, distribuit prin toate canalele ca fiind expresia modernității și calității.

SF-ul german este ignorat în Europa și în lume, cu anumite excepții și perioade : Andreas Eschbach, Frank Schätzing, Wolfgang Jeschke. Spun perioade, pentru că anii 80 au reprezentat pentru SF-ul german un maxim de popularitate în Europa și în lume, Herbert W.Franke, austriacul adoptat de editurile germane devenise cel mai cunoscut autor germanofon de SF, inclusiv în izolata, periferica și autarhica dictatură reserist-ceaușistă.

Caracteristic SF-ului german este că deși a avut un aport considerabil la apariția SF-ului european prin Kurd Lasswitz și Paul Scheerbart și a dat literaturii europene unele dintre cele mai valoroase utopii, n-a reușit să se impună nici măcar printr-un singur autor SF de talia unui Stanislaw Lem sau a fraților Strugațki, SF-ul german a creat câteva romane, dar nu excelează în proza scurtă și nici n-a lansat și impus o școală proprie a unui SF imediat identificabil, puternic și original, cum sunt SF-urile britanic, rusesc, polonez, francez, chiar și cel italian.

Cu opere precum „Berge, Meere und Giganten”, 1924 (Munți, mări și giganți) de Alfred

Döblin, „Utopolis” (1930) de Werner Illing, „Die Stadt hinter dem Strom”, 1947 (Orașul de dincolo de fluviu) de Hermann Kasack, „Nein, Die Welt der Angeklagten”, 1950 (Nu, lumea acuzaților) de Walter Jens, „Heliopolis”, 1949, „Die gläsernen Bienen”, 1957 (Albinele de sticlă), „Eumeswill” (1977) de Ernst Jünger, opere SF (și în același timp opere fundamentale ale literaturii germane și mondiale) ale unora dintre cei mai importanți scriitori germani, mai este oare nevoie de texte ale unor sefiști specializați ?

Jerzy Rzymowski, unul dintre editori revistei poloneze de SF&F Nowa Fantastyka :

„Aș risca o declarație afirmând că majoritatea cititorilor anglofoni sunt oarecum victime ale poziției lor privilegiate pe piața internațională de carte. Puteți vedea cu ușurință foarte multe bestseller-uri anglofone traduse peste tot în lume și extem de puține titluri neanglofone traduse în englezește. Prin urmare, cititorii din țările neanglofone își cunosc și propriile literaturi și pe acelea străine, inclusiv pe cele anglofone. Este cât se poate de evident că autorii și editorii anglofoni (susținuți de enorma mașinărie de la Hollywood), sunt cei care creează și lansează tendințele în moda editorială și asta nu numai în domeniul SF&F-ului. Aceste tendințe s-au răspândit peste tot în lume având ca singur rezultat un potop de George-R.R.-Martini la mâna a doua, de impostori care-l pastişează cu nerușinare pe Terry Pratchett, de clone și aspiranți la gloria unui Neil Gaiman. Deci, din nou, ideile proaspete și originale incluse în texte neanglofone nu au prea multe oportunități de a deveni cunoscute în țările dominate de limba engleză.”

Ca o concluzie, trebuie subliniate câteva caracteristici ale SF-ului germanofon :

- are un simț evident al propriei identități și al tradițiilor de co-fondator al SF-ului european și mondial, și cum afirmă Daniel Walther, a creat: „un autentic umanism al imaginarului în cadrul căruia fantasticul, expresionismul, satira politică, aventura spațială, chestionarea rolului și locul umanității în societatea viitoare sau în cosmos,

coabită sau se ciocnesc de-a lungul și în decursul curentilor ce agită infinitul fluviu spațio-temporal.”

- a dat SF-ului mondial unele dintre cele mai bune utopii scrise vreodată

- are o remarcabilă diversitate și în continuare SF-ul germanofon se bucură de popularitate și și-a dat măsura capacității și valorii îndeosebi prin romane, lipsind tradiția unor reviste longevive care să susțină producția de proză scurtă germanofone

- ca orice alt SF european este concurat intens prin importul de titluri anglo-saxone, traduceri pe bandă rulantă a ceea ce este la modă în „Anglosaxonia” (în spațiul germanofon se traduce cel mai mult SFF anglo-american din întreaga Europă) ca să folosim sintagma lui Marian Truță

- din nefericire n-a creat o „școală germană a SF-ului” ci a permis apariția unor autori izolați

- deși fandomul german și-a făcut apariția încă din 1956 (prima convenție națională și prima organizație, Science Fiction Club Deutschland), de-abia în 1974 a fost publicată prima antologie de SF germanofon, „S.F. aus Deutschland”, coordonată de Hans Joachim Alpers și Ronald M. Hahn.

- în ciuda popularității de masă a SF&F-ului, opinia prevalentă în societatea germană este că domeniul imaginarului aparține literaturii de consum iar cei implicați, autori, traducători, editori, etc. încurajează evazionismul, mercantilismul, consumerismul și pseudo-valorile prin așa numita „Schmutz&Schund Literatur”

- SF-ul germanofon cu excepția filmului „Metropolis” (1924) de Fritz Lang, n-a mai creat opere cinematografice de o valoare similară, deși se pot menționa câteva titluri relevante

Și ca o posibilă concluzie a unei vaste anglo-colonizări culturale și mentale, să-i permitem austriacului Franz Rottensteiner să schițeze câteva amare adevăruri:

„Când antologia de SF european View From Another Shore a apărut pentru prima dată în SUA în 1973, am observat că 80-90% din tot science fiction-ul publicat în Europa occidentală consta

din traduceri din limba engleză; doar Europa de Est avea propriul ei SF, vast și independent. Dar, în timp ce SF-ul din Occident este acum chiar și mai mult dominat de America (și într-o oarecare măsură de SF-ul britanic), paradigma proprie a SF-ului din Europa de Est a dispărut odată cu căderea comunismului ... editorii comerciali est-europeni sunt foarte ocupați traducând și publicând aceleași thrillere americane, aceleași romane anglofone de fantasy, horror și science-fiction ca peste tot pe planetă.

Să recunoaștem, SF-ul american a câștigat bătălia, iar viitorul nu va aduce probabil decât americanizarea în continuare a SF-ului scris de autorii europeni care vor trebui să-și adapteze scrierile la produsul american pentru a rămâne competitivi. Există puține șanse ca astfel de texte europene să fie traduse, și într-adevăr de ce ar mai fi nevoie să traduci ceva în limba engleză, ceva care este produs abundent în această limbă, și, de obicei, cu o mult mai mare abilitate narativă? Singura șansă de a se impune pentru un scriitor ar fi de a transcende granițele genurilor și de a deveni acceptat ca autor de mainstream. Este irelevant dacă Gabriel Garcia Marquez sau Italo Calvino sunt sau nu autori de fantasy.”

Așa să fie oare ?

Science fiction-ul german

de Prof. Dr. Sonja Fritzsche

Universitatea Wesleyan Illinois, Bloomington, SUA

Science fiction-ul german are una dintre cele mai vechi tradiții din lume. Acest lucru nu este de mirare, având în vedere influența puternică a Iluminismului în perioada regelui prusac Frederic cel Mare (1712-1786) și operelor unor scriitori, cum ar fi Johann Gottfried von Herder (1744-1803), Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832) și Friedrich Schiller (1759-1805), opere încadrabile clasicismului weimarian.

Science fiction-ul este la urma urmei, un tip de literatură aparținând fantasticului care devine credibil pe măsură ce naratorul explica logic noile elemente ale unei lumi ficționale. În remarcabilul său studiu, „*Introduction à la littérature fantastique*” (1970; Introducere în literatura fantastică, trad. Virgil Tănase, editura Univers, 1973), o operă fundamentală privind analiza liter-

aturii fantastice, structuralistul Tzvetan Todorov descrie capacitatea fantasticului de a rupe limitele percepute ale realului: „*Fantasticul ne permite traversarea anumite frontiere, care ne sunt inaccesibile atât timp cât nu-l utilizăm*” (158). Todorov diferențiază science fiction-ul de alte tipuri de narațiuni fantastice, plasând scientoficțiunea în categoria miraculosului științific.

Todorov prezintă fantasticul ca pe un element irațional care este ulterior explicat în mod logic. Ca urmare, progresia de la irațional la real, creează o dialectică între „momentul de incertitudine” al fantasticului și „realitatea” rezultantă care destabilizează implicita noțiune a realului în mintea cititorilor (33). Această dialectică între fantastic și “real” este aceea care permite o analiză mai precisă a potențialului inerent al science fiction-ului pentru a transgresa conceptul comun de „realitate”. Darko Suvin ne-a comunicat ceva asemănător în studiul său *Pour une poétique de la science-fiction : études en théorie et en histoire d'un genre littéraire*, Montreal, 1977 (traducere în engleză : „*Metamorphosis of Science Fiction : On the Poetics and History of a Literary Genre*”, 1979). Potrivit lui Suvin, science fiction-ul este un gen bazat pe conceptul de „Novum”, ceea ce conduce la înstrăinare și apoi la cunoaștere din partea cititorului (8). Importanța gândirii raționale este extrem de importantă.

În secolele XIX și XX Germania devine celebră și apoi de-a dreptul infamă prin marile sale realizări în domeniul „Wissenschaften” (științelor), fie naturale, sociale, sau literare.¹ Prin urmare, nu este surprinzător faptul că Germania are, de asemenea, o puternică și semnificativă tradiție a science fiction-ului. Din păcate, nu suficient de mult science fiction german a fost tradus în englezește – doar echivalentul vârfului aisbergului. Mă voi concentra îndeosebi asupra acelor lucrări ce sunt disponibile în prezent în traducere englezească, texte accesibile tuturor anglofonilor de pe planetă, dar aş dori să încurajez publicul în a explora și originalele germane, și poate că acest lucru ar putea determina apariția unor mai multe traduceri.²

Deși prezența raționalului distinge science fiction-ul de fantasy, mit și basm, gen, SF-ul face parte din literatura fantastică. Antecedentele SF-ului includ goticul, grotescul și neverosimilul.³ Prin urmare, nu este surprinzător că putem găsi una dintre primele povești proto-science fiction, în cadrul literaturii romantice germane. Pur și simplu o orientare aspect a acestei mișcări a avertizat împotriva supraestimării rațiunii umane în epoca modernă, o preocupare comună a distopiilor din secolele XX și XXI. Mulți dintre noi l-au citit pe E.T.A. Hoffmann (1776-1822), faimosul său basm „Spărgătorul de nuci” (Nußknacker und Mäusekönig, 1816), care este în continuare povestea favorită a copiilor germani. E.T.A. Hoffmann este, de asemenea, bine cunoscut pentru povestirea sa proto-SF, „Der Sandmann” (1816; „Moș Ene”). Respins în dragoste de Clara, Nathaniel devine obsedat de misterioasa Olympia. Eșecul în a-i percepe adevărata-i natură artificială, îl va conduce la nebunie și moarte. Personajul Olympia este un exemplu timpuriu de asociere a anxietății masculine față de tehnologie cu aceea nutrită față de femei. Olympia este precursora robotului Maria din filmul „Metropolis” (1927) de Fritz Lang și a femeii fatale din filmul noir. (cf. Huyssen).

În Germania, marea popularitate a „călătoriilor extraordinare” (voyages extraordinaires) ale lui Jules Verne (1828-1905) a contribuit la crearea unui public interesat de science fiction de pe la mijlocul-până-la-sfârșitul secolului al XIX-lea (Innenhofer 13). Primul scriitor german recunoscut de science fiction, Kurd Laßwitz (1848-1910) și-a făcut apariția pe scena literară cu o colecție de povestiri în 1871. El este, de asemenea, adesea numit „părintele science fiction-ului german.”⁴ Ca și în alte țări, nu era neobișnuit să se scrie SF ca hobby sau sub pseudonim. Laßwitz nu a fost un autor profesionist de science fiction, ci profesor de fizică și matematică de gimnaziu. Cu toate acestea, Laßwitz avea un doctorat obținut la Universitatea din Berlin. Laßwitz a scris studii de nivel academic, cărți despre istoria științei, și, de asemenea, minunate și jucăușe povestiri SF.

SF-ul său precum acela al lui H.G. Wells, dorea să instruiască și să avertizeze. Autorul este cunoscut astăzi mai ales pentru premiul purtând numele său, distincție acordată în fiecare an celor mai bune texte SF germane.

Laßwitz a scris o serie de antologii de povestiri, inclusiv *Bis zum Nullpunkt des Seins*, 1871 („La zeroul absolut al existenței: o poveste din 2371”). Cel mai faimos roman al său este, fără îndoială, *Auf Zwei Planeten* (Pe două planete, 1897). Această utopie excelând în epic social descrie primul contact dintre o civilizație marțiană și umanitate. În timpul unei expediții cu balonul, exploratorii descoperă o colonie extraterestră la Polul Nord. Colonia se dovedește a fi o stație de cercetare a unor marțieni pașnici, care speră să exploateze resursele energetice ale planetei. Are loc faimosul „contact” între pământeni și marțieni, aceștia ajungând de mult timp la un nivel tehnologic și social inimaginabil pentru pământeni. Cu toate acestea, apar fisuri în această societate aparent utopică. Întâlnirea între cele două specii raționale dezvăluie în cele din urmă aspecte ale civilizației marțiene care intră în conflict cu universalul său cod etic. Coliziunea dintre cele două culturi conduce la o critică a modului prin care marțienii își „impun” modelul lor „umanist” asupra locuitorilor Pământului. *Pe două planete* poate fi, de asemenea, interpretat ca o critică politică a aspirațiilor imperialist-colonialiste și industriale ale Germaniei de la sfârșitul secolului al XIX-lea.

În mod ironic, un alt autor cunoscut de science fiction în Germania a învățat la școala unde a predat Kurd Laßwitz. Cu toate acestea, Hans Dominik (1872-1945) este cel mai bine cunoscut pentru thrillerle pseudoSF de spionaj și aventuri. Născut pe data de 15 noiembrie 1872 în Zwickau, și-a petrecut cea mai mare parte a vieții sale la Berlin. În 1895 a fost student și inginer electrician în Statele Unite, apoi a devenit documentarist la consorțiul Siemens. Hans Dominik a început să scrie texte SF, multe dintre ele au fost serializate la început și mai târziu a fost culese în volum. În 1924, într-o manieră verniană, Dominik s-a dedi-

cat în întregime scrisului și a reușit să publice aproape câte un roman pe an între 1922 și 1939 la editorul german Scherl Verlag.

Hans Dominik a devenit cel mai prolific scriitor de science fiction din Germania. Printre titlurile sale se numără *Die Macht der Drei: Ein aus dem Jahre Roman 1955*, 1921 (Puterea celor Trei: Un roman din anul 1955), *Die Spur des Dschingis-Khan: Ein aus dem Roman 21 Jahrhundert*, 1923 (Urma lui Gingis Han: un roman din secolul al XXI-lea) și *Der Wettflug der Nationen*, 1933 (Cursa aviatică internațională). Cu toate acestea, foarte puțin din science fiction-ul său a fost tradus în englezește și acest lucru se datorează caracterului conservator, naționalist și adesea rasist al textelor lui. Hans Dominik n-a fost nazist, el a avut concepții care au reflectat inițial ambițiile imperiale și colonialiste ale Germaniei înainte de primul război mondial, iar apoi a devenit mai vehement și reacționar în timpul Republicii de la Weimar. Exegeții diferă în ceea ce privește interpretarea textelor lui Dominik. Unii îl văd ca pe un complice la concretizarea unor naționaliste fantezii viitoriste de dominare, în timp ce alți cercetători îl plasează în cadrul unei forme mai veche de naționalism á la Bismarck.⁵ Desigur, publicul larg german a asociat science fiction-ul cu Hans Dominik pentru o lungă perioadă de timp, contribuind astfel la aversiunea generală a țării față de o categorie ficțională percepută a fi evazionistă și compromisă din punct de vedere politic.

Cu toate acestea, Republica de la Weimar a produs și alt science fiction care a influențat SF-ul la nivel mondial, atât literar cât și cinematografic. Fiecare spectator de cinema a văzut un film care aduce un omagiu lui „Metropolis”, fie că este vorba de celebrele decoruri, fie robotului Maria, fie mâinii înmănușate a lui Rotwang. Acest mut film expresionist clasic a fost produsului industriei germane a filmului care a avut un aport remarcabil prin talentul, creativitatea, și designul său inovator. Atunci când regizorul Fritz Lang (1890-1976) a emigrat în Statele Unite în 1933, stilul său a schimbat cinematografia hollywoodiană pentru totdeauna. Din păcate,

talentata sa scenaristă și soție Thea von Harbou (1888-1954), care a colaborat la realizarea filmelor „Metropolis” și „Femeia în Lună” (Frau im Mond, 1929), a ales să rămână în Germania nazistă și a făcut filme pentru regimul totalitar.

„Metropolis” este celebru nu numai pentru scenariul său, dar, de asemenea, și pentru propria sa istorie. Filmul este atât o poveste de dragoste cât și o acută critică socială. Freder, fiul unui autocratic industriaș, se revoltă împotriva tatălui său și se complăce în cadrul decalajilor. Acolo o întâlnește pe Maria, cea care organizează o revoltă pașnică în rândul proletarilor. Industriașul conspiră împreună cu Rotwang, un savant detracat pentru a crea o copie a Mariei, un robot malefic pentru a contracara năzuințele romantice ale lui Freder și de a transforma planul Mariei într-o răzmeriță violentă care să-i nimicească pe capii mișcării. Cu toate acestea, mesajul final al filmului este unul de reconciliere și de posibilă reformă: „Mediatorul dintre creier și mușchi trebuie să fie inima” (Thea von Harbou 2).

În timp ce luptele de stradă dintre naziști și comuniști se intensificau în afara celebrului studio de film Ufa din Berlin, „Metropolis” n-a fost cu siguranță vreun apel la revoluție. Conform faimoasei și controversatei analize a lui Siegfried Krakauer, „Metropolis” a reprezentat o afirmare culturală a absolutismului german. (162f.). Totuși acest film uimitor de complex nu poate fi redus la o preresupusă ideologie sau respins din această cauză. „Metropolis” continuă să fie în centrul dezbaterii academice în secolul XXI (cf. Minden și Bachmann). Poate la fel de interesantă ca și filmul în sine, este continuă înviere a a filmului. „Metropolis” a fost redus substanțial datorită unei inițiale lungi durate, limitărilor bugetare și cenzurii. Mare parte din peliculă s-a pierdut de-a lungul deceniilor. În anii 80-90 ai secolului trecut, a început căutarea pentru o versiune mai completă a filmului. Au fost lansat diverse proiecte de restaurare inclusiv cea a lui Giorgio Moroder, din 1984, cu o coloana sonoră care îi propunea pe Adam Ant

și pe Freddy Mercury, printre alții. Fundația Friedrich Murnau a restaurat filmul pentru ediția din 2001 a Festivalul de Film de la Berlin. În cele din urmă, o versiune „mai completă” a fost lansată în 2010 și conține „noi” fotografii provenind de la pelicule pe 16 mm găsite în Argentina și Noua Zeelandă.

Înainte de a ajunge la perioada postbelică, permiteți-mi să menționez, de asemenea, excelenta distopie premiată cu Nobel a scriitorului Hermann Hesse, *Jocul cu mărgelile de sticlă sau Magister Ludi* (Das Glasperlenspiel oder Magister Ludi, 1943). Acest Bildungsroman istorisește povestea lui Joseph Knecht, un tânăr din Castalia, o societate austeră de intelectuali al căror unic scop este de a instrui tineretul și, de a practica obscurul joc al mărgelilor de sticlă. Knecht aspiră să devină Magister Ludi, Mare Maestru al Jocului. Romanul a fost în mare parte interpretat ca fiind un rezultat direct al experiențelor lui Hesse în timpul celui de al doilea război mondial.

După cel de al doilea război mondial, science fiction-ul german s-a separat în SF-ul din RFG și cel din RDG (zona de ocupație sovietică). Scriitorii germani din estul comunist au fost puternic influențați de SF-ul sovietic (Alexei Tolstoi, Ivan Efremov, frații Strugațki) și de filmele SF ale unui Andrei Tarkovski, de SF-ul polonez (Stanislaw Lem), și de cel ceh (Karel Čapek), de tradițiile est-europene ale science fiction-ului. Scriitorii din RDG au avut de asemenea, oarecare acces la mai multe titluri de SF occidental, cărți aduse prin contrabandă de către vizitatorii occidentali și păstrate în colecții particulare.

Deși s-a născut cu mare greutate și întârziere din cauza legilor foarte stricte ale cenzurii, science fiction-ul comunisto-redegist și-a făcut apariția la sfârșitul anilor 1960. A beneficiat de o totală lipsă de concurență datorită prea puținelor traduceri străine și sprijinului guvernului redegist pentru literatura populară. În anii 1970 au apărut în cele din urmă mai multe antologii și romane ale unor autori redegiști în cea mai mare parte de sex masculin. Urmând canoanele esteticii „socialiste”, acești scriitori au utilizat lu-

mile alternative și posibilitățile oferite de genul SF atât pentru a critica cât și pentru a îmbunătăți lumea din jurul lor. Prin intermediul alegoriei și ambivalenței înțelesului, cititorii din RDG au fost capabili să „citească printre rânduri” și să aibă acces la puncte de vedere indisponibile altfel în mass-media de stat. Din nefericire, majoritatea SF-ului scris de către autori din fosta RDG rămâne disponibil doar în limba germană, cu excepția câtorva povestiri traduse în englezește.

Cel mai cunoscut dintre aceste texte este *Selbstversuch* (Auto-experiment, 1973) de Christa Wolf (1929-2011), o importantă scriitoare de mainstream care a ales SF-ul tocmai pentru a-și expune această idee. Această povestire a făcută parte dintr-o antologie numită *Blitz aus heiterem Himmel* (Fulger pe un cer senin, 1975), care a fost dedicată subiectului inversării genurilor. Povestirea science fiction a Christei Wolf dezvăluie viziunea ei despre incompatibila socializare dintre bărbați și femei. O tânără

cercetătoare ia experimental medicamentul Petersein masculinum 199, care o transformă într-un bărbat căruia i se spune Anders. Experimentul eșuează în cele din urmă, atunci când Anders nu-și poate reconcilia amintirile feminine cu noua sa experiență masculină. Personajul Anders semnifică imposibilitatea de a ajunge la un acord, de a se împăca mental cu existența atât a unui bărbat cât și a unei femei în același corp atât fizic cât și emoțional. Rezultatul este confuzia asupra sexului și auto-alienarea. Povestea în sine este prezentată sub forma unui protocol adițional scris ca o narațiune la persoana întâi.

Literatura științifico-fantastică din fosta RDG este cu adevărat bogată. De exemplu, scriitorii pentru copii Johanna și Günter Braun (Johanna: 1929-2008 ; Günter : 1928-2008) au început să scrie SF la începutul anilor 1970. *Der Irrtum des Großen Zauberers* (Eroarea Marelui Magician, 1972), deplasează parodiarea autoritarismului pe o altă planetă. O satiră a partidului comunist din RDG (SED, partidul *unității socialiste*), a interpretării comuniste a Iluminismului, *Unheimliche Erscheinungsformen auf Omega XI* (Straniile manifestări de pe Omega XI, 1974) implică o misiune de salvare pe planeta numită Omega XI. Romanul *Conviva Ludibundus* (Jucăușul oaspete, 1978) a dus și mai departe teoria soților Braun privind jocul în literatură. Extrem de critici cu privire la partidul comunist de guvernământ în RDG (SED), soții Johanna și Günter Braun își dau demisia în cele din urmă din comunistă Uniunea Germană a Scriitorilor în 1978 și publică exclusiv în RFG la editura Suhrkamp.

Scriitorii Angela (1941 -) și Karlheinz Steinmüller (1950 -), au contribuit mult la legitimarea science fiction-ului german precum și a ficțiunii din domeniul imaginarului. Ca și alți autori din RDG care au început să scrie în anii 1980, soții Steinmüller au beneficiat de accesul sporit la science fiction-ul din Vest și din Est. În consecință, cuplul Steinmüller s-a angajat în construirea unei lume ficționale dintr-o perspectivă care beneficiază de pe urma cunoștințelor de ambele părți ale fostei Cortine de

Fier. Ca urmare, primul lor roman, *Andymon . Eine Weltraum-Utopie* (Andymon. O utopie spațială, 1982), reprezintă explorarea privind viabilitatea și coexistența unor sisteme politice diferite și posibilitatea realizării potențialului individual. Romanul *Andymon* caută să afle dacă ar putea exista un sistem perfectibil, dar subliniază deficiențele tuturor. Textul lor *Der Traummeister* (Maestrul visurilor, 1990) este o alegorie a lentului declin al RDG și a civilizației umane, din punct de vedere al individului. Cu toate acestea, rămâne loc pentru speranță la sfârșitul acestei narațiuni. Steinmüllerii continua să scrie și astăzi și sunt foarte activi în promovarea viitorului science fiction-ului german. Membrii fan clubului *Andymon* din Berlin, numit așa evident după romanul soților Steinmüller, continuă să sprijine tinerii autori germani de SF.

Începând cu anii 1960 a existat o scenă fandomistă foarte activă în spațiul german, mulți dintre fani au reușit să se profesionalizeze, ajungând antologatori și editori profesioniști de science fiction (cf. Fritzsche, „Science Fiction Literature in East Germany”). Desigur că în RFG s-a publicat mult science fiction dar spre deosebire de RDG, SF-ul vest-german a trebuit să concureze în permanență pe piețele germanofone libere (RFG, Austria, Elveția alemană) cu SF-ul anglo-american tradus într-un număr copleșitor de titluri. Titlurile SF menționate până acum sunt unele ale unor autori germani, dar austriacul Herbert W. Franke (1927 -) a fost cel mai influent scriitor germanofon de SF după război. Franke, fizician de profesie, nu a scris numai science fiction, dar a fost de asemenea, și coordonatorul seriei SF a editurii germane Heyne, care a promovat SF-ul nemțesc.

Printre operele sale cele mai importante se numără *Der Orchideenkäfig* (Cușca orhideelor, 1961), care analizează direcțiile spre care evoluția umană ar putea merge, incluzând referiri la realitatea virtuală, și *Das Gedankennetz* (Rețeaua gândurilor, 1961), roman în care mașinile încep să aibă gânduri umane. Herbert W. Franke, a scris de asemenea, o serie de povestiri care rezistă foarte bine și astăzi, texte inteligente

având și mult umor. Unele dintre acestea pot fi găsite în excelenta antologie “The Black Mirror and Other Stories” (2008) a science fiction-ului germanofon, coordonată de austriacul Franz Rottensteiner.

Franz Rottensteiner (1942-) trebuie menționat aici datorită influenței sale atât în Est cât și în Vest, și în Germania reunificată, și în secolul XXI, ca important editor și promotor al science fiction german, austriac, și european. Vastitatea cunoștințelor lui Rottensteiner în domeniul science fiction-ului este remarcabilă. El a publicat peste cincizeci de antologii diferite, cele mai multe în limba germană, și este și editorul revistei academice *Quarber Merkur*, publicație de limbă germană dedicată studiului literaturii imaginare. Cititorii anglofoni ar face bine să caute măcar câteva dintre antologiile în englezește ale lui Rottensteiner, inclusiv *The Black Mirror and Other Stories* (2008) și *The Best of Austrian Science Fiction* (2001).

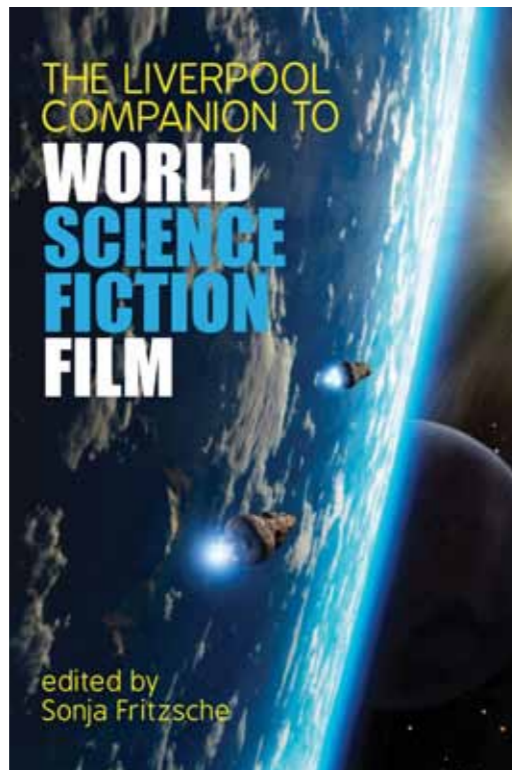
Un alt nume important al SF-ului german (provenit din vechiul RFG) este Wolfgang Jeschke (1936 -). Precum Franke, Jeschke este și el atât scriitor de science fiction cât și editor. Din multe sale romane, *Der letzte Tag der Schöpfung* (1981) este disponibil în englezește cu titlul “*The Last Day of Creation*”, acțiunea romanului având loc pe Pământ în urmă cu cinci ani și jumătate de milioane de ani, în timpul începerii unui război nuclear! De asemenea, puteți găsi edițiile în engleză ale volumelor *Midas Or The Rising of the Flesh* (Midas oder Die Auferstehung des Fleisches), *Meamone's Eye* (Meamon's Auge), *Land of Osiris* (Osiris Land), *The Cusanus Game* (Das Cusanus-Spiel oder Ein abendländisches Kaleidoskop). Povestirea sa „The King and the Doll Maker” a apărut în antologia lui David Hartwell, „Science Fiction Century” (1997). Jeschke a preluat de asemenea rolul lui Herbert W. Franke de redactor al colecției SF a editurii Heyne în anul 1973, responsabilitate deținută până în 2002. Jeschke a publicat aproximativ 100 de antologii, dintre care unele includ povestiri traduse în limba engleză. Cea

mai cunoscută este seria *Das Science Fiction Jahr* (Anul Science Fiction), o antologie a celor mai bune povestiri SF din fiecare an din spațiul germanofon.

Probabil că aceia interesați de pulp SF au auzit de opera spațială *Perry Rhodan*, lansată de K.H. Scheer (1928-1991) și Clark Darlton (pseudonimul lui Walter Ernsting, 1920-2005) în 1961. De atunci, *Perry Rhodan* a devenit o franciză la care au colaborat și colaborează o mulțime de autori. *Perry Rhodan* este cel mai mare succes al vreunei serii de science fiction tipărite vreodată, mai mult de un miliard de exemplare s-au vândut în întreaga lume sub formă de broșuri. Seria *Perry Rhodan* continuă să fie publicată și astăzi.

În spațiul germanofon există doar un foarte limitat sortiment de science fiction scrise de femei, parte din acesta este excelent, majoritatea textelor nefiind traduse în vreo limbă de circulație internațională. Scriitoarea feministă austriacă Barbara Neuwirth (1958 -) a publicat povestiri dark fantasy și a avut un rol esențial în politica editorială a editurii feministă vieneză Wiener Frauenverlag. Povestirea ei *Der Charakter der Jägerin* a fost publicată în traducere engleză, având titlul *The Character of the Huntress* în antologia lui Franz Rottensteiner, *The Best of Austrian Science Fiction* (2001). Austriaca Marianne Gruber (1944 -) a scris distopia *Die Gläserne Kugel* (Sfera de sticlă 1981), care înfățișează universul întunecat-terifiant al metropolei moderne. În ceea ce privește SF-ul redegist, le-am menționat deja pe Christa Wolf, Johanna Braun, și Angela Steinmüller.

La începutul secolului XXI în Germania, cel mai proeminent și prolific scriitor SF este Andreas Eschbach (1959 -). Thrillerele lui sefiste se vând atât de bine încât este în măsură să scrie full-time, ceea

ce este foarte neobișnuit pentru autorii de SF din spațiul germanofon. Saga sa inspirată de *Dune*, *Die Haarteppichknüpfer* (1995) a fost tradusă în englezește cu titlul "The Carpet Makers" și cred că este cel mai bun roman SF al lui, o poveste fascinantă despre colonizarea galactică și memoria selectivă. Orson Scott Card a fost un rol esențial în a aduce acest roman în atenția Tor Books, astfel că a putut fi tradus. Eschbach a scris și alte romane, nici unul din care au fost traduse. Acestea includ *Jesus Video*, 1997 (Filmul Isus, 2009, ed.Rao), o poveste despre arheologie și călătorii în timp, și *Ausgebrannt* (2007; Secătuit, ed.Rao), o narațiune despre dispariția petrolului. Cu toate acestea, Eschbach este la nivel maxim în genul scurt, pentru că în acest format este capabil să se dezbrace de toate influențele și să scrie texte proaspete, uneori pline de umor, dar întotdeauna emoționante care de multe ori îl lasă pe cititor complet năucit.

Înainte de a ajunge la o concluzie, aș dori să menționez alte câteva publicații și filme care vor fi de interes. Mai întâi de toate, trebuie să-l menționez pe Frank Schätzing (1957 -). El este autorul eco-thrillerului SF, *Der Schwarm*, 2005 (Adâncuri, ed.Rao) care a fost un best seller în Germania. Cu acțiunea desfășurându-se în principal în Norvegia și pe insula Vancouver (Canada), Frank Schätzing își imaginează creaturi marine care atacă umanitatea pentru a-i distruge ecologia habitatul omenirii.

În cele din urmă, pentru cei interesați de filmul SF german de după *Metropolis*, există o serie de alte filme notabile, ce trebuiesc văzute.

De exemplu, filmul redegisto-polonez *Der schweigende Stern* (Steaua tăcută, 1959) al regizorului Kurt Maetzig. Un echipaj internațional aflat pe astronava Kosmokrator

călătorește pe planeta Venus pentru a investiga sursa unui semnal misterios primit de pe Pământ. Este vorba de ecranizarea romanului „Astronauții” de Stanislaw Lem. Produs la doi ani după lansarea Sputnikului, acest film reprezintă contribuția redegistă (și poloneză) la cinematografia SF a anilor 50. Filmul a apărut pentru prima dată pe piața americană în 1962 cu titlul „First Spaceship on Venus” într-o versiune parțial modificată.

În ceea ce privește filmul SF din RFG, regizorul Rainer Werner Fassbinder a produs „Welt am Draht” (Lumea pe sârmă) pe 16 mm pentru televiziune vest-germană în 1973. „Welt am Draht” a fost restaurat digital pentru Festivalul de film de la Berlin din 2010. Din punct de vedere vizual, filmul este uimitor. Se bazează pe textul „Simulacron-3” al scriitorului SF american Daniel F. Galouye (1920-1976), care a fost, de asemenea, sursa de inspirație pentru filmul „The Thirteenth Floor” (coproducție germano-americană, 1999, regizor Josef Rusnak).

În cele din urmă, recentul film *Transfer* (Germania, 2010) al regizorului croat Damir Lukacevic este un film de limbă germană bazat pe scriitoarea povestire a scriitoarei spaniole Elia Barceló. În film, un bărbat și o femeie din diferite țări africane își vând trupurile prin intermediul companiei Menzana unui vârstnic cuplu german. În timp ce nemții continuă să trăiască în timpul zilei în noul lor înveliș tineresc, africanii recâștigă dreptul de utilizare a trupurilor lor pe timp de noapte. O critică a globalizării având multiple sensuri și niveluri în care nemți și africani se luptă cu provocările noii lor situații. Filmul a fost prezentat la numeroase festivaluri și a câștigat mai multe premii.

Ca o concluzie vreau să subliniez faptul că prea puțin science fiction german a fost tradus în limba engleză, acesta fiind cazul cu SF-urile provenite din multe alte țări neanglofone. În mod inevitabil, apar lacune semnificative. Sper că recomandările făcute, vă vor da imboldul să (re)citiți SF german și de ce nu, chiar să începeți să învățați limba germană!

© Prof.Dr.Sonja Fritzsche

Notele autorului :

1 Termenul general *Wissenschaften* nu diferențiază între științe și discipline umaniste ci pur și simplu desemnează cercetarea academică, indiferent dacă este vorba de studii literare, biologie sau sociologie. Diferențierea este făcută prin intermediul unui prefix: *Geistes-* (literal: spiritual, referindu-se la discipline umaniste), *Sozial-* (social), *Rechts-* (juridic) sau *Natur-* (referindu-se la științe naturale).

2 În cazul în care există traduceri în engleză, s-au menționat titlurile acestora.

3 Într-adevăr, multe elemente continuă să fie discernabile în SF în special în ipostazele post-modernistă și „slipstream” în care întreaga categorie SF pare să colapseze.

4 De exemplu, coperta a doua a antologiei lui Franz Rottensteiner, „The Black Mirror. German Science Fiction”

5 William Fischer, „The Empire Strikes Out” și Jost Hermand, „Old Dreams of a New Reich”.

Texte citate :

Fischer, William B. *The Empire Strikes Out: Kurd Lasswitz, Hans Dominik, and the Development of German Science Fiction*. Bowling Green: Bowling Green State UP, 1984.

Fritzsche, Sonja. *Science Fiction Literature in East Germany*. Bern: Peter Lang, 2006.

Harbou, Thea von. *Frau im Mond*. Berlin: Scherl, 1930.

Hermand, Jost. *Old Dreams of a New Reich*. Bloomington: Indiana UP, 1992.

Huysen, Andreas. *The Vamp and the Machine: Technology and Sexuality in Fritz Lang's Metropolis*. *New German Critique* 24/25 (1981/82): 221-237.

Innerhofer, Roland. *Deutsche Science Fiction 1870-1914*. Wien: Böhlau Verlag, 1996.

Krakauer, Siegfried. *From Caligari to Hitler. A Psychological History of the German Film*. Ed. Leonardo Quaresima. Princeton, NJ: Princeton University Press, 2004.

Minden, Michael and Holger Bachmann. *Fritz Lang's Metropolis*. Rochester: Camden House, 2000.

Suvin, Darko. *Metamorphoses of Science Fiction*. New Haven: Yale UP, 1979.

Todorov, Tzvetan. *The Fantastic: A Structural Approach to a Literary Genre*. Ithaca: Cornell UP, 1975.

Bibliografie

Braun, Johanna and Günter. *Conviva Ludibundus*. Berlin: Verlag Das Neue Berlin, 1980.

--. *Der Irrtum des Großen Zauberers*. Berlin: Verlag Neues Leben, 1972.

--. *Unheimliche Erscheinungsformen auf Omega XI*. Berlin: Verlag Das Neue Berlin, 1974.

Dominik, Hans. *Die Macht der Drei*. Leipzig: E. Keil, 1922.

--. *Die Spur des Dschingis-Khan*. Leipzig: Scherl, 1923.

--. *Der Wettflug der Nationen*. Leipzig: Koehler & Amelang, 1933.

Eschbach, Andreas. *Ausgebrannt*: Roman. Bergisch Gladbach: G. Lübbe, 2007.

--. *The Carpet Makers*. Trans. Doryl Jensen. New York, NY: Tor, 2005.

--. *Das Jesus Video*: Roman. Augsburg: Schneekluth, 1998.

Franke, Herbert W. *The Mind Net*. New York: DAW, 1974.

-. *The Orchid Cage*. New York: DAW, 1973.

Frau im Mond. Dir. Fritz Lang. Screenplay Thea von Harbou. UFA, 1929.

Galouye, Daniel F. *Simulacron-3*. Rockville: Phoenix Pick, 2011.

Gruber, Marianne. *The Sphere of Glass*. Riverside: Ariadne Press, 1993.

Hesse, Hermann. *Magister Ludi. Glass Bead Game*. Trans. Richard and Clara Winston. Toronto: Bantam Books, 1970 [Orig. Das Glasperlenspiel, 1943].

Hoffmann, E.T.A. *The Sandman. Tales of Hoffmann*. Trans. R. J. Hollindale. London: Penguin, 1982.

Jeschke, Wolfgang. *The King and the Doll Maker*. The Science Fiction Century. Ed. David G. Hartwell. London: Robinson, 1998. 393-434.

-. *The Last Day of Creation*. New York: St. Martin's, 1982.

Lasswitz, Kurd. *Auf zwei Planeten*. Berlin: Verlag Das Neue Berlin, 1984.

--. *Bis zum Nullpunkt des Seins. Traumkristalle*. Ed. Ekkehard Redlin. Berlin: Verlag Das Neue Berlin, 1982.

Metropolis. Dir. Fritz Lang. Screenplay Thea von Harbou. UFA, 1927.

Rottensteiner, Hans, ed. *The Best of Austrian Science Fiction*. Riverside: Ariadne Press, 2001.

-. *The Black Mirror and Other Stories*. Trans. Mike Mitchell. Wesleyan UP, 2008.

-. *View From Another Shore*. New York: Seabury Press, 1973.

Schätzing, Franz. *The Swarm*. Trans. Sally-Ann Spencer. New York: Harper Perennial, 2006 [Orig. Der Schwarm, 2004].

Der Schweigende Stern. [The Silent Star]. Dir. Kurt Maetzig. DEFA, GDR, 1960.

Steinmüller, Angela and Karlheinz. *Andymon*. Berlin: Verlag Neues Leben, 1982.

--. *Pulaster*. Berlin: Verlag Neues Leben, 1986.

--. *Der Traummeister*. Berlin: Verlag Neues Leben, 1989.

The Thirteenth Floor. Dir. Josef Rusnak. Columbia Tristar, 1999.

Transfer. Dir. Damir Lukacevic. Schiwago Film, 2010.

Wolf, Christa. *Self-experiment. What Remains and Other Stories*. New York: Farrar, 1993.

World on a Wire. Dir. Werner Fassbinder. WDR, 1973.

© Prof.Dr.Sonja Fritzsche

Titlul original : "German Science Fiction" : A Virtual Introduction to Science Fiction by Sonja Fritzsche, Ed. Lars Schmeink. Web. 2012.

Traducere de Cristian Tamaș.

Textul a fost tradus în românește cu permisiunea doamnei Prof.Dr.Sonja Fritzsche (Wesleyan Illinois University, Bloomington, Illinois, S.U.A.) și a domnului Lars Schmeink. Le mulțumim.

Câteva observații despre SF-ul german actual

de Michael Iwoleit

Germania nu a fost niciodată un El Dorado pentru revistele de science-fiction. Numeroase încercări de a prezenta SF-ul actual german în mod consecvent au eșuat din cauza problemelor economice, canalelor slabe de distribuție, lipsei sprijinului, prea puținilor oameni implicați și reacției apatice a cititorilor.

„Alien Contact” de la Berlin, probabil cel mai important efort din ultimele două decenii, a încetat publicarea ediției sale tipărite în urmă cu câțiva ani și este acum revistă on-line, încă avînd o anumită influență pe scenă. În ciuda succesului best-sellerelor lui Andreas Eschbach – singura excepție majoră – science fiction-ul german ca întreg s-a refugiat lent în mici proiecte de editare puțin comerciale sau chiar deloc. Nu e cel mai rău lucru care s-ar fi putut întîmpla.

Vremurile s-au schimbat. Informațiile răspândite prin intermediul internetului au oferit șansa pentru cititori de a accesa chiar și publicațiile cele mai ezoterice. Sistemul print-on demand permite unor proiecte considerate ca prezentând un risc prea mare în vremurile anterioare, să se concretizeze cu bugete extrem mici. A fost doar o chestiune de timp ca unii optimiști incorrigibili să încerce probabil prostește, să înzestreze SF-ul german cu propria revistă dedicată prozei.

Science fiction-ul german a avut un parcurs dificil de la boom-ul începutului anilor optzeci, atunci când la un moment dat nu mai puțin de șapte colecții SF legate și două colecții SF broșate se publicau în Germania (de Vest – nota traducerii), și Heyne Science Fiction era una dintre cele mai mari edituri SF din lume. Nesurprinzător, cele mai multe dintre cărțile publicate în acea perioadă aparțineau unor scriitori anglo-americani, dar acest lucru nu i-a împiedicat pe editori să tipărească o selecție extrem de bogată și diversă de SF din toată lumea. Chiar și science fiction-ul german - care rareori s-a bucurat de succes comercial și care în mod tradițional suferă de o lipsă de cititori – a trecut printr-un boom de scurtă durată.

Unul dintre autorii germani definitorii ai acelei perioade a fost extraordinar de talentatul tânăr Rainer Zubeil – alias Thomas Ziegler din Köln – care a acționat ca un fel de deschizător de drumuri pentru dezvoltarea unei noi mișcări în science fiction-ul german. Opera lui Ziegler, ale cărei coordonate se defășoară în principal într-un viitor alternativ sau într-o Germanie paralelă, au îmbinat magistral caracterizarea strălucită, comentariile politice și experimentele stilistice, cu o preferință pentru satiră și ironie (inclusiv reflecții auto-ironice cu privire la scrisul SF-ului). Scriitori precum Ronald M. Hahn, Horst Pukallus, Reinmar Cunis și Thomas Mielke au fost printre reprezentanții cei mai proeminenți ale acestei tendințe.

Din păcate, este general acceptat faptul că puține dintre romanele SF germane publicate pe parcursul acelor ani rezistă testului timpului.

Doar o mână de scriitori SF sînt încă activi în prezent și cîțiva au murit (de exemplu, Thomas Ziegler / Rainer Zubeil la vîrsta de 48 de ani).

În jurul anului 1984 publicarea de science fiction german a suferit un eșec major. Una cîte una, colecțiile SF au fost intrerupte, iar Bastei și Heyne au fost singurii editori SF care se puteai lăuda cu o solidă bază economică, și tirajele au scăzut mult. Oportunitățile de publicare pentru scriitorii germani de SF s-au diminuat în mod constant, și editorii au avut tendința să se concentreze asupra seriilor care garantau – sau se considera a garanta – consumatori fidelizați. În mod ironic, după zeci de ani în decursul cărora fantasy-ul german a fost considerat un appendice al science fiction-ului, conduce acum pe piața ficțiunii speculative, urmat fiind de horror. De fapt, acum în Germania, SF-ul este din ce în mai mult privit ca o anexă a fantasy-ului, iar declinul publicării science fiction-ului german continuă și astăzi.

Din anii optzeci ai secolului trecut pînă azi, un singur scriitor SF german poate pretinde că are succes comercial autentic (deși afirmația conform căreia poate fi considerat scriitor SF în sensul strict al termenului este în litigiu.) Andreas Eschbach (ocasional caracterizat ca „Michael Crichton-ul german”) este remarcabil pentru producția sa continuă de romane care – începînd cu inventiva space opera, „Der Haarteppichknüpfer” (publicată de asemenea și în Statele Unite ale Americii - în 2005, cu titlul „The Carpet Makers” – nota traducerii) – au intrat în mod regulat pe listele de bestseller-uri. Conținutul SF al romanelor sale, cu toate acestea, se diminuează cu fiecare nouă carte și, probabil, acestea ar trebui să fie etichetate ca thrillere avînd acțiunea într-un viitor apropiat. Nici un alt scriitor SF german nu s-a apropiat de succesul lui Eschbach, nici măcar Marcus Hammerschmidt, probabil cel mai talentat scriitor SF de la Thomas Ziegler încoace. Talentele multiple ale lui Hammerschmidt sînt foarte bine evidențiate în prima lui culegere de povestiri, „Omul de sticlă”(„Der Glasmensch”). Stăpînirea limbii, inventivitatea, arta de a crea

personaje- mai ales în ipostaza de dinamică de grup, care a devenit marca sa – i-au asigurat o postură specială.

Al treilea important scriitor SF german al deceniului – deși mult mai puțin prolific decît Eschbach și Hammerschmidt – este Michael Marrak, de asemenea un ilustrator talentat și autor de coperte SF. El este fără îndoială cel mai bun dintr-un grup de scriitori SF germani care explorează o zonă de frontieră aflată undeva între science fiction, horror și fantasy (anumite similitudini pot exista cu New Weird-ul din actuala ficțiune speculative britanică). Acest interesant grup de autori îi include pe Andreas Gruber, Frank W. Haubold, Malte S. Sembten și pe Michael Siefer, dar Marrak este unic pentru puternica sa imaginație vizuală și originalitatea decorurilor sale.

Cu excepția cîtorva scriitori SF germani care au reușit să semneze contracte cu marile edituri pentru romane sau serii SF originale (de exemplu, Andreas Brandhorst, autorul unor vaste space opera publicate de editura Heyne), tot restul SF-ului german s-a retras în colaborări cu mici edituri și semiprozine dintre care majoritatea de abea reușesc să scoată cel mult 500 de exemplare per tiraj. Mulți scriitori au devenit ei înșiși mici editori, utilizînd noile posibilități oferite de print on-demand și noile tehnologii de tipărire digitală și aceasta pentru a menține o producție independentă de SF german. În prezent, în medie, se publică anual cam 200 de noi povestiri SF de către scriitori germani. O mare parte a acestora poate fi găsită în antologii, culegeri și reviste, și deși cele mai multe sînt de o calitate neglijabilă, a apărut un cerc de zece – cincisprezece scriitori, care promit un viitor vibrant, creativ și versatil pentru science fiction-ul german.

Unul dintre pionierii SF-ului german, scriitorul, editorul, traducătorul și ilustratorul Helmuth W. Mommers, a devenit un mentor pentru tinerii autori. În 2002, după o carieră de treizeci de ani ca om de afaceri, și-a sărbătorit revenirea, și a devenit rapid un susținător important al prozei

SF germane. Împreună cu Ronald M. Hahn și cu mine, Mommers a fondat revista SF „Nova” care este aproape exclusiv dedicată publicării de SF german actual (în prezent, revista este editată de mine, Frank Hebben și Ronald M. Hahn). În 2004, Helmuth Mommers a lansat seria de antologii „Visionen” cu obiectivul explicit de a ajunge la un public mai larg. Deși aproape toți marii scriitorii germani de science fiction au contribuit cu povestiri, această interesantă publicație de o înaltă calitate, nu s-a vîndut în suficient de multe exemplare și a fost intreruptă în 2007. Apoi mai multe alte oportunități de publicare au dispărut, de asemenea, dar acest lucru nu i-a împiedicat pe scriitori SF germani de top să continue să producă un flux constant și remarcabil de povestiri. Autorii notabili îi includ pe Thorsten Küper, pe tînărul și talentatul Frank Hebben, amîndoi influențați de cyberpunk – fiecare în felul său – creînd thrillere originale cu acțiunea trepidantă ce are loc într-un viitor apropiat. Și datorită talentului lui Heidrun Jänchen, om de știință, science fiction-ul german a primit în cele din urmă ceea ce i-a lipsit atît de mult timp: o scriitoare modernă și ambițioasă cu o remarcabilă artă a istorisirii și cu o bază solidă de idei științifice. Alte promițătoare scriitoare SF au urmat în siajul lăsat de Heidrun, printre care Karla Schmidt, Nadine Boos și Gabriele Behrend. Împreună cu Armin Rösler, autor al mai multor opere spațiale, Heidrun Jänchen coordonează colecția „Wurdack Science Fiction”, publicată de mica editura Wurdack, dar care recent s-a distins ca una dintre principalele surse de SF german. Dacă aș putea menționa și propria mea contribuția la acest parcurs, este posibil să fi stabilit o tendință spre încurajarea publicării unor texte SF mai lungi, în ceea ce privește SF-ul german. Începînd cu nuvela mea apocaliptică „Wege ins Licht” din 2002, toate textele mele au fost bine primite și i-au inspirat pe alți scriitori să abordeze genul scurt.

Lipsa de succes comercial necesare scriitorilor SF pentru a-și cîștiga existența din scris este încă problema principală care le creează un

handicap autorilor germani de SF. Totuși, în ciuda acestui eșec, opera celor mai buni scriitori SF germani a depășit calitativ boom-ul din anii optzeci, astfel încât există indicii că se profilează încă un viitor promițător pentru SF-ul german.

Oricine este interesat de istoria și evoluția actuală a SF-ului de limbă germană este rugat să citească antologia „The Black Mirror” editată de către Franz Rottensteiner și publicată în 2008 de către Wesleyan University Press, din S.U.A. Este o bine documentată și excelent comentată culegere de povestiri de pe parcursul unui secol de SF și austriac, în traducere englezescă.

Copyright © 2009 by Michael Iwoleit

„Some remarks on current german science fiction” : <http://nova-sf.de/internova/?p=344#more-344>

Traducere de Cristian Tamaș

Traducerea a fost realizată și publicată cu acordul autorului. Îi mulțumim.

Michael K. Iwoleit s-a născut în Düsseldorf (landul Renania de Nord-Westfalia, Republica Federală Germania) în 1962 și în prezent locuiește în Wuppertal (landul Renania de Nord-Westfalia, Republica Federală Germania). În 1982 și-a finalizat studiile de tehnician. A studiat filosofia, sociologia și filologia germană pentru câteva semestre la Universitatea din Düsseldorf și a și lucrat în cadrul aceleiași universități. Este autor, traducător, critic și editor în domeniile SF-ului și fantasticului. De la jumătatea deceniului nouă a fost copywriter și traducător în sectorul publicității și în domeniul IT. Este laureat al Premiului DSFP (Deutscher Science Fiction Preis), pe care l-a câștigat de trei ori (pentru „Itinerarii în lumină”/„Wege ins Licht”- 2002 ; „Nu mă tem de niciun rău”/„Ich fürchte kein Unglück”, „Psyhack” – 2006) și al Premiului Kurd Laßwitz, care i s-a decernat de trei ori, pentru „Molohul” (traducere de A. R. Deleanu, editura Millenium

Books, 2013)/„Der Moloch” – 2008 și „Pragul”/„Die Schwelle” – 2011 și pentru traducerea (în colaborare cu Hort Pukallus) a romanului „Feersum Endjinn” de Iain Banks. A publicat patru romane („Rubikon” -1984, „În spatele zidurilor timpului”/„Hinter den Mauern der Zeit”-1989, în colaborare cu Hort Pukallus, „Pe marginea prăpastiei”/„Am Rande des Abgrunds” – 2003, „Psyhack” – 2005) și treizeci de povestiri, în antologii și reviste. Cîteva dintre povestirile sale au fost traduse în engleză, italiană, poloneză și croată. La care acum se adaugă și limba română. I-a tradus în germană pe Gene Wolfe, C.J. Cherryh, Iain Banks, Anne McCaffrey, John Kessel, Michael Bishop, Cordwainer Smith, Fritz Leiber, Robert Sheckley, James Tiptree Jr., J.G. Ballard, Brian Aldiss, Gordon R. Dickson, Cory Doctorow, Paul di Filippo, Tanith Lee, Karen Haber, Sean Williams, Chris Moriarty, David Wingrove. Este autorul a numeroase eseuri, texte de critică și recenzii.

Michael Iwoleit este co-fondatorul revistei SF germane „Nova” în 2002 (împreună cu Ronald Hahn și Helmut Mommers) și co-fondator și editor în 2005 al revistei de SF internațional (în limba engleză) „InterNova” accesibilă online. „InterNova” a avut numai un singur număr tipărit și fost relansată ca e-zin la sfârșitul anului 2010, iar în perioada trecută de atunci s-au publicat patruzeci de povestiri SF ale unor scriitori din peste douăzeci de țări și eseuri despre SF-ul din America Latină, China, India, etc.

Nova : <http://nova-sf.de/>

InterNova : <http://nova-sf.de/internova/>

Michael K. Iwoleit. Writer, translator, editor, copyrighter: <http://iwoleit.wordpress.com/>

A World of Short Fiction. Notes and Insights for the short fiction enthusiasts: <http://worldof-shortfiction.wordpress.com/>

„The Black Mirror” : **An Anthology of Science Fiction from Germany and Austria; Franz Rottensteiner, editor.** ; Mike Mitchell, traducător, Wesleyan University Press, 2008, S.U.A.

Introduction: A Short History of Science Fiction in German

• THE PIONEERS: SCIENCE FICTION BEFORE WORLD WAR I

• Kurd Lasswitz, „To the Absolute Zero of Existence” (Germany, 1871)

• Kurd Lasswitz, „Apoikis” (Germany, 1882)

• Ludwig Hevesi, „Jules Verne in Hell” (Austria, 1906)

• Carl Grunert, „The Martian Spy” (Germany, 1908)

• Paul Scheerbart, „Malvu the Helmsman” (Germany, 1912)

• BETWEEN THE WORLD WARS

• Otto Willi Gail, „The Missing Clock Hands” (Germany, 1929)

• Egon Friedell, „Is the Earth Inhabited?” (Austria, 1931)

• Hans Dominik, „A Free Flight in 2222” (Germany, 1934)

• GERMAN SCIENCE FICTION COMES INTO ITS OWN AFTER WORLD WAR II

• Herbert W. Franke, „Thought Control” (Austria, 1961)

• Herbert W. Franke, „Welcome Home” (Austria, 1961)

• Herbert W. Franke, „Meteorites” (Austria, 1961)

• Ernst Vlcek, „Say It With Flowers” (Austria, 1980)

• Carl Amery, „Just One Summer” (Germany, 1985)

• Horst Pukallus, „The Age of Burning Mountains” (Germany, 1989)

• SF FROM THE GERMAN DEMOCRATIC REPUBLIC

• Johanna and Günter Braun, „A Visit to Parsimonia. A Scientific Report” (1981)

• Erik Simon, „The Black Mirror” (1983)

• Angela and Karlheinz Steinmüller, „The Eye That Never Weeps” (1984)

• THE CURRENT GENERATION: FROM THE 1990S TO THE PRESENT

• Peter Schattschneider, „A Letter from the Other Side” (Austria, 1994)

• Wolfgang Jeschke, „Partners for Life” (Germany, 1996)

• Michael MARRAK, „Astrosapiens” (Germany, 1998)

• Thorsten Küper, „Project 38 or the Game of Small Causes” (Germany, 2003)

• Michael K. Iwoleit, „Planck-Time” (Germany, 2004)

• Oliver Henkel, „Hitler on the Campaign-Trail in America” (Germany, 2004)

• Helmut W. Mommers, „Habemus Papam” (Austria, 2005)

• Andreas Eschbach, „Mother’s Flowers” (Germany, 2008)

• Editor’s Notes

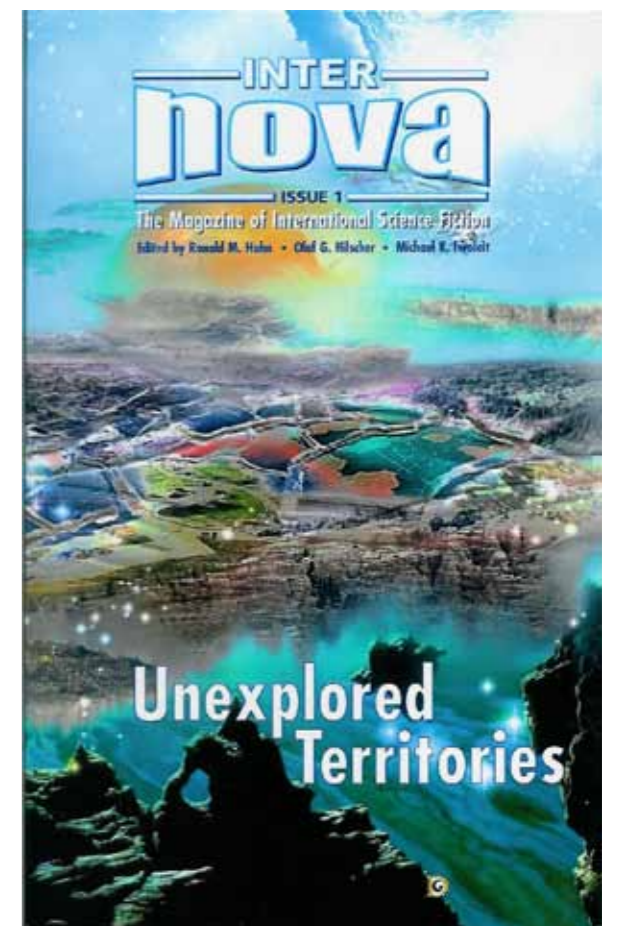
Selected Bibliography

• About the Author and Translator

Andreas Eschbach:

<http://culturalsflearnings.blogspot.com/2009/07/andreas-eschbach-filmul-isus-la-editura.html>

<http://culturalsflearnings.blogspot.com/2010/06/premiile-kurd-lasswitz-2009.html>

SF-ul german și germanofon după 1990

de Jakob Schmidt & Helmut W. Alpers

Jakob Schmidt

Fragment

Science fiction-ul publicat după reunificarea Germaniei este dominat de traduceri ale operelor autorilor americani și britanici ca peste tot în Europa continentală. Piața editorială germană este cea mai mare din Europa ca valoare și număr de titluri publicate, se bucură de cel mai mare număr de cumpărători și cititori la nivelul Uniunii Europene și se află pe locul 3 în lume cu o valoare totală anuală de 9 miliarde de euro, după S.U.A. și China.¹

Seria SF a cărților de buzunar de la editura Heyne rămâne cea mai importantă; în 2002, Wolfgang Jeschke s-a retras din postura de coordonator al colecției Heyne SF și a fost urmat de Sascha Mamczak (1970 -). Colecția a fost redenumită "**Fantasy & Science Fiction**". Editura Heyne a fost integrată

începând cu anul 2003 în Random House (astăzi Penguin Random House), parte a corporației internaționale Bertelsmann AG, locul 5 în lume, cu o cifră de afaceri de 2,65 miliarde euro (2013 Global Ranking of the Publishing Industry)

Printre numeroșii autori internaționali publicați de Heyne între anii 1990 și 2000 sunt Stephen Baxter, Greg Bear, Greg Egan, Gwyneth Jones, Alastair Reynolds, Kim Stanley Robinson, Peter Watts, Robert Charles Wilson, Kage Baker, precum și autorii ruși Serghei Lukianenko și Dmitri Gluhovski (1979 -).

Alte edituri având colecții SF în format paperback sunt **Bastei Lübbe**, publicând evident și SF internațional (China Miéville, Justina Robson, etc.) și **Blanvalet** (imprint Random House).

Autorii germani reprezintă o minoritate în colecțiile SF ale editurilor mari, nume importante fiind considerate Andreas Eschbach, Andreas Brandhorst (1956 -) și Frank Schätzing, cu toate că romanele celui din urmă nu sunt comercializate ca science fiction. În general titlurile autohtone publicate sub etichetă SF sunt încă puține și rareori apar la mari edituri. Câteva excepții sunt "*Die Stimmen der Nacht*" (1984; 1993 ; Vocile nopții) de Thomas Ziegler, o alegorie SF despre o Germanie schilodită de punerea în aplicare a planului Morgenthau și un excelent roman despre primul contact, "*Die lebenden Steine von Jargus*" (2000 ; Pietrele vii de pe Jargus) de Barbara Slawig (1956 -), ambele titluri au fost publicate cu etichetă SF și au fost apreciate de critici, de publicul larg și de fandom.

În plus, există siajul boom-ului Fantasy-ului german care a început în 2003 cu publicarea unui bestseller, "*Die Zwerge*" (Piticii) de Marcus Heitz (1971 -): la câțiva ani după aceea, fantasy-ul scris de autori germani a devenit o "marfă vandabilă", iar unii dintre acești autori au scris și de asemenea au publicat SF (printre ei aflându-se și Markus Heitz). Voi reveni la prea puținii autori germani de SF care au succes comercial.

Locurile de publicare prin elecție pentru autorii SF germani sunt antologiile și revistele micilor edituri.

Începând cu anii 1990, micile edituri germane au devenit din ce în ce mai profesioniste, fenomen care, probabil de la emulația din cadrul redacției revistei SF *Alien Contact*, care a fost fondată în 1991 de membri ai clubului SF Andymon (care a fost singurul club SF din RDG și care a preluat ca nume titlul romanului "*Andymon*" (1982) de Andrea și Karl-Heinz Steinmüller). *Alien Contact* a publicat încă din primele sale numere povestiri ale unor cunoscuți autori din fosta RDG, printre care Erik Simon, Michael Szameit (1950 -), Karl-Heinz Tuschel (1928-2005), Angela și Karl-Heinz Steinmüller, Johanna și Günther Braun și Rainer Fuhrmann (1940-1990).

Alien Contact și-a început existența cu un tiraj impresionant de 40.000 de exemplare – exista încă o cerere foarte mare pentru așa-numita "*wissenschaftlich phantastische Literatur*" (literatură științifico-fantastică) în fosta RDG, iar chioșcurile de ziare nu fuseseră încă inundate cu ziare și reviste din Germania de Vest. Cu toate acestea tot în 1991, piața fostei RDG s-a prăbușit, *Alien Contact* a trebuit să se restructureze; revista n-a mai fost vândută la chioșcurile de ziare, tirajul a fost redus în primă fază la 5.000 de exemplare și, ulterior la chiar mai puțin. Tot cam în aceeași perioadă, revista a început să publice mai multe texte de autori vest-germani și internaționali (printre aceștia fiind Gardner Dozois, Michael Swanwick, Damon Knight, Terry Pratchett, George R.R. Martin). Totuși *Alien Contact* are meritul că a stabilit un trend care este probabil, cel mai relevant pentru autorii SF germani din anii 1990-2000: proza scurtă SF germană a fost și este publicată în reviste mici și în antologii publicate de micro-edituri.

Alien Contact a fost, de asemenea, unul dintre primele debușee editoriale pentru mulți dintre cei mai cunoscuți autori germani de SF, printre care Andreas Eschbach, Michael Marrak (1965 -) și Michael Siefener (1961 -). Din 2001, *Alien Contact* a devenit o revistă on-line (având și patru numere anuale tipărite colectând proza scurtă și eseurile) și în cele din urmă întrerupându-și existența după numărul 68 din 2005. *Alien*

Contact a avut mulți editori, dar singura persoană care a reprezentat continuitatea a fost Hardy Kettlitz, care a rămas în cadrul redacției în toți cei 15 ani în care revista a fost publicată. Împreună cu Ronald Hoppe, Bernhard Kempen, Hans-Peter Neumann și Hannes Riffel, Hardy Kettlitz a fondat mica editură *Shayol*. (În plus, Kettlitz și Neumann joacă un rol important în calitate de autori și editori de literatură SF secundară).

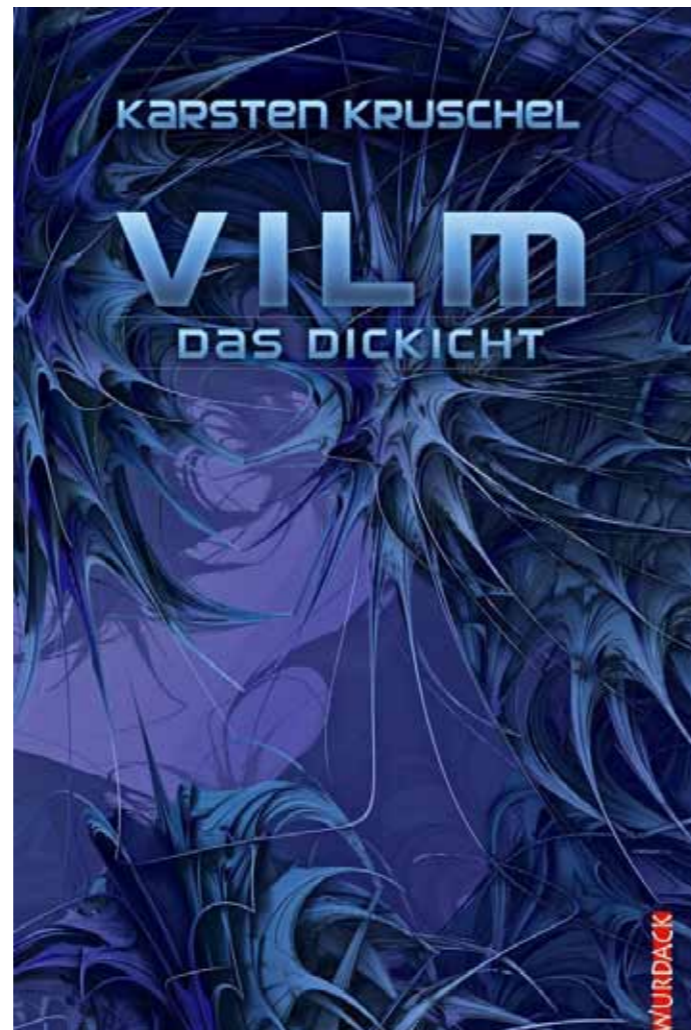
Când *Alien Contact* și-a încetat apariția, au apărut alte publicații, și trebuie menționată îndeosebi revista *Nova* (2002, 20 de numere până în 2012), editată de Ronald M. Hahn (1948 -) și Helmuth W. Mommers (1943 -). Înainte de *Nova*, Hahn a editat ediția germană a *Magazine of Fantasy & Science Fiction* la editura Heyne între 1983 și 2000; el este, de asemenea, cunoscut ca autor de SF îndeosebi satiric. Mommers a coordonat de asemenea, publicarea mai multor antologii la editura Heyne, înainte de a fonda *Nova*; mai târziu, a coordonat mai multe influente antologii SF la editura Shayol (*Visionen* 1-4, 2004-2007). Editori ulteriori ai revistei *Nova* îi includ pe Frank Hebben (1975 -), Michael K. Iwoleit (1962 -), și pe Olaf G. Hilscher (1975 -).

De asemenea, în anul 2000, semiprozinul *Exodus* (publicat inițial între 1975-1980), a fost resuscitat de inițialul editor René Moreau. Un alt editor important de proză scurtă SF germană este *Wurdack*, o mică editură fondată în anul 2004 și care a publicat mai multe antologii sub coordonarea lui Armin Röbler (1972 -) și Heidrun Jänchen (1965 -), ambii fiind de asemenea, autori. Printre micile edituri care publică SF german sunt *Atlantis*, *edition phantasia*, *p.machinery*, *Shayol*, *Wurdack* și editura austriacă *Begetia*; printre autorii germani cei mai notabili sunt **Frank Haubold**, al cărui roman în foileton "*Die Schatten des Mars*" (2008) (Umbrele de pe Marte) a fost comparat cu faimoasele "Cronici marțiene" ale lui Ray Bradbury ;

Frank Hebben, care a devenit cunoscut pentru întunecatele sale texte post-cyberpunk care datorează mai mult unui Jeffrey Thomas decât

unui William Gibson; **Heidrun Jänchen**, ale căror povestiri au un puternic fundal științific și un umor sec de calitate și amintesc de narațiunile lui Stanisław Lem; **Dirk van den Boom**, un autor de romane militare SF ; **Armin Rösser**, care se concentrează asupra crearea unui complex cadru de operă spațială à la Dune pentru romanele sale; **Uwe Post**, care are tendința de a scrie fie sumbre satire fie comedii SF; **Karla Schmidt** a publicat mai multe povestiri de ficțiune socială în stilul lui David Marusek; și **Michael K. Iwoleit**, care este cunoscut pentru elegantele și inteligentele sale povestiri despre viitorul apropiat. Toți acești autori au fost nominalizați de mai multe ori. Pentru Kurd-Laßwitz-Preis sau Deutscher Science-Fiction-Preis sau pentru amândouă.

Cel mai cunoscut autor german publicat de micile edituri este probabil, **Karsten Kruschel**, născut în 1959; câteva dintre povestirile sale au fost publicate începând cu 1979 în RDG, dar a

durat până în 2009 ca primul său roman, "*Vilm*" să fie publicat de editura Wurdack (serializat în două părți, "*Vilm - Der Regenplanet*", 2009 (Vilm - Planeta ploilor) și "*Vilm - Die Eingeborenen*", 2009 (Vilm- Indigenii)). "*Vilm*" este o narațiune despre supraviețuitorii de pe o astronavă care s-a prăbușit pe planetă și contactele lor cu extraterestrii indigeni. Tematic, e vorba despre povestea transformărilor care au loc în urma contactelor dintre oameni și extraterestri, în care se regăsesc unele ecouri ale conceptelor Octaviei Butler din trilogia "Xenogenesis". Kruschel a publicat un alt roman din seria Vilm, "*Galdäa. Der ungeschlagene Krieg*" (2012), și cel de al treilea se intitulează "*Vilm. Das Dickicht*", 2013. Atât "*Vilm*" cât și "*Galdäa*" au câștigat Deutscher-Science-Fiction-Preis pentru cel mai bun roman.

Anii nouăzeci reprezintă perioada care marchează și apariția unor autori SF germani publicați de către edituri importante dar în multe cazuri, textele acestora sunt doar marginal SF și sunt promovate ca thrillere à la Michael Crichton sau ca mainstream.

Printre puținii autori germani de SF ale căror opere au fost publicate de importante edituri și comercializate ca SF, sunt: **Andreas Brandhorst**, care a fost traducător (printre altele, a tradus în germană cele mai multe dintre romanele lui Terry Pratchett), dar a publicat, de asemenea, cam o duzină de romane SF la editura Heyne, mai ales din seria *Kantaki* (operă Space începută cu *Der Diamant*, 2006); autorul și ilustratorul **Michael Marrak**, care și-a început cariera în reviste și antologii publicate de mici edituri dar a reușit să colaboreze și cu edituri mari, care i-au re-publicat mai multe din textele anterioare. Printre romanele sale se numără *Lord Gamma* (2000), un roman post-apocaliptic, *Imagon* (2001, un omagiu adus textului lui Lovecraft, *At the Mountains of Madness*) și hibridul horror/sf *Morphogenesis* (2005). Marrak a fost comparat cu Iain M. Banks; precum Banks, el are talentul de a crea decoruri SF stranii dar plauzibile, având solide fundații speculativ-ficționale. Printre

volumele sale recente se numără *Armageddon mon amour - Fünf Visionen vom Ende*, 2012 (în colaborare cu scriitorul Karsten Kruschel), și *Black Prophecy - Gambit* (2011), o novelizare a unui scenariu pentru un joc video.

Cu toate acestea, autorul care are succes comercial în domeniul SF-ului în ultimele decenii în Germania este **Andreas Eschbach**. Primul său roman, *Die Haarteppichknüpfer* (1995, tradus în engleză cu titlul *The Carpet Makers*), are o intrigă ce se desfășoară într-un univers imperial roman translatat într-o operă spațială, cuprinzând o colecție de povestiri conectate prin istorisirea dramei unui popor condamnat în urmă cu zece mii de ani de către un împărat nemuritor, să țeară părul femeilor în covoare. Romanul lui Eschbach descrie și analizează implicațiile construirii unei societăți în jurul unei sarcini/oraldalii fără sfârșit și fără sens. Deși unele dintre narațiunile romanului sunt mai degrabă insipide, conceptul unificator este suficient de puternic pentru a rezulta o lucrare remarcabilă.

Cele mai multe dintre romanele lui Eschbach - cum ar fi *Das Jesus-Video* (Filmul Isus, 1998) și *Der letzte seiner Art* (Ultimul din specia lui, 2003) - sunt thrillere scientiste tipice și comercializate ca atare, cu excepția romanelor *Kelwitt's Stern* (Stea lui Kelwitt, 1999) și *Quest* (2001), ambele având acțiunea în universul *Carpet Makers*. Cel mai bun roman al său este probabil, *Ausgebrannt* (Secătuit, 2007 ; trad.rom. editura RAO,...), un roman meticolos documentat ce istorisește repercursiunile epuizării rezervelor de petrol ale planetei noastre și prăbușirea civilizației.

Un alt autor de succes german de thrillere SF este Frank Schätzing cu cele două bestseller-uri *Der Schwarm* (2004, trad.ro. *În adâncuri*), despre primul contact cu o altă specie rațională, una provenind din adâncurile oceanului planetar și *Limit* (2009), istorisirea ficțională a exploatarea Heliumului-3 de pe Lună. Schätzing este un fel de Michael Crichton german - un scriitor care știe cum să extrapoleze și știe cum să închege o intrigă atractivă.

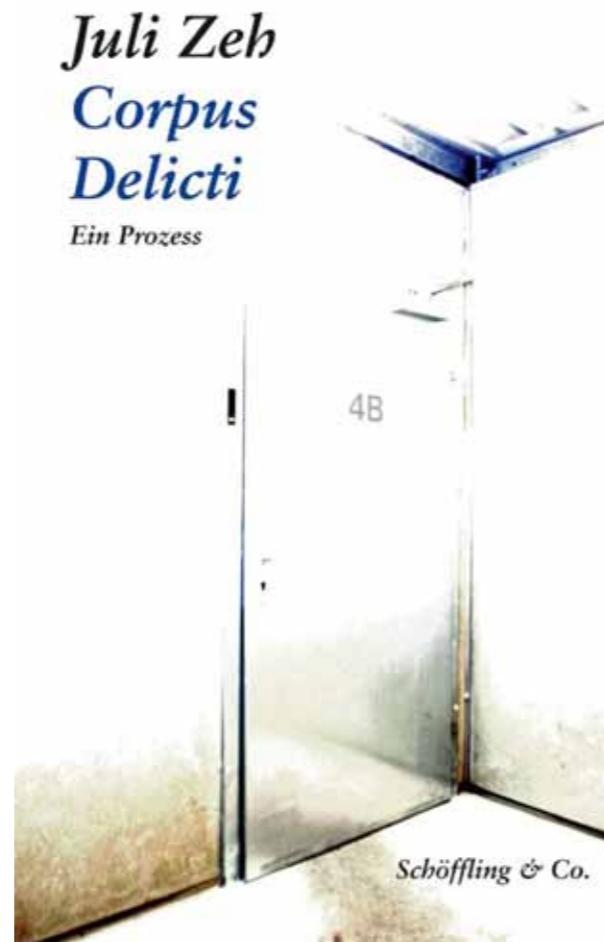
Un caz interesant este acela al lui Walter

Moers, care a debutat ca scenarist BD și a devenit celebru pentru transformarea lui Adolf Hitler într-un personaj caricatural-bedeistic. Moers a creat o lume fantastică, *Zamonien*, în care sunt prezente multe personaje inspirate din basme. Aproape toate romanele din seria *Zamonien* au și elemente SF, dar acestea sunt cele mai proeminente în *Ensel und Krete* (2000), o repovestire post-modernă a basmului *Hänsel și Gretel*, și în care Moer transformă casa vrăjitoarei într-un monstru din spațiul cosmic. Stilul lui Moer este amuzant, uneori de-a dreptul bizar și extrem de auto-referențial (o bună parte din romanul *Ensel und Krete* constă în comentariile lui Hildegund von Mythenmetz, autorul fictiv al cărții), dar ficțiunea sa are de asemenea, o vână sumbru-satirică.

Începând cu anii 1990, există, de asemenea, mai mulți autori germani ale căror lucrări au fost publicate ca mainstream dar sunt cel puțin marginal, și SF. Cel mai vizibil dintre acești autori, Dietmar Dath, a fost publicat pentru prima dată de mica editură Verbrecher și mai târziu de Suhrkamp și Heyne. Romanele lui Dath tind să fie complexe, parțial narațiuni, parțial eseistică filosofico-politică, și în sfârșit și un fel de "declarații de dragoste" pentru SF. Printre operele sale sunt texte diverse precum romanele *Am Blinden Ufer* (2000), o viziune apocaliptică plină de aluzii la ficțiunile lui H.P. Lovecraft și Michael Moorcock, *Dirac* (2006), o poveste contemporană despre fizicianul omonim, având câteva subtile elemente SF, și unele care sunt, probabil, mult mai interesante pentru fanii SF, *Die Abschaffung der Arten* (Abolirea speciilor, 2008), cu acțiunea într-un viitor când omenirea este pe cale de dispariție sau deja s-a transformat și viață inteligentă este apanajul animalelor și a unor entități extraterestre, Dath evocându-i aici pe Olaf Stapledon și pe Clifford D. Simak. Un alt roman al lui Dietmar Dath, *Das versteckte Sternbild* (Constelația ascunsă) (2007) semnat cu pseudonimul David Dalek, este o operă spațială despre criminali interstelari care pare să fie influențată de serialul TV *Firefly* (2002) al lui

Joss Whedon, de romanele Joannei Russ și povestirile lui Cordwainer Smith. Toate romanele lui Dath tind să fie extrem de politizate, fuzionând perspective marxist-darwiniste în încercarea de a explora posibilitățile unor schimbări sociale radicale, constante și favorabile unei mai mari libertăți individuale și colective.

Juli Zeh este o altă scriitoare ale cărei opere au fost publicate ca mainstream dar ale cărei ficțiuni au tendința de a prezenta cel puțin unele elemente de science fiction. Cel mai faimos roman al lui Juli Zeh, bazat pe o piesă din 2005 dar nepublicată, este *Corpus Delicti: Ein Prozess* (2009; tradus în engleză în 2012 cu titlul *The Method*). *Corpus Delicti: Ein Prozess* are acțiunea în anul 2057 într-o societate distopică care-și obligă cetățenii prin metode polițienești să ducă o viață sănătoasă. Juli Zeh a studiat dreptul, și romanul său precum și alte texte ale sale, are un puternic fundal bazat pe filosofia dreptului.

De asemenea, un alt autor notabil este Benjamin Stein, al cărui roman *Replay* (2012) este o variantă interesantă și suprarealiste a unei societăți de tip panopticum cu unele aluzii la Arthur Machen.

Marcus Hammerschmitt (1967 -) și-a început cariera de autor la renumita editură Suhrkamp, dar a căzut victimă întreruperii excelentei colecții SF/fantasy în 1999 (Suhrkamp a continuat să republice doar titluri de H.P. Lovecraft și Stanisław Lem). După aceea, următoarele trei romane ale lui Hammerschmitt au fost publicate de imprintrul Argument, o editură universitară specializat în literatura marxistă și feministă (Argument a republicat, de asemenea, traduceri germane ale unor romane importante, cum ar fi "Deposedații" de Ursula K Le Guin, "The Female Man" de Joanna Russ și "Mai mult decât uman" de Theodore Sturgeon). Acțiunea celor mai multe dintre romanele SF ale lui Hammerschmitt au acțiunea în viitorul apropiat și ar putea fi considerate ca niște satire, deoarece acestea prezintă de regulă indivizi dedându-se unor fapte reprobabile în moduri curente. Hammerschmitt evită un punct de vedere moralist care, de obicei, însoțește satira. Mai interesant pentru cititorii care caută teme specifice germane în SF este ucronia *Polyplay* (2002), în care se descrie cum RDG-ul anexează Germania de Vest, cu niște rezultate istorice remarcabil de similare celor existente. Cel mai bun text până în prezent este, probabil, nuvela "Die Lokomotive" (în volumul *Der Moloh*, antologie din 2007, coordonator Helmuth W. Mommers), o satiră sumbră despre un inginer care trăiește într-un izolat mini-stat comunist, terorizat fiind de autorități și fiind pregătit să facă totul pentru a acoperi o mică fraudă pe care a comis-o mai degrabă din prostie.

Un caz excepțional este Tobias O. Meißner (1967 -), al cărui prim roman, *Starfish Rules* (1997), descrie tribulațiile unui cetățean german care scoate pe ascuns un artefact mitic din țară pentru a nu cădea în ghearele unei organizații naziste secret. Respectivul ajunge în America,

prezentată ca o țară cvasi-mitică în sine, o viziune psihedelică agregând motive din benzile desenate, mistere thrilleriste, ocultism și teorii ale conspirației. Tematic, *Starfish Rules* este o reminiscență a romanele lui Thomas Pynchon, dar din punct de vedere a formei și stilului, romanul lui Meißner este chiar mai radical; este printre cele mai bune romane germane din ultimele decenii, și cu siguranță printre cele mai dificile. Meißner este, de asemenea, autorul unui roman cyberpunk, *Neverwake* (2001), a câtorva romane fantasy tradiționaliste și a unor romane horror, care sunt mai apropiate de siajul primei sale cărți.

Ceva care ar putea fi trecut ușor cu vederea este rolul mic, dar important jucat de activitățile tip role playing games (RPG) în Germania și în cadrul SF-ului german și cu atât mai mult în Fantasy-ul german și există câteva excepții în ceea ce privește modul în care RPG-urile au fost percepute de autorii germani.

Hans Joachim Alpers a scris o trilogie, *Das zerrissene Land*, 1994, *Die Augen des Riggers*, 1994, *Die Graue Eminenz*, 1995) pentru RPG-ul Shadowrun. Acțiunea trilogiei este plasată într-o versiune cyberpunk-fantasy a unei Germanii în 2060 și este o reminiscență a trilogiei "Eclipse" a lui John Shirley.

De asemenea, tot în universul Shadowrun se desfășoară intriga romanelor *Pesadillas* (2003) și *Wiedergänger* (2005) de Maike Hallmann (1979 -), care sunt cu siguranță printre cele mai bune romane SF germane publicate în anii 2000. *Pesadillas* este nu numai un thriller debordând de suspans, dar, de asemenea, o deconstrucție brutală a clișeelelor incarnând eroul de acțiune; iar continuarea sa, *Wiedergänger*, deconstruiește formula narațiunii de aventuri/acțiune într-un mod similar.

Seria de romane *Shadowrun* a fost întreruptă în Germania în anul 2010. Între timp, a fost lansat alt joc RPG, *Justifiers* în 2010; printre colaboratori se numără Maike Hallmann, Markus Heitz și Boris Koch. Categorie că aceste novelizări cu siguranță nu reprezintă domeniul unde să cauți originalitate

sau stil, dar încă mai oferă un debușeu pentru autorii germani și mai și sunt plătiți.

Perry Rhodan, cea mai lungă serie SF din lume, continuă cu un număr nou săptămânal al publicației dedicate; în 2011, a fost lansată seria Perry Rhodan NEO, mergând în paralel cu aceea "originală". NEO repovestește de la început întreaga serie originală, modernizând-o pentru un public contemporan. Interesant, noua serie a fost criticată îndeosebi pentru "respectarea" prea grijulie a intrigii și stilul originalului, mai degrabă decât vreo intenție de a divaga. Unii autori de foiletoane Perry Rhodan, printre care Frank Borsch (1966 -) și Michael Marcus Thurner (1963 -), au publicat, de asemenea, propriile romane SF la edituri importante.

Veterana publicație SF, *Quarber Merkur*, editată de Franz Rottensteiner, își continuă existența, oferind eseuri și articole pe teme SF la nivel academic. Alte periodice sunt *phantastisch*, editat de Ulrich Blode, care oferă în principal articole scurte și interviuri cu privire la SF internațional, revista *Nova* deja menționată; și *Phase X*, o revistă fandomistă ce publică articole și interviuri.

Seria semi-periodică *SF Personality* (editată și scrisă într-o mare măsură de Hardy Kettlitz) publică monografiile despre operele unor autori celebri, cum ar fi Ray Bradbury, Isaac Asimov, Cordwainer Smith și Robert A. Heinlein.

Cea mai semnificativă lucrare bibliografică asupra SF-ului din Germania este *Das Lexikon der Science Fiction in der DDR* (2002), de Hans-Peter Neumann, care colectează informații bibliografice cu privire la toate cărțile SF publicate în RDG.

Rămâne de văzut ce impact vor avea cărțile în format digital asupra SF-ului german și SF-ului din Germania; cele mai importante edituri din Germania sunt mai degrabă lente în exploatarea oportunităților pieței de e-books, primul mare val de titluri digitale auto-publicate a lovit detașiștii online. Cu toate acestea, se pare că există puține titluri SF printre acestea – și pentru moment, majoritatea autorilor SF par să rămână fideli micilor edituri de tipărituri.

© Jakob Schmidt & H.J.Alpers

Titlul original : „Science Fiction in the post-reunification Germany”

Traducere de Cristian Tamaș.

Textul a fost tradus și publicat în revista *Fantastica* cu permisiunea domnului Jakob Schmidt și a familiei Alpers. Le mulțumim.

Nota trad. :

Urmează piețele editoriale anuale ale Franței (5 miliarde de euro), Marii Britanii (4 miliarde de euro), Italiei (3 miliarde de euro), Spaniei (2,89 miliarde de euro), Turciei (1,68 miliarde de euro), Rusiei (1,49 miliarde de euro), Olandei (1,33 miliarde de euro), Poloniei (1,05 miliarde de euro), Belgiei (850 milioane de euro), Elveției (806 milioane de euro), Norvegiei (743 milioane de euro). Uniunea Europeană este pe primul loc în lume cu o piață editorială anuală de 37,62 miliarde euro adică 33% din piața editorială mondială (114 miliarde dolari), apoi S.U.A. cu 26% (29,64 miliarde dolari).

Prof. Dr. Sonja Fritzsche

interviu realizat de Cristian Tamaș

Cristian Tamaș: Doamnă Profesor, vă mulțumesc foarte mult pentru timpul acordat și pentru că ați acceptat să răspundeți la câteva întrebări! Sunteți profesor la Illinois Wesleyan University, S.U.A., posesoarea unor prestigioase titluri universitare (Ph.D., B.A., M.A.) și domeniul dumneavoastră de cercetare se concentrează asupra literaturii (est) germane și a filmului german, discursului tip „Heimat” (teoria „patriei”), ecotopiei și science fiction-ului. Studiile dumneavoastră publicate includ: *The Liverpool Companion to World Science Fiction Film*, (Liverpool University Press, 2014), *Science Fiction Literature in East Germany* (Peter Lang, 2006); articole în publicațiile *German Quarterly*, *German Politics & Society*, *German Studies Review*, *Women in German Yearbook*, *Film*

& History, Extrapolation, Utopian Studies și *Filmforum*. De ce vă interesează science fiction-ul (*Trivialliteratur*, așa cum îl consideră unii critici literari germani și nu numai!), și mai ales o formă defunctă, comunistă „wissenschaftlich-fantastische Literatur” (creată pe baza modelului teoretic sovietic al „naucino-fantasticeskaia literatura”, literatura științifico-fantastică al cărei crez era: „Comunismul a cucerit întreaga planetă și s-a instaurat o nouă eră a păcii internaționale, a prosperității și a cooperării tuturor celor ce muncesc...”) din dispăruta dictatură comunistă redegistă?

Sonja Fritzsche: Am apreciat mereu modul în care science fiction-ul mi-a permis să gândesc într-un mod diferit dându-mi posibilitatea de a privi altfel lumea. SF-ul ne învață și gândirea critică prin dimensiunea sa de experiment mental. Pentru mine science fiction-ul este de asemenea, un tip de literatură de călătorie, deși destinațiile sale sunt filosofice sau experimentale mai degrabă decât niște locuri reale. Și mai contează faptul că am crescut în timpul Războiului Rece, în special în perioada Reagan, iar lagărul răsăritean era pentru noi americanii în mod definitoriu completa alteritate și ceva cu totul inaccesibil. Apoi, pe când aveam 19 ani a căzut Zidul Berlinului. În anul următor am studiat în Germania și eram în Berlin în Ziua Reunificării (3 octombrie 1990). Fiind în căutarea unui subiect de dizertație, mi s-a părut firesc să combin interesul meu pentru science fiction și fascinația mea pentru această nouă Germanie brusc accesibilă, care fusese întotdeauna în afara limitelor. Era în același timp, un spațiu ambivalent, utopic în exterior/distopic în interior. Un sistem a ajuns la sfârșit și un altul a început. Mulți germani erau plini de speranță, dar și de temeri. Studiarea science fiction-ului din ex-RDG m-a ajutat pentru a obține o perspectivă asupra unei țări și a poporului său, asupra visurilor alternative și dorințelor de dincolo de „socialismul real existent”.

Cristian Tamaș: Cum vă explicați „paradoxul german”? Germania are cea mai mare piață

editorială din Uniunea Europeană și din Europa și este una dintre cele mai mari piețe de profil din lume (anual o cifră totală de 9 miliarde de euro/12 miliarde de dolari), are cel mai mare număr de cumpărători și cititori de carte din Europa și, teoretic, ar trebui să aibă unul dintre cele mai puternice și relevante SF-uri din lume. Realitatea este așa cum o prezenta Franz Rottensteiner (în prefața la antologia sa de SF european *View from Another Shore*) și cum o prezintă Jakob Schmidt (autorul monografiei „SF-ul german după 1990”), „SF-ul în Germania post-reunificată este dominat de traduceri ale unor scriitori americani și britanici”. De ce este așa?

Sonja Fritzsche: În primul rând, există mult mai mulți autori anglofoni de science-fiction decât în orice altă parte din lume. Degeaba cauți science fiction german (sau orice alt SF euro-continental) în librăriile din S.U.A. sau Marea Britanie, pe când titlurile americane și englezești sunt întotdeauna disponibile. De asemenea, deși science fiction-ul german există încă din secolul al XIX-lea, genul a avut o dezvoltare explozivă în Statele Unite în decursul secolului XX și a fost identificat cu această țară ca unul din exporturile sale culturale.

Science fiction-ul german este cu siguranță de o calitate egală cu aceea a science fiction-ului anglo-american. Cred că la fel precum fascinația mea pentru RDG ca marcă a alterității „exotice”, America funcționează în același mod pentru cititorii germani de science fiction și SF-ul american este o modalitate de a avea acces măcar ficțional la un anumit spațiu socio-cultural. De exemplu, dacă citești romanul lui **Andreas Eschbach**, *Ausgebrannt*, 2007 (*End of Oil; Secătuie*, trad. Cornel Stoenescu, editura RAO, 2008), observi că jumătate din această carte este o călătorie în Statele Unite ale Americii. Există o fascinație privind America în Germania (și nu numai). Ei bine, probabil e mai degrabă o relație de dragoste-ură, dar germanii visează și fantazează cu privire la spațiile vaste, promisiunea și posibilitatea schimbării și la contradicțiile nebunești din S.U.A. Cel puțin asta este ceea

ce am auzit eu, atunci când germanii își descriu vizitele din Florida, New York, Texas și California. Cred că fascinația pentru SF-ul american oglindește parte din această fascinație pentru America și atrage un public mai larg, dincolo de fanii tipici ai SF-ului. Și evident este greu să concurezi cu Hollywood-ul, care produce și distribuie industrial atât de multe filme de succes inclusiv SF pe piața mondială.

Cristian Tamaș: Ați publicat un studiu remarcabil dedicat SF-ului din RDG (*Science Fiction Literature in East Germany*, Peter Lang, 2006), care este concluzia dumneavoastră în această privință? Se poate scrie literatură bună într-un lagăr de concentrare comunist? Într-unul dintre regimurile totalitare cele mai controlate și supravegheate din lume (istoricii afirmă că redegistii au fost printre cei mai spionați cetățeni de propriul stat în decursul 1949-1989), în ceea ce a fost numită în lumea liberă, „zona de ocupație sovietică din Germania răsăriteană” și „statul marionetă sovietic din Germania de est”? După cazul Christa Wolf și multe altele asemănătoare, am putea să ne întrebăm cât de mulți scriitori din RDG (inclusiv de SF) erau și informatori STASI (Inoffizieller Mitarbeitern, „lucrători neoficiali”, colaboratori ai Securității redegiste, STASI): „Dacă adăugăm la numărul estimat de informatori STASI și turnătorii part-time, rezultatul este de-a dreptul monstruos: un turnător la 6 cetățeni! Nu este nerezonabil să presupunem că cel puțin un informator Stasi a fost prezent în orice grup de zece sau doisprezece cetățeni ai RDG-ului. STASI a fost mult, mult mai rău decât Gestapo-ul, dacă se ia în considerare numai oprimarea și persecutarea pentru vini imaginare a propriului popor.”) Și câți scriitori din RDG au fost de fapt, politrucii oportuniști și profitori (lachei ai dictaturii comunist), bucurându-se de o viață mult mai bună și plină de privilegii (față de restul „poporului muncitor”) ca urmare a unui pact faustic („E o profesie foarte bună să fii scriitor în timpul nostru și în această țară socialistă!”, afirma un „clasic” al literaturii redegiste, Erwin Strittmatter)? A fost SF-ul

comunist din RDG doar propagandă totalitară, o armă ideologică folosită în „lupta împotriva imperialismului și decadenței occidentale”?

Sonja Fritzsche: Nu există nici o îndoială că RDG. A fost o dictatură și era un stat opresiv. Cu toate acestea, a anula toată literatura SF din RDG ca fiind propagandă comunistă este ceva la fel de absurd ca și ideea că toată literatura SF din S.U.A. ar trebui să fie respinsă pentru că este propagandă capitalistă. Science fiction-ul a fost de mult timp folosit pentru a critica societățile de toate tipurile. Această modalitate le permite autorilor să deplaseze criticile într-un alt timp sau într-un alt loc, de exemplu pe o altă planetă. Definiția adesea citată a lui Darko Suvin din studiul său „Metamorphosis of Science Fiction” (1979) afirmă că SF-ul este „o specie literară ale cărei condiții necesare și suficiente sunt prezența și interacțiunea dintre cunoaștere și înstrăinare și a cărei principal dispozitiv formal este un cadru imaginativ-alternativ la mediul empiric al autorului” (8). Prin utilizarea așa-numitului „Novum” sau a unui „nou” element, cititorul se confruntă cu o altă realitate și încearcă să înțeleagă această „realitate” prin compararea cu realitatea existentă. Este modul în care are loc acest tip de critică. Aceasta explică unele dintre problemele publicării SF-ului în R.D.G. Deși autorii credeau că scriseseră literatură științifico-fantastică de tip socialist realist, narațiunile lor s-au abătut inevitabil de la linia partidului comunist în ceea ce viziunile lor despre un viitor utopic. Prin urmare, povestirile timpurii ale unor autori precum Eberhard del'Antonio includeau de asemenea, și câte o „postfață” în care se explicau „punctele slabe din punct de vedere ideologic” ale viziunii artistice, autorii erau muștruluiți și muștrați și aduși pe „linie”.

Cristian Tamaș: De ce ar trebui ca o fosilă comunistă precum „literatura științifico-fantastică” din fosta RDG să fie cercetată și studiată? Care ar fi sensul și ce putem învăța din asta? N-a existat mai degrabă o școală sovietică multinațională a unui SF scris în diferite limbi în fostul bloc comunist?

Sonja Fritzsche: În primul rând, dacă vrei să depășești trecutul, nu-l poți ignora. Trebuie să-l cercetezi, să-l analizezi, să-l înțelegi pentru a descoperi și a evalua ceea ce a fost. Doar atunci poți învăța ceva și să beneficiezi de pe urma greșelilor și realizărilor sale. Studiarea întregului SF, nu doar acela scris în RDG, oferă o perspectivă în privința culturii unei țări. Science fiction-ul dezvăluie preocupările predominante și dezbaterile zilei din orice zonă a Terrei unde este creat.

Fosta Uniune Sovietică sigur că a încercat să exporte propria-i versiune de realism socialist, dar acesta a fost preluat în mod diferit în fiecare țară din lagărul comunist. Fiecare dintre aceste țări a avut propria sa implicare distinctă cu modernitatea ca tip de modelare a tradițiilor culturale. Science fiction-ul existase deja în mod independent într-un număr de țări est-europene înainte de „eliberarea” de către armata roșie și de comunizare, deși sovieticii au dorit să impună la

începutul anilor 50 un model unic de „literatură științifico-fantastică” în țările „frățești”.

De exemplu, SF-ul redegist din anii cincizeci și șaiszeci răspundea și era într-un dialog atât cu SF-ul german existent dar, și cu alte tradiții în curs de afirmare din blocul estic. Dacă parcurgi texte SF redegiste din anii șaptezeci și optzeci, devine, de asemenea, evident că existau autori aflați în dialog nu numai cu autori din blocul estic, cum ar fi Stanislaw Lem și frații Strugațki, dar, de asemenea, cu autori occidentali, cum ar fi Ursula K. Le Guin. Deci, discursul SF-ului din RDG nu a fost unul izolat, ci unul care oferă un amestec distinctiv de influențe atât din Est cât și din Vest.

Cristian Tamaș: „Oamenii au fost oprimați în RDG. Nu aveau voie să scrie ceea ce ar fi vrut. În multe cazuri, viețile lor au fost distruse. Canonul oficial trebuie să fie reformat pentru a reflecta această parte a istoriei. În RDG, a existat un canon oficial, dar a fost, de asemenea, și un alt canon

care a operat în subteran. Cei mai mulți autori de succes din RDG, au fost „loialiști critici”, ceea ce înseamnă că au criticat regimul, dar au rămas loial idealurilor comuniste”, a declarat scriitorul ex-redegist Joachim Walther. Această afirmație se aplică și SF-ului din RDG?

Sonja Fritzsche: Pentru a publica în RDG, trebuia să fii dispus să scrii în interiorul unei lumi comuniste, adică să respecti regulile „socialismului real existent”. În caz contrar, textul nu ți se publica. Și oricum, dacă textul nu era pe linie, „tovarășii” te luau la „întrebări”. Dacă doreai să scrii liber și să-ți expui în mod deschis opiniile, puteai încerca să scoți ilegal manuscrisul din „paradisul muncitorilor și țăranilor” și să încerci să-l publici în străinătate. Așa ceva n-a fost niciodată ușor, mai ales dacă n-aveai nici un contact cu editorii occidentali și nu aveai deja un nume. Existau repercusiuni directe în cazul în care partidul comunist (SED) și STASI descopereau că ai publicat un text în Occident, fără permisiunea lor.

Existau alte două căi deschise dacă doreai să fii scriitor în RDG. O posibilitate era să scrii și să-ți păstrezi manuscrisele în proverbialul „sertar”, sperând că nimeni nu te va turna. Unii au crezut după căderea Zidului că o mulțime de texte „de sertar” vor ieși la iveală și vor fi publicate dar nu s-a întâmplat așa.

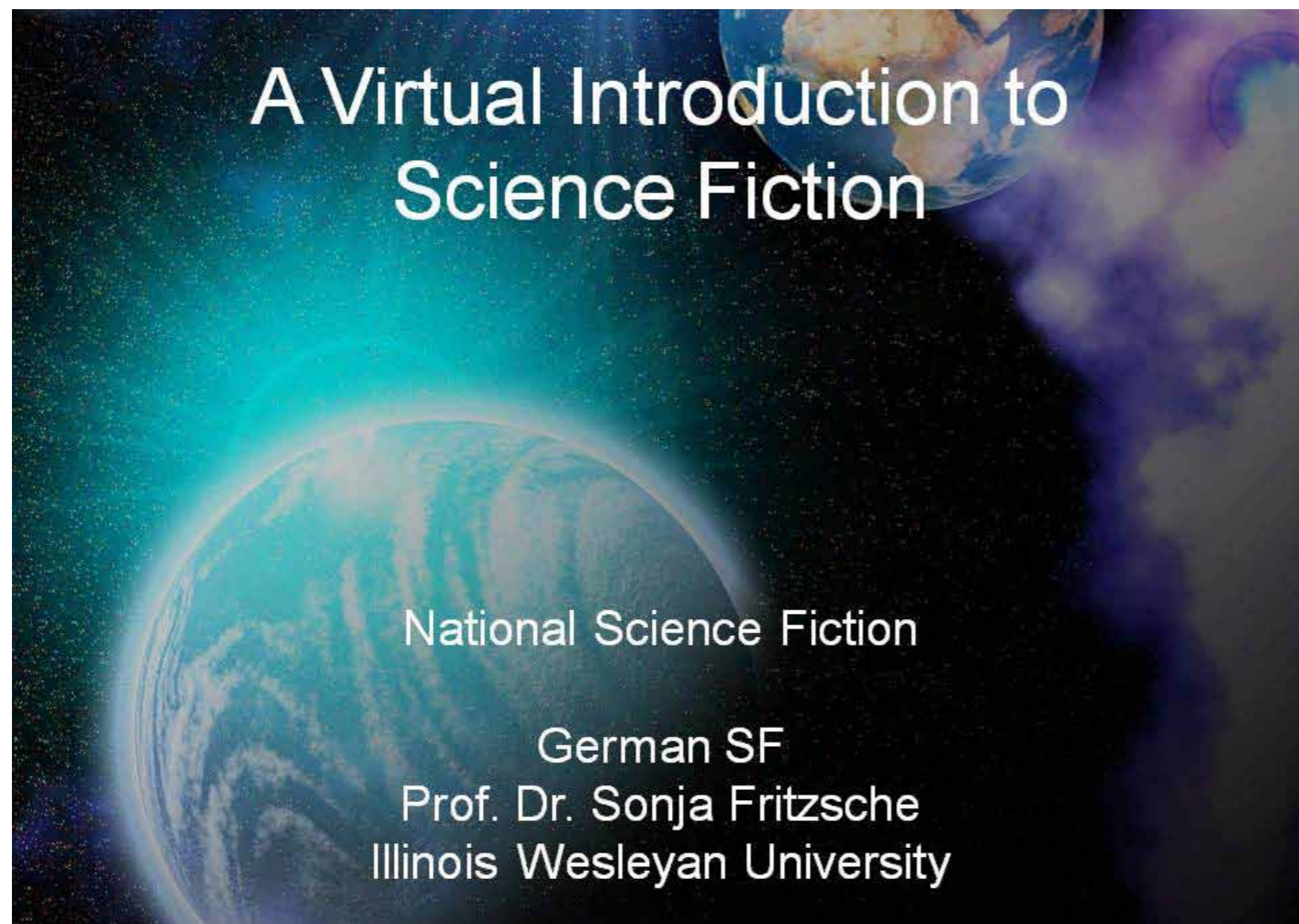
Sau puteai decide că dorești să fii publicat în cadrul regimului socialist. SF-ul publicat în RDG a permis autorilor de a deplasa critica sistemului pe alte planete, astfel încât cenzura comunistă să nu observe. În cazul colecției SF publicate de Verlag Das Neue Berlin (editura Noul Berlin), redactorul colecției trebuia să scrie referate „strategice” despre cărțile pe care dorea să le susțină, astfel încât acestea să treacă de controlul cenzorilor. Cunosc mai multe exemple, redactorii au lăsat unele dintre cele mai importante părți ale unor cărți SF sub tăcere și s-au concentrat pe „explicarea” unor capcane potențial mai mici și s-au concentrat asupra modurilor în care manuscrisul respectiv îndeplinea cerințele unei cărți socialiste. În același

timp astfel de redactori se asigurau că autorii respectivi scoteau singuri orice se considera că ar face cartea nepublicabilă. Autorii redegisti au practicat, de asemenea, auto-cenzura pe scară largă.

Cristian Tamaș: „Science fiction-ul est-german a fost folosit de autorii săi pentru a crea un spațiu subversiv într-un alt timp și loc. Unul dintre genurile cele mai populare din RDG, SF-ul a prezentat viitoruri care de multe ori au mers dincolo de versiunea oficială a partidului comunist.”, scriați în studiul dumnevoastră, *Science Fiction Literature in East Germany*. Este un fapt, SF-ul a devenit subversiv în unele lucrări publicate în fostele țări comuniste, Lem a fost subversiv, frații Strugațki au fost subversivi, și mulți alți autori. Cum se explică faptul că asemenea titluri au scăpat de foarfeca cenzurii comuniste? A fost SF-ul folosit de dictaturile comuniste ca o supapă pentru ventilarea nemulțumirilor și a posibilului protest? Sau scopul a fost acela al manipulării și diversivării?

Sonja Fritzsche: În primul rând, nicio dictatură nu a fost în stare să creeze un sistem represiv perfect controlat și cred că este important să nu se considere ex-RDG-ul ca o entitate extrem de organizată. În realitate, sistemul comunisto-redegist a fost format dintr-o mulțime de indivizi care au interpretat în mod constant politicile stabilite de către secretarul general al partidului și de către comitetul central, politici și interpretări care s-au schimbat în timp. Da, a existat în mod programatic manipulare și diversiune. Nu doresc să minimalizez opresiunea și represiunea din RDG precum și actele criminale organizate de către guvernul comunist. Dar au existat permanente perioade de îngheț și dezgheț în politica oficială a RDG-ului. Nimic nu a fost monolitic. Oamenii au fost cei care au făcut ca sistemul comunist să funcționeze nu mașinile.

Procesul editorial pe care l-am subliniat în răspunsul anterior aruncă o lumină cu privire la modul în care niște cărți foarte critice la adresa sistemului s-au strecurat pe sub colții

cenzurii. Amintiți-vă că mulți dintre cenzori erau niște politrucii, niște funcționari numiți pe criterii de dosar „sănătos” și de regulă habar n-aveau de literatură și de analiza literară. În plus, vâneau strict definitele transgresiuni care, de asemenea, au fost în continuă schimbare în funcție de climatul politic.

Anii cincizeci și șaiszeci au fost foarte represivi în materie de politică literară și editorială în RDG. La începutul anilor șaptezeci, Erich Honecker, noul premier, a alocat resurse spre producția de o mai mare varietate de bunuri de consum, într-un efort de a îmbunătăți calitatea vieții în RDG. Au fost publicate mai multe cărți. S-a slăbit un pic controlul în unele zone. Science fiction-ul nu au fost luat vreodată în serios, așa că a fost analizat mai puțin atent. În același timp, a apărut și s-a dezvoltat așa-numita „societatea de nișă”. Aceasta a permis unor oameni să-și mențină o imagine publică socialistă, oferindu-le în același timp o mai mare libertate în cercul lor de prieteni. Aceasta „nișă” putea fi un grup de persoane interesate de un anumit hobby. Dihotomia public/privat a permis cetățenilor să se defuleze în compania prietenilor de încredere. Și science fiction-ul, de asemenea, a funcționat în acest fel. Cititorii au fost capabili să citească-printre-rânduri și să depisteze ceea ce erau considerate „șopârle” și să aibă satisfacția că au recunoscut criticarea unui anumit ministru sau vreunui aspect al sistemului comunist în descrierea planetei X. Apoi, puteau împărtăși aceste revelații cu amicii lor.

Cristian Tamaș: Știați că science fiction-ul american (și vest european) a fost interzis în țările comuniste est-europene între 1947-1958 respectiv 1947-1963? De-abia în 1958 Ogoniok, săptămânalul sovietic având cel mai mare tiraj (1.500.000 de exemplare) și revista Znanie Sila au început să pirateze texte SF americane. S-au temut comuniștii de cultura populară occidentală în timpul primei faze a dictaturilor lor?

Sonja Fritzsche: Da, există informații similare din RDG. Cred că partidele comuniste considerau cu siguranță că SF-ul american este unul

capitalist și că ar putea avea o influență proastă asupra tovarășilor proletari. Teza de la Moscova era că science fiction-ul capitalist exhibă o morală greșită și nu contribuie la crearea „omului nou socialist”. Amintiți-vă că partidele comuniste din Europa de Est, sub îndrumarea „frățescă” a Uniunii Sovietice, au încercat să creeze o nouă societate utopică, care urma să fie populată de bipezi îmbunătățiți de dogma comunistă. (De fapt, nici nu trebuie să le istoricesc cititorilor români toate acestea! Mulți dintre voi ați experimentat direct „grandioasa epocă de aur”!) Acest obiectiv putea fi realizat doar prin reeducarea maselor în spiritul „valorilor” noului mod de viață. O carte capitalistă n-ar fi făcut altceva decât să răspândească false învățături. În special în cazul literaturii pentru copii și tineret.

Cristian Tamaș: Scriitorul redegist Erik Simon a împrumutat în 1983 titlul *Der Schwarze Spiegel* (Oglinda neagră) de la povestirea *Schwarze Spiegel* a scriitorului refegist Arno Schmidt, publicată în 1951?

Sonja Fritzsche: Ar trebui să-l întrebi direct pe Erik Simon, Cristian!

Cristian Tamaș: Entertainment vs ideologie? Mercantilism și consumerism vs control comunist de stat și cenzură ideologică? Inițiativa privată vs monopolul de stat? SF-ul vest-german vs fosta literatură științifico-fantastică din RDG?

Sonja Fritzsche: După ce am studiat science fiction-ul din RDG, nu aș fi de acord cu ideea că toată literatura publicată în comunism a fost „propagandă” sau „în interesul statului”. Ceea ce este important de reținut este faptul că nici o societate nu produce un singur fel de literatură cu o singularitate de sens așa cum implică noțiunea de „propagandă”, indiferent dacă provine dintr-o societate comunistă sau una capitalistă. Artiștii găsesc întotdeauna modalități de expresie șuntând sistemul, indiferent de ceea ce este acel sistem. Desigur, nu toți autorii care trăiesc în capitalism sau în comunism sunt dispuși să gândească în afara sistemului în care trăiesc sau sunt în măsură să facă acest lucru. Dar există întotdeauna autori

care au făcut-o sau vor face. Amintiți-vă că science fiction-ul, ca o literatură a fantasticului, este un „spațiu interogativ deschis” (Lucie Armitt), nu unul al închiderii totalitar-ideologice.

În analiza și evaluarea mea a procesului editorial de la editurile Verlag Neues Leben și Verlag Das Neue Berlin din RDG, am găsit dovezi că redactorii și lectorii au șuntat sistemul. Desigur, editorii, redactorii și lectorii acționau în numele statului în edituri deținute de stat sau de partidul unic. Cu toate acestea, am descoperit că anumiți editorii au scris referate recomandând publicarea unor texte, în vederea obținerii aprobării de la cenzori. Aceste recomandări au mimit așa-numita „Parteilichkeit” (respectarea liniei partidului) inventând conformarea unor texte cu preceptele marxist-leniniste, și de multe ori au eludat aspecte critice evidente. Este foarte puțin probabil că editorilor redegisti le-ar fi scăpat sensul metaforic al unor asemenea texte. Mai degrabă, ei au vrut ca textele respective să fie publicate și au manipulat în acest scop birocrăția comunistă. Desigur, mulți autori din spatele Zidului au practicat autocenzura știind că altceva decât o viziune comunistă asupra lumii nu va fi publicat în RDG. Să comparăm acest lucru cu practica de „a scrie ce se vinde”, predominantă pe piață. Autorii trăind în sistemul capitalist au desigur mai multe posibilități cu privire la ce să scrie, dar câți vor face bani din asta? Acest lucru contează mai mult pentru unii și modelează literatura de astăzi.

Cristian Tamaș: Ați observat în cadrul establishmentului cultural vest-german unele atitudini și exprimarea unor anumite opinii condescendente în ceea ce privește *Amerikanische Populärkultur* (cultura populară americană)? Este interesant de remarcat că după 1950 în toate țările din Europa de Vest s-au făcut astfel de declarații elitiste! Ce semnifică succesul la mase și refuzul și negarea acestuia de către elite?

Sonja Fritzsche: Această atitudine provine dintr-o perioadă mai timpurie, din timpul debaterilor în decursul Republicii de la Weimar,

referitoare la „Schund-und Schmutzliteratur” (maculatură). Așa-numita „literatură trivială” sau paraliteratura era considerată a fi chiar periculoasă. Multe asemenea texte au fost considerate a fi o amenințare deosebită pentru copii și adolescenți vizați de anumite edituri în calitate de consumatori. Teza era că permanentul consum de maculatură ar putea conduce la huliganism, turbulență, izolare, onanie, etc. Orice termen era bun pentru a-i descrie și anatemiza pe tinerii care nu se comportau în conformitate cu viziunea bătrânilor. După cel de al doilea război mondial, influența Școlii de la Frankfurt, în special datorită eseurilor despre industria culturală, scrise de Horkheimer și Adorno, a contribuit în Occident la respingerea oricărui tip de „literatură trivială” sau „literatură de divertisment”. Intelectualii germani de stânga au perceput cultura populară americană ca pe una capitalistă și coruptă. Intelectualii germani conservatori au respins aceeași cultură de import din șovinism.

Cristian Tamaș: Este „fenomenul” Perry Rhodan (după cum știți, personajul sefultistic Perry Rhodan este un american, un maior din cadrul US Space Force!), o marcă și un sindrom de infantilism și escapism? Suferă în general, fanii SF & F de sindromul „Puer Aeternus”? Întreb doar, neavând nici o intenție malițioasă!

Sonja Fritzsche: Cred că este întotdeauna mai ușor ca pur și simplu să respingi ceva ce nu înțelegi sau care ți se pare ciudat. Mi se pare mai interesant să aflu de ce seria Perry Rhodan este atât de populară și de ce este cea mai longevivă serie de science fiction din lume. Altfel interesele unui grup mare de oameni sunt doar ignorate fără a vedea sau înțelege niște motivații. Cu siguranță în acest caz sunt mai niveluri decât se poate vedea din afară.

Cristian Tamaș: Cum apreciați statutul SF-ului german (și germanofon) la nivel european și mondial? Este popular, este relevant? Ar trebui să fie mai bine cunoscut? De ce?

Sonja Fritzsche: Science fiction-ul german (și cel germanofon) suferă de o lipsă a traducerilor

în engleză și în alte limbi. Nu aș fi surprinsă să aflu că science fiction-ul german a fost mai mult tradus în franceză și în limbile slave decât în alte limbi. Romanul *Der Schwarm* (2004; Adâncuri, trad. Ramona Ioana Tarka, 2007, RAO) de Franz Schätzing arată cât de popular ar putea fi science fiction-ul german în cazul în care ar putea ajunge disponibil pe o piață mai largă. Această carte a fost tradusă în optsprezece limbi și Hollywood-ul este în decurs de a produce în 2015 un film, ecranizare a acestui roman.

Să nu uităm de capodopera filmului mondial, *Metropolis* de Fritz Lang. Să ne gândim cât de multe filme au fost create utilizând ca inspirație *Metropolis*. Texte de Herbert W. Franke, Wolfgang Jeschke, Angela și Karlheinz Steinmüller, Johanna și Günter Braun, etc. Sunt de excepție, la fel de bune precum cele mai bune texte SF anglo-americane. Germania este și a fost de mult timp o țară în care știința și tehnologia sunt dominante. O țară

precum Germania are o semnificativă tradiție a science fiction-ului.

Cristian Tamaș: Care este specificul SF-ului german și care sunt performanțele sale? De ce ar trebui ca un ne-germanofon să citească SF german? De ce ar trebui să citească un european SF american?

Sonja Fritzsche: Aș răsuci întrebarea. De ce n-ar trebui cineva să citească science fiction german și european? Citind cărți scrise în alte țări permite oricărui cititor o perspectivă asupra acelor culturi, asupra dezbaterilor curente, asupra anxietăților profunde. În acest proces, cititorul își explorează ego-ul și societatea în care trăiește prin comparându-le cu science fiction-ul din alte țări. Cred că publicul cititor de science fiction este, în general, unul care este în căutarea unei stimulări cognitive, luând parte la „experimentele mentale” pe care SF-ul ni le oferă. Science fiction-ul internațional amplifică aceste „experimente mentale” și contribuie cu noi perspective care nu sunt disponibile în SF-ul țării de unde provine cititorul. De ce science fiction-ul german? Țările central-europene au tradiții și istorii culturale lungi și bogate. Literatura lor are ce împărtăși cu restul lumii. Science fiction-ul nu diferă.

Cristian Tamaș: Considerați SF-ul german ca pe un fondator al SF-ului mondial împreună cu cel britanic, francez și american?

Sonja Fritzsche: Absolut. Aș include chiar povestirea proto-SF *Der Sandmann* a lui E.T.A. Hoffmann în această categorie, deoarece „păpușa” este un proto-robot. Kurd Lasswitz a scris la sfârșitul secolului al XIX-lea și este considerat a fi „părintele” science fiction-ului german. Dar și Berta von Suttner a scris, de asemenea, un roman utopic în acea perioadă. Fritz Lang și Thea von Harbou au contribuit cu siguranță la istoria filmului SF.

Cristian Tamaș: Credeți că SF-ul european (și cultura populară europeană) suferă de un complex de inferioritate în fața anglo SF-ului și SF-ului european este disperat de a fi validat de angloSFeră? Ar trebui ca SF-ul european se emancipeze de sub „jugul hegemonic al culturii americane de consum”?

Sonja Fritzsche: Cred că scriitorii europeni scriu bine science fiction. Asta e tot ceea ce este important. Faptul că un autor știe că scrie bine, folosind propriile idei, asta este tot ceea ce ar trebui să conteze. În cazul în care un autor decide să scrie un text care intră în dialog cu narațiuni americane, eu cred că este bine. Ceea ce este important este faptul că autorul scrie cu propria voce și nu cu vocile altor autori. Toți autorii, indiferent dacă sunt anglo-americani sau germani sau de altă naționalitate, luptă pentru a-și găsi propria voce și propriul stil. Numai că doar unii sunt capabili să facă acest lucru. Ei sunt autorii care ies în evidență, indiferent de cât de mult succes sau nu au pe piață.

Cristian Tamaș: Poate cel mai bun SF germanofon a fost scris de scriitori din mainstream precum Bernhard Kellermann, Alfred Döblin, Franz Werfel, Hermann Hesse, Ernst Jünger Hermann Kasack, Walter Jens, Arno Schmidt, Christa Wolf, Juli Zeh, etc? Cei menționați fiind echivalentul a (să zicem), celor mai importanți scriitori francezi precum Marcel Proust, André Gide, François Mauriac, Jean-Paul Sartre, André Malraux, Albert Camus, Simone de Beauvoir, Alain Robbe-Grillet, Nathalie Sarraute, Claude Simon, Jean-Marie Le Clézio, care n-au scris vreodată SF...

Sonja Fritzsche: Desigur, scriitorii germani de mainstream care s-au „aventurat” în science fiction au avut contribuții excelente. I-aș include, de asemenea și pe Christa Wolf (*Selbstversuch*) și pe regizorul Rainer Werner Fassbinder (cu filmul *Welt am Draht*) în această listă. Cu toate acestea, există unele texte la fel de convingătoare scrise de alți autori de limbă germană, dintre care unii i-am menționat deja. Alte nume de interes includ scriitorii Gudrun Pausenwang, Barbara Slawig, Erik Simon, Alexander Kröger, Andreas Eschbach, și mulți alții. Juli Zeh este convingătoare prin mesajul feminist, dar nu atât prin contribuția sa la genul science fiction. Filmul *Transit* (2010) al regizorului de origine croată Damir Lukacevic este adaptarea unei nuvele a scriitoarei spaniole Elia Barceló.

Cristian Tamaș: Ce titluri SF germane le recomandați cititorilor noștri?

Sonja Fritzsche: Nu sunt sigură ce titluri din SF-ul german sunt disponibile în limba română. Dintre volumele mai recente pe care nu le-am menționat mai sus, recomand romanul *Die Haarteppichknüpfer* (1995; tradus în engleză cu titlul „The Carpet Makers”) de Andreas Eschbach și antologia lui, *Eine Trillion Euro* (2004; Un miliard de euro). Din estul Germaniei, romanele *Andymon* și *Der Traummeister* (Stăpânul visurilor) de Angela și Karlheinz Steinmüller, sunt o necesitate, precum și *Conviva Ludibundus* (Oaspetele jucăuș) și *Das kugeltranszendente Vorhaben* (Proiectul sferei transcendente) de Johanna Braun și Günter Braun. Gerd Prokop a scris câteva excelente romane SF comic-polițiste, deși poate că acum ar putea părea un pic datate. *Der schweigende Stern* (1959; Steaua tăcută) este un distractiv film SF redegist iar *Das Arche Noah Prinzip* (1984; Principiul arcei lui Noe) al lui Roland Emmerich, a fost primul său film și nu trebuie ratat.

Cristian Tamaș: Vă rog să adresați câteva cuvinte cititorilor revistei *Fantastica!* Vă mulțumesc foarte mult!

Sonja Fritzsche: Sunt bucuroasă să aflu despre existența revistei *Fantastica* și vă felicit! Cred că este o oportunitate minunată de a citi science fiction de calitate! Aștept cu nerăbdare mai multe informații despre această publicație și sper să primesc recomandările dumneavoastră pentru niște lecturi bune. Nu pot ține întotdeauna pasul cu cele mai recente apariții de aici din Statele Unite și salut orice sugestii relevante pentru texte, cărți și filme bune.

© Cristian Tamaș & Sonja Fritzsche

Lars Schmeink

interviu realizat de Cristian Tamaș

Cristian Tamaș: Domnule Lars Schmeink, vă mulțumesc pentru acceptarea acestui interviu și pentru timpul acordat! Principalele dumneavoastră domenii de cercetare cuprind literatura utopică, science fiction-ul, intermediaritatea, studiile dedicate video-jocurilor, studiile americane, distopia, etc. O zonă, destul de mare de interese, nu-i așa? Care sunt prioritățile dumneavoastră?

Lars Schmeink: De fapt, studiile de americanologie reprezintă domeniul meu de „educație oficială” iar un subiect referitor la studiile afro-americane a reprezentat nucleul tezei mele de M.A. (Master of Arts), deși nu mă mai ocup de așa ceva. Utopia și distopia, science fiction-ul și fantasticul sunt toate parte din procesul de studiu și cercetare care conduce teza mea

de doctorat, fiind practic dominante în ultimii opt ani sau cam așa ceva. Intermedialitatea și în special jocurile video sunt de interes pentru mine pentru că nu am vrut să mă limitez la literatură, fantasticul contemporan merge mult dincolo de aceasta, astfel încât teza mea de doctorat se referă la film, TV, literatură, jocuri video, artă, noi forme de mass-media, etc... deci merge mână în mână cu toate acestea panoramând mass-media, precum și conținutul ei. Pentru următorul meu proiect, voi continua pe această cale, explorând cultura populară în mass-media divergentă, astfel încât atât fantasticul cât și intermedialitatea vor rămâne subiecte de mare interes pentru mine.

Cristian Tamaș: Sunteți co-fondator și președinte al GFF, *Gesellschaft für Fantastikforschung* (Asociația pentru studierea fantasticului, întemeiată în 2010 la Hamburg), redactor-șef al *Zeitschrift für Fantastikforschung* (Jurnalul de studii asupra fantasticului) și redactor-șef al prestigioasei *SFRA Review*. Cum și cu cine ați fondat GFF (Asociația pentru studierea fantasticului) și care sunt obiectivele organizației? Este GFF o asociație europeană de cercetare academică? Cooperati și cu alte asociații și organizații specializate în studierea fantasticului și SF-ului? De exemplu, cu *Science Fiction Foundation* de la Universitatea din Liverpool și cu organizații franceze de cercetare academică precum *CERLI* (Centre d'Etudes et de Recherches sur les Littératures de l'Imaginaire)?

Lars Schmeink: Impulsul de organizare al GFF a fost faptul că studiile și cercetările mele m-au condus mereu la rețeaua academică din SUA, pentru că acolo își au sediul organizațiile oficiale IAFA (International Association for the Fantastic In Arts), SFRA (Science Fiction Research Association), SUS (Society for Utopian Studies). Am fost iritat de faptul că nu exista nici o organizație germană similară. Așa că am investigat mediul universitar germanofon și am găsit persoane interesate de la Universitatea Salzburg, LMU München (Ludwig Maximilians Universität München) și alte universități,

cercetători care la un moment dat au participat la conferințe internaționale. Primii mei colaboratori au fost doi profesori, Astrid Böger și Hans-Harald Müller de la Universitatea Hamburg care au ajutat mult la organizarea conferinței de inaugurare a GFF. Unii colegi precum Martin Klepper, Randi Gunzenhäuser, Jeanne Cortiel de la Departamentul de Studii Germano-americane m-au ajutat în concentrarea eforturilor, clarificând ceea ce trebuia făcut și cum trebuia făcut. Și apoi, desigur, colegii mei din Comitetul Executiv al GFF au reprezentat un ajutor imens în decolarea asociației – Sabine Coelsch-Foisner, Ingrid Tomkowiak, Peter Seyferth și soția mea Julia.

GFF este o organizație afiliată atât SFRA (Science Fiction Research Association) cât și IAFA (International Association for the Fantastic In Arts). Suntem în contact cu Science Fiction Foundation de la Universitatea Liverpool (Marea Britanie), precum și cu Eaton Collection (Riverside, California, S.U.A.) și Merrill Collection (Toronto, Canada). GFF este o asociație academică de limba germană, acesta fiind unul dintre motivele pentru care o organizație europeană unitară dedicată cercetării și studierii fantasticului SF-ului nu a fost lansată până acum. CERLI este o asociație academică francofonă și mai sunt și alte organizații similare în Italia și Spania, dar centrate pe anumite limbi. Noi europenii ar trebui să depășim aceste bariere și să creăm modalități de colaborare. Dar până acum nimeni nu a organizat vreun congres sau vreo conferință a cercetătorilor fantasticului din Europa, congregând pe aceia care sunt în acest moment activi la nivel local. Cu siguranță, acesta este un proiect pentru viitor.

Cristian Tamaș: Sunteți fan SF? Care sunt scriitorii dumneavoastră preferați? Ce credeți, este science fiction-ul un singur domeniu literar la nivel mondial, în ciuda faptului că e scris în diferite limbi?

Lars Schmeink: Un DA emfatic și absolut – sunt fan SF, dar nu mă limitez doar la literatură. SF-ul este un fenomen global, dar, desigur, fiecare iterare este ușor diferită. SF-ul din India

nu este SF-ul rusesc care nu este SF american. Filmul SF nu este SF-ul literar care nu este același lucru cu video-jocurile SF... dar din nou, există atât de multe conexiuni încât este greu să ignori similaritățile. SF-ul este un domeniu minunat de vast de studiu și cercetare și bineînțeles de divertisment, desigur. În ceea ce privește autorii favoriți – îmi plac Gibson, Cadigan, Stephenson, Dick, Ellison, Kress, Butler, Bacigalupi, Di Filippo, și, desigur, clasicii precum Heinlein, Bradbury sau Asimov. În ceea ce privește filmul: Ridley Scott, Vincenzo Natali, Christopher Nolan și mulți alții...

Cristian Tamaș: Citiți SF german? Dacă da, ce scriitori și ce texte recomandați? În opinia dumneavoastră care este specificul SF-ului german?

Lars Schmeink: Science fiction-ul german este un pic paradoxal pentru mine, pentru că avem în Germania o tradiție SF care precede pe cea gernsbackiană din S.U.A., prin celebrul autor SF Kurd Laßwitz de la sfârșitul secolului al XIX-lea. Laßwitz este mult mai „viitorist” decât Poe de exemplu, pe care Gernsback l-a citat în faimosul său articol dedicat „scientifiction-ului”.

Există în Germania o tradiție puternică mai ales în domeniul a ceea ce noi numim „romane ale viitorului” (Zukunftsromane), dar aceasta

au dispărut după război, și domeniul lor a fost retrogradat unei clase a doua, prin categorizare și datorită unor riguroase prejudecăți academice. Așa că și astăzi SF-ul german încă luptă dintr-o poziție secundară – dar există câteva romane interesante de **Andreas Eschbach**, **Wolfgang Jeschke**, **Frank Schätzing**, și un oarecare interes recent prin scriitori cum ar fi **Markus Heitz**, citat anterior. În ceea ce privește mai vastul domeniu al mainstreamului germanofon, mi-a plăcut mai ales romanul uchronic al elvețianului **Christian Kracht**, „Ich werde hier sein, im Sonnenschein und im Schatten”, 2008 (*Voi fi aici, în lumina soarelui și în umbră*) – o istorie alternativă a unui imperiu comunist apărut în Elveția în loc de Rusia.

Cristian Tamaș: Ați auzit de paradoxul german? Germania are cea mai mare piață editorială din Uniunea Europeană și una dintre cele mai mari din lume, dar ficțiunea germană (inclusiv SF&F-ul german) nu este dominantă în Europa (Germania are și cel mai mare număr de cititori și cumpărători de carte din Europa, de asemenea). Cultural, Europa este dominată de traduceri din limba engleză, de cultura populară de limbă engleză și de divertismentul anglo-american. De ce oare?

Lars Schmeink: Ah, asta este exact la ceea ce m-am referit mai sus. Problema este

profitul editurilor. Având în vedere că este mult mai simplu și mai ieftin să faci o traducere din englezește (pentru care editorul are deja drepturile editoriale și altceva nu mai este „de lucru”) decât să ajuți și să crești și să lucrezi cu un scriitor german sau cu unul european și să-l aduci la un renume internațional. Pentru așa ceva nu există nici un stimulent real pentru editori. Autori germani sunt mereu îngrijorați de faptul că sunt responsabili în mod individual pentru traducerea operelor lor – o povară pe care doar câțiva dintre ei o pot duce la bun sfârșit. Editorii britanici și americani sunt o parte a problemei – nu sunt dispuși să finanțeze traduceri și tururi de prezentare de carte pentru autorii europeni dacă textele acestora nu au avut un succes masiv în Europa continentală (a se vedea „Fata cu un dragon tatuat” de Stieg Larsson), plus publicul anglo-american (piață anglofonă este cea mai mare piață editorială din lume) care nu este deloc dispus să iasă în afara zonei de confort și să citească și altceva – orice este străin este ceva suspect. Deci, totul este o chestiune de educație și ține de dorința de a-ți asuma riscuri. Poate că va fi mai bine, atunci când publicarea pe internet va progresa ...

Cristian Tamaș: De ce considerați „Splice”, filmul lui Vincenzo Natali, ca fiind important?

Lars Schmeink: În general, pentru că este o viziune profund tulburătoare asupra propriului nostru hubris și asupra rolului pe care îl va avea genetica. Fraza cheie a filmului e „care este cel mai rău lucru care ni se poate întâmpla”, și motivul de a ne juca de-a Dumnezeu este pentru că „putem”. Terifiant pe atât de multe niveluri. Pentru mine personal, filmul este important deoarece sintetizează într-un fel tema centrală a tezei mele de dizertație, care se ocupă cu distopiile biopunk și cu sciento-ficționalitatea societății noastre contemporane. *Splice* consideră că suntem deja post-umani, că ingineria genetică a înlocuit deja omul cu altceva. Un film uimitor!

Cristian Tamaș: Ați dedicat studii romanelor *Oryx și Crake* de Margaret Atwood, *Pattern Recognition* de William Gibson și *Soția*

călătorului în timp de Audrey Niffenegger. Sunt acestea unele din cele mai importante romane SF contemporane?

Lars Schmeink: În toate cazurile menționate sunt mai interesat de cultura contemporană decât de abordările istorice sau de lucrul în arhivă – aceasta este orientarea mea în ceea ce privește studiile culturale și concentrarea mea mai ales asupra culturii populare. Toate cele trei romane se ating într-un fel, dar nu sunt centrale în science-fiction, toate sunt SF de limită, dacă vrei. Mi se pare că acest fel de sciento-ficționalitate a realismului este foarte interesant, demonstrând dizolvarea granițelor, evaporarea genurilor. Și din moment ce în departamentul meu a fost mai ușor să lucrezi în domeniul literar, mi s-a părut firesc să-mi exprim interesul în ceea ce privește cultura contemporană, prin transgresiuni și prin science fiction.

Cristian Tamaș: Să ne temem de globalizare și de societatea post-umană?

Lars Schmeink: Oh, o întrebare filosofică. Da și nu. Pe scurt, nu cred că vreuna dintre aceste perspective este bună sau rea per se. Mai degrabă reprezintă o problemă cu privire la modul în care ne raportăm, și la ce va conduce. Globalizarea este o mișcare puternică, dar în termenii mișcării capitalului la nivel mondial și ai fluidelor realității moderne mi se pare că globalizarea este mai înfricoșătoare ca dracul. Dacă hipercapitalism nu va fi oprit, atunci nimeni nu va mai fi în siguranță iar corporațiile vor deveni juridic de neatins. Globalizarea în ceea ce privește mișcările sociale și ecologiste de exemplu, este pe de altă parte, un lucru minunat. Să nu ne gândim doar despre efectele încălzirii

globale în Europa (așa cum facem acum), dar să avem în vedere și Africa, Asia, Oceania și America, de asemenea.

Același lucru este valabil și pentru o societate post-umană. Dacă luăm în considerare transumanismul și elita hipercapitalismului care vor cumpăra orice îi va ajuta să aibă copii perfecționați genetic sau își vor cumpăra tinerețea veșnică, în timp ce restul omenirii va trăi cu surrogate consumeriste și va deveni o forță de muncă de prisos pentru că roboții pot munci mai bine și neîncetat, atunci nu este în regulă și ar trebui să ne temem.

Dacă, pe de altă parte, am devenit conștienți de relația noastră cu animalele și cu Terra ca mediu și am putea trece peste noțiunea că noi oamenii suntem punctul culminant al evoluției, atunci da – societate post-umană poate fi grandioasă. Vreau să fiu un hibrid-om-lup-mașină – sună minunat, nu-i așa?

Cristian Tamaș: De ce credeți că exegeții anglo-americani au descoperit doar recent teoriile literare europene privind literatura fantastică europeană, inclusiv primordialitatea acesteia? De exemplu, John Clute a împrumutat termenul slav „fantastika” (utilizat de un secol în rusă, poloneză, cehă, sârbo-croată și bulgară) și l-a propus ca pe un termen umbrelă pentru literaturile imaginarului! În literaturile slave, „fantastika” (фантастика) cuprinde science fiction-ul (numit „științifico-fantastic”, научная фантастика), fantasticul, și alte specii non-realiste. Extrem de original și într-adevăr revoluționar, nu-i așa? În Europa continentală, teoria literară a stabilit acest concept în urmă cu o sută de ani! Doar un exemplu: istoriile anglo-saxone ale science fiction-ului și fantasy-ului se concentrează aproape exclusiv asupra S.U.A. și Marii Britanii, neglijând aproape complet toate literaturile euro-continentale, inclusiv pe cea germană (asemenea exegeții se pare că nu a auzit niciodată de romantismul european sau de literatura romantică germană: ETA Hoffmann, Novalis, Ludwig Tieck, Achim von Arnim, Clemens Brentano, Gotthilf Heinrich von Schubert, Adelbert von Chamisso, Friedrich de la Motte Fouqué, etc.)! Există vreo diferență între „fantasticul literar” și „fantasticul popular”?

Lars Schmeink: Am înțeles complet argumentația, dar cred că este probabil nu atât o problemă de refuz, ci mai degrabă o foarte simplă problemă de traducere. Dacă vrei să fii la curent cu tradițiile rusești sau slave ale literaturii fantastice, în cele mai multe cazuri, ar trebui să fii capabil să citești în rusește sau în alte limbi slave. Și, cum engleza a manevrat să devină limba dominantă la nivel internațional în domeniul științelor (inclusiv a celor umaniste) pe parcursul ultimilor o sută de ani, cei mai mulți cercetători își folosesc limba maternă și aditional și limba engleză, dacă nu cumva exclusiv limba engleză (pentru că este limba lor maternă). Va fi nevoie de multă muncă în privința traducerilor încât studiul literar al fantasticului să devină cu adevărat internațional.

Trebuie remarcat că ambele organizații americane dedicate studierii SF-ului și fantasticului (IAFA și SFRA) au făcut eforturi concertate pentru a se deschide către întreaga lume și că s-au făcut eforturi pentru extinderea viziunii și perspectivelor dar este nevoie de mult timp și de multă muncă. GFF s-a prezentat ca o asociație germană și din această cauză a trebuit să lupt și să insist de unul singur ca să avem măcar jumătate din programul de conferințe în englezește. Excluderea englezei ar exclude orice schimb cultural cu Marea Britanie sau cu S.U.A.

În ZFF (*Zeitschrift für Fantastikforschung*, Jurnalul de studii asupra fantasticului) am introdus două categorii de articole, în primul rând, am avut traduceri ale unor texte importante din alte limbi. Dar am avut probleme în a găsi acele titluri, textele potrivite, traducători care doresc să lucreze pe gratis, etc ... În al doilea rând, avem acum o categorie numită „Perspective internaționale” în care am introdus texte despre tradiții fantastice străine – primul a fost despre fantasticul coreean din secolele XVI-XIX, următorul va fi despre realismul magic contemporan în spaniolă. Este o muncă grea și va fi nevoie de noi toți pentru a ajuta în a face literatura fantastică (și arta, filmul, jocurile video, producțiile TV...) mai disponibile pentru toți europenii. Dar, fără eforturi masive în termeni de timp și de bani, acesta va fi un proiect de perspectivă îndelungată, și nu ceva ce putem realiza mâine.

Cristian Tamaș: Credeți că fantasy-ul și literatura fantastică reprezintă același lucru, acoperind aceleași teme și tropi?

Lars Schmeink: De fapt, nu cred așa ceva. Eu nu împărtășesc conceptul franco-german despre fantasticul literar, concept derivând din structuralism (Todorov, Durst), ci mai degrabă sunt de acord cu John Clute că întreaga literatură non-mimetică este fantastică (sau ceea ce el numește *Fantastika*). Aș spune că „fantasticul este” termenul umbrelă, care acoperă science fiction-ul, fantasy-ul, basmul, realismul magic, goticul, horror-ul, și multe alte specii care sunt

toate fantastice într-un sens. Ca atare, fantasticul literar descris și analizat de Todorov ar fi mai apropiat de ficțiunea detectivistă sau de gotic în ceea ce mă privește. Fantasy-ul pe de altă parte, este ceea ce Todorov numește „miraculos”. Pentru mine, fantasy-ul este definit așa cum susține Brian Attebery, de setul variabilelor „fuzzy” (variabile vagi) cu ceva de tip Tolkien în centru – iar astăzi, nucleul ar fi High Fantasy-ul, desigur. Sau cum susține Farah Mendlesohn, există mai multe seturi „fuzzy” și Tolkien este în centrul portalului tip căutare inițiativă al fantasy-ului... cu toate acestea, așa ceva este ceva diferit decât Kafka sau Meyrink.

Cristian Tamaș: Există science fiction european sau este doar un concept teoretic? Science fiction-ul european ar putea fi definit, are o specificitate și propria-i originalitate? Ar putea fi promovat la nivel mondial?

Lars Schmeink: Cred că nu există UN SINGUR SF european ci multe SF-uri europene ... precum SF-ul în sine este greu de definit în termenii elementelor necesare. Gândiți-vă la Verne și la Wells – ambii au fost și sunt europeni și ambii sunt esențiali pentru SF în general. Așa se întâmplă cu Mary Shelley și al său „Frankenstein”. Astăzi, „problema” literaturilor naționale este un concept învechit, demodat, așa încât eu cred că ideea unui SF specific european nu este atât de importantă cum este ideea că SF-ul este inter sau transnațional și că este posibil să se scrie SF dintr-o perspectivă non-americană ex-centrică. SF-ul poate fi folosit pentru a iniția schimbări, modificări, pentru a transforma o cultură – din acest motiv perspectiva non-anglocentrică este importantă. Mie mi se pare fi mult mai radical să iei în considerare SF-ul bosniac decât SF-ul britanic – deci este mai mult o chestiune de poziții privilegiate, și nu de naționalitate.

Cristian Tamaș: Ce scriitori europeni de ficțiune speculativă recomandați?

Lars Schmeink: În ceea ce privește SF-ul, nu am citit foarte mult în afara ariei S.U.A./Marea Britanie și parțial Germania. Așadar, recomandările mele vor privilegia din nou

scriitorii dominanți. Dar, în termeni de cinematografie/TV am fost încântat să văd serialul finlandez *Nimfele* (Nymfit, 2013) serialul francez *Les Revenants* (2012), serialul englezesc *Misfits* (2009-2012). Sau filme spaniole cum ar fi *REC* (regia Jaume Balagueró, Paco Plaza, 2007) sau *El Orfanato* (Orfelinatul, regia J. A. Bayona, 2007), co-producția euro-israeliană *The Congress* (Congresul, regia Ari Folman, 2013; ecranizarea romanului *Congresul viitorologic* de Stanislaw Lem) sau chiar jocurile video din seria *Resident Evil*.

Cristian Tamaș: Ar trebui ca exegeții, teoreticienii și cercetătorii domeniului SF să se „amestece” cu fanii, scriitorii și editorii prezenți la convențiile și festivalurile SF&F? Sau este suficient să participe la propriile conferințe, simpozioane și colocvii? Ar trebui ca exegeții să fie mai activi pe scena publică? Care este și care ar putea fi rolul social și responsabilitatea socială a teoreticianului?

Lars Schmeink: Ei bine, opinia mea este un pic ambivalentă. Pe de o parte, mediul academic a fost și este prea izolat și ar trebui cu siguranță să se aventureze în lumea fanilor și a cititorilor. Noi, în cadrul GFF am subliniat de la început obiectivul nostru de a-i aduce pe fani precum și pe producători (autori, artiști, regizori, compozitori, editori, etc.), la masa discuției comune, pentru că toți ne dorim același lucru – că SF-ul/fantasticul să fie recunoscut ca un fenomen cultural relevant. Și asta mai ales că exegeza fanilor devine din ce în ce mai mult o parte importantă a cercetării și studierii și comunitățile fanilor SF devin tot mai profesioniste.

Pe de altă parte, fanii și cercetătorii au o abordare diferită privind temele și tematica și modalitatea de lucru și poate pentru unii dintre fanii poate fi dezamăgitor să constate cât de „ireverențioase” sunt unele subiecte de cercetare. Perspectiva „științifică” a unei probleme nu are nevoie de o abordare emoțional-adolescentină, nu are nevoie de implicare personală. Uneori, studii academice ale unor cercetători care sunt de asemenea fani, ar face

bine să fie mai puțin implicate, mai puțin entuziasmate de subiectele lor. Dar acesta este un risc în orice domeniu unde există un fandom.

Lars Schmeink: Lucrez în prezent la o propunere de grant pentru un vast proiect privind mass-media care încearcă să abordeze atitudinile culturale aflate în schimbare față de fantastic, găsind în același timp dovezi empirice ale plusvalorii fantasticului. Dacă totul merge bine, voi avea de muncă pentru următorii doi-patru ani. Și am de lucru la niște proiecte mai mici de science fiction – inclusiv articole, eseuri și studii și site-ul meu www.virtual-sf.com

Vă să rog să adresați câteva cuvinte cititorilor revistei *Fantastica*! Vă mulțumim!

Lars Schmeink: Ca fani SF, aș dori să vă invit să vă amintiți originea SF-ului, interesul său în domeniul științei și metodei științifice, precum și interacțiunea mereu prezentă dintre fanii SF-ului și producătorii SF-ului. Fanii SF au fost întotdeauna parte dintr-o comunitate mare – care include și oameni de știință și teoreticieni și exegeți. Vă rugăm să ne invitați la întrunirile și manifestările voastre, vizitați-ne la conferințe, și haideți să colaborăm creând punți de comunicare între diferite comunități care practică iubirea de SF. Să discutăm, să cercetăm, să scriem povești noi și minunate. Vă mulțumesc.

© Cristian Tamaș & Lars Schmeink

Franz Rottensteiner Vedere de pe celălalt țărm

interviu realizat de Will Schofield

Franz Rottensteiner

Austriacul Franz Rottensteiner a scris și îngrijit numeroase cărți science-fiction și fantasy, printre care două excelente istorii ilustrate, *The Fantasy Book* și *The Science Fiction Book*. (Pe blogul „A Journey Round My Skull” am folosit în mod repetat descrierea *Der Orchideengarten* din *The Fantasy Book* – cartea vă va orienta spre multe direcții interesante). De asemenea, din 1963,

Franz Rottensteiner este editorul revistei SF de limbă germană *Quarber Merkur*.

Antologiile de care s-a ocupat sunt următoarele:

The Black Mirror & Other Stories, antologie de science-fiction german și austriac (2008, seria Early Classics of Science Fiction, publicată de Wesleyan)

View from Another Shore: European Science Fiction (1973, retipărită în 1999)

The Best of Austrian Science Fiction (2001, Ariadne)

The Slaying of the Dragon: Modern Tales of the Playful Imagination (1984 HBJ; titlul, *Uciderea dragonului: basme moderne ale imaginației jucăușe*, se bazează pe o povestire de Dino Buzzati)

Când i-am luat interviul lui Franz, am sperat să aflu mai multe despre SF-ul și fantasy-ul european, despre cum reușește acest gen să atragă cititorii de limbă engleză. Interviul s-a desfășurat prin e-mail, în decursul lui 2009. Multe dintre ilustrațiile de aici provin din colecția personală a lui Franz.

Will Schofield: În anii șaptezeci, Seabury Press a publicat multe cărți de Stanisław Lem (cred că erai agentul lui literar pe vremea aceea) și o serie de traduceri din SF-ul european și rus, printre care prima ediție a antologiei tale View From Another Shore. Cine s-a aflat în spatele editurii Seabury?

Franz Rottensteiner: Păi, totul a început când Frank Schwoerer, editorul de la Herder and Herder, a descoperit o carte de Lem într-un catalog al mării edituri germane Fischer. Herder and Herder era o filială din străinătate a editurii germane Herder (religioasă). Am stat de vorbă cu el despre primele cărți, inclusiv despre *The Science Fiction Book*, propunerea lui.

Herder and Herder a fost vândută editurii McGraw-Hill, iar Werner Mark Linz, care preluase postul lui Schwoerer după ce acesta s-a mutat în Germania pentru a înființa editura universitară Campus, a devenit vicepreședinte la McGraw-Hill. Primele cărți, printre care și *View From Another Shore*, au fost programate să apară la

McGraw-Hill (încă mai am copertele tipărite cu sigla acestei edituri). Dar lucrurile nu au ieșit cum s-a dorit, iar Linz a mutat Herder and Herder la Seabury Press. Eu am fost cel care i-a propus lui Schwoerer să publice o colecție de SF european și i-am sugerat propria mea antologie, *Zona zero*, de Herbert W. Franke și *E greu să fii zeu*, de frații Strugațki. Din păcate, romanul celor din urmă a fost tradus după o traducere germană foarte proastă a originalului, deci se poate spune că americanii nu au avut ocazia să se bucure de el. (Sper că lucrurile se vor schimba odată cu filmul rusesc *Istoria masacrului Arkanar/E greu să fii zeu*, regizat de Aleksei Gherman. Acesta și filmul lui Bondarciuk, bazat pe *Inhabited Island* – intitulat *Prisoners of Power [Prizonierii puterii]* în SUA, ar trebui să le ofere fraților Strugațki a doua șansă în limba engleză.)

Seabury a mai publicat și *Invincibilul* lui Lem în ediție cartonată, carte pe care i-o vândusem inițial lui Donald W. Wollheim de la Ace Books. Pe lângă asta, i-am asigurat lui Lem debutul în engleză, pentru că mie mi se datorează apariția romanului *Solaris* la Faber & Faber din Anglia.

Pe atunci eram un fan SF tânăr și obișnuiam să trimit scrisori editurilor. Faber avea o colecție SF, iar eu i-am sugerat să publice *Best Science Fiction Stories* de C. M. Kornbluth. Așa a și făcut și se pare că a avut succes, lucru care, probabil, i-a determinat pe editori să aibă în vedere romanul *Solaris* și apoi să-l publice. Apropo, unul dintre editorii de la Seabury cu care am lucrat a fost Karen Ready, fiica scriitorului Kendall Foster Crossen. A fost încântată că știam cine e tatăl ei.

Pe atunci eram foarte entuziasmat de Lem, devenisem editor de SF în Germania și m-am gândit că aș putea face mai mult pentru el dacă aș deveni agentul lui literar (în afara Germaniei; nu am fost niciodată agentul lui în Germania). Drumurile noastre s-au despărțit în 1995, când Lem a dorit să aibă un agent în Statele Unite, care, după părerea lui, ar face mai multe pentru el. Probabil că avea dreptate în ce privește filmele (deși cele făcute după cărțile sale ar fi putut fi tratate diferit), dar, după plecarea mea, nu a mai

apărut nicio carte de Lem în engleză, doar s-au reeditat cele vândute de mine. În realitate, Lem voia ca eu să rămân agentul lui pentru restul lumii, dar, pentru că a făcut cadou noului său agent reeditarea a cinci cărți broșate – eu depusesem mari eforturi ca ele să apară la Harcourt – pur și simplu nu m-a mai interesat. Nu am nevoie de un client care nu-și respectă contractele, ca să nu mai spun de promisiuni. După aceea, Lem ne-a dat în judecată – un proces enervant și costisitor, pe care l-a pierdut sub toate aspectele. Și a cerut ca Harcourt să-i treacă lui toate conturile și plățile, vârand în buzunarul personal comisioanele mele, ferm convins că un proces împotriva lui în Polonia ar fi extrem de costisitor și nesigur. Sper că s-a bucurat de bănușii aceia, pentru că romanele lui nu se vând bine în S.U.A., iar alte edituri, în afară de Harcourt, demult i-ar fi trecut cărțile la categoria „pulp fiction”.

Will Schofield: Îmi poți da exemple de autori de fantasy/SF care sunt citați în toată lumea, în multe limbi, dar încă nu au reușit să fie publicați în engleză?

Franz Rottensteiner: Probabil că există numeroși scriitori europeni de fantasy care au fost traduși în mai multe limbi europene, dar nu și în engleză. La urma urmei, sunt multe bestselleruri internaționale (nu în fantasy) care fie nu au fost traduse în engleză, fie au fost, dar n-au avut deloc priză la cititori. Acest lucru caracterizează în special genuri ca romanul polițist și thrillerul, în care abundă autorii de limbă engleză. Scriitorii de bestselleruri din Germania sau Franța stârnesc, bineînțeles, mult interes în alte țări europene și sunt traduși pe scară largă. Mai e și cazul Donnei Leon, scriitoare americană de romane polițiste care trăiește în Italia. Mulți cititori americani probabil că nici n-au auzit de ea, însă are un succes nebun în Germania, cu șaptesprezece romane a căror acțiune e plasată în Veneția. Iar în urma succesului din Italia, a fost tradusă și în multe alte țări europene.

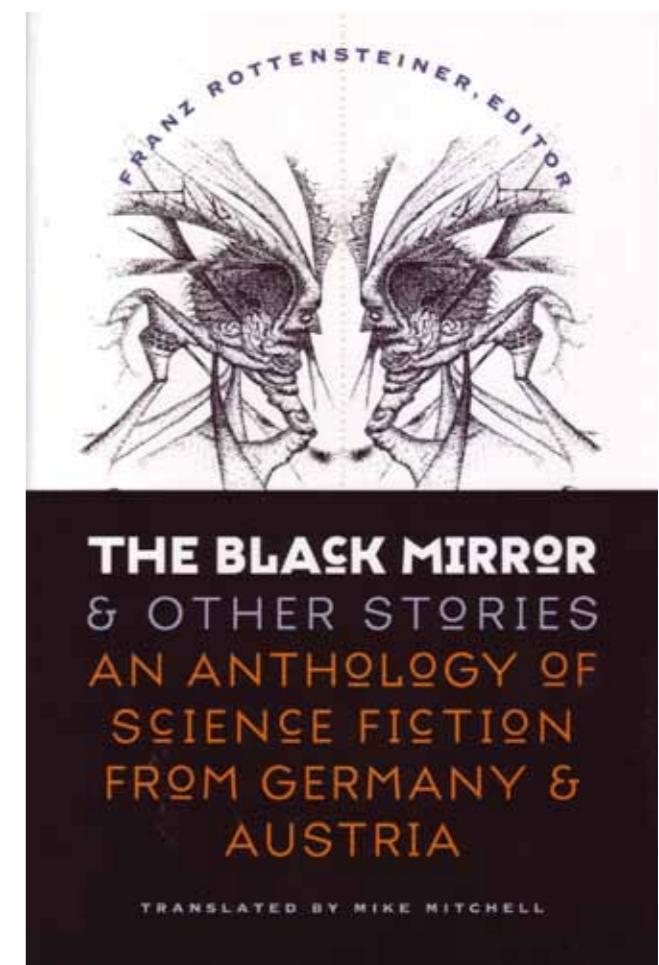
Situația e mai grea în ceea ce-i privește pe scriitorii de fantasy. Cred că nici măcar **Michael Ende** n-a prea avut succes în engleză și a fost

tradus și cam târziu în această limbă, după ce vânduse milioane de exemplare în Germania.

Wolfgang Hohlbein este un autor de fantasy incredibil de prolific și foarte apreciat în Germania; când a apărut, *Das Druidentor (Portalul druzilor)* a fost cel mai bine vândut titlu al Bertelsmann Book Clubs. Am auzit că Hohlbein și-a plătit singur traducerea în engleză, dar nu s-a arătat nimeni dornic s-o publice. După mine, e un autor fără însemnătate și înțeleg de ce nu s-a interesat nimeni de un gen literar reprezentat de atâția alți autori, mulți dintre ei net superiori lui Hohlbein; însă cazul lui e un indiciu al „rezistenței” americanilor la literatura tradusă.

Altfel stau lucrurile cu cărțile pentru copii. Vezi trilogia lui **Kai Meyer**, „Flowing Queen” (deși nu i s-a tradus niciunul din romanele pentru „aduși”) sau *Ink Heart*, de **Cornelia Funke**.

Se pare că literatura străină trebuie să difere suficient de cea în limba engleză, fapt care

constituie o piedică (așa cum s-a întâmplat în cazul lui Lem) în calea adevăratului ei succes la cititori, dar îi crește șansele de a fi tradusă. Scriitorii aflați în această situație au un public entuziast, deși prea mic pentru a duce la vânzări impresionante. Realismul magic sud-american și proza lui Italo Calvino reprezintă o excepție.

Will Schofield: Cu gândul la Calvino, te întreb ce autori de fantasy sau SF din Europa crezi că ar putea „trece dincolo”, că s-ar bucura de succesul literar al autorilor de „mainstream” la cititorii de limbă engleză?

Franz Rottensteiner: Calvino e ca Saramago, nu a fost considerat niciodată scriitorul unui anumit gen. Sigur că există mulți autori europeni „mainstream” cu afinitate pentru SF, dar cu puține șanse de a fi publicați în SUA și cu mai puține șanse de a fi citați intens. Unul din ei e Julien Green, foarte citit în Franța și Germania. E de origine americană, dar scrie în franceză. Nu știu (conexiunea mea la internet e foarte lentă) dacă a fost tradus vreodată în engleză. Mai e și Guido Morselli, scriitor devenit celebru în Italia sa natală numai după moarte. A scris romane dificile, deși strălucite, însă nu a prins la cititori (cel puțin nu în Germania).

Unul din cei care s-ar putea bucura de succes e Zoran Živković. Scrie și cărți aparținând unui gen, și cărți care nu aparțin unui gen anume. Până acum a fost publicat numai de edituri mici, dar cred că ar putea da lovitură dacă se va interesa de el o editură puternică. Însă e un autor dificil și scrie mai mult povestiri (deși se întind adesea cât un „roman mozaic”).

Pentru mulți scriitori britanici e și mai greu. J. G. Ballard, deși are un bestseller – *Empire of the Sun* (*Imperiul soarelui*), după care Spielberg a făcut un film – de cele mai multe ori nu se găsește în librăriile americane, iar romanele și povestirile sale SF nu sunt disponibile pe piața pentru marele public. [Nota editorului: această parte a interviului a fost realizată înainte de moartea lui Ballard.]

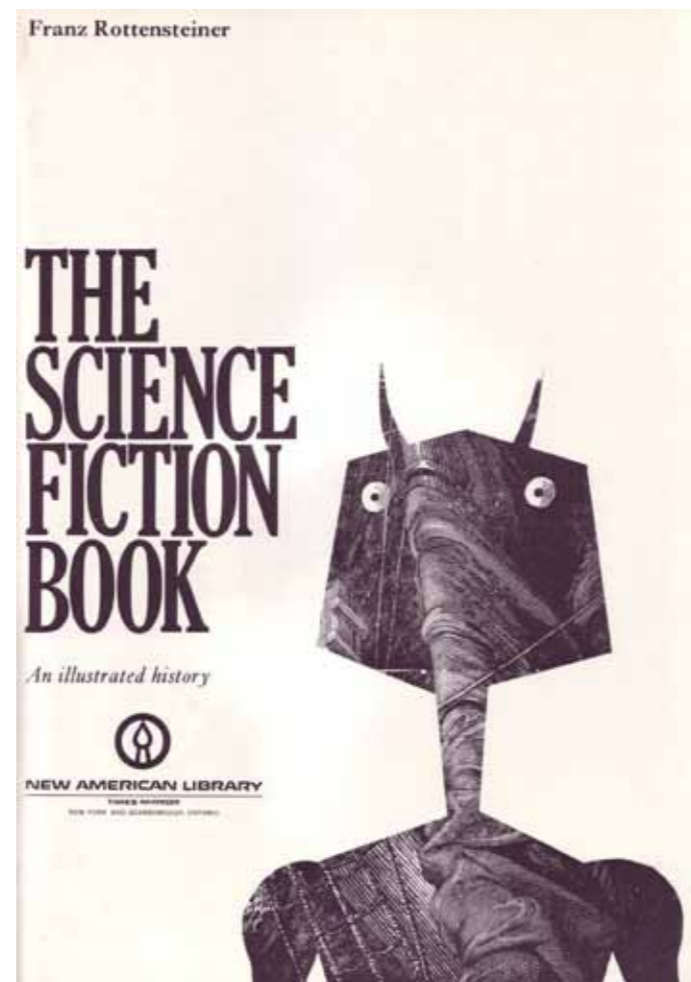
Will Schofield: Care sunt echivalentele internaționale ale unei edituri americane ca

Small Beer, edituri care publică literatură de calitate puternic ancorată în fantastic? Eu știu de Zulma, în Franța.

Franz Rottensteiner: Trebuie să mărturisesc că nu am auzit de Small Beer, dar editurile care îmi vin acum în minte sunt una britanică, Dedalus, una elvețiană mai mică, Waldgut, care a început o serie fantasy și polițistă, și altele chiar mai mici. Și, cu toate că nu multe se concentrează pe fantastic, puține ar ezita să adauge proza fantastică în catalogul lor, dacă e bună.

Will Schofield: Care ar fi alte asemenea edituri mai mici?

Franz Rottensteiner: Nu cred că vreuna din editurile germane mici ar putea avea importanță pe scară internațională (nu știu cum stau lucrurile în Franța și mă îndoiesc că există asemenea edituri în alte țări europene). Unele publică SF și fantasy german mai vechi (și traduceri), ca Shayol, din Berlin, însă cele

mai multe publică SF și fantasy mai recent (povestirile lui Sturgeon în două volume și ale lui Jeff VanderMeer), opere complete de scriitori germani ca **Erik Simon, Karlheinz și Angela Steinmüller, Wolfgang Jeschke și Rainer Erler**. Dieter von Rreeken a publicat SF german vechi (Oskar Hoffmann, Carl Grunert, Albert Daiber), cărți de Camille Flammarion și *Across the Zodiac* de Percy Gregg, dar s-a oprit, pentru că n-a reușit să-și adune numărul necesar de abonați. Publicarea operelor complete ale lui Kurd Lasswitz (inclusiv multe eseuri și poezii care nu mai fuseseră adunate într-o carte) e ultimul său proiect de anvergură. După el, va publica numai non-fiction. Cărțile lui non-fiction cele mai importante sunt istoria începuturilor fandomului german, de Rainer Eisfeld (*Die Zukunft in der Tasche – Viitorul în buzunarul tău*) și o istorie în trei volume a romanelor de duzină, de H.J. Galle. Gerhard Lindenstruth publică fantasy german (și britanic) clasic, la fel ca Robert N. Bloch, în ediții de tiraj foarte limitat (50-60 de exemplare) și foarte scumpe. Niciuna din aceste edituri nu se poate compara ca producție și tiraj cu Ash Tree Press sau altele similare. Wurdack și Fabyon publică fantasy și science fiction german și de calitate, și mai slab, existând și edituri care retipăresc vechi serii de romane de duzină (și noutăți).

Will Schofield: Ce publicații (nu neapărat în engleză) ar trebui să urmărească amatorii de fantasy?

Franz Rottensteiner: Există *Journal for the Fantastic in the Arts*, de nivel foarte ridicat. În germană, am încercat întotdeauna, să dau revistei *Quarber Merkur* un caracter internațional, iar din 1963 public mult fantasy din întreaga lume, mai ales scrierile fraților Strugațki, pe lângă alte traduceri din rusă.

Will Schofield: Ce cărți ți-au influențat cel mai mult perioada de maturizare?

Franz Rottensteiner: Am fost un cititor avid și citeam tot ce-mi cădea în mână, de la cele mai banale cărți la cele mai pretențioase lucrări de filozofie (cum ar fi Kant, pe care e imposibil să-l

fi înțeles la vârsta aceea), însă i-am preferat pe marii romancieri ruși, pe Dostoievski în special – am fost fanul prințului Mișkin. Pe Pușkin, pe Cehov, și în special pe Gogol i-am descoperit de-abia mai târziu. Dar întâlnirea decisivă a fost cea cu SF-ul de tip anglofon. Mai întâi am descoperit niște romane germane ușurele, în câteva săptămâni le-am considerat deja derizorii, apoi am dat peste câteva care m-au impresionat într-adevăr. Mă tem că erau cărți de autori britanici inferiori, ca Jonathan Burke sau Kenneth Bulmer. M-au influențat și cărțile pentru tineret ale lui Heinlein, dar mai târziu a ajuns să-mi displace profund acest autor. Și m-a captivat o antologie germană de SF american excelentă, îngrijită de prof. Gotthard Günther (cândva colaborator în domeniul logicii nearistotelice la „Astounding SF”), cu povestiri de Henry Kuttner, A.E. van Vogt, Clifford Simak și alții. Nu m-am putut dezlipi de ea.

Will Schofield: Care sunt romanele tale preferate din secolul al XIX-lea?

Franz Rottensteiner: *Idiotul, Frații Karamazov, Crimă și pedeapsă* de Dostoievski.

Will Schofield: Care sunt romanele tale preferate din secolul al XX-lea?

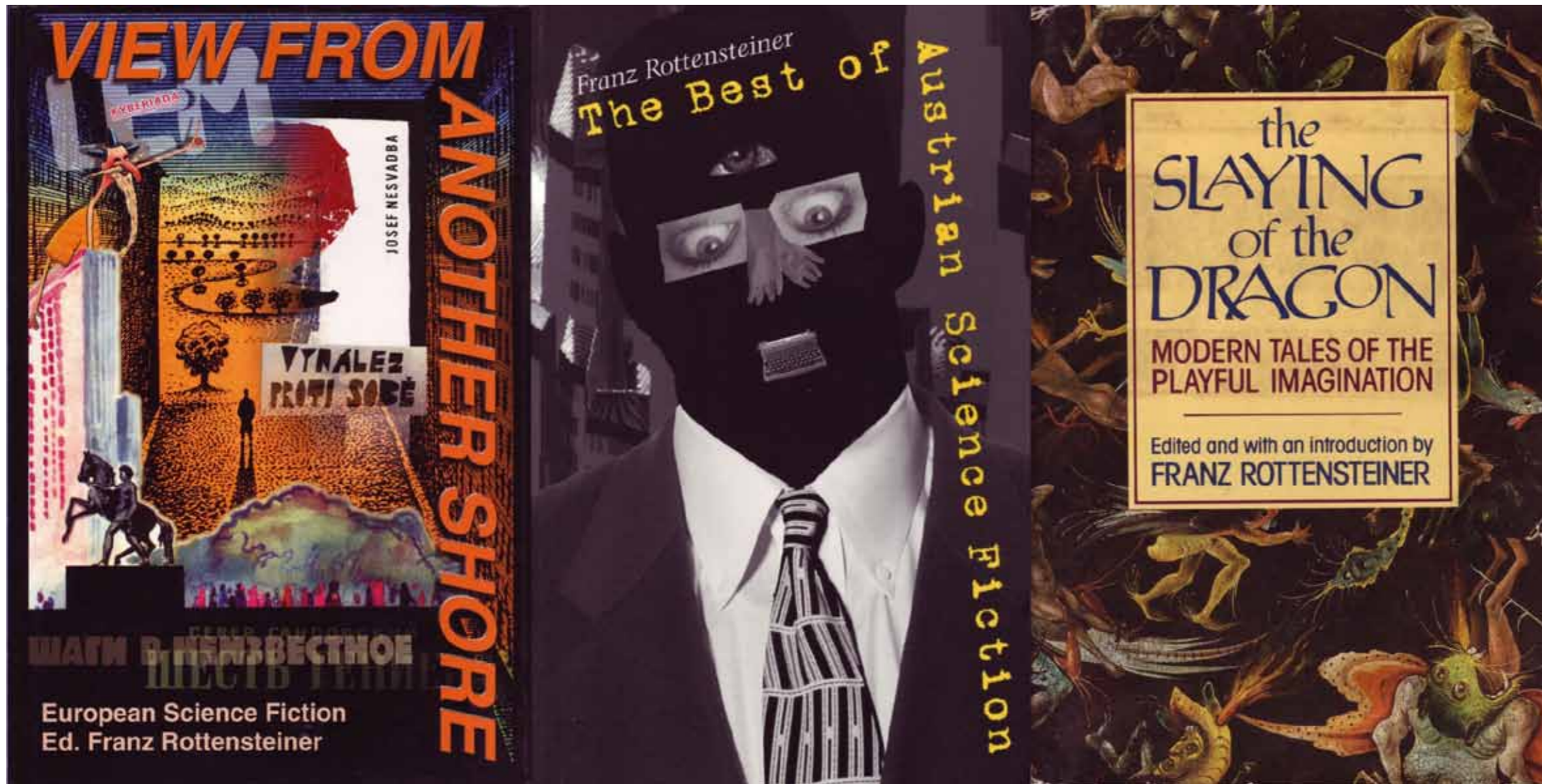
Franz Rottensteiner: Greu de spus. *Marchizul de Bolibar, Noaptea sub podul de piatră*, de Leo Perutz; *Maestrul și Margareta*, de Bulgakov. Întotdeauna am citit mult, dar, neavând timp destul, am rămas mai mult la *fantastic*, fără a-mi forma preferințe. Haruki Murakami m-a impresionat în mod deosebit, dar el probabil ține deja de secolul al XXI-lea; și mi-a plăcut Kobo Abe.

Will Schofield: Care sunt autorii tăi preferați?

Franz Rottensteiner: E.T.A. Hoffmann, J.L. Borges, Gogol, Dostoievski. În SF, Lem, Ballard (povestirile), Cordwainer Smith, frații Strugațki, Philip K. Dick și Ursula K. Le Guin.

Will Schofield: Care sunt cei mai buni scriitori de fantasy europeni în viață?

Franz Rottensteiner: Zoran Živković e sigur printre ei; polonezul Andrzej Sapkowski e, și el, foarte ingenios. Dar cei mai buni autori de fantasy sunt morți cu toții de câteva secole.

Will Schofield: Care sunt cei mai buni scriitori de science fiction europeni în viață?

Franz Rottensteiner: Fără îndoială, Boris Strugațki, care mai trăiește, fratele lui Arkadi; în Germania, H. W. Franke și Wolfgang Jeschke. Nu mă interesează SF-ul francez. Serghei Lukianenko este destul de antrenant, dar nu destul de serios, poate un fel de Alan Dean Foster rus care, uneori, se ridică la înălțimea unui Philip José Farmer rus, deși nu se apropie de frații Strugațki. Dar acum SF-ul rusesc nu se mai deosebește atât de mult de cel american.

Cred că marea diferență dintre marea majoritate a SF-ului american și capodoperele (foarte rare) europene este gradul de seriozitate, de seriozitate morală, cel mai bine exemplificată de *Poarta* lui Frederik Pohl și *Picnic la marginea drumului*,

de frații Strugațki. *Picnic...* este, în esență, un roman existențial despre lupta continuă și păstrarea integrității morale într-o lume coruptă, în care ne zbatem întruna pentru a supraviețui. Romanele lui Pohl vorbesc despre a câștiga la loterie, despre cum să ieși lozul cel mare. Te-ar putea costa viața, dar răsplata e formidabilă, iar universul geme de daruri. Frații Strugațki adoptă motive de basm, însă scrierile lor sunt realiste, în vreme ce ale lui Pohl sunt basme.

Will Schofield: Numește trei scriitori tineri care ar trebui să fie în atenția cititorilor.

Franz Rottensteiner: Mi-ar fi greu să numesc trei, nu prea sunt la curent cu noutățile. Robert Reed e un scriitor tânăr? Întotdeauna mi-am zis că povestirile lui sunt interesante. Unele povestiri de Eric Brown sau Charles Stross sunt originale,

dar cei doi au câteva romane oribile. Nu mă interesează marile romane de tip „New Space Opera”: Kevin J. Anderson e de necitit; la Richard K. Morgan, Peter F. Hamilton sau Alastair Reynolds întâlnești mașinării peste mașinării care produc exact nimic, sunt zgomotoase și pline de furie, fără nicio însemnătate. Și Iain Banks face spectacol, dar un circ lipsit de substanță. Totuși, în SF dai întotdeauna peste texte uimitor de neconvenționale (diferite de romane) și te miri că le găsești într-un gen aparent atât de comercial. [Nota editorului: acest răspuns mă depășește în mare parte, dar sper că va stârni controversa!]

Will Schofield: Ce autori de gen europeni sau ruși de astăzi sunt influențați de trăsăturile fantasy-ului mondial – Potocki, Hoffmann, Gogol, autori francezi de „contes cruels”, Kafka.

Franz Rottensteiner: Kafka e omniprezent în fantasy, rescriind lumea; influența lui Hoffman a fost crucială pentru scrierile lui J. și G. Braun în Germania, „contes cruels” și-au pus amprenta pe mulți autori europeni, mai ales francezi și germani; fără Gogol și Bulgakov, frații Strugațki sunt de neconceput, iar unele influențe se simt la Lukianenko și alți scriitori ruși. Și mi-ar plăcea să cred că Potocki supraviețuiește prin Sapkowski, scriitor polonez de fantasy publicat și în engleză.

Iain Banks se trage direct din „contes cruels” franțuzești și literatura decadentă; în multe romane SF moderne, ca acelea de Richard K. Morgan – în care oamenii călătoresc dintr-un corp într-altul sau simulările computerizate primesc un trup – te întrebi de ce țin oamenii la nemurire, când romanele arată clar că soarta lor e aceea de a fi torturați și uciși încă o dată. Să fie teama de moartea finală mai mare decât pericolul adevărat, acela de a îndura o moarte groaznică din nou și din nou?

©Will Schofield & Franz Rottensteiner

Traducere de Antuza Genescu.

Traducerea și postarea interviului s-a realizat cu acordul autorului. Îi mulțumim.

Versiunea originală a apărut pe blogul *A Journey Round My Skull*

<http://ajourneyroundmyskull.blogspot.com/2010/03/view-from-another-shore-interview-with.html>

Franz Rottensteiner (născut pe data de 18 ianuarie 1942 în Waidmannsfeld, Austria) este un publicist și critic austriac din domeniul science-fiction și fantasy. Este unul dintre extrem de puținii specialiști în SF-ul european.

A studiat jurnalistică, anglistică și istoria la Universitatea din Viena și a obținut doctoratul în 1969. A fost cincisprezece ani bibliotecar și redactor la Institutul Austriac pentru cercetări în construcții din Viena.

Debutul corespondenței, în 1969, cu încă în mare măsură prea puțin cunoscutul pe atunci Stanislaw Lem, a condus apoi la o prietenie de lungă durată și Rottensteiner a devenit ulterior agentul literar al lui Lem (cu excepția Germaniei) până în anul 1995.

A coordonat editarea a mai multor colecții de carte SF precum colecția hardcover „**Science Fiction in der Welt**” (Science Fiction-ul în lume) la editura Insel între 1971 și 1975 și a publicat pentru prima dată în limba germană autori precum Philip K. Dick, Stanislaw Lem, Arkadi și Boris Strugațki, Cordwainer Smith, Brian W. Aldiss, Herbert W. Franke, Kobo Abe.

În 1973 a publicat la New York, o antologie de science fiction pan-european, intitulată „**View from another shore**” (prima antologie de SF (est) european în engleză a fost aceea a lui Darko Suvin din 1970, „Other Worlds, Other Seas : Science-Fiction Stories from Socialist Countries”), oferindu-le posibilitatea cititorilor americani să descopere pentru prima dată autori precum Stanislaw Lem, Gérard Klein, Jean-Pierre Andrevon, Lino Aldani, Josef Nesvadba, Herbert Franke și Adrian Rogoz.

Adrian Rogoz a scris în Colecția Povestirilor științifico-fantastice (CPSF) despre această antologie de SF european (publicată în Statele Unite) și a inclus și fotografii ale copertii.

Adrian Rogoz figurează cu povestirea „**Altarul zeilor stohastici**”, alături de Stanislaw Lem, Gerard Klein, J.P.Andrevon, Herbert Franke, Wolfgang Jeschke, Josef Nesvadba, Sever Gansovski, Vadim Șefner, Vsevolod Ivanov, Svend Age Madsen în antologia „**View From Another Shore**” :

În spațiul germanofon, antologia a fost lansată cu titlul „**Blick vom anderen Ufer**” (adică tot „Vedere de pe celălalt țărm”).

La editura Paul Zsolnay din Viena a lansat în 1975 colecția „**Die phantastischen Romane**” printre primii autori fiind Leo Perutz, Alexander Lernet-Holenia iar apoi Anatole France, Karel Čapek, Paul Busson, Otto

F. Bere, Max Ehrlich, Endore Guy și Peter Straub. Colecția a continuat până în 1982 și a cumulat 28 de volume. Rottensteiner a îngrijit această serie până în 1982 și a publicat și prima serii de opere complete ale lui H.G. Wells în germană.

Între 1980 și 1998 a fost consultant la colecția Biblioteca Mare a editurii Suhrkamp Verlag, care a cumulat trei sute șazeci de titluri.

Franz Rottensteiner este editorul a 50 de antologii și a două enciclopedii ilustrate, *The Science Fiction Book* (1975) și *The Fantasy Book* (1978) și a colaborat la mai multe enciclopedii de science-fiction și fantasy.

Între 1973–1986 a editat seria Polaris, care a publicat texte fantastice iar între 1978-1982 colecții de povestiri cu fantome din Polonia, Austria, Anglia, America de Nord și Pacificul de Sud.

Din 1963 a fost redactor-șef al revistei literare *Quarber Merkur* (Franz Rottensteiners Literaturzeitschrift für Science Fiction und Phantastik), periodic SF lider în limba germană în privința examinării critice și teoretice a literaturii fantastice. Cu ocazia celui de al o sutălea număr, a fost distins în 2004 cu Premiul Kurd-Laßwitz. *Quarber Merkur* a ajuns la 111 numere în septembrie 2010.

(http://www.verlaglindenstruth.de/body_belletristik/Bibliotheca_Arcana/Quarber_Merkur/quarber_merkur.html și <http://www.edfc.de/frame-quarbermerkur.htm>)

Imperium Germanicum

de Frank Hebben

Ne vom apăra până la ultima suflare a fiecărui om și cal. Și vom învinge în acest război chiar și împotriva unei lumi întregi de dușmani. Germania n-a fost niciodată cucerită când s-au ridicat toți ca unul. Cu Dumnezeu înainte, care va fi alături de noi, cum a fost și alături de înaintașii noștri.

Wilhelm, 6 august, 1914, Berlin

Piatra de moară lucra de treizeci de ani deja, măcinând națiuni: război, război, război etern pentru onoare și glorie, pentru mărețul imperiu german, cu toate că Europa devenise demult o groapă de gunoi. Pământul a fost răscolit și însângerat, cratere de bombe se căscau acolo unde s-au aflat orașele și satele, unde crescuseră, cândva, păduri. Un glonț pentru fiecare rus, o baionetă pentru fiecare franțuz, zicea proverbul, cu o rimă acum spulberată de vânt ca o păclă de gaz toxic, nimic altceva decât un gust amar persistent. Niciun hârâit în plămâni, încă, nici tancuri târându-se peste mănunchiurile de sârmă ghimpată; nici benzină, nici materie primă pentru fabricile de muniție, nu de când bombele lui Wilhelm au căzut asupra Prusiei și Bavariei: daruri pentru Kaiser.

Moartea a devenit mașinistul, molima, chimistul, iar soldații sunt șobolanii care sapă tuneluri pe cuprinsul patriei radioactive, din Alsacia-Lorena, până la Elba, și mai departe spre Strâmtoarea Skagerrak, la est de Sankt Petersburg, vene care se întretaie pe imperiul Țarului, afurisitul de grăsan care i-a luat lui Hindenburg viața în 1923.

Ceață pe sol. Pun creionul jos și privesc în sus.

Bubuitul îndepărtat al tirului artileriei se rostogolește peste râu, exploziile luminează noaptea precum trăsnetele. Sunt doar calibre mici. Număr detonările și, curând, liniștea revine. Francezii sunt la fel de storși ca și noi, întăririle lor la fel de epuizate ca ale noastre atunci când englezii și yankeii s-au ușchit de pe câmpurile de bătălie ca să-și împartă, pe tăcute, coloniile între ei, în vreme ce noi ne sfâșiam unii pe alții.

Îmi verific contorul Geiger pentru radioactivitate și aud un păcănit slab, ca un zgomot de fond slab: încă e sigur afară. Noaptea asta. Oricum, mai bine așa fi acolo, decât aici, în bunker, laolaltă cu răniiții, iradiații, cu cei aduși înapoi din no man's land pe cărucioare, cu febră sau tifos, ori hemoragie internă. Suferința oribilă pe care n-o mai suport. În fiecare zi, mor tot mai mulți dintre nenorocițiăștia.

Mi se face cald purtând masca de gaze și-mi smulg cauciucul de pe față și inspir adânc, sorbind guri de aer. Întâmplător, îmi las casca de oțel să zăngăne pe scândurile din lemn. Respirând greu încă, mă aplec s-o ridic.

Când se va termina odată blestematul ăsta de război? Mă chiorăsc în ceața involburată. Acolo, ce se întâmplă? Sus, pe deal, la marginea craterului de bombă, sunt patrulă? Să dau alarma, să-l trezesc pe ofițerul nostru comandant? Ia-o încet, soldat, ține-ți gura.

Fără niciun zgomot, îmi strecur pușca mea cu baioneta la capăt prin ambrazura din ciment și aștept, dar nu, nu-i inamicul. Prin pădurile distruse de-a binelea, în spatele cărora ne-am întărit pozițiile luni de zile, cavaleria germană se înaintează greoi spre linia noastră de front. Se mișcă într-o asemenea tăcere, atât de incredibil de încet, încât am impresia de nezdruccinat că au venit de dincolo de mormânt, niște spectre fără chip, călăreți apocaliptici, cu măștile lor de gaze încadrate într-un nimb alb, îngrozitor.

Patru dintre cailor trag un tun de patruzeci de livre în urma lor. În jos, pe o pantă abruptă nechează și pufnesc din cauza efortului. Comandantul lor de pluton poartă o cască cu țepeluș, ca pe o coroană, cu blănuri groase aruncate pe umerii lui, și când ceața se destramă pentru a le dezvălui culorile, în cele din urmă îi recunosc: brigada lupilor, despre care se șușotește prin tranșee că sunt oameni fără nicio urmă de onoare în ei, împietriți de un război interminabil; nici un principiu moral, fără simpatie, doar niște ucigași brutali care trăiesc după propriile lor reguli. Freikorps.

Un fior îmi coboară pe spinare. Mă strecur de-a lungul sacilor de nisip împuții și mă întind spre oglinda pe care o țin acolo pe o clamă pentru a mă uita peste marginea tranșeei. O clipă, văd imaginea unei fețe pline de noroi încrustat, ochi bântuiți, păr încâlcit; o fantomă pe care nici eu n-o mai recunosc, doar o piele gălbejită și oase au mai rămas acum.

În lumina crepusculară călăresc dincolo de noi, opt soldați cu totul, unul cărând pe spate un aruncător de flăcări, un altul cu o mitralieră rusească în poală, apoi ochii mi se opresc pe un suflet ologit, atât de șocat de bombe încât nici nu-și mai poate ține brațele nemișcate. Hățurile calului său îi dansează în mâini, iar capul i se bălăngănește fără noimă dintr-o parte în alta. O priveliște îngrozitoare.

Apoi omul-mașină. Ambele brațe și un picior îi erau amputate; tot ce are acum sunt proteze de oțel, legate de cioturile membrilor sale cu curele din piele. Ce vor aceste creaturi ologite? Inamicul stă în așteptare în nord, de asemenea lipsindu-i forța de a ataca. Ambele fronturi sunt blocate într-un impas.

Comandantul de pluton descalecă și se îndreaptă spre postul de comandă, gaura lui Freytag, iar restul îl urmează: un medic cărând o targă zdrențuită, apoi un trupete, după cum arată, un veteran dur de vreo șaizeci de ani, având încă mâinile și picioarele lui, cu toate că fața-i este brăzdată de cicatrici de șrapnel. Ultimul soldat din grup de-abia dacă e ceva mai mare ca un băietan, cu părul încâlcit, și duce unul dintre acele noi aparate de radio cu bătaie impresionantă. O trupă desprinsă

dintr-o carte cu poze, așa sunt; tot ce mai lipsea era un om al lui Dumnezeu îndemnându-i să mășăluiască tot înainte.

M-a năpădit din nou acea senzație jagoasă, că totul nu era decât un coșmar, o pictură nepământeană semnată de Breughel. Bocancii mei uzi mă rod, păduchii mușcă fără încetare, sugându-mi sângele și știu că totul este un adevăr amar... din momentul când am urcat în vagonul de lemn pentru transportul de trupe, plin de mândrie și dorința de a intra în luptă pentru patrie și Kaiser. Parisul pe la micul dejun! Totul părea acum să se fi întâmplat acum o viață.

De oboseală, mă dor oasele. Îngheț și observ doar că dinții-mi clănțăie când cobor din postul de observație ca să urinez; știu unde-i poziția latrinei, la capătul tranșeei, destul de bine, însă cu duhoarea îngrozitoare plutind spre mine așa fi capabil s-o găsec și dacă așa fi orbit de gaz. Cu pușca lăsată pe umăr, mă îndrept spre secțiunea D, salutându-l pe Heindrich sau Paulus sau cum i-o mai fi chemând, întăriri venite din cine știe ce oraș Un soldat sforăie, cu capul pe jumătate îngropat în noroiul negru al peretelui tranșeei, un altul cântă ceva despre acasă și se oprește din cântat când mă vede venind.

– Totul e liniștit pe front, tușește el și salută.

Mă opresc și-i ofer tutun umed, pe care el îl îndeasă recunoscător în buzunarul său. E bolnav de moarte; pot să-mi dau seama de asta după respirația lui. Îi dau niște chibrituri și merg mai departe.

Senzația aceea neplăcută nu mă părăsește. Ce să vrea de la noi brigada lupilor? Mă întorc și mă duc înapoi la capătul tranșeei, capul mi-l trag adânc în gulerul ridicat al tunicii, până găsec postul de comandă și mă înghesui în șanțul din apropiere.

Stau la lumina lumânării: trei personaje și colonelul, înghesuiți în jurul unei sticle de șnaps și băgând în ei supă de mazăre, o zeamă fierbinte și lungă în care înmoaie pâine tare ca piatra, care a fost tăvălită în rumeguș.

De ce atâta ospitalitate? Majoritatea dintre noi flămânzim! Mutra lui Freytag e de nedescifrat acolo unde stă rezemat de o grindă și fumând dintr-o pipă. Omul-mașină zace pe un așternut de paie, comandantul de pluton cu blănuri de animale pe umeri stă în fața colonelului, încă purtând masca lui de gaze de piele neagră. Ascult, însă nimeni nu vorbește minute în șir.

– Nu-mi pot permite să dau niciuna din grenade, zice Freytag în cele din urmă, și-și scutură cenușa din pipă pe fânul umed de jos. Nici muniție pentru Bertha voastră, nici provizii.

Înăbușite, ca și cum ar fi venit de departe, cuvintele comandantului de pluton străbat filtrul de aer al măștii sale de gaze; ochelarii de protecție negri reflectă lumina.

– Am interceptat un mesaj radio. Un regiment de francezi a traversat Rheinlandul și acum sunt în marș forțat spre Magdeburg, pentru a face o străpungere spre Berlin. Un batalion-Caesar vine în ajutorul lor dinspre Sud, veterani, oameni căliți cu toții, colonele. Forfecarea va avea loc asupra noastră, exact în acest loc. Fără mai multă putere de foc, veți fi bombardați până ajungeți pe lumea cealaltă, ca și pădurea de la picioarele voastre.

– Avem și noi cercetași, domnule Reuthers, răspunde Freytag, și-și scutură barba de pământ. Și niciunul n-a raportat astfel de vești, nici ieri, nici alaltăieri. Chiar și telefonul e mort. Așa că de ce te-aș crede? Oricum, cine sunteți voi? Dezertori, trădători, asta sunteți. Ar trebui să vă închid! Dacă Kaiserul n-ar fi...

– Kaiserul e mort. A căzut în cea de-a treia luptă de la Tannenberg. Liniile frontului s-au spart și ce-a mai rămas sunt rămășițele batalioanelor.

– Vorbărie goală, asta-i. O poveste greu de crezut, nimic altceva. Și pentru asta vreți rații? De-abia dacă avem ca să ne hrănim și pe noi.

Fir-ar să fie! Bocancul mi-a alunecat de pe parapet când am vrut să mă aplec puțin mai mult spre locul discuției; noroiul se împrăștie peste calea de trecere din scânduri, suficient de tare ca

să le atragă atenția. Dacă ar fi fost inamicul, m-ar fi văzut de mult și-aș fi primit un glonț sau vreo grenadă. Greșeala unui recrut. La dracu!

– Petersen? Întreabă comandantul meu și se uită surprins la mine. Nu ți-am dat un să faci de gardă în Sectorul 32?

– Eram de gardă, însă a trebuit să ies un moment, domnule! M-am pierdut în tranșee și în beznă. M-am anunțat și-am luat poziția de drepti. Deja mă întorc ca să plec, când Freytag mă cheamă înapoi.

– Vino și încălzește-te. Vrei niște supă?

– Mi-ar place.

Ezitănd, mă strecor pe sub prelata agățată la intrare și mă așez lângă veteranul cu cicatrici, care mă privește cu dispreț înainte de a se întoarce cu spatele. Despre astfel de oameni se zice că le înfundă craniile cu lopeți ascuțite de tranșee celor bolnavi și slăbiți. Trebuie să-mi încruciez brațele ca să le împiedic să mai tremure. Prezența brigăzii lupilor mă face să simt un nod în gât; transpir și îngheț în același timp.

Și Freytag se simte la fel? De asta mi-a cerut să mă alătur lor? Umbre adânci dansează pe zidurile adăpostului în pofida lămpilor cu parafină și luminii lumânării. În aer este un miros dulceag, ca fosforul alb. Mă copleșește un imbold de a-mi pune masca de gaze. Îmi vine în minte bărbatul șocat de obuz, pe care l-am văzut mai devreme; poate că-i doar o superstiție, însă... iau cu lingura niște supă și mă concentrez asupra înghițirii ei. O amestec în gamela mea, aplecat, să nu fac niciun contact vizual.

– Cine-i ăsta? Întreabă brutal comandantul de pluton și-și întoarce ochelarii de protecție spre mine.

Îmi trag capul între umeri, de parcă ar urma să fiu executat..

– Spune-i să plece.

Freytag își bagă un trabuc în mufă și se scotocește prin tunică după un foc.

– Locotenentul Petersen. Poate asculta ce aud și eu, secretele și zvonurile nu sunt tolerate aici. Oricum, această discuție a ajuns la sfârșit. Ești liber.

– Faci o greșeală, Herr Commandant.

– Lasă s-mi fac eu probleme cu asta, zice Freytag. După cum văd, ați mâncat. Deci vă spun noapte bună.

– Încă mai avem ceva să vă oferim în schimb.

Medicul care stătuse tăcut pe o cutie de grenade și se jucase cu un șobolan, deschide un sac de la picioarele sale și pune pe masa de lemn o fiolă maronie.

– Medicament. De contrabandă, din Anglia.

– Poftim?

Furios, colonelul mătură de pe masă sticluța cu medicamentul; pocnește pe podea.

– Nu negociez cu criminalii de război. Am zis să ieșiți afară!

Comandantul de pluton face o plecăciune ușoară, apoi strânge mai tare pe umeri blana de lup și iese din adăpost. Afară a început să burnițeze, o ceață ca o ploaie care licăre pe sacii de nisip precum roua.

– Bucură-te de ce ți-a rămas mai rămas din duminica ta, mormăie spre mine trupetele în timp ce-l ajută să se ridice pe omul-mașină și iese împreună cu restul găștii.

La intrare se întoarce spre mine:

– Nu-i lăsa să te doboare, băiete.

Rămân unde mă află până când dispar pe un flanc. Dar când vreau să plec din postul de comandă,

Freytag mă oprește. Mă fixează cu privirea, cu o față marcată de oboseală.

– Du-te după ei, Albert. Ia câțiva oameni cu tine și vezi ce au de gând. Dacă încearcă să fure ceva, împușcați-i pe loc. Ai înțeles?

– Am înțeles, domnule!

Îmi iau pușca și casca și mă grăbesc pe urmele trupei. Alerg pleoscăind prin apa adâncă până la genunchi, dincolo de posturile de santinelă, în jos pe alee, până ajung la un punct unde-mi trag răsuflarea și să mă orientez. Unde s-au dus? Îmbujorat la față, mă uit în sus și-n jos prin tranșee, înapoi pe unde-am venit. Însă au dispărut, de parcă i-ar fi înghițit noroiul.

Ce porcărie!

Pe buza tranșeei îi zăresc pe Ludwig și Paul, care împart un loc de dormit cu mine, așezând sârmă ghimpată de-a lungul perimetrului.

– N-ați văzut niște soldați necunoscuți venind pe-aici? strig la ei. Cavaleriști?

– Da, sigur, locotenente, Paul își ridică casca ca pentru a mă saluta. Oamenii bombănesc ceva despre brigada lupilor, care ar vrea să discute cu Freytag. Cât despre dacă i-am văzut...

– E prea întuneric afară. Parcă-i dracu' gol noaptea asta, șoptește Ludwig, care are gropi adânci în obraji și bate-un cui în obstacolul de sârmă pe care-l repară. Ce zici, n-ar fi mai bine să facem o carte?

– Asta-i ceva numai potrivit pentru tine, nu?

Râsul nu-mi mai vine de multă vreme. Coborâți de pe reduta aia, vă dau un ordin direct, și veniți cu mine. Acum!

Mormăie un „da, domnule, să trăiți. Am înțeles”, și bodogănind își lasă sculele. Ludwig se întinde după un cufăr și-și scoate ranița și-și pune Mauserul pe umăr. Apoi coboară de pe rambleu înapoi în tranșeu.

– Luați-o din loc, băieți, nu rămâneți în urmă! strig și-i zoresc. Nu se poate să fi ajuns mai departe de Sectorul 16. Liniile de tranșee sunt dense, trebuie să-și facă loc prin ele și asta nu poate duce decât la vărsare de sânge. Numai prin flancul de vest ar putea ieși.

– Flancul estic e închis? Întreabă Ludwig în urma mea; are o respirație grea.

Grenadele de forma unor ouă de pe centura se ciocnesc periculos la fiecare pas făcut de el.

– Sau de ce...

– S-au dus spre vest când...

Un fluierat ascuțit se rostogolește peste cuvintele mele, prima dată dinspre stânga, apoi din dreapta noastră, peste toate lucrările de tranșee. Rachetele de semnalizare se ridică în aer și explodează într-o lumină verde: toți oamenii la posturi! Ne aruncăm pe pereții tranșeei și ne uităm prudenți în beznă; nu mișcă nimic prin rețeaua de sârmă ghimpată. Luna atârână neclintită pe cer, ca și cum ar fi fost mitraliată. Nori albicioși plutesc deasupra pustietății.

De ce s-a dat alarma? Atacurile masive de noapte sunt rare. Dar apoi le-am văzut: trei Zeppeline ridicându-se deasupra orizontului, profilându-se negre și amenințătoare pe cer, fără embleme vizibile pe fuselaj.

– Dă-mi-l mie!

Înșfac binoclul ureche-de-iepure de la Ludwig, care privise din spatele adăpostului, și l-am refo-calizat: aeronavele au început un viraj larg, cu cârmele întoarse; motoarele accelerând și rotindu-se prin ceață, apoi se îndreaptă direct asupra poziției noastre, ridicându-se constant pentru a scăpa de câte una din salvele ocazionale trase spre acele monstruoziții.

Când las de-o parte binoclul și-mi frec ochii lacrimoși, privirea-mi aterizează pe linia neagră de sub aeronave, o întregă linie închisă de soldați inamici avansând în umbra lor ca un coșmar

întunecat. Văd infanterie și cavalerie, tancuri, ultimele accelerând spre noi dinspre flancuri, pentru a crea o avangardă zăngănită. Pe ceafă mi se face pielea de găină; de ani de zile n-am văzut nici măcar un singur tanc funcțional...

– Dumnezeule, nu-mi vine să cred! Ridică flamurile de parcă ar fi la o paradă! se ambalează Paul, cu toate că buzele-i tremură nervoase. Uitați-vă la ei, cu steagurile lor fluturând în vânt! Ați mai văzut așa ceva?

Arată cu vârful baionetei.

– Poftim?

Mă întorc pe loc spre punctul de pe orizont unde-i ațintită lama: pânze și blănuri ridicate pe prăjini de oțel se unduiesc în furtuna care se pornea, steaguri însângerate care arătau proaspăt jupuite de pe vreo creatură.

Dintr-o dată, totul îmi era clar. Nu era niciun dușman care avansa spre noi; este brigada lupilor, jumătate de divizie, mii de oameni. Dumnezeule, cum de puteau fi atât de mulți? Mutra trasă a lui Ludwig se strâmbă de oroare, pomeții îi devin și mai pronunțați.

– Ne atacă, câinii aștia lipsiți de onoare. Trebuie să folosim tunurile! Bateriile sunt pregătite?

Nu pot scoate niciun cuvânt. Fascinat, cu gura larg deschisă, urmăresc calea Zeppelinelor, navigând aproape de ascunzătoarea norilor, tăcute ca un vânt de nicăieri. Vor arunca mine și explozivi de mare putere cât de curând, îmi trece prin minte.

– Trebuie să ne adăpostim!

O explozie enormă mă împinge înainte, cu o secundă înainte de a se dezlănțui infernul. Un fum înțepător mă învăluie, punctat de trasoarele maro care dau detașamentelor noastre de artilerie semnalul de a deschide focul. Sar de pe taluzul de lut, cu Ludwig și Paul aproape pe urmele mele și sunt imediat tras după un ofițer care latră ordine și ne grăbim în linie cu plutonul lui. Umărul mi-e izbit dureros de peretele tranșeei. Înjur tare, apoi o a doua explozie ne zguduie secțiunea și nori mari de pământ și lemn spart se abat asupra căștilor noastre de oțel/

– Ați auzit salvele de mortier? Țip la oamenii mei. Nu suntem atacați!

De-abia dacă găsesc vreme să mă gândesc la cuvintele mele, când o nouă explozie mă saltă din picioare și mă aruncă pe un sac de nisip. Mă ridic tușind. Un furier trece de mine în goană, dar îl înșfac de mână și-l trag într-o crevasă.

– Ce se întâmplă, soldat?

E tânăr, blond, iar frica-i este întipărită pe față.

– Vorbește, omule! Deschide-ți gura!

– Ăăă... a fost un atac cu bombă!

Se bâlbâie vag, fiindu-i dificil să se adune.

– Cineva a aruncat în aer trei depozite de muniție.

– Fir-ar să fie! urlu, în timp ce pământul ni se zguduie sub picioare. Cum s-a putut asta...?

O senzație groaznică îmi face stomacul ghem în vreme ce-mi trece prin minte un gând: și dacă nu cumva...

– Spioni, brigada lupilor. Au primit azi parola și li s-a permis intrarea prin Poarta lui Siegfried, tușește tânărul și se desprinde de mine.

În timp ce aleargă cu o mână ferm lipită de cască, se întoarce:

– Îmi pare rău, locotenente, ordine urgente!

Îl înghite un fum sulfuros, de la arme. Îmi ard ochii. Smulg masca de gaze și mi-o pun. Îmi simt respirația blocată, și cu un efort neînchipuit reușesc să aspir aer prin filtrul pe care ar fi trebuit să-l înlocuiesc cu mult timp în urmă. Amețit, cu puncte care-mi dansează prin fața ochilor, cartușul

măștii se degajează încet și-mi trimite prin gât un curent de aer strălucitor. Mă ustură gâtul și aproape că borăsc.

Paul îmi dă o lovitură violentă între umeri.

– Albert, nu te mai agita, omule. Retragerea. Trebuie să evacuăm linia.

Cu pușca agățată de umăr, mă trage într-un adăpost subteran; înăuntru, prin ochii încețoșați, văd culcușuri de paie, conserve, vin, cărți. Explozii mai mici, desigur, grenade de mână, mă asurzesc în acest loc, dar mai apoi tunetul izbucnește din nou, acoperit de tirul îndrăcit al bateriei din flanc, care sloboade grenade salvă după salvă asupra inamicului, într-un staccato asurzitor. O a doua și a treia baterie se iau în curând după prima, apoi urmează și altele, cu toate amplificându-și bombardamentul până când nu mai este decât bubuitul unui baraj total de artilerie, un zgomot atât de deplin, încât asupra noastră se pogoară un soi de liniște. Mă dor urechile și-l pot vedea pe Ludwig urlând ceva, cu toate că nu pot să pricep niciun cuvânt.

Brancadierii și medicii năvălesc asupra noastră. Fără menajamente, îmi croiesc drum dincolo de ei ca să ajung la următorul de post de santinelă, doar ca să găsesc un camarad mort. O grenadă paralizantă i-a sfâșiat fața, și nu mai reușesc să-mi desprind privirea de la carnagiul acela sinistru decât după ce Paul mă împinge într-o scară de lemn. Îmi strigă ceva, însă... nu pot...

Prea tare! Totul este prea al naibii de tare! Prin cap în bubuie o migrenă, gândurile-mi gonesc, cântă, zbiară, de parcă aș fi luat-o complet razna: Heil, soldați, purtători ai coroanelor voastre de glorie! Războinici ai Patriei! Glorie prin spadă și vigilență! Heil! Heil! Heil! Îmi curge din nas; mâinile mi se convulsionează atât de tare, încât pușca îmi alunecă din ele și cade în noroi.

Paul mă lovește dur în bărbie și sunt nevoit să privesc în sus, și precum niște creaturi dintr-o lume întunecată, de coșmar, vă cele trei zeppeline negre atârând direct deasupra tranșeei noastre. De acolo, de sus, dintre norii de ploaie, aruncă asupra noastră bombe cu fragmentație, care se rostogolesc și descriu spirale în drumul lor spre pământ. Număr secundele, una, două, trei, apoi o undă de șoc trece prin pereți și taluzul dinspre stânga este spulberat, luând trei oameni cu el.

Îmi întorc ochii în altă parte și examinez amețit pușca aruncată la picioarele mele. Pe tâmpă, mi se scurge o transpirație rece. Cum de mai sunt transmise ordinele? Ce-ar trebui să fac? Nehotărât, mă întind după jurnalul meu; ar trebui să se afle în buzunarul cămășii mele, acolo l-am pus cu un moment mai înainte, nu? Unde-i? Unde?!

Paul se apleacă, îmi ridică pușca și o scutură de mizeria acumulată în țevă. Bombardamentul a încetat și pot, în sfârșit, să mai aud câte ceva, cu toate că în urechi îmi stăruie un țuit ascuțit.

– O să-i facem bucăți, locotenente! mă stârnește el, iar tonul său aspru mă aduce la realitate. Vor mușca țărâna, toți.

Dau din cap și duc mâna la o bandulieră cu gloanțe în timp ce el mă îmboldește săcâitor.

– O să-i... facem să iasă la iveală pe ticăloși, adaug și de-abia dacă-mi aud vocea. N-or să se mai apropie!

Doar atunci când scrâșnesc din dinți reușesc să-mi adun suficient curaj ca să mă uit din ascunzișul nostru. Peisajul răvășit de dincolo de gardul de sârmă ghimpată este saturat de otrăvuri, gaz de luptă maroniu, nori atât de deși încât nu se poate să mai fi rămas oxigen de respirat. Dar încă mai zăresc contururi care se deplasează prin el: un tanc, un călăreț deplasându-se înainte fără nicio pavăză, mai multe umbre târându-se pe sol ca niște animale, ochi vigilenți acoperiți de lucirile tirului de răspuns. Schizele zboară pe lângă urechile noastre și sfârtecă pereții din lemn.

– Jos! strig, cu o clipă înainte ca gura înroșită a unei mitraliere să se abată asupra poziției noastre și să ne forțeze să ne lăsăm jos. În spatele meu, oamenii urlă după sanitari; hârâitul metalic al

unui plămân perforat ajunge la mine din zarva câmpului de luptă. Agitat, îmi încarc arma, o împing în ambrazură și trag în umbre fără nicio discriminare.

Un bubuit puternic mă ia prin surprindere. Bateriile trag din nou, trimițând sute de proiectile grele pe deasupra adăpostului nostru să explodeze în no man's land, acolo unde gheizere de pământ sfârtecat sunt azvârlite în înaltul cerului. În câteva secunde, terenul răvășit de dinaintea noastră a fost răscolit; undele de șoc au săpat găuri în ceață; cadavre sfârtecate zac peste tot, membre, precum bucăți din manechine, sunt împrăștiate peste câmp, parțial îngropate și expuse ploii nocturne, întunecate și însângerate. Genunchii mei tremurători cedează și mă urca pe o ladă de muniție.

De ce ne atacă? Nu suntem camarazi, frați de arme? Un popor, o națiune mândră! Faimă și onoare! Mândrie! Frumusețe! Acum în ruine, bombardată în ultimul hal, radioactivă.

– Vom domni de la Maas la Memel! De la Etsch până la Centură! Ura! Ura!

Urlu un vechi cântec ca apucat de febră, până când glasul îmi pierde. Lacrimi de furie îmi curg pe față, mă înec și mă chinui să respir. Mă ajută un soldat necunoscut, un chip de copil, cu doar o urmă de barbă pe obraji.

– Domnule locotenent, nu auziți sirenele? Este un atac frontal total, trebuie să plecăm.

– Poftim?

Mă uit buimăcit de jur împrejur. Tranșeea este pustie, ariergarda în mare parte spulberată. Morții zac în băltoace de apă noroioasă, o scară arde. Priveliștea este atât de ireală, atât de ciudată pentru mine, de mi se pare că visez. Sus de tot, un ultim zeppelin dă târcoale, însă fără a mai lansa bombe. De asemenea, și bateriile noastre au încetat să mai tragă. Mă înconjoară o tăcere neobișnuită. Cordită peste tot. O bombă neexplodată fumegă prin apropiere într-un gard de sârmă ghimpată. Uluit, ridic pușca și urc afară din postul de gardă. De undeva de departe, răsună ordine, intercalându-se cu tiruri de mitralieră. Încep să alerg, sperând să-i ajung din urmă pe Paul și pe Ludwig și pe ceilalți din compania mea, care au dat năvală înainte fără mine.

O parte dintre obstacolele de sârmă ghimpată au fost mutate în cursul atacului sau făcute bucăți, și fără un prea mare efort am ajuns la primul crater de bombe, doar ca să descopăr un maldăr de cadavre stivuite în interior: o groapă comună, vag presărată cu var. Unele dintre cadavre ard, un fum negru, acru plutește spre mine în timp ce mă grăbesc dincolo de ea. Ceva se mișcă acolo și-mi agață privirea. Mă uit mai atent, și descopăr că unul dintre soldații morți încă mai are o cruce de fier prinsă de tunică și colcăie de șobolani. O moarte de erou. Picioarele mi se muieră, însă am continuat să merg, de la un crater la altul, ferindu-mă de capcane și mormanele moi de fosfor fumegând, până când am ajuns la un om rănit, care-mi arată piciorul său zdrobit. Un membru al brigăzii lupilor.

– Ajută-mă, prietene, șoptește el.

Vreau să-i leg piciorul, când observ buzele sale de un vinețiu înghețat. Nu mai poate fi ajutat.

Alerg înainte, ignor strigătele sale de ajutor și înainte să-mi dau seama, mă trezesc în mijlocul unei lupte; mai multe explozii, tiruri de mitralieră grea. O grenadă de mână explodează aproape de mine, unda de șoc lipindu-mi fața în noroi. Mă târăsc înspre ciotul unui copac, îmi lipesc umerii de lemnul fierbinte și carbonizat, și încerc să-mi trag răsuflarea pentru a mă ridica din nou. Și-atunci ceața se ridică precum o cortină din brocart și-mi dezvăluie armata întunecată aflată în spatele ei, încă solidă, întreagă, o linie de sute de mii de oameni, iar deasupra acelor capete flutură flamuri din piei de animale și svastici roșii ca sângele, acoperite de ploaie. La fel ca o armată a Imperiului Roman, avansează spre mine, pământul cutremurându-se și tresărind sub marșul lor. Călărind drept pe un armăsar, comandantul conduce trupele, cu hățurile calului său strânse în pumn, casca sa cu țepeluș șlefuită ca o coroană strălucitoare, și, în cele din urmă, înțeleg:

Acesta-i noul Kaiser, stăpânul iadului pe care l-am creat noi pentru el, cu erezii și bombe și

grenade și radiații și gaz. Acesta-i Fuhrerul Germaniei, o țară care zace la picioarele sale ca o oglindă spartă. Uitați-vă la ei, la cei morți-vii, la bubele, cicatricile de pe trupurile lor. Vor pieri în plină glorie, pentru Dumnezeu și pentru Patrie! Heil! Heil vouă, soldați purtători ai coroanelor gloriei voastre! Sunteți o rasă de războinici entuziaști!

– Și veți muri! cârâi prin fumul maroniu.

Cum nu mă mai ține nimic înapoi, mă ridic și încep să trag în tot ce mișcă. Imediat dobor doi soldați care năvăleau înainte, cu gloanțe trase curat în cap, înainte ca o grenadă cu fragmentație să explodeze la nivelul ochilor și mă împoacă cu un nor de fragmente de oțel ascuțite ca acele. Mă arunc jos prea târziu, iar durerea îmi arde umărul. Îmi inundă brațul, mâna mi se umple de cârcei și nu-mi mai pot mișca degetele care-mi țin pușca.

Înjurând, mă târăsc spre un sanitar care a fost doborât de unul din gloanțele mele și recunosc trusa care zace lângă el în noroi: omul cu medicamentul. Un număr de fiole sunt împrăștiate lângă el. Aproape fără a putea citi etichetele, apuc una pentru a o examina mai îndeaproape, iar pieptul încă-mi este lipit de pământ.

Penicillum, cuvintele plutesc prin capul meu, iar literele încep, brusc, să ardă. Las, îngrozit, medicamentul să cadă, iar când ridic privirea, aceasta o întâlnește pe cea a unei sore medicale îngrijorate, ale cărei contururi se amplifică clipă de clipă – ochii ei, nasul, uniforma, boneta – în vreme ce tot altceva pare să se estompeze, dizolvându-se în nimic altceva decât o fâșie de tifon care-mi acoperă ochii și capul. Electrozi reci îmi sunt lipiți de tâmpile; în jurul meu sunt tot felul de sunete țiuite și ecrane de plasmă. Aerul curat îmi arde plămâni ca și oxigenul pur.

– Pedeapsa dumitale a fost amânată, dă ea din cap și începe să desfacă bandajul de pe cap. Haide, te ajut eu să te ridici.

La apăsarea unui buton și a unui bâzâit, coconul în care eram îngrijit s-a ridicat. Împreună cu alți câteva sute, zac într-o sală vastă, luminată de lumina strălucitoare a zilei care trece prin ferestrele înalte. Cât timp a trecut de când n-am mai văzut soarele?

– Tendințele dumitale fasciste au fost eliminate, explică sora pe când mă ia de braț. În cazul dumitale, procedurile de re-cartare au decurs exemplar.

– Încet, femeie, tușesc și-mi înghit restul cuvintelor.

Trupul meu se simte de parcă n-ar mai fi niciun os întreg: moale, fără nici un ajutor. Îmi strâng palma dreaptă într-un pumn, însă nu simt niciun fel din durerea care era acolo cu câteva clipe înainte.

Îmi zâmbește.

– A trebuit să-ți modificăm centrul vorbirii înainte de a pleca. De mâine, ești un om liber.

– Cât timp am fost pe dreapta? întreb răgușit.

– Trei ani. Ești primul pe care suntem în stare să-l punem pe picioare. Ceilalți mai au nevoie de timp.

Mă uit în jur. În coconul din apropierea mea îl văd pe Ludwig, îmbrăcat până la gât într-o armură de porțelan. Doarme, visându-ne coșmarul. Mă întreb care-i numele lui adevărat...

– Ah, este studentul nostru vedetă!

O voce se rostogolește prin salon.

– Te rog, lasă-ne, soră, am să mă ocup de el personal. Fă-mi favoarea și încarcă morții încă o dată.

Un doctor șef mășăluiește spre mine, halatul fluturându-i în urmă ca un foc, iar atunci îl recunosc: comandantul brigăzii lupilor, Reuthers. Trei ani în acest iad, patru ani, și fiecare zi ca un an și fiecare noapte ca un secol. Trupurile noastre sunt pământ, iar gândurile noastre argilă și dormim și mâncăm cu Moartea.

Final alternativ:

Penicillinium, cuvintele încă-mi plutesc prin minte când literele încep să ardă. Cu fior de spaimă, las medicamentul să cadă și privesc spre cer, unde norii albicioși, bolnăvicioși sunt spulberați ca de artileria antiaeriană, iar lumina soarelui inundă câmpul de bătălie. În ochi mi se adună lacrimile. Razele soarelui sunt atât de strălucitoare și de calde încât îmi acopăr fața. Pentru o clipă, acea strălucire mă înconjoară și mă străpunge, apoi asupra mea coboară umbrele încă o dată și pot vedea iarăși câmpul de bătălie. Însă este pustiu, complet părăsit. Sunt singur. Niciun crater de bombe, nici inamic. E o liniște mormântală; aud vântul strecurându-se prin iarbă. Pe când cercetez peisajul neatins, năucit de felul în care s-a putut întâmpla așa ceva, mă întind după arma mea, dar chiar și ea s-a dus... la fel ca și camarazii mei, la fel și brigada lupilor.

Durerea mi-a dispărut din membre. Am adormit? N-a fost totul decât un coșmar? Privirea-mi cutreieră peste copaci și tufele înflorite, contururile satelor la est și, dintr-o dată, ca o lovitură de pumn în față, o nouă imagine mă izbește, peisajul unui câmp de bătălie: steaguri cu svastică pe cer, prin foc și fum; o armată motorizată, un fluture cap-de-mort; cai înghețați și cadavre în zăpadă. Cățărutul oribil pe gardurile de sârmă ghimpată, un morman de cărți arzând, rachete. Mașinării de zbor traversează cerul și aruncă bombe asupra orașelor, dintre care una este ca un fulger de gheață albastră.

– Ajunge! strig, iar și iar, până când cuvântul îmi arde gâtulejul.

Mă uit peste întregul pământ, vegetație și insecte și tac.

Aerul este proaspăt. Mă simt ușurat, mintea mi-e limpede. O libelulă bâzâie pe lângă urechile mele și-i urmăresc zborul spre o piatră ieșită din vegetație. Nu, este un craniu cu o gaură de glonț în frunte. Albert Petersen, căzut în 1916 la Verdun. Acela-i scheletul meu, îmi dau seama. Cu o certitudine întunecată, dau din cap spre el.

Dormi în pace, soldat.

© Frank Hebben

Traducere de Silviu Genescu.

Povestire publicată sub titlul de „Imperium Germanicum” în *Prothesengötter*, Wurdack Verlag, 2008.

Textul a fost tradus și publicat în revista *Fantastica* cu permisiunea autorului. Îi mulțumim.

Frank Hebben s-a născut în 1975 la Neuss și în prezent locuiește în Bielefeld. A studiat Filosofia și Filologia, iar astăzi lucrează ca și copywriter în industria publicitară. Puternic influențat de Cyberpunk și în special de cărțile lui William Gibson, s-a impus în ultimii ani drept unul dintre cele mai promițătoare talente al science-fictionului german. Prima sa culegere de povestiri, *Prothesengötter*, a fost publicată în 2008. Co-editorul său este revista SF germană, *Nova*. Pagina sa de Internet este www.neonrauschen.de

Sfârșitul tuturor zilelor

de Michael K. Iwoleit

Când Gabriel s-a întors din călătorie, el și omenirea nu mai aveau decât puțin timp la dispoziție. Obiectul care traversa sistemul solar, urmându-și, irevocabil, cursul distrugător, era acum la mai puțin de două unități astronomice distanță de Pământ. De câteva luni de zile, un model alcătuit din panglici roșii scânteietoare picta bolta cerească, iar vortexul gravitațional uriaș care sfâșia planeta Jupiter era vizibil cu ochiul liber. Cerul își recăpătase culoarea albastră blândă, ca în atâtea alte primăveri trecute, astfel încât ai fi fost tentat să crezi că tot atâtea aveau să și urmeze. Când coborî pe peron Gabriel, unul din puținii pasageri din cele două vagoane ale singurului tren care sosea în ziua respectivă, în aer plutea o senzație de pace înviorătoare, înălțătoare. Simți gust sărat pe limbă și-și imagină că deja aude cum se sfârâmă brizantii de Côte Sauvage, la numai câteva mile depărtare. Erau greu de crezut că, după atâtea spectacole sublime și înfricoșătoare care decorau cerul de ani de zile, numai paradisul senin, pătat cu alb, de deasupra sa era cel din urmă semn că lumea avea să se sfârșească în curând. Liniștea dinaintea furtunii...

Ceilalți pasageri își văzură iute de drum fiecare și Gabriel rămase singur într-o clipă. Puține se schimbaseră în jurul lui. Vechea gară din Le Croisic, cu acoperișul de tablă de deasupra șinelor, zidurile simple, de cărămidă roșie și ferestrele înalte și prăfuite încă arătau ca menite să dureze milenii la rând. Gabriel își puse geanta mică și restul lucrurilor pe o bancă, apoi se așeză și el și se întrebă ce să facă. Înainte de-a se întoarce, nu se interesase dacă Shangri-La 2.0 mai exista

sau nu. Nu știa dacă Martha mai credea în ceea ce credea cu aceeași convingere ca în urmă cu patru ani. Amintindu-și de privirea ei rugătoare, de obrajii palizi, pistruiți și părul roșu ca focul, infinite întrebări și îndoieli începură să i se strecoare, dureroase, în minte. Pe-atunci avusese numai douăzeci și doi de ani, cu zece ani mai puțin decât ea, și nu fusese destul de matur ca să ia o decizie atât de importantă. Văzuse foarte puțin din lume, iar timpul necesar pentru a compensa experiențele prin care nu avea să treacă niciodată, potențialul unei vieți pe care nu-i era dat s-o trăiască până la capăt, se scurgea întruna. Însă el tot nu era sigur că-și stabilise bine prioritățile, că nu existase și altă soluție, în afară de-a o părăsi pe Martha și comunitatea mică din Shangri-La 2.0.

După o vreme, se ridică, traversă clădirea gării și ieși în soarele aprins. Nimeni nu trebuia să fie văzut pe strada mare a sătucului, în spatele ferestrelor caselor joase și cocoșate, pe trotuarele din fața magazinelor părăsite și ale cafenelelor din colț. Nici urmă de taxiuri, autobuze ori tramvaie. Găsi o bicicletă proptită de un stâlp de iluminat, dar era ruginită și nu se putea folosi. Va trebui să meargă pe jos. Comunitatea Shangri-La se întindea pe o fâșie îngustă de pământ la cinci mile distanță, înghesuită între un deal stâncos și o plajă din pietre. Își amintea și acum fiecare pas, fiecare cotitură a drumului. Parcă l-ar fi străbătut de milioane de ori. În cele cincisprezece luni petrecute în sânul comunității, înainte ca descoperirea Găurii Negre răătăcitoare să se confirme în toată lumea, Martha și ai ei îi lăsaseră amprente de neșters în minte. Pe parcursul călătoriei, conștientizase tot mai pregnant cât de mult îl schimbaseră. Și foarte curând începuse să-i fie dor de Martha, așa că luase hotărârea să se întoarcă înapoi când sfârșitul avea să fie aproape.

*

De-abia o cunoscuse, dar avea impresia că o știe de-o viață. Când ajunsese în Shangri-La 2.0 și se prezentase comitetului director, Martha se ocupase de el. Se așezaseră la o masă aspră din lemn de tec, sub ramurile prelungi și joase ale unei sălcii bătrâne. Băuseră vin produs chiar în Shangri-La și stătuseră de vorbă ore întregi. Se îndrăgostise de ea aproape la prima vedere. Fata zâmbea și râdea întruna, însă purta pe chip o umbră de durere și melancolie și avea mereu ochii puțin roșii, ca și cum ar fi plâns. Vocea ei, însă, răsună fără inflexiuni și puternică. Avea multă voință și un caracter hotărât. A știut să-l atragă cu vorbe în mrejele ei, dându-i la o parte învelișul nepăsării, și-a ghicit adevărul despre el: răătăcise drumul și căuta o casă și-o slujbă care să merite osteneala.

Își amintea și acum fiecare amănunt din prima zi petrecută împreună cu Martha.

– Spune-mi, îl întrebase ea, ce crezi că e Shangri-La 2.0 în realitate? Majoritatea oamenilor are impresia că suntem un fel de colectivitate hipiotă modernă. Probabil ai auzit sau ai citit ceva care te-a îndemnat să vii aici. Deci, la ce te-ai așteptat?

Pe vremea aceea, Gabriel nu știa prea multe despre Shangri-La 2.0, doar că era unul din cele câteva zeci de microstate înființate recent în Europa, bazat pe un principiu nou de organizare socială care fusese importat din SUA la sfârșitul anilor 2020 și permitea micilor comunități să-și pună în practică propriile idei politice și sociale.

– Cred că am fost, pur și simplu, curios, răspunse el.

– Ce-ai zice dacă ți-aș spune că suntem paraziți? Și cam schizofrenici, pe deasupra. Recurgem la structurile economice pe care le respingem. Cei mai mulți dintre noi sunt și lucrează, ca liber-profesioniști, pentru companii de biotehnologie sau IT. Shangri-La se bazează pe capital pe care l-am câștigat de la inamicii noștri politici. Bani murdari.

El încercase să-i spună ceva inteligent, dar nu reușise. În toată conversația lor, nu o dată își pierduse șirul vorbelor. O urmărise cu privirea, își lăsase ochii să-i alunece pe trupul ei zvelt, stăpânit de dorința copleșitoare de-a o atinge și nu doar atât. Ea îl ghicise. Noaptea aceea, apoi alte sute de nopți, le petrecuseră împreună.

Când vestea dezastrului iminent lovise omenirea și după ce trecuse primul șoc, Shangri-La 2.0 se transformase radical. La început, Martha și Gabriel crezuseră că se va prăbuși comunitatea lor. De altfel, mulți membri ai ei reveniseră la familiile și casele lor de dinainte. Însă cei rămași se confruntaseră, în felul lor, cu singurele întrebări la care omenirea mai trebuia să răspundă: ce poți face cu restul vieții tale când îți cunoști data exactă a morții? Cum poți trăi știind că, la final, vei avea de ales între a te sinucide și a îndura orori imposibil de imaginat? Că te vei risipi, treptat, sub formă de particule subatomice, iar planeta ta se va fărâmița asemenea unui bolovan din pământ uscat? E posibil să înduri așa ceva și să rămâi, totuși, cu mintea întregă?

*

În apropierea țărmlui, terenul se ridica și devenea arid și stâncos. Mici nori de praf pluteau în vârtejuri în jurul aflorimentelor. Fostele pășuni grase de pe pante se transformaseră în petece de buruieni gălbui uscate. Gabriel încercă să străbată cu auzul zgomotul brizanților și prinse cu greu țipete de păsări. Viața parcă se retrăgea deja din regiunea aceea.

Urcă porțiunile mai abrupte cu ușurință. Trupul i se călise, picioarele și brațele i se întăriseră în călătoriile sale. Deși trăia cu impresia că surprinsese doar frânturi din lume, în realitate, în ultimii patru ani avusese parte de toate aventurile și expedițiile posibile. Cătreierase cărări singuratice, traversând trecătorile cele mai înalte din Himalaya. Văzuse aurore incredibile pe cerul Nordului Îndepărtat. Plutise cu canoa peste bancurile albastru-închis din atolii Pacificului. Rătăcise prin jungla din Papua Noua Guinee și vizitase sate îndepărtate în care se vorbeau limbi necunoscute niciunui om de știință.

Și nu doar atât – experimentase, mai-mai să cadă victimă, nu o dată, nebuniei infinite a unei specii – așa-zisei culmi a creației – care nu era pregătită să-și accepte sfârșitul în liniște și cu demnitate. Fusese în Delhi când izbucnise revolta după creșterea considerabilă a prețurilor la alimente. Se aflase printre milioane de oameni care mărșăluiseră spre zonele îndepărtate ale Australiei, când orașele de pe coastă ajunseseră de nelocuit. Scăpase ca prin urechile acului de masacrele din taberele de refugiați de pe coasta Africii răsăritene. Și supraviețuise, cine știe cum, până și expediției periculoase cu vaporul pe Marea Mediterană, în drum spre Europa. Însă toate acestea nu-i slujiseră la nimic. Oroarea și frumusețea lumii se anihilau reciproc, iar el se simțea la fel de ignorant ca înainte. Nu va avea șansa de-a se maturiza pe această lume. O va părăsi la fel de neștiutor ca atunci când se născuse.

Soarele coborâse pe nesimțite, iar lumina zilei pâlise ușor când ajunse el la creasta prelungă și denivelată de pe care vedeai tot Shangri-La 2.0. Se așeză pe o stâncă să se odihnească și ridică privirea la cer. Globul orbitor care-i străpunse ochii trezi în el o umbră de speranță. Măcar soarele avea să strălucească un milion de ani de atunci înainte. Gaura Neagră probabil că nu se va apropia de el suficient ca să-i spulbere atmosfera. Nu va face decât să injecteze energie, așa că soarele va arde mai intens, mai strălucitor. Da, da, viitorul va fi mai luminos după dispariția noastră. Gândul îl făcu să râdă.

Dar lucrurile nu se opreau acolo: se luaseră măsuri pentru a salva urme de viață de pe Pământ. Cu șase luni în urmă, fusese lansată în spațiu ultima sondă cu date și probe biologice. Poate că va fi exista un nou început undeva, cândva. Poate că oamenii vor primi a doua șansă de-a construi o lume mai înțeleaptă, mai bună. Gabriel era convins că, până la urmă, nimic nu poate muri. Universul nu era distrus, ci transformat. Timpul nu se va opri niciodată. Existența nu va lua sfârșit. Cosmosul se înnoiește permanent, se extinde și se prăbușește, explodează, e distrus, dar numai pentru a se recrea din propria cenușă. Într-un viitor imposibil de anticipat, își zise el, și în moduri încă neimaginabile, eu voi continua să trăiesc, unit pe vecie cu femeia pe care o iubesc.

Atunci, de ce mi-e atât de frică? Se întrebă. De ce am avut coșmarurile acelea pe drum înapoi? Cum de mai pot fi atât de laș? Nu se va întâmpla nimic. Nu va dispărea nimic.

*

Era un complex de vreo douăzeci de clădiri scunde, de culoarea nisipului, răspândite într-un tipar neregulat pe o suprafață cu vegetație rară, lungă de o milă și lată de un sfert de milă. Gazonul, arbuștii și câteva sălcii închipuiau un parc în mijlocul lui. Vehicule solare sclipitoare stăteau parcate de-a lungul drumului înconjurător. Principala structură a complexului era sala de întruniri, o clădire în formă ovală, cu intrare străjuită de coloane, ridicată într-un stil arhitectural aerisit și luminos. Lângă ea se construia o structură asemănătoare și majoritatea oamenilor pe care îi vedea Gabriel se adunase acolo. Observă schele și mașinării și se miră că se lucra în continuare.

Coborând spre ei, își aminti de atmosfera vie și numărul impresionant de oameni care lucraseră și trăiseră acolo în anii de prosperitate ai Shangri-La 2.0, dar și de traiul mult mai posac de care avuseseră parte după ce se anunțase dezastrul și jumătate din comunitate plecase în alte locuri. Aparent, viața cursese și mai lent în ultimii patru ani. Printre clădiri, Gabriel nu zări decât o mână de oameni care se plimbau fără țință și nu făceau nimic în mod special. Lucrul la clădire avansa cu încetinitorul, ca și cum vehiculele care transportau materialele și macaralele care ridicau piesele aveau la dispoziție zile întregi pentru a îndeplini o singură sarcină.

Se opri de mai multe ori, cu gând să se întoarcă. Dar nu știa unde altundeva să meargă. Îi venea tot mai greu să pășească. Minte nu se mai jucase demult așa cu el. Întotdeauna se simțise ușor și în siguranță acolo. Acum, senzațiile acelea dispăruseră. Nu-i dădea pace gândul că n-avea să fie bine primit acolo. Mai rău, nu era sigur nici că el s-ar primi pe sine însuși cu brațele deschise. Pășind pe drumul de la baza crestei, uită pentru o clipă tot ce lăsase în urmă, dar și tot ce l-ar putea aștepta de acum înainte. Nu se mai gândi decât la Martha, cum o duce ea acum, ce simte, ce crede despre el.

Cele mai multe case pe lângă care trecu păreau nelocuite. Pe drum, se încrucișă cu câțiva băieți și fete posace și indiferente, pe care nu le recunoscuse. Văzu de la distanță că Martha era printre cei adunați pe șantier. Avea ceva care o făcea să iasă în evidență și într-o mulțime uriașă de oameni. Stătea de vorbă cu un bărbat înalt, cu păr creț. Arăta cu degetul spre fațada construcției și-i întinse un computer-tabletă. Apoi se răsuci și făcu semn altcuiva. Dintr-o dată, îngheță, iar lui Gabriel îi sări inima din piept.

Se așteptase la ezitări și sentimente confuze, dar pe fața ei nu citi decât bucurie când îl recunoscuse. Veni la el cu brațele deschise și, când simți că-l strânge la piept, vorbele pe care vru să le rostiască i se opriră în gât.

– M-am așteptat să vii zilele astea, spuse ea. Poate par egoistă, dar am sperat să ajungi mai repede. Savanții noștri spun că mai sunt, probabil, doar...

– Nu-mi spune. Am încetat să număr zilele. Nu vreau să știu.

– Dar ceasurile ticăie în continuare. E enervant, nu-i așa?

– Ceasurile ticăie în continuare, repetă el. Le aud în fiecare clipă.

Ea râse, îl luă de mână și-l trase afară de sub frunzișul des al copacului sub care se oprise fără să-și dea seama. Îl prezentă unor prieteni, dar el le uită numele imediat și nu fu sigur dacă îi cunoscuse și înainte sau nu. Peste câteva minute, stăteau la aceeași masă, pe aceleași banchete și sub aceleași ramuri noduroase sub care povestiseră amândoi – mai degrabă ea – atâta vreme în prima lor zi împreună.

– Nu înțeleg, rosti Gabriel și arătă spre clădirea în construcție. De ce... Vreau să zic, n-o veți termina niciodată.

– Am știut vreodată dacă vom termina ceva din toate acestea? Martha se întinse peste masă și-i cuprinse ambele mâini. S-ar fi putut întâmpla orice. Oricând. Ar fi putut să ne lovească potopul. Cine să știe?

– Dar acum știți.

– Nu contează. Să zicem că, pur și simplu, ne găsim de lucru. Ce altceva să facem? Să stăm și să ne punem pe plâns?

– Așadar, vă prefăceți că nu se...

– Nu. Pur și simplu nu ne grăbim când vine vorba de lucrurile la care ținem. Așa am hotărât la ultima noastră întâlnire. Nu mai forțăm lucrurile. Când vrem să lăsăm treaba și să vorbim, atunci vorbim. Când vrem să ne plimbăm și să gândim, asta și facem. Când vrem să petrecem o seară minunată unul cu celălalt, lăsăm munca pe-a doua zi. Și cel mai mărunț lucru și se pare o comoară când vezi cât de limitat ți-e traiul.

Gabriel clătină din cap fără să-și dea seama.

– Am pierdut atâtea...

Ea îi strânse mâinile.

– Dar probabil că ai și trecut prin multe. Mie poate mi-au lipsit și mai multe.

Peste o oră, li se alăturară și alții, ca să ia cina mai devreme. Gabriel mănca puțin și nu înțelese aproape nimic din ce se vorbea în jurul lui. Îi era groază să se uite în ochii verzi, obosiți ai Marthei care nu se dezlipseau o clipă de ai lui. Când ceilalți plecară pe rând și rămase singur cu ea în noaptea blândă, luminată de stele, capul i se învărtea de la prea mult vin. Știa că vrusese să spună ceva, că trebuia să dea glas unui sentiment lăuntric însemnat, dar uitase care anume. Când Martha îl prinse iar de mâini, își simți obrazii umezi și constată cu uimire că începuse să plângă.

– Aș vrea să pot... Vorbele parcă erau nevoite să-i treacă prin nodul din gât. Acum patru ani, m-am hotărât să plec... Nu-i așa că a fost groaznic? M-am întrebat toată vremea dacă mă poți ierta.

Martha se ridică, ocoli masa și-l sărută pe frunte înainte de a-l ridica de pe banchetă.

– Hai, îl îndemnă ea. Ai nevoie de somn. Nu asta e ultima ta noapte, să știi. Dacă vrei să-mi spui ceva atât de urgent, mai e timp.

Luându-l de mână, îl conduse în zona locuită pe cărări luminate cu zgârcenie. Biroul și dormitorul ei se aflau în același bungalow mic. Gabriel simți că-l împinge în holul întunecat. Se deschise o ușă și el intră în cameră împiedicându-se. Martha îl ajută să-și scoată pantofii și pantalonii și-l trânti pe pat. Minte lui se limpezi imediat.

Ea plecă în birou și petrecu acolo câteva minute. O dâră de lumină slabă răzbătu până în dormitor și dezvăluia lenjerie și grămezi de cărți împrăștiate peste tot. Gabriel o auzi pe Martha scotocind prin lucruri. Preț de-o clipă, se sperie că avea de gând să-l lase singur. Pe urmă se făcu iar întuneric și ea reveni în dormitor. Gabriel băjbâi după lămpița de pe noptieră. Când o aprinse, o lumină de culoarea chihlimbarului o învăluia pe Martha ca o ființă fără trup.

Fetei îi plăcea să se dezbrace în fața lui. Se răsuci încet, își descheie bluza și-și lăsă fusta să alunece. Fesele ei ispititoare, părul pubian roșcat și sânii delicați, dar fermi, i se dezvăluiră ca o revelație. Parcă n-ar mai fi văzut femeie până atunci. Era absolut natural s-o vadă întruchipând tot ceea ce își dorise vreodată.

– Știi, Gabriel, rosti ea, până la o vârstă, oamenii se poartă ca și cum ar trăi veșnic. De parcă lumea nu s-ar sfârși niciodată. Eu sunt încă destul de tânără ca să simt la fel, deși știu că nu așa ar trebui să simt. Pe la cincizeci de ani, începi să pierzi ce-ai iubit și să-ți dai seama că lucrurile au, toate, un sfârșit. Să zicem că lumea întreagă a ajuns acum să recunoască aceste fapte de viață esențiale. Știm că va veni sfârșitul și mai știm și când să-l așteptăm. Nu are rost să-ți folosești așa cum se cere timpul rămas. Indiferent ce-ai făcut sau ai fi putut face, întotdeauna rămân lucruri nerostite, nefăcute sau neterminate. Așa că nu te mai chinui singur.

Martha zâmbi – un zâmbet mai viu și mai afectuos decât zărise el vreodată pe chipul ei. Gabriel întoarse capul, rușinat că fata refuza să-i facă reproșuri.

- Nu știu ce să spun.
- Nu trebuie să spui nimic, zise Martha. Se întinse lângă el și stinse lumina. E-așa de bine că ești aici! Ce ne-am putea dori mai mult?

O luă în brațe și-i strânse lângă el trupul fin și cald. O clipă, avu impresia că nu exista forță în tot universul care să-l oblige să-i dea drumul. Atunci a auzit prima oară zgomotul acela ciudat care se pregătea să răsunе tot mai intens, până în ultimele clipe ale vieții lui. Era un vuiet înfundat, din ce în ce mai puternic, ca și când cineva sorbea inima lumii. Cu ochii plini de lacrimi, Gabriel căzu într-un somn agitat și o parte din el orbecăi după sufletul Marthei, încercând să se contopească cu dragostea și compasiunea ei, pe care el, ca un ignorant ce era, nu le apreciasе. Visă la zilele puține care le rămâneau și la binele pe care îl mai puteau face. Simți pe trup o apăsare, ca și cum cineva încerca să-l ridice, mai întâi ușoară, apoi tot mai grea. Martha murmură în somn vorbe mângâietoare pe care el nu le înțelegea, dar nici nu trebuia să le înțeleagă. Ceasul care îi ticăia în minte se opri. Cândva, undeva, urma să vină sfârșitul, dar el nu se îndoia că momentul de față avea să dureze o veșnicie. Dragostea îl adusese acasă. Lui Gabriel îi pieri orice urmă de teamă și visă mai departe, știind că viața sa era acum desăvârșită.

Copyright © Michael K. Iwoleit

Titlul original: „*Die letzten Tage der Ewigkeit*”

Traducere de Antuza Genescu

Traducerea a fost realizată și publicată cu acordul autorului. Îi mulțumim.

Michael K. Iwoleit s-a născut în Düsseldorf (landul Renania de Nord-Westfalia, Republica Federală Germania) în 1962 și în prezent locuiește în Wuppertal (landul Renania de Nord-Westfalia, Republica Federală Germania). În 1982 și-a finalizat studiile de tehnician. A studiat filosofia, sociologia și filologia germană pentru câteva semestre la Universitatea din Düsseldorf și a și lucrat în cadrul aceleiași universități. Este autor, traducător, critic și editor în domeniile SF-ului și fantastului. De la jumătatea deceniului nouă a fost copywriter și traducător în sectorul publicității și în domeniul IT. Este laureat al **Premiului DSFP** (Deutscher Science Fiction Preis), pe care l-a câștigat de trei ori (pentru „*Itinerarii în lumină*” / „*Wege ins Licht*” - 2002; „*Nu mă tem de niciun rău*” / „*Ich fürchte kein Unglück*”, „*Psyhack*” – 2006) și al **Premiului Kurd Laßwitz**, care i s-a decernat de trei ori, pentru „*Molohul*” / „*Der Moloch*” -2008 și „*Pragul*” / „*Die Schwelle*” – 2011 și pentru traducerea (în colaborare cu Hort Pukallus) a romanului „*Feersum Endjinn*” de Iain Banks. A publicat patru romane („*Rubikon*” -1984, „*În spatele zidurilor timpului*” / „*Hinter den Mauern der Zeit*”-1989, în colaborare cu Hort Pukallus, „*Pe marginea prăpastiei*” / „*Am Rande des Abgrunds*” – 2003, „*Psyhack*” – 2005) și treizeci de povestiri, în antologii și reviste. Câteva dintre povestirile sale au fost traduse în engleză, italiană, poloneză și croată. La care acum se adaugă și limba română. I-a tradus în germană pe Iain Banks, John Kessel, Cory Doctorow, Sean Williams, Chris Moriarty, David Wingrove. Michael Iwoleit este co-fondatorul revistei SF germane „*Nova*” (împreună cu Ronald Hahn și Helmut Mommers) și co-fondator și editor în 2005 al revistei de SF internațional (în limba engleză) „*InterNova*” accesabilă online. „*InterNova*” a avut numai un singur număr tipărit și fost relansată ca e-zin la sfârșitul anului 2010, iar în perioada trecută de atunci s-au publicat 40 de povestiri SF ale unor scriitori din peste douăzeci de țări și eseuri despre SF-ul din America Latină, China, India, etc.

Nova: <http://nova-sf.de/wp/>

InterNova: <http://nova-sf.de/internova/>

Michael K. Iwoleit. Writer, translator, editor, copyrighter: <http://iwoleit.wordpress.com/>

Odihnească-se în pace

de Helmut Mommers

91

Urăsc înmormântările. Le-am urât dintotdeauna. Cu-atât mai mult într-o zi răcoroasă și umedă de noiembrie, în care plouă mărunț. Ca astăzi, de pildă. Afară, omul stă zgribulit, cu umbrela în mână stângă, expiră vapori de ceață și se roagă ca preotul să-și scurteze prelegerea de dragul celor aflați încă în viață, înainte ca băltoacele ce pătrund subtil prin încălțăminte să-i ia cu asalt picioarele înghețate. Îndurerații se strâng grămadă în jurul sicriului, asemenea unor corbi cu aripile strânse, cu umbra morții întipărită pe chipurile palide, apăsați de durere sau înspăimântați de gândul la propria moarte, în timp ce foamea le de încet târcoale măruntaielor. În sfârșit! Un „amin” pune capăt slujbei și dă ghes oamenilor să arunce un pumn de țărână deasupra sicriului, într-un ultim gest de adio.

Mă lipsesc de-așa ceva. Din respect pentru cei dragi, am hotărât să fiu incinerat: un adio cald într-o capelă încălzită, cu toate că nu mai conta, dată fiind situația în care mă aflam. Alegerea măcar îmi aparținea. La urma urmei, era înmormântarea mea.

Cei prezenți se perindau ordonat prin fața coșciugului din imitație de lemn, să arunce o ultimă privire răposatului și să aștearnă o floare pe capacul de sticlă. Unii își mai înăbușeau o lacrimă sau încercau să-și desfunde nasul, lăsând să se-nțeleagă că vremea de-afară era de vină. Orișicum, nu mă așteptam la suspine.

Arătam minunat. Toată stima pentru serviciul de pompe funebre. Preschimbaseră carapacea nonagenară de care tocmai mă lepădasem într-un venerabil domn în etate, îmbrăcat în frac negru, cu o garoafă vârată în buzunarul de la piept, întins pe mătase albă. Dacă trupul meu n-ar fi zăcut atât de inert, puteai spune că o simplă comandă ar fi fost de-ajuns să-l readucă pe picioare și să-l pună la dans. Privind astfel lucrurile... mare păcat că păraseam scena.

Observații fără noimă. O gură hulpavă s-a căscat în peretele din spate, pregătită să înghită în fălcile-i de foc rămășițele mele sărăcăcioase, ce n-ar fi ajuns nici măcar pe masa unui donator de organe. Și cu asta, basta.

Am primit condoleanțele celor prezenți, cu nevastă-mea alături, ce-și ascundea bine emoțiile. I-am privit pe rând în ochi: copii, nepoți, strănepoți, rude, prieteni, cunoștințe, parteneri de afaceri. Am dat mâna cu ei, ne-am bătut amical pe umeri, am primit îmbrățișări călduroase. Ce sentiment ciudat. Și mai stinghere îmi păreau expresiile alea tocite: „Ai fost un prieten de nădejde”, „nu te voi uita niciodată”, „mereu te-am admirat”, aceleași fraze bătătorite. Drept mulțumire, am mormăit un „asemenea și ție” sau am bombănit aprobator.

În cele din urmă am rămas singur cu soția. S-a întors către mine, iar eu m-am întors către ea. M-a luat în brațe și a dat să mă sărute, dar s-a oprit în ultima clipă. Îmbujorată, și-a coborât privirile și a șoptit „mult noroc”, înainte să se alăture îndoliaților care se îndepărtau de sicriu. „Și ție” am îngăimat eu, dar nu cred că a mai auzit.

Am urmărit totul cu ochii martorului nepăsător, incapabil să-mi recapăt controlul asupra emoțiilor. Am stat în cumpănă, nehotărât dacă s-o iau pe urmele cortegiului către masa de pomenire sau să aștept revelația divină, până ce ușa s-a deschis din nou. Era preotul.

Sfinția sa mi-a vârat un soi de vază între degete, cu capac în loc de flori, inscripționat:

Odihnește-te în pace

Căci țărână ești și în țărână te vei întoarce.

Sub epitaf am zărit numele meu, urmat de data nașterii și data morții

5

– Ce vrei să te faci când crești mare?

Auzisem întrebarea asta de nenumărate ori. Mi-am tras vizorul fumuriu pe ochi și mi-am ridicat jucăuș temutul tun laser. Numai deocă, coordonatele au apărut pe ecran, mărginite de coloane luminoase verzi, semn că senzorii îl luaseră într-o clipită la țintă pe bunicul meu.

– Pilot de navetă spațială, am rostit în rafale.

– Ffft, ffft, a răspuns și tunul.

– Ești mort!

Bunicul meu a zâmbit.

– Tunul la ce-l folosești?

– Să-i fac pulbere pe pirații spațiali.

– Dar nu există pirați spațiali.

– Nu încă!

Am oftat, exasperat de neștiința lui, și mi-am ridicat vizorul.

– Dar când trecem prin centura de asteroizi...

Am împrăștiat fascicule luminoase în toate direcțiile. „Ffft, ffft, ffft, ffft.”

– Mai e mult până atunci, băiete.

Bunicul m-a așezat pe genunchi și m-a strâns la piept cu brațul drept.

– Cine știe dacă omenirea va ajunge vreodată să...

– Cu siguranță va ajunge! Am protestat eu.

Știam că încă nu se descoperise o cale de-a transporta astronauții mai departe de orbita lui Marte, date fiind și radiațiile periculoase ale soarelui, dar dacă puneam la punct propulsia warp... sau dacă veneau întâi extraterestrii, cu tehnologia lor superioară... mi-i închipuiam înaintând încolonați spre mine, în zăngănit de arme. Am descărcat din instinct câteva jeturi de particule electromagnetice, punându-i pe fugă.

– Zum! Am rostit. Carump! V-am omorât!

Bunicul răs.

– Pe cine ai vaporizat acum?

– Pe extraterestrii. Vom pune mâna pe navele... și pe armele lor... și pe tehnologia lor... și dup-aia zburăm spre Jupiter și Saturn și Pluton și... până în miezul Căii Lactee. Așa o să facem! Am rostit cu entuziasm.

Pe-atunci aveam cinci ani.

26

– Curtea a deliberat: părțile sunt rugate să se ridice.

Zgomot de scaune în banca acuzaților, asemeni la procurori.

– În numele poporului, vom pronunța acum verdictul. Acuzatul, Roman Fitzgerald...

Judecătorul îl săgetează cu o privire tăioasă, ca de ghilotină.

–...a fost găsit vinovat pentru următoarele capete de acuzare...

Alineatul cutare și aliniatul cutare.

N-am stat să ascult. Știam pe de rost acuzațiile. Osândirea acestui criminal era o simplă formalitate. Doar metoda de executare rămânea la latitudinea judecătorului.

–... și drept urmare, e condamnat la moarte.

Și acum e acum. Moarte, moarte, dar una finală?

– Acuzatul își pierde dreptul de a exista ca om. E deposedat de drepturile sale civile, iar carapacea sa urmează a fi incinerată. Pedepsa cu moartea e suspendată condiționat.

Judecătorul făcu o pauză dramatică, în tăcerea asfixiantă.

– Eliberare condiționată la trei sute de ani. După această perioadă, exilul se anulează. Poporul a deliberat, ședința se suspendă!

Intuisem, ba chiar nădăjduisem că va fi așa. Acuzatului i se oferea a doua șansă. Personalitatea lui urma să fie scanată, arhivată într-un fișier de date, depozitată electronic, învelită în titan și în cele din urmă expediată, ca robot umanoid, într-o lungă călătorie spre centura de asteroizi, Jupiter, Saturn sau chiar mai departe. Poate ca prospector, sau miner, o unealtă servilă, brațul lung al omenirii în spațiu.

Aproape că îl invidiam.

Mi-am săltat laptopul pe umăr și am părăsit sala de tribunal, însoțit de colegii mei avocați. Aveam motive de sărbătoare.

Pe-atunci aveam doar douăzeci și șase de ani.

32

Sunt anumite momente în viață când ai nevoie de mângâiere. Trăiam un astfel de moment.

Tocmai mă părăsise prima soție. Își strânsese lucrurile, lăsase un bilețel pe scrin, îl luase pe 'al mic de la grădiniță și dispăruse fără urmă. Urma să fiu contactat de avocatul ei... taman de dânsul.

De regulă nu beam, dar păstram câteva sticle pentru ocazii speciale. Acum mă împrietenisem cu

domnul Scotch, fără gheață. La al patrulea pahar în compania lui Rahmaninov, mă podidise plânsul și mă cufundam în autocompătire. Îmi doream alinare, dar am găsit doar tristețe pe altarul dreptății mele nemângâiate.

Altarul! Străvechiul nostru altar!

Cu păhărelul în mână, am dat târcoale micuțului alcov ce găzduia altarul familiei, pe care zăceau reprezentări în trei dimensiuni ale celor dragi. Sus pe pereți, de-a stânga și de-a dreapta raclei, atârnav vechi fotografii înrămate, unele îngălbenite de trecerea anilor.

Privirile mele încețoșate se plimbau peste chipurile familiare, care mă urmăreau cu ochii lor miniatrali din spatele temnițelor tridimensionale. Evelyn! Încercând să pun paharul jos am atins din greșeală rama ei. Pe dată mi-a trimis un sărut și a ciripit un „te iubesc!”. Am întors iute rama cu fața în jos, înăbușind o nouă declarație de dragoste.

În schimb am luat poza lui Evie în ambele mâini, ca pe un reazem, iar îngerașul meu a ciripit numai de cânt: „Bună tati, tati te iubesc, atât de mult...”

Am sărutat cu căldură chipul ei și am îndepărtat o lacrimă de pe ecran cu mâneca. Când am pus-o la loc, mi-a spus „să te-ntorci cât mai repede”.

Cui să-i cer ajutorul? În cine să mă-ncred? Să mă destăinui părinților? Nu, pentru că n-ar înțelege. Pentru ei, căsnicia era sfântă, iar dacă mă păreșea soția, era numai vina mea. Sora mea? Nici gând. Mereu i-a ținut partea lui Evelyn. Bunicul meu! Da, cu el m-am putut mereu înțelege. Doar că era mort.

Poate ar fi trebuit să-l trezesc. Să-i tulbur însă somnul de veacuri? Preț de câteva clipe am șovăit, apoi am deschis racla. Numai de cânt se ivi holograma miniaturală, dar neînsuflețită a bunicului. Oare avea să coboare pentru câteva clipe din nemărginirea ciberspațiului în care se retrăsese, să-și plece urechea la durerile unui biet muritor?

– Bună, băiete, rosti el, zâmbind larg. Mă bucur să te văd din nou.

Îmi făcu șmecherește cu ochiul.

– Ce gânduri negre te încearcă?

44

Într-o bună zi, Mona, a doua mea soție, mi-a făcut o propunere neașteptată.

– Vreau să lucrez.

– Poftim? Să lucrezi?

Nu-mi venea să-mi cred urechilor.

– Soția unui avocat nu trebuie să lucreze.

– Mă plictisesc, rosti ea, examinându-și unghiile.

– Păi vezi de gospodărie. Îngrijește-te de copii.

– Nu-i nevoie. Robbie se descurcă mult mai bine ca mine.

Aici avea dreptate. Eram tot mai dependenți de electronice și roboți. Încotro ne îndreptam? Va veni o vreme când vom fi neajutorați și neputincioși în fața vieții, la mila tehnologiei, din leagăn până în mormânt.

Ce puteam să-i răspund?

– A lucra e un privilegiu, am încercat eu. Mi-e greu să cred că vei găsi ceva.

Probabil se gândea la o carieră în showbiz: manechin, actriță de film, prezentatoare de emisiuni, ciberzână, sau ceva asemănător. Dar nu putea fi atât de nerealistă. Toate aceste posturi erau deja ocupate, fie de virtuali, fie de androizii ce le țineau locul.

– Nu la asta mă refeream.

Mona își îndepărtă o șuviță de pe frunte, un gest exagerat, ce trăda repulsia ei față de muncă.

– Mă refeream la muncă de caritate, ceva... în slujba cetățeanului.

Da, asta chiar m-a luat prin surprindere. Muream de nerăbdare s-o văd făcând muncă de voluntariat.

– O muncă demnă de laudă, am spus. La ce te gândeai?

– Nu știu exact... o să-mi vină o idee la un moment dat.

Mulțumită de starea unghiilor, își încrucișă picioarele și își inspectă unghiile degetelor de la picioare, vopsite în verde, de la înălțimea paharului de coniac.

Uneori aducea cu acei androizi de bucătărie, sau mai degrabă cu roboții de companie. M-am gândit atunci să-l înlocuiesc pe Robbie, micuțul nostru om de tinichea.

– Ce idee minunată! Rosti Mona la auzul propunerii. Mereu mi-am dorit un majordom. Și un grădinar. Și un șofer...

Auzi la ea, șofer! Ridicol. În zilele noastre cine mai întrebuințează mașini manuale? Cât despre grădinar... Însă ideea de majordom mi-a plăcut. Poate că astfel copiii își vor găsi în cele din urmă un înlocuitor potrivit pentru părinții lor.

Am hotărât să luăm doi androizi. Un majordom și o slujitoare.

Nu erau oameni, ci inteligențe artificiale, dar măcar aveau statutul de cetățeni, chiar dacă erau de categoria a doua.

Pe-atunci aveam patruzeci și patru de ani.

62

M-am însurat a patra oară, de data asta cu o femeie cu zece ani mai tânără ca mine. Eu aveam șaiszeci și doi de ani, iar copiii erau deja la casa lor.

Nadine își dorea din tot sufletul un copil, și am hotărât să-i fac pe plac. Puteam să-l luăm săptămâna viitoare.

De-abia mai târziu am decis să ne facem asigurări de viață cu opțiunea de clonare inclusă. Consultantul de vânzări radia de încântare.

– O alegere chibzuită, rosti el mios. Ca și alternativă, recomand reanimarea.

Cum noi am rămas tăcuți, el a continuat:

– Dacă apar neînțelegeri, fiți fără griji, partenerul dumneavoastră va fi reînviat sub înfățișarea unei tinere fecioare sau, firește, a unui holtei viril, așa cum vă amintiți cu drag de el. Pe de altă parte, puteți să-i păstrați amintirile (câte doriți și sub orice formă doriți).

Rostise aceste ultime vorbe cu atâta ușurință, încât am presupus că era o formulă pe care o folosea adesea. Ei și?

Mai pe înțelesul tuturor: dacă unul dintre noi deceda, celălalt îl putea învia în formă de clonă. Cu sau fără amintiri integrate, total sau parțial. Pentru partenerul aflat încă în viață era un proces relativ ușor de digerat, însă pentru clonă era un nou început, întrucât indiferent de ce simțea, nu avea să fie niciodată copia fidelă a mortului. În orice caz, nu se putea vorbi de nemurire.

Pentru copil nu conta, cel puțin în prima fază. Important era că-și recăpătase părintele. Dacă eu muream înaintea soției, ceea ce era destul de probabil, urma să mă reanimeze sub înfățișarea unui tânăr viril, transferându-mi datele din creier? Cum mă voi simți pus în fața unei bătrâne, cu riduri, pete brune și pielea atârând pe brațe, în locul tinerei grațioase prezentă în amintirile mele? Și viceversa.

Într-o bună zi urma să aflu. Sau poate că nu. Am semnat contractul, hotărât să nu pun alte întrebări.

O

Până la urmă, m-am dus înaintea ei, așa cum de altfel m-am dus și înaintea celei de-a cincea soții. Toate mi-au supraviețuit, cel puțin carapacei mele muritoare, de care m-am lepădat la nouăzeci și unu de ani, și pe care o țineam acum într-o urnă la subraț. Eram tot eu, cu toate amintirile mele până în clipa scanării cerebrale. Nu eram un pseudo-eu, cu amintiri preluate din diverse peregrinări virtuale, care-ar fi dat mari bătaii de cap clonei mele, de tipul vis sau schizofrenie?

N-am avut niciodată încredere în clonare. Am ales altă cale. Mi-am împlinit visul copilăriei.

Iată-o înaintea mea, maiestooasă și plină de speranță, naveta spațială ce avea să mă ducă pe orbită, alături de cele câteva accesorii pe care le-am putut lua cu mine în această călătorie. De cum am zărit-o, am simțit că inima îmi bate mai iute, ba chiar și un nod în gât, însă aceste senzații erau doar în închipuirea mea, întrucât nu mai aveam inimă, și nici suflare. Asta de când murisem. Acum aveam alte nevoi.

Nu întrutotul diferite de cele ale criminalilor care tocmai treceau în grabă pe lângă mine, închistați în învelișul mătăhălos de titan, condamnați la o moarte organică, pedeapsă comutată însă în muncă silnică pe planetele neprimitoare din adâncurile spațiului. Asemenea mie, și lor li se oferise o a doua șansă.

Nu urma să fiu un comandant de navă spațială, un pilot de renume galactic sau un soldat universal, și nici nu urma să fiu la cârma unei fregate, ori să lupt în bătălii cosmice, așa cum visam când eram mic. Ci urma să mă îndrept spre stele și să iau parte la cea mai importantă aventură a umanității: cucerirea spațiului cosmic, alături de androizi umani, clasa I, ca mine.

Noi eram brațele umanității, gata să țâșnească spre cele mai îndepărtate cotloane ale universului.

În apropierea navei, am golit conținutul urnei pe pista de beton. În vuiet de turbină, rămășițele mele urmau să fie împrăștiate spre cele patru vânturi. O plecare pe cinste, și poate un nou început, plin de speranță.

© Helmut W.Mommers

Traducere de Alexandru Maniu.

Titlul original: *Rest in Peace*

Textul a fost tradus și postat în revista *Fantastica*, prin bunavoința și permisiunea domnului Helmut W. Mommers. Îi mulțumim.

Helmuth W. Mommers s-a născut în Viena, 1943. El a fost una dintre vocile de pionierat în SF-ul germanofon contribuind ca scriitor, grafician, editor și agent literar. A fost co-fondator al revistei *SF Nova*, a editat antologiile anuale *Visionen* (Viziuni), a fost redactor la revista *Space View*, și a revenit la scrisul prozei scurte. Mommers a publicat romanul *Galacticum* și peste cincizeci de povestiri, unele dintre fiind traduse în Statele Unite ale Americii, Franța, Spania, Italia, Croația, Grecia, Rusia, și Japonia. A fost nominalizat de mai multe la Premiile Deutsche Science Fiction și Kurd Lasswitz și a fost onorat cu acesta din urmă pentru contribuțiile sale la proza scurtă în limba germană

Amintiri

de Frank Hebben

Un glas într-un film vechi

Sunet mono, înăbușit, muzică în doi timpi

Ploaie ușoară la fereastră

- Îl cumpăr, zise fata cu ochi de fluture. Câte fragmente sunt?
- Brokerul se aplecă peste transmițător, o șmecherie ca un cub, fire la stânga și dreapta, terminate în conectori de aur pentru frunte.
- Cincisprezece.
- Ce cincisprezece?
- Fata își smulse conexiunea cu două degete.
- Asta-i mai mult de trei amintiri.
- De cea mai bună calitate, adăugă brokerul, și-și lipi zâmbetul lui cel mai bun de vânzător. Imagini clare precum cristalul, emoții pure. Noi nu acceptăm decât amintiri alfa.
- Scump.
- Pe bună dreptate.
- Brokerul își desfăcu brațele.
- Aceasta datează din 1964, Europa de vest, Franța, poate; are mai mult de două sute de ani. La

Bohème, dacă știi despre vorbesc.

- La Bohème, repetă fata gânditoare. Bine atunci, în ordine. Luați și din alea rele?
- Depinde.
- Am experiența unei școli profesionale, două nopți la închisoare și uciderea mamei mele.

Brokerul trase aer printre dinți.

– Crimă? Aceasta-i o afacere respectabilă, domnișorico. Nu poți schimba așa ceva aici. Amintirile unor cărți sau filme pe care guvernul nostru le-a distrus, pe acestea le preluăm bucuroși. Apusuri de soare, amintiri cu animale sau plante, un picnic în pădure; ai fragmente de acest fel?

– Nu, răspunse fata întristată.

Ochii-i luciră în mii de culori.

– Oh, stai puțin. Am avut odată un câine.

– Un câine? Există colecționari pentru astfel de lucruri. Ce rasă?

– Nu știu. Avea o blană albastră, regească.

Brokerul ridică o mână.

– Nu acceptăm animale artificiale, îmi pare rău.

– Va mai trebui să mă gândesc la asta, șopti fata.

Ridică peste cap gluga pelerinei sale din plastic și strânse șnururile.

– Rămâne pe mai târziu..

– Mai vino pe-aici când ți se întâmplă ceva bun.

Brokerul își decuplă propria sa conexiune.

– Îți doresc o seară plăcută.

Picătură după picătură

O ploaie corozivă, ca sângele

Vopsită în roșu de lumina neoanelor

Un club în umbră

Înăuntru, vocile erau artificial reduse la tăcere; numai un murmur agreabil mai scăpa din separeurile de-a lungul pereților. Fata se așezase la o fereastră care dădea în stradă, și privea valurile nesfârșite de oameni care se perindau pe-acolo.

– Ce să vă aduc? Întrebă o chelneriță.

Puse deoparte tava plină de cești și scoase un stilou și un carnețel. Aștepta atentă.

– Un Sunburn fără gheață.

Fata evită s-o privească.

– Dublu.

– O zi nasoală?

– O viață nasoală.

Cădea ploaia. Trecură doi bărbați, o femeie, un polițist. Fata se întoarse repede.

– Cum te cheamă? O întrebă chelnerița.

– Céline.

– Fruntea sus, Céline, nu te lăsa doborâtă.

– Sunburn fără gheață, dublu.

– Vine.

Céline își dădu jos cureaua genții și pelerina de plastic, le atârână de un cârlig. Când chelnerița reveni cu băutura ei, plăti imediat suma exactă, fără bacșiș, și se îngropă cu totul în colțul format

din fereastră și tapiserie. Respirația ei înflori pe geam. Ridică cu grijă paharul la buze, și luă o înghițitură. Închizându-și ochii, Céline se gândi la amintirea ei favorită, singura pe care o mai avea; toate celelalte fuseseră vândute.

Marea

Vastă și albastră

Atât de rece și limpede

Respirația ei regulată

Înăuntru și afară

Păsările și păsările de deasupra

Coctailul își făcu efectul: simțea în stomac o furnicătură caldă, ca dragostea, iar Céline oftă ușurată. Lucrurile erau mult mai bine acum. Comandă încă un pahar.

– Sunburn? Întrebă chelnerița.

– Dublu.

– Vine.

– Stai, zise Céline. Caut pe cineva care cumpără amintiri nasoale.

– Vrei să te scapi de vreuna, nu-i așa, scumpete? Ce-a fost... vreo dragoste neîmpărtășită?

Drăguță, cu toții le avem.

– Știi pe cineva? Întrebă Célinem încet.

Poate că Acul te va scăpa de ea. Amintiri nasoale și droguri noi, o țin pe linia de plutire, chiar dacă nu mai poate simți nimic. Încearcă, oferă-i-o. Își face veacul pe lângă port, la piața de vise.

– Știu unde este.

– Caut-o prin spatele tarabelor. Am să-ți aduc coctailul acela.

– Mulțam.

Apoi chelnerița reveni la masa ei, Céline dădu băutura pe gât, plăti și se ridică. Își puse pelerina, înșfăcă geanta și plecă din bar. La colțul următor făcu la stânga și merse pe străzi până ajunse la piața de lângă port. Nu dură mult până când găsi Acul rezemată istovită de un stâlp, o femeie în anii ei de amurg, cu un trup emaciat, pomeți înălțându-se de pe fața scofâlcită.

– Ți se spune Acul?

– Cine vrea să știe?

Ochii albaștri, limpezi precum cristalul, o sfredeliră; implanturi de neon.

– Amintiri nasoale, le accepți? Întrebă Céline.

– Ți-ai pierdut ursulețul?

Buzele Acului se traseră înapoi în ceea ce-ar fi putut fi un zîmbet.

– Vorbeam de uciderea mamei mele.

Interveni o scurtă tăcere.

– Prostănaco, zise Acul. Încă ai caș la gură, dar ți-ai distrus viața.

– Nu, nu eu am fost.

– Oh. E de calitate?

– Cred că da.

– OK, zise Acul, Lasă-mă s-o văd.

Se întinse după lucrurile ei, sprijinite de stâlpul de iluminat, scoase un cub, și atașă un fir de fruntea ei.

- Vino aici, arunc o privire.
- Acul îi făcu semn să se apropie.
- Céline întinse mâna după arma ei ascunsă în geantă, ezită, apoi pași mai aproape.
- Vreau ceva drăguț pentru asta.
- Drăguț? Cum ar fi amintirea zăpezii?
- Ai așa ceva? Întrebă Céline uluită.
- Eu?
- Acul se scutură de râs.
- Absolut, copilă.
- Atunci ce ai?
- Ce-ai spune de ceva cu clovni? Un vis vechi cu clovni?
- Bine. De ce nu?
- Apropie-te.

Noapte, o alee întunecată
 Un scalpel, nu, două
 Lame gravate
 Un dragon pe una
 Diavolul pe cealaltă
 Una descrie o vultură, cealaltă la fel
 Sânge peste tot

- Acum e rândul meu, spuse Acul.
- Apăsă un al doilea buton de transmisie.

Clovni
 Strălucitori și rătăcitori
 Plăcintele zboară, triciclele se răstoarnă
 Tu-tut! Tu-tut!
 Iată! Vine mașina de pompieri!

Céline chicoti încântată. Nu știa de ce, dar se simți ușurată. O umbră de deasupra sufletului ei fusese îndepărtată. Relaxată, desprinsă conexiunea.

- E o afacere bună, îi zise ea Acului.
- Ți-a plăcut? Și eu sunt bucuroasă: emoții puternice, frică.
- Se gândi la noaptea aceea.
- Da, este una bună, zise ea.

- Apoi:
- Stai puțin, îl cunosc pe tipul respectiv!
 - Pe care?
 - Pe cel cu scalpeli.
 - Nu știu despre ce vorbești.

Céline se întoarse să plece.

- Vorbesc despre ucigașul care o are pe maică-ta pe conștiință.
- Se opri ca trăsniță.

- Poftim?
- Efectul cocteilului Sunburn se evaporă.
- Salvador Dali.
- Dali? Întrebă Céline pe când se răsucea pe călcâie.
- În același timp începu să tragă fermoarul genții sale.
- E numele lui de stradă.
- Acul își băgă mâna în haină și scotoci după o cutie, o deschise și scoase trei pastile, punându-le în gură. Pupilele sale de neon scăpărară, făcându-se prima dată galbene, apoi roșii ca sângele.
- Bântuia prin cartierul auriu, colectând organe și piele pentru creațiile sale. Există cumpărători pentru acest fel de... artă. Am văzut o expoziție, recent.
- Vreau toate aceste amintiri.
- Fetițo, las-o baltă. E periculos.
- Le vreau pe toate.
- Céline scoase un pistol.
- Toate! Și o vreau înapoi și pe-a mea!

O mare vastă, din lumină
 În sală
 Picturi
 Rece și limpede
 Organe, grăsime
 Respirația lui regulată
 Râde
 Zâmbește
 Încântare lacomă
 O femeie
 Le vrea și le cumpără
 Pentru DeLanys
 Păsările și soarele deasupra

- Nu! Strigă Céline și-și smulse conexiunea de pe frunte. Ai distrus-o cu mizeria asta!
- Înfipse vârful pistolului în gâtul Acului.
- Am... se înecă. Ce-am făcut eu...
- Céline ridică piedica armei.
- Nu aceea, oricare, dar nu aceea!
- Îmi pare rău, n-am vrut să...
- Acul se lăsă încet în genunchi.
- Te rog.
- Rahatule! Mugi Céline.
- Băgă pistolul înapoi. Două lacrimi îi scăpară din ochi.
- Era tot ce-aveam!
- Plângând, se întoarse și-o luă la fugă.

Case, străzi, oameni
 Doar umbre în spatele sticlei

Speranță, Măhnire, Durere
Nicio cale de ieșire
Din acest labirint

Tânăra vânzătoare, blondă, ca de oțel, de la DeLanys purta un halat alb ca de doctor; de ce asta, nu era imediat evident pentru cumpărătorul obișnuit. Céline împinse ușa din sticlă intrând în studio și se duse până la prima pictură expusă.: Magul pe Carton, 2134.

– Este o pictură minunată, rosti vânzătoarea în spatele ei. Fața-i atât de expresivă, chiar dacă pare goală. Acei ochi arzători, obraji scheletici, scofâlciți dar proeminenți.

– Cât costă? Întrebă Céline.

Femeia scoase un râs prefăcut.

– Oh, dar nu ți-o poți permite, dragă. La o licitație ar putea face ușor vreo 28 000.

– Fragmente?

– Oh, te rog!

Vânzătoarea râse.

– Cash.

Arată spre un raft cu vederi 3D.

– Dar vindem și reproduceri de primă clasă, pe care le poți trimite micilor tăi prieteni.

Céline se întoarse.

– Nu-mi place atât de mult.

Privi la draperia de un verde de spital care despărțea această încăpere de cea următoare.

– Sunt mai preocupată de arta organică.

– Aha.

Vânzătoarea-și lăsă zâmbetul fals să se lățească; Céline se întrebă cât de mult o costa asta.

– Ai auzit de ea?

– Despre picturile lui Dali?

– Da, exact.

– Am fost invitată la ultima expoziție.

– Și vrei să le vezi din nou? Întrebă vânzătoarea. Înțeleg asta. E un adevărat artist, îți face pielea de găină.

– Nici n-ai fi putut s-o spui mai bine, căzu de acord Céline.

Încercă să copieze zâmbetul femeii.

– Aș putea să mă uit acum la ele?

– Astăzi sunt singură, și nu prea am timp de fleacuri.

– Te rog.

Tânăra femeie în halat o examină pe Céline un moment îndelungat, apoi zâmbetul ei fals deveni mai sugestiv. Făcu cu ochiul și zise:

– Ok. Pentru tine am să fac o excepție, dar numai o privire rapidă.

– Mulțumesc foarte mult, zise Céline.

– Nu trebuie, vino.

Dădu draperia la o parte și-i făcu lui Céline loc să treacă. Merseră de-a lungul unui coridor, apoi coborâră două rânduri de trepte. Trecând printr-un hol, ajunseră în cele din urmă într-un alt atelier, scăldat într-o fluorescență supărătoare. De-a lungul pereților erau așezate cutii de sticlă, fiecare drapată cu o husă. Céline fu condusă spre cel mai mare dintre exponate.

– Nu avem niciun fel de reproduceri ale acesteia.

Vânzătoarea râse.

– Așa că ține-o bine minte.

Trase husa deoparte.

Încă vreuna din amintirile nasoale, se gândi Céline înainte ca șocul s-o copleșească. Tot ce-i rămânea prin minte era un zgomot de fond, ca un televizor fără imagine. Stătea și se holba la ceea ce era în cutie., incapabilă să spună ceva.

– ... normal că este vidată, pentru a o conserva, altfel...

O transpirație rece pe frunte.

– ... moartea ca formă de artă, aceasta este una dintre temele principale ale sale...

Mâini care tremurau.

– ... în această perioadă timpurie, acum aproape șapte ani...

Vânzătoarea se opri brusc.

– Nu te simți bine?

Céline își desprinse privirile de la lucrare și se uită spre vânzătoare.

– Poftim?

– Am întrebat dacă nu te simți bine?

– Oh... nu, sunt bine; doar că-i foarte rece aici.

Femeia reacoperi cutia cu husa.

– Trebuie să răcim această încăpere ca să conservăm lucrările.

O luă spre ușă; Céline o urmă.

– Deocamdată, atât, trebuie să mă întorc. Poate că reluăm treaba mâine.

– Mulțumesc, murmură Céline pe când încerca să scape de buimăceală. Mi-ar place să primesc un autograf.

– Al meu?

Femeia-i făcu cu ochiul.

– Vrei să spui că al lui. Nu dăm autografe. Va trebui să-l întreb personal.

– Când este următoarea expoziție? Azi?

– Vrei să spui previzionarea? Nu, cine ți-a dat ideea asta?

– Unde-l pot găsi pe Salvador Dali?

– Dragă, ești de-a dreptul cucerită de el, nu?

Vânzătoarea râse.

– Nu se întâmplă prea des ca cineva de vârsta ta să aibă o atracție atât de puternică față de arta modernă.

Merseră la prima serie de trepte. Pe palierul celei de-a doua, Céline se opri brusc.

– Unde-l găsec pe pictor? Unde?

Femeia se răsuci având o expresie nedumerită pe față.

– Nu oferim niciodată nume și adrese. Săptămâna viitoare vei avea ocazia să...

Céline scoase pistolul din geantă și-l aținti spre pieptul femeii, apoi spre gât.

– Vreau adresa acestui rahat, acum! Nu te mai întreb încă o dată.

– Ești nebună?

Femeia era surprinzător de calmă.

– Pune la loc fierătania și cară-te, înainte să chem poliția.

Se întoarse spre scări și urcă câteva trepte înainte ca Céline să-i cosească, brusc, picioarele de sub ea. Bărbia vânzătoarei lovi marginea treptei cu un trosnet puternic, iar urlă de durere.

– Unde-l găsec pe porc? Țipă Céline. Spune-mi!

– E doctor la Spitalul St. Johns.

Femeia-și atingea agitată nasul, să vadă dacă nu cumva și-l rupsese.

– Locuiește și lucrează acolo.

– Numele?

– Dr. Randal, îl cheamă Randal.

Amețită, femeia se ridică în picioare.

– Cu siguranță ești o fanatică. Lasă-l în pace.

– Înapoi, jos.

Céline își agită pistolul spre ea.

– Mișcă-te!

O obligă pe femeie să meargă înapoi pe scări și revenirea în încăperea cu lucrările de artă ale lui

Dali.

– La perete.

– Nu, te rog, scânci vânzătoarea.

– La perete, am spus! Cu spatele la mine!

Céline se scotoci repede în geantă și scoase un cub.

– Acum, vreau orice amintire despre mine și ultimele cincisprezece minute. Ai priceput?

– Da, zise femeia docilă.

Céline acționează butonul.

O fată

Cu o geantă și-o pelerină

Ochi ca fluturii

Pare atât de tristă

Singură pe lume

La fel ca atât de mulți alții

– Cine ești? Întrebă vânzătoarea uimită.

– Am un pistol ațintit asupra ta. Dacă te întorci, ești moartă.

– Furi lucrările!

– N-aveți decât să păstrați porcăriile astea!

Céline o luă spre ieșire.

– Am să închid ușa acum, iar tu ai să numeri până la o sută. După asta, n-ai decât să chemi poliția. Stai lipită de perete. Nu vreau să te împușc.

– Da, sigur.

Céline închise ușa după ea. Apoi o luă la fugă pe scări, prin galerie, ieși afară, în ploaie, făcu la stânga, apoi la dreapta, tot înainte, în direcția cartierului de aur.

Fețe goale

Strălucitoare ca sticla

Lumina neoanelor

Măști vopsite strident

De șamani, îngeri

Demoni

Prin ploaie, spitalul arăta ca o biserică: o arhitectură măreață, deasupra căreia strălucea o cruce gigantică. Hotărâtă, Céline intră pe hol și se îndreptă direct spre biroul de recepție.

– Îl caut pe dr. Randal, îi spuse asistentei de serviciu.

– Despre ce-i vorba?

– E tatăl meu. Trebuie să discut cu el. Mama mea a murit.

– Oh, biata de tine!

Asistenta înșfăcă o listă și parcurse cu unghia șirurile tipărite.

– Garda domnului doctor Randal tocmai s-a încheiat. Dacă te grăbești, s-ar putea să-l prinzi chiar la intrarea personalului. La ieșire, faci la stânga, și apoi din nou la stânga, după colț.

Céline se grăbi pe drumul pe care venise, afară pe ușa rotitoare și în ploaia mocănească. Trecu de panouri și se afundă într-o alee chiar la timp ca să vadă un bărbat ieșind pe o ușă laterală a spitalului. Se opri.

– Doctor Randal?

– Da?

Ridică privirile în sus și clipi din cauza ploii.

– Am văzut picturile dumneavoastră, lucrările din carne.

Simțind ceva în neregulă, făcu un pas înapoi.

– Și ți-au plăcut?

– Nu, răspunse Céline și scoase pistolul. M-au dezgustat.

– Multora nu le plac.

Randal făcu încă un pas în spate, apoi altul, traversând aleea îngustă. Aruncă o privire scurtă spre un minibuz parcat la cotitura de vizavi.

– Nu înțelegi mesajul or. Frumusețea năucitoare a omenirii, asta vreau să arăt. Nimic altceva, nimic mai puțin.

– Iar pentru asta ucizi oameni? Asta-i ceva pervers!

Céline redusă distanța dintre ei.

– Oprește-te unde ești.

– Să ucid? Nu, acei oameni erau deja morți, sursa mea de material.

– Nu mă miști! Strigă Céline în timp ce înainta. Pândești noaptea, în căutarea unei noi victime, ca un animal. Te-am văzut, căcatule!

Randal încercă o expresie mai dezarmantă.

– Prostii, mă confunzi cu altcineva.

– Lame gravate, un dragon și-un demon.

– Fir-ar!

Surprinzător de agil, Randal o șterse spre minibuz și trase de ușă deschizând-o

– Stop!

Pe alee răsunară două focuri de pistol. Unul spulberă parbrizul vehiculului, iar al doilea se înfipse în piciorul lui Randal.

Făcând un efort, doctorul se urcă pe locul șoferului.

– Ce vrei?

În timp ce se apropia, Céline îl împușcă în braț. Randal răcni de durere. Incapabil să împiedice alunecarea sa, căzu din minibuz direct în noroi.

– Ce vreau? Țipă ea cu glas răgușit. O viață, un loc al meu, familie, prieteni. Și să uit de toate astea. Ia-ți adio de la lumea asta, psihopatul!

O pată de sânge pe pieptul lui
 Mare ca un pumn
 Ochii, goi și albi
 Ca de plastic
 O ultimă răsuflare
 Și gata

– Soră, mai este ceva de care vrei să scapi? Întrebă preotul cu blândețe. Le iau pe toate: cele triste, rele, îngrozitoare.

Își înalță mâinile spre cer.

– Pentru tine, sunt vasul Domnului.

– Nu mulțumesc, zâmbi Céline și-și trase gluga pe cap. Nu mai am nimic de mărturisit.

© Frank Hebben

Traducere de Silviu Genescu.

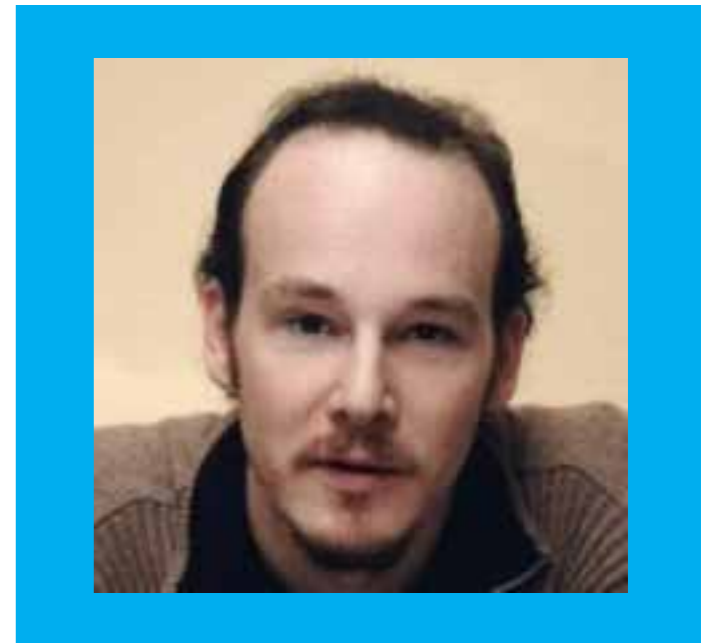
Titlul original: Erinnerungen.

Textul a fost tradus și publicat în revista Fantastica cu permisiunea autorului. Îi mulțumim.

Frank Hebben s-a născut în 1975 la Neuss și în prezent locuiește în Bielefeld. A studiat Filosofia și Filologia, iar astăzi lucrează ca și copywriter în industria publicitară. Puternic influențat de Cyberpunk și în special de cărțile lui William Gibson, s-a impus în ultimii ani drept unul dintre cele mai promițătoare talente al science-fictionului german. Prima sa culegere de povestiri, Prothesengötter, a fost publicată în 2008. Co-editorul său este revista SF germană, Nova. Pagina sa de pe Internet este www.neonrauschen.de.

Să vorbim despre moarte, iubito

de Sven Klöpping

Ușile culisează în spatele meu.

O prind pe Cassandra de braț și o trag afară din stația de submetrou. A fost multă lumină în subteran, prea multe tuburi de neon pâlpâitoare, scannere cerebrale și tehnologie. Ne dematerializăm, urcăm la parter, sperând să rămânem în urmă. Afară plouă cu găleata. Degete fragile și reci în beznă. Din instinct, simt nevoia să scap de apa care tot curge, așa că fugim sub un acoperiș de frunze slab luminat, cum am mai făcut-o de atâtea ori. A fi aici e o senzație unică. Nu doar pentru că refugiul nostru e ultimul neholografic de pe planetă. Aflat în teritoriul nordic, puțini oameni ar putea descoperi sau distruge acest colț rar din natură. Trage-ți sufletul, draga mea. Pentru o clipă, stăm neclintiți, ca zgârie-norii din fața noastră. În seara asta, clădirile sclipesc. E a 23-a noapte a nunții pentru noi. Peste tot, geamuri, becuri și antene de culoarea fulgerului. În loc de ziduri, un pustiu întunecat. Seamănă cu niște roiuri de licurici supradimensionați, adunați la un loc în aer, incapabili să zboare, înlănțuiți, ca la o demonstrație pentru pace. Oamenii normali numesc aceasta vremea sfârșitului. Eu nu îi cred, pentru că prea multe lucruri se trezesc la viață noaptea. Domnul de Rând nu le recunoaște. E prea bine hrănit ca să vrea să facă și altceva decât să se uite la filme holografice, să intre în transă și să uite de el până a doua zi, în timp

ce marina și armata îl păzesc cu putere nucleară „invincibilă”. Nu rămâne niciun dușman, în afară de extraterestrii „mă-tem-că-nu-i-am-întâlnit-încă”. În ce mă privește, nu-mi pasă de neputința clienților obișnuiți, păziți cu tehnici de înaltă securitate. Prefer să discut cu oameni care nu-mi cer să tac în timpul reclamelor. Puțini au mai rămas dintre aceștia. Majoritatea crede în povești care țintesc consumatorul, pe care ni le spun holoviziunea și insectele gigantice, simbolice, ale firmelor, care țes pânze cu reflexii metalice în culori nu naturale, ci luate din cataloagele pe care le găsești în agențiile de publicitate. Își răspândesc pânzele în toată lumea. Nu ca să apere, nici ca să servească. Doar ca să sugă bani. Afacerile se comportă ca un guru metafizic care le spune oamenilor că trăiesc în paradis, în timp ce el instaurează iadul pe Pământ. Un iad al cartelelor de plastic, al porților de securitate și al microcipurilor neuronale implantate, care trimit cele mai noi știri direct în creierii sincronizați, întrerupte de reclame prosistem tot la un sfert de oră. Cândva, eu și Cassandra credeam că în această parte a Căii Lactee trebuia să fie mai mult. Mai mult decât realitățile holografice produse de *sistem*, controlate de *sistem*, oprite de *sistem*, la nevoie. Tânjeam după un loc special, numai pentru noi doi, gata să ofere adăpost atunci când *sistemul* cere prea mult. Un loc care ne putea elibera sufletele într-un mod ceresc (în realitate, romantismul te face mai dependent decât afacerile). Singura problemă: nu exista un asemenea loc. Și nici nu avea să existe.

Dar destul cu meditația: trebuie să intru acum, să trec granița ridicată de ziduri din cărămidă fărâmicioasă: cercul nostru de apărare în următoarele câteva ore. Un cerc magic, construit într-o epocă de mult uitată. Vrem să-i experimentăm vraja, să ne bucurăm de șederea noastră scurtă, fără să uităm că avem o limită de timp de respectat.

În sfârșit, iată-ne, din nou, aici. La ruinele civilizației străvechi pe care holoviziunea noastră nu o prezintă niciodată. Când răsfoiești holoviziunea, nu găsești nicio imagine, nici măcar un instantaneu cu vestigiile acelea pe cardul de memorie procesor de date, conectat la playerele *UnifiedMedia*, actualizate regulat de sistemul de control global. O tragedie? Nu știu. Până acum, n-am văzut niciuna. În plus, lipsa informațiilor ne permite să rămânem singuri. Nu ai cum să te pierzi în locul acesta. Dar eu sunt sătul până peste cap de hiatusurile și capcanele civilizației de... Nu, nu vreau să mă gândesc la asta.

Mergem mai departe. Cassandra e în spatele meu. Pe partea stângă a terenului a fost cândva o capelă. Iat-o. Fac prima mișcare – stropi de ploaie îmi cad pe frunte, țin o mână delicată și atât de familiară într-a mea. În aer stăpânește mireasma așteptării. E pământul, așteaptă și jinduiește după apa care risipește viață. Nu ca în oraș, unde asfaltul astupă toate speranțele. Fosta casă a lui Dumnezeu a ajuns un aparat de numărat. În spatele lui, un paznic. Trebuie să verifice cărțile de identitate, așa că i le dau pe ale noastre. E totul în regulă. Putem intra.

Înainte de asta, dați-mi voie să vă explic un lucru. Așa cum probabil v-ați așteptat, acesta nu e doar un loc special, ci unul *foarte* special pentru noi. Vreau să spun, e unul în care visele devin realitate – și alte asemenea povești. E trecutul și, în același timp, prezentul nostru imposibil. Un prezent tolerat de sistemul vizitatorilor exact două ore și jumătate, nici o secundă în plus. Una peste alta, e *Utopia* mea personală. Un fel de viză, după care trebuie să mă întorc în realitate, unde așteaptă singurătatea. Așa că ne grăbim să intrăm.

La intrare, poarta ruginită, cu bare de fier, îmi atrage atenția și, în scurt timp, se deschide automat, cu un scârțait. Nu sunt sigur dacă ușile din vremurile acelea de demult „scârțâiau”, pentru că în postcapitalism n-a mai rămas nimic care să „scârțâie”. Ușile „culisează” sau pur și simplu dispar, ca rezultat al tehnologiei „antihologramă”. Întărite cu cabluri groase, din fibră de sticlă, ele unesc o parte a *sistemului* cu alta. *Sistemul* interacționează cu mai multe subsisteme, ca

acela al nașterii, al dragostei, al eutanasierei, ca să amintesc doar câteva. E ceva special cu poarta aceea părăginită, acoperită de mușchi. Unii funcționari înguști la minte ar numi-o efemeritate, deși eu prefer s-o numesc aură, nu e ușor să intri în legătură cu ea, dar, dacă reușești, te înțeapă ca scânteile calde care sar dintr-un foc de tabără aprins toamna. Poarta înseamnă protecție împotriva amneziei atotprezente când vine vorba de societatea anterioară, apără lumea *lor* de a *noastră*, deși mulți spun că se întâmplă exact invers. Oricum, noi ne grăbim să intrăm. În acest ținut străin și atât de diferit, primul meu impuls e să tac. Sunt atât de fascinat de ceea ce văd cu implanturile de retină, încât nu îndrăznesc să scot o vorbă. Nici eu, nici Cassandra. Procedura e aceeași în fiecare an.

Ai putea să te bucuri de viață, de ce-ai rămas posac?

Furnicătura din minte mă relaxează. Mă liniștește. Nu știu cum se relaxau oamenii în zilele acelea, dar modul acesta e mult mai eficient. Tăcerea îmi alină conștiința. Fără bâzâit de glisoare, fără aparate care pornesc și se opresc la intervale regulate. Chiar și fără holoviziunile primite prin implanturile neuronale. Tăcere absolută în eter. Doar eu, Cassandra sistemul audio al cimitirului, activat din când în când.

Mă uit în jur. Pietre peste tot. Sau așa cred. Pietre funerare foarte vechi, lespezi memoriale și morminte ici și colo, albite de-a lungul secolelor de furtuni, ploii și revărsarea abundentă a lumii fizice. Cele mai multe sunt acoperite de iederă și moarte de mult, precum cei ce se odihnesc sub ele. Ți le poți închipui foarte ușor drept monumente comemorative ale unei societăți uitate, gravate cu cuvinte pe care mi-e imposibil să le descifrez. Doar câteva nume au supraviețuit pe suprafața lor vulnerabilă, de sute de ori mai bătrâne decât omenirea, în vreme ce altele au fost șterse de pe piatră. „Mary Elliot” e una dintre supraviețuitori (literele numelui său, desigur). Numele ei fusese cioplit cu litere arabe, dar într-un stil foarte straniu, mai degrabă cu dalta decât cu laserul, ca și când l-ar fi lucrat unul dintre proscrisii care, eliminați din orice *sistem*, își duc existența nenorocită în subteran, la câțiva kilometri dedesubtul străzilor. Nimeni nu poate reconstitui povestea vieții doamnei Elliot, pentru că lipsesc mult prea multe date istorice care s-o susțină. A trecut prea mult de la moartea ei. S-au întâmplat prea multe ciudățenii între timp, cum sunt modificările computerizate ale istoriei sau exterminarea genotipurilor care amenință dezvoltarea viitoare a *sistemului*. Pentru a ne „salva” lumea, informații anterioare Marelui Război ADN au fost șterse selectiv chiar de UNITATEA CENTRALĂ DE PRELUCRARE. Pentru a menține capacitatea memoriei, așa au spus reprezentanții autorităților, dar eu, având alte surse, nu-i cred. Ați auzit vreodată de *damnatio memoriae*? De felul în care Roma antică făcea față trecutului, ștergând inscripțiile oamenilor influenți care puneau în pericol siguranța imperiului și slujindu-le statuile în zadar? Am auzit despre asta de la RESQ, o organizație subterană care încearcă să afle adevărul despre trecut făcând săpături și studii paleolingvistice. Când autoritățile au negat anumite fapte istorice, au devenit criminali fără scrupule care nu numai că ucideau oameni, dar și ștergeau orice amintire despre ei. Mii de ființe umane – omorâte fără discriminare. Deși se odihnesc în pace, morții s-ar răsuci în mormânt dacă ar ști că nu au existat niciodată oficial. Dar, până acum, nu s-a găsit nicio soluție. Odată șterse, amintirile nu mai pot fi refăcute. Așa că mă întreb dacă chiar nu există o cale de a ne cerceta rădăcinile. Să se fi pierdut, pur și simplu? Să fi fost ștearsă de *sistem*, pentru a nu mai fi pomenită niciodată? Numai pietrele de mormânt știu răspunsul. Ele vor sta aici mii de ani, cel puțin, întinzându-și învelișul de marmură în aer, fără a dovedi lucrurile la care ne-am putea noi aștepta, după ce ne-am sfârșit și ne-am abandonat viețile neînsemnate ca pe niște ruine putrede, care nu vor mai fi vizitate niciodată.

Plecăm din acest loc deprimant. Călcăm pe pietre. Zgomot ca de cipsuri ronțuite în arena *Cine-*

Bowl. Noi, oricum, noi nu ne uităm la filme, deși sistemul audio virtual al cimitirului produce țipete de bufniță îndepărtată și răcâit de șoarece de pădure. În cazul vizitatorilor sporadici ca noi, e inutil să se depună eforturi speciale pentru programarea de *brainware* interactiv pentru fiecare animal „actor”, așa că nu mă miră sunetele frecvent distorsionate din atmosferă. E ca un holoplayer defect. Fiind obișnuit cu asta, nu mă deranjează defecțiunile minore. Tot e mai bine decât să înfrunt lumea exterioară, care oferă ținuturi virtuale, în care să călătorești cu gândul, dacă nu-ți permiți un drum cu submetroul pe teritoriile latitudinii nordice.

Ai putea fi un câștigător, de ce te înfrânezi?

Liniște. Șoapte obosite printre plăcile fărâmicioase. Mă simt altfel, oarecum transformat, ca și când un spirit straniu mi-a ocupat trupul, călăuzindu-l pe calea virtuală, făcându-mă să mă abat de la calea virtuții. Cel puțin, așa pare. Inima mea vrea să țipe ca o vrăjitoare pe rug, înconjurată de liniștea înfricoșătoare a celor care ar fi trebuit să fie mai înțelepți, dar nu vor fi niciodată. Focul trosnește, îmi linge degetele de la picioare. Peste câteva secunde, mi le ciugulește, plin de anticipare, ca să-mi devoreze pielea neagră ca tăciunele. Îmi vine să țip de-adevărat. Cred... Nu vreau decât să ies de-aici. Din viziune. E prea cald. Din rai, Realitatea virtuală se transformă în iad. La dracu', ce se întâmplă? Nu mi-am luat pastilele psihostabilizatoare azi? Pentru că a ajuns la un nivel insuportabil, holoviziunea înoată în fața ochilor mei, apoi dispare ca un vis. Cu ajutorul conștiinței mele refăcute, îmi dau seama imediat că am uitat să opresc ghidul turistului virtual, care explică înfocat vizitatorilor fapte istorice, dar numai acelea pe care le consideră *sistemul reale*. Toate acestea s-au întâmplat în timp ce eu și Cassandra ne plimbam de mână pe aleile pașnice ale cimitirului, pe inserat. Vreau să-i povestesc experiența mea, dar uit că soția mea e mută, e mută de ani de zile. Nu poate decât să-mi zâmbească, ridicând brațele și atingându-mă ușor pe față. Încerc să-mi amintesc de vocea ei, dar a trecut prea mult de când mi-a vorbit ultima oară. Îmbrățișați, pășim mai departe, știind că nu avem nevoie de cuvinte în acest moment. Cu gândul când la una, când la alta, îmi vine o idee nepermisă: dacă aș vrea să rămân aici, să experimentez forța vindecătoare a acestui loc ani la rând, nu doar câteva ore? Nu știu cum ar reacționa *sistemul la* o astfel de cerere, dar sunt convins că nu ar fi prea încântat.

Realitatea mă smulge din reverie și o altă idee îmi trece prin minte. De data asta, e mai realistă, dar descurajantă și dezamăgitoare. Pentru că, imediat ce voi ieși din cimitir și voi lăsa în urmă liniștea interioară care umple fiecare ungher al grădinii ca un paradis, viața de zi cu zi mă va întâmpina, apoi mă va copleși. Mă va reintegra în birouri de plastic, în case de plastic și mă va asimila unei societăți de plastic care nu acceptă indivizi, ci numai cărți de credit, coduri de identificare și interfețe de date potrivite, implantate în vertebrele cervicale. Din instinct, o strâng mai tare în brațe pe Cassandra și încerc să uit de termenul limită pentru vizite, care mă așteaptă cândva, în viitorul apropiat.

Peste câteva minute, ne oprim și încercăm să descifrăm niște semne preistorice gravate pe niște pietre sparte, jumătate marmură, jumătate gresie, aranjate într-un cerc, ca razele unui soare desenat de un copil de șapte ani. Nu mă pot baza decât pe cunoștințele implantate prenatal ca să judec lucrurile, așa că trag concluzia că sunt fragmente consacrate dintr-o religie străveche. Nu înțeleg ce e gravat în piatră, textul e scris în altă limbă. Aplecându-mă peste cele mai înalt dintre obiectele religioase, deslușesc o svastică printre celelalte semne și *cred* că trebuie să fie un simbol religios. Dacă un istoric mi-ar zice că pietrele de mormânt au fost profanate de niște golani tineri într-o duminică după-masă, nu l-aș crede, nici dacă ar spune adevărul. De ce? Pentru că nu pot accepta lucruri pe care *sistemul* nu vrea să le accept, nici eu, nici ceilalți locuitori ai orașului gigantic care acopere Pământul. În plus, nu mai există golani tineri pe lume. Toți sunt sub controlul *sistemului*.

După un intermezzo intim pe solul acoperit de mușchi, în mijlocul cercului sfânt, suntem extenuați, dar satisfăcuți. Cu o mână pe ceafa mea și una pe a soției, privesc cerul, separând dunga întunecată, ca un filigran, care formează o superautostradă în jurul Pământului, de beznă din spatele ei, străpunsă de miriade de stele. Câmpul magnetic sub formă de tunel a fost construit la începutului mileniului al treilea, pentru a înlesni transportul de mare viteză în jurul globului; e susținut de stâlpi îngropați la kilometri adâncime, care se ridică la 2.500 km deasupra solului, aproape atingând exosfera. Cum nu vreau să-mi amintesc de lumea exterioară, închid ochii, ca s-o uit.

Ai putea călători oriunde ai vrea, de ce rămâi?

Cassandra mă trezește. A deschis sticla moleculară cu cel mai bun vin roșu sintetic de pe întreaga planetă. A trebuit s-o trecem pe ascuns pe la poartă: Nu ai voie să aduci alcool în cimitir, fiindcă în sezonul trecut niște bețivani și-au îngropat copiii de vii. Băutura incoloră avea gust de fructe, deși era cam prea dulce. Pe urmă ne plimbăm de la un mormânt la altul, până când vorbitori invizibili (din mintea noastră?) ne atrag atenția că au mai rămas zece minute. După opt minute, ajungem la locul nostru foarte special: piatra noastră de mormânt. Peste un minut, în care nu facem altceva decât să ne privim în ochi, Cassandra mă îmbrățișează pentru ultima oară și se răsucesce sprintenă, dar hotărâtă, fără să-și ia la revedere. E mută, la ce v-ați așteptat? Culcându-se pe spate, se întinde pe lespede pe care scrie numele ei cu litere gotice îngroșate, lucioase ca aurul, pe o tăbliță agintie. Cu brațele încrucișate pe piept, parcă imitând un cult preistoric, pare să aștepte ceva aflat dincolo de viață. Apoi soția mea nu mai respiră, iar trupul său dispare treptat în solul sacru în care trăiește de peste 25 de ani. Holograma ei, ajunsă la destinația finală, se pierde pe sub picioarele mele ca o stafie. Cu o fracțiune de secundă înainte să mă întreb dacă să plâng după ea, ușile se deschid culisând în spatele meu. Pătrunde lumina, scaldând o suprafață dreptunghiulară, cu mormântul soției mele în mijloc. Cimitirul pare a se trezi în zori fantomatici, ca și când s-ar fi deschis chiar porțile cerești. Frunze, morminte, iedere și pietre – toate încadrate într-o strălucire divină. Câteva pete metalice de pe crucile ruginite și împrăștiate reflectă sclipirea, transformând-o în scânteiri ca de diamant. În același timp, o voce cunoscută îmi răsună în minte. Deși pare feminină, știu că nu-i decât o imitație, o versiune generată pe calculator a unei mostre de voce omenească originală. Îmi vorbește:

Te salut, prietene. Sesiunea ta s-a încheiat. Toate hologramele sunt oprite, așa că te rugăm să fii amabil și să ieși... Pentru mai multe sfaturi, apelează la Psihiatrul prietenos nr. 713, care îți așteaptă compania veselă la etajul al 93-lea.

Plimbându-mă puțin, descopăr ieșirea deschizându-se chiar pe cărarea din spatele meu, emanând o lumină nu divină, ci amețitor de artificială, care reduce formele înconjurătoare la simple umbre cu contururi vagi. Monoton, *sistemul* vorbește în continuare:

Aproape că am vindecat instabilitatea referitoare la moartea soției tale. Am diagnosticat o aver-siune inconștientă, în fază inițială, față de mine, sistemul. Dar tratamentul va reuși 99%. Nu te teme că vei fi șters. Totul va fi bine. Psihiatrul nr. 713 este pus la curent chiar în acest moment. Te rog să te grăbești la întâlnirea cu el, pentru că următorul prieten așteaptă deja să primească permisiunea de a intra în holozonă.

Liniștit că sănătatea mea mintală progresează, pășesc prin perdeaua de lumină ce separă lumea reală de amintirile mele, care mi-au fost șterse parțial ca să încep o viață nouă, fără legăturile apăsătoare cu moartea din trecut. Afară este un coridor lung, vopsit în alb, cu zeci de uși albe pe fiecare parte, așezate exact la aceeași distanță una de alta. Cimitirul dispare din holozonă și din mintea mea. Acum nu-mi aduc aminte câți ani sunt de când a murit Cassandra. Amintirea a

dispărut, nu mai pot ajunge la ea. Nici măcar nu sunt sigur cum arăta fosta mea soție. Sunt convins că, dacă m-aș mai întâlni vreodată cu ea, nici n-aș observa-o.

Mai am doar 12 etaje până la al 93-lea. O să iau liftul, nu teleporterul. Trebuie să economisesc energie, conform indicațiilor stricte ale *sistemului* privitoare la energie. O să merg direct la Psihiatrul prietenos nr. 713. El mă va vindeca de instabilități. Îmi va reface sănătatea mintală, ca să duc o viață normală, fără probleme. În timp ce înaintez pe coridor, imaginea pereților și a ușilor vopsite în alb tremură scurt, aducând în lumină ziduri mucegăite, înconjurând ușile din lemn masiv cu balamale și, câteodată, lacăte. Înainte de a mă gândi sau de a interpreta scena, o voce veselă și familiară îmi vorbește liniștitor.

Copyright © Sven Klöpping

Traducere de Antuza Genescu.

Titlul original: Let's Talk About Death, Baby!

Textul a fost tradus și publicat în revista *Fantastica* cu permisiunea autorului. Îi mulțumim.

Sven Klöpping este un autor german de science-fiction și poet. A publicat povestiri în mai multe reviste de ficțiune, cum ar fi *Fantastic Metropolis*, *InterNova*, *Planet Magazine*. În Germania a fost publicat de *Nova*, *c't* și *phantastisch*. În 2001, a publicat culegerea de povestiri *MegaFusion* iar o a doua culegere de povestiri a fost lansată în noiembrie 2010.

Haptic

de Thorsten Küper

Individul aplecat deasupra măsuței de cafea, cu privirile înălțate spre mine, pare un homo sapiens gonflabil de cauciuc, din care cineva a scos aproape tot aerul.

– Fii pe pace, sunt bine, mă asigură pentru a doua oară, bolborosind, cu clăbuci minusculi de salivă pe la gură. Voiam doar să aflu...

Mâna dreaptă, în care ține o țigară pe jumătate fumată, îi tremură necontrolat. Scrumul cade pe masă.

–... Adică, voiam să întreb dacă...

E a treia oară când se chinuie să-mi pună aceeași întrebare pe care nu reușește s-o ducă la bun sfârșit.

Cineva a înșiruit pe teigheaua cafelei mai multe televizoare antice, alb-negru, de diferite mărimi, ce prezintă estompat o bucată de emisiune. Niște derviși care se rotesc unul în jurul celuilalt, într-un dans fără sfârșit. Bănuiesc că se dorește a fi artă. Și tipul din fața mea ar putea fi privit ca un obiect de artă, caz în care eu aș fi artistul.

Am ridicat cana cu semnul „Pericol, radioactiv!” imprimat pe porțelanul galben acid și am sorbit încă puțin din espresso-ul meu lung.

– Doreai să aflu dacă...

– Ei bine...

Degetele lui nu bat darabana, ci cântă o compoziție mută pe un pian invizibil. Un fir de salivă i se scurge pe bărbie.

– Mă întrebam dacă... dacă nu cumva există niște riscuri la chestia asta.

Sub ochi nu are cearcăne, ci văi adânc săpate în suprafața planetară a feței sale palide. Pare o hartă 3D a suprafeței lui Marte. Hăuri la fel de adânci se cască probabil în mintea lui acum. Îi zâmbesc cu căldură.

– Nu există riscuri, ai încredere în mine. E sută la sută sigur.

Genunchiul lui se mișcă pe ritmurile furtunoase ale unei piese de rock.

– Știi doar că bag serios în mine. Așa că am început să mă-ntreb dacă Hap... Hap... Hapti...

– Haptocin, am rostit, dându-i o mână de ajutor.

Mă întreb dacă avocatul ăsta a avut dintotdeauna dificultăți în a reține termeni complicați.

– Exact, dacă Hapto...

Ultima silabă îi pune din nou probleme.

– Ei bine, dacă Hapto ăsta n-are efecte secundare. Vreau să zic...

– Stai liniștit, te înțeleg. Dar te asigur că n-ar avea atâta trecere pe piață dacă ar fi periculos.

Îmi acompaniez vorbele cu un gest liniștitor.

– A trecut prin nenumărate teste. Zeci de mii de oameni l-au încercat, iar efectele secundare sunt... neglijabile, să zicem.

La drept vorbind, știu exact cum s-au desfășurat testele. Coreeanul pipiriu care a născocit substanța asta în bucătăria bunicii sale din Seul își testează preparatele pe papagali. Dacă păsările nu dau ortul într-o oră, eprubetele sunt însemnate „OK”.

Pe ecranele străvechi, camera se apropie grotesc de mult de ochii unui dansator. Dervișul ne privește de la înălțimea celor opt televizoare. Imaginea se fixează pe gura lui, care râde cu poftă. Zăresc o etichetă pe unul dintre aparate. Aparent, poți să achiziționezi toată instalația, la un preț usturător. Am impresia că ansamblul ăsta sinistru va rămâne mult timp aici, până când cineva cu un strop de bun gust o va da jos de pe teighea.

Partenerul meu de conversație își freacă una din vânătăile mari care-i acoperă brațul. Are unghii lungi și galbene. Probabil nu și-i le-a tăiat de câteva săptămâni. Se pare că în ultima vreme s-a lovit și a căzut mai des. Se holbează mirat la vânătaie, de parcă tocmai ce-ar fi zărit-o.

– Mă împiedic, leșin și pierd noțiunea timpului...

Mă fixează cu privirile.

– Ce zi e azi?

– Joi.

Individul se scarpină în cap, cade pe gânduri și rămâne parcă încremenit. Cu părul slinos, vâlvoi și vizibil albit, nu mai semăna câtuși de puțin cu bărbatul rafinat care intrase în barul Ratchetistul Nostromo în urmă cu trei luni, în căutare de „Supă Coreeană”. De cum am pus ochii pe el am știut că nu-i sticlete. Prea inteligent, prea îngâmfat, prea sigur de sine. N-a știut nici măcar pe cine să abordeze. Naiba știe ce-i atrage pe grangurii ăștia la AlternoVirtual. De regulă o dorință ascunsă care i-ar vâri imediat la zdup în partea asta de galaxie, dar realizabilă în AlternoVirtual, care-ți oferă protecția anonimatului.

L-am urmărit cu interes toată seara înainte să-l invit la un „coctail coreean”, și chiar și atunci a crezut că mă dădeam la el. Auzise de Haptocin în AlternoVirtual. Unde altundeva?

Legenda Haptocinului circula prin cercurile de virtuali. Puțini aveau curajul să ceară, și chiar și mai puțini își permiteau să-l cumpere.

AlternoVirtual e un univers virtual tridimensional proiectat pe un sistem de LED-uri microscopice

dinaintea ochilor tăi. Poți să intri în această lume virtuală de-acasă, sau poți să amesteci lumea reală cu cea virtuală. Poți să te plimbi printr-un parc alături de un virtual care nu e decât o imagine întipărită pe pupila ta. Avem un exemplu chiar aici, în celălalt capăt al cafenelei. Un individ înalt, pleșuv, cu brațe subțiri dar cu un burdihan cât casa gesticulează larg către un individ proiectat pe retina sa, aflat probabil pe-un alt continent, poate într-o cafenea la fel de soioasă ca asta, și vorbește ca un nebun cu scaunul dinaintea lui. Bag mâna-n foc că nici el și nici celălalt nu-și înfățișează adevăratul chip, ci folosesc avataruri înfrumusețate. Majoritatea fac asta. De ce să accepți adevărul nemilos înfățișat de oglindă când poți avea control deplin asupra unui univers virtual mult mai convingător? Aceasta e filosofia virtualilor. AlternoVirtual dă unora ocazia să trăiască viața pe care și-ar fi dorit s-o aibă. Arăți bine, ai casă, ai femei sau bărbați. Ești ceea ce-ți dorești. Un singur lucru lipsește. Nu poți atinge nimic.

Cel puțin așa stăteau lucrurile până ce un student biochimist din Coreea a descoperit Haptocinul. – În fapt, un leac nou pentru epilepsie, cunoscut sub alt nume – și nebănuitele sale efecte secundare. Uneori mă bucur că am studiat farmaceutică timp de nouă semestre, studii ce mi se păreau inutile la acea vreme. Dar privind în urmă, rețeaua întemeiată atunci și-a dovedit folosul. Mai ales când o serie de microbiologi și-au rămas îndatorați...

E ușor să faci rost de Haptocin. Mult mai ușor decât crezusem inițial. Produsul e ilegal, întrucât e comercializat ca armă de război. Se zvonește că americanii îl folosesc pe operatorii de drone. Aceștia au reacții mult mai rapide și dispun de o precizie la care nici n-ar putea visa în absența drogului. Când se întâmplă ca vreun lider terorist să fie pulverizat și trimis pachet la virginele lui, poți să fii sigur că operatorul dronei consumase douăzeci de miligrame de Haptocin. Nu m-ar mira să se drogheze și când își serbează victoriile. Firește, „supa coreeană” e mult mai pură decât ce producem noi în laboratoarele noastre. Metodele noastre nu sunt atât de rafinate, întrucât suntem nevoiți să improvizăm. Dar pentru clienți precum amicul meu avocat, e numai bună. Cel puțin pentru o vreme.

– Hai, încercă sandwichul ăla, îl îndemn.

Mănâncă, dar se chinuie să mestece. Și să înghită. Încearcă să-și facă viața mai ușoară cu mici înghițituri din sticla de bere.

– Ai încredere în mine. Nu-ți mai fă atâtea griji. N-are ce să se întâmple.

Individul încuviințează încet din cap. Tocmai ce-a sfâșiat cu dinții o bucată din șervețel, a mestecat-o meticulos și a înghițit-o. Se pare că sosul picant și-a spus cuvântul. – nu m-am putut abține să nu-l invit la „bera” asta – căci zâmbeste în timp lacrimile se scurg pe obrajii lui roșii ca para focului. Țigara i-a ars până la piele. Zăresc două arsuri minuscule, una pe arătător, cealaltă pe degetul mijlociu. Nu pare să simtă nimic. Creierul lui nu dă importanță acestor dureri trecătoare. E în căutarea unor stimuli mai puternici.

Varianta noastră ieftină de Haptocin oferă clientului prilejul să simtă lumea virtuală, dar odată cu trecerea timpului, percepția lumii reale se diluează și omul cade pradă dezorientării. Se lovește de mese, de uși, pereți, se prăvălește pe scări, își toarnă cafea fierbinte în poală și aroma îi pătrunde în nări, dar senzația de căldură e inexistentă.

Nefericitul nu mai percepe trecerea timpului; până și cuvântul „trecere” își pierde orice semnificație. Începe să halucineze, ba chiar să-și inducă stări hipnotice, ca și cum creierul, odată ce computerul nu-l mai hrănește cu realități prefabricate, se îndreaptă bezmetic spre o altă autoritate.

– Du-te acasă. Dar ia autobuzul. N-ar fi o idee bună să te urci la volan acum.

L-am urmărit când a încercat să-și parcheze limuzina uriașă în fața cafenelei. A dărâmat un conector de parcare, a făcut acordeon un rând de biciclete parcate și în cele din urmă a dat la o parte o

camionetă Asia Snack ca să-și facă loc pentru măgăoaia lui. Oricum, caroseria e plină de zgârieturi și lovituri. Mă întreb dacă până acum a lovit doar corpuri neînsuflețite.

– Ai dreptate, mai bine iau autobuzul.

Se ridică încet. Mai mulți clienți își întorc privirile pentru a-l urmări pe bărbatul semidezbrăcat cum încearcă să se ridice de la masă. Fantoma avocatului de succes, înveșmântată într-un tricou rupt și o pereche de blugi soioși, se leagănă de pe-un picior pe altul.

– Ce zi e azi? Mă întreabă.

– Vineri, îl lămuresc. Grăbește-te să nu pierzi autobuzul.

Dă din cap, se răsuțește pe călcâie și se face nevăzut.

Îmi pare rău că sunt nevoit să-l șterg de pe lista clienților. Făceam bani buni de pe el. Dar așa merg lucrurile. După calculele mele, de regulă trec 76 de zile de la prima încercare până la ultimul stadiu. Iar nefericiții ajung fie la un centru de detoxificare, fie îi găsește cineva în baie, gonflați ca o barcă de salvare.

Bine măcar că a luat autobuzul. Sau mai bine zis, autobuzul l-a luat pe el. Depinde cum privești lucrurile.

Îmi plătesc cafeaua tocmai când primele sirene se fac auzite pe stradă, și un grup de gură cască se strâng ciorchine. Pentru ei, ziua a început promițător.

© Thorsten Küper

Traducere de Alex Maniu.

Textul a fost tradus și publicat în revista *Fantastica* cu permisiunea autorului. Îi mulțumim.

Thorsten Küper este autor de science fiction, regizor, militant web 2.0. A publicat în *Nova*, *c't*, *Telepolis*, *Visionen*, *Alien Contact*.

Stele în așteptare

de Aliette de Bodard

Premiul Nebula 2013

Cimitirul epavelor se afla într-un sector izolat din Exterior, într-unul din numeroasele puncte rămase albe pe harta interstelară, cu nimic mai tentant sau mai respingător decât cvadrantele învecinate. Pentru majoritatea oamenilor, sectorul acela ar fi însemnat doar atât: o porțiune plictisitoare a unei călătorii lungi – evitată de Navele-Minți, care străbat adâncurile cosmice, și ocolită de cele din Exterior, care trec pe lângă ea cu viteză mică, în timp ce pasagerii lor dorm în leagănele de hibernare. Numai dacă te apropiai mai mult de cimitir vedeai carcassele masive ale navelor: sclipirea luminii stelare pe metal, frumusețea dură, imaculată a fuzelajelor, deși toate zăceau mute și diforme, incapabile să se mai miște vreodată – cadavre vii, păstrate ca amintire a locului îndepărtat în care se prăbușiseră, afirmarea trufașă a puterii militare a Exteriorilor, aluzie la faptul că dețineau armele necesare pentru a doborî orice Navă-Minte pe care alegeau s-o vâneze. Pe senzorii *Palatului de Cinabru*, navele apăreau mărunte, reduse ca dimensiuni, machete de jucărie sau avataruri – obiecte pe care Lan Nhen le-ar fi putut ține în palmă și zdrobi cu ușurință. În timp ce linia de vizibilitate a senzorilor se deplasa – captând în câmpul vizual navă după navă, epavă după epavă, mase obscure de metal ars și contorsionat, de motoare smulse, de capsule distruse și nave zdrobite – Lan Nhen avu senzația că un pumn rece ca gheața îi face inima fărâme. Când se gândea la

Mințile din nave, moarte sau schilodite, incapabile să se mai miște vreodată...

– Nu-i aici, rosti, iar pe ecranul din fața ei se perindau tot mai multe nave, o procesiune de cadavre care amenințau s-o copleșească cu suferința, mâhnirea și înverșunarea lor.

– Ai răbdare, copilă, o sfătui *Palatul de Cinabru*. Vocea Minții era amuzată, ca de obicei – la urma urmei, împlinise cinci secole de existență și avea să-i supraviețuiască lui Lan Nhen și copiilor săi cu atât de mulți ani, încât cuvântul „copil” suna mărunț și nepotrivit pentru a exprima prăpastia dintre generațiile lor. Doar știam dinainte că ne va lua timp.

– Trebuia să fie la marginea cimitirului, vorbi Lan Nhen, mușcându-și buza. Trebuia să se afle acolo, altfel, misiunea lor de salvare avea să fie infinit mai complicată. După spusele lui Cuc...

– Verișoara ta știe ce vorbește, spuse *Palatul de Cinabru*.

– Bănuiesc că da.

Lan Nhen ar fi vrut să fie și Cuc lângă ele, nu să doarmă în cabina sa, liniștită ca un bebeluș, dar *Palatul de Cinabru* subliniase că verișoara ei trebuia să se odihnească pentru cele ce urmau, iar Lan Nhen, de rang mult mai mic, cedase. Totuși, Cuc era de încredere, în sensul restrâns al cuvântului – câtă vreme nu i se pretindeau aptitudini sociale sau iscusință la negocieri. Însă, când venea vorba de informații tehnice, nu avea egal în familie, iar rețeaua sa de contacte se întindea până departe, în Exterior. Doar datorită ei aflaseră despre cimitir...

– Iat-o.

Senzorii le alertară, iar pe ecran apăru imaginea mărită a unei nave de la marginea cimitirului, mai mică decât tovarășele ei voluminoase. *Citadela Testoasei* făcuse parte din generațiile de nave mai noi, având carcasa compactă și fiind mai agilă decât a predecesoarelor ei: fusese proiectată pentru zbor și manevre, mai degrabă decât pentru transport, și era mai elegantă și mai rafinată decât oricare altă navă ieșită din Atelierele Imperiale – spre deosebire de alte nave, avea prova și fuzelajul împodobite, pictate cu numeroase desene inspirate din legende și mituri, de la cele străvechi, până la cele despre dinastia Dai Viet de pe Vechiul Pământ. O singură gaură de glonț strica aspectul exterior al fuzelajului – o urmă de arsură care perforase unul din turnurile citadelei pictate, pătrunzând până în camera inimii și rănind Minte care însuflețea nava.

– Ea este, rosti Lan Nhen. Aș recunoaște-o dintr-o mie.

Palatul de Cinabru avu grația de a tăcea, deși, bineînțeles, ar fi putut regăsi designul în vastele ei baze de date într-o clipită.

– Atunci, a venit vremea. Să pregătesc o capsulă?

Lan Nhen constată că palmele i se umeziseră brusc de transpirație și că inima îi bătea într-un ritm nebun, ca un gong dintr-un templu care au luat-o razna.

– Într-adevăr, cred că a venit vremea.

După toate normele, planul lor era o nebunie. Să te infiltrezi în Exterior, într-o zonă oricât de izolată, să repari o navă, oricât de mică ar fi defecțiunea...

Lan Nhen studie un timp *Citadela Testoasei* – urmări cu privirea rotunjimea fuzelajului, înclinarea grațioasă a motoarelor, plasate la distanță de camerele însuflețite; urma de arsură din fuzelaj, ca o urmă de glonț într-un piept de om. La prova zări o pictură discretă, vizibilă numai dacă aveai ochi buni: o singură crenguță de cais, însemnând o urare de noroc în Anul Nou – desenată miștos cu peste treizeci de ani în urmă de însăși mama lui Lan Nhen, cadou de despărțire pentru strămătușa ei, înainte ca nava să plece în ultima ei misiune, sortită pieirii.

Cum era și firesc, Lan Nhen cunoștea pe dinafară fiecare detaliu al navei, fiecare cotitură a coridoarelor interioare, fiecare ungher și crăpătură accesibilă din exterior – le știa de când văzuse schițele navei și chiar dinainte ca sămânța planului de salvare să-i încolțească în minte –, de pe

vremea când stătuse în fața altarului ei ancestral, urmărind holograma rotitoare a unei nave care era strămătușa ei și întrebându-se cum era posibil să dobori o Minte sau să renunți la ea, pentru că o consideri pierdută.

Acum, Lan Nhen era mai în vârstă și destul matură ca să fi văzut destule lucruri care să-i înghețe sângele în vine, destul de matură ca să pună la cale propriul plan nebunesc și să le atragă și pe verișoara și stră-strămătușa sa în el.

Mai în vârstă, cu siguranță. Mai înțeleaptă, poate; dacă ar fi și destul de norocoase ca să supraviețuiască...

În Instituție circulau povești pe seama lor, lumea se întreba ce erau, deși nu trebuia decât să te uiți la ele, la siluetele lor mai îndesate, la tenul lor măsliniu, la felul în care li se încrețea pielea din jurul ochilor când râdeau, ca să înțelegi. Existau și alte indicii: amintirile care o făceau pe Catherine să se trezească din somn cu răsuflarea tăiată, dezorientată, să rămână cu ochii ținți la pereții albi ai căminului, până când formele care vibrau și se zvârcoleau și pe care nu le putea identifica dispărea, iar respirația zecilor ei de colege de cămin o liniștea, adormind-o la loc. Pofta de mâncăruri ciudate, ca sos de pește și carne fermentată. Sentimentul vag și îndepărtat că nu aparținea de locul acela, că e constrânsă din toate părțile de o societate al cărei rost nu-l înțelegea.

Deși ar fi trebuit să-l înțeleagă. Fusese luată de copilă, ca toate colegele ei de școală – salvată de mizeria și pericolul sălbaticilor și adusă la lumina civilizației – a încăperilor albe, sterile și a alimentelor fade, a îmbrățișărilor stânjenite, pe care le simțea întotdeauna prea neconvenționale. Salvată, spunea întotdeauna Matroana, cu figura complet transfigurată, cu pomeții obrazilor foarte proeminenți pe tenul palid. Adusă la loc sigur.

Catherine întrebă de la ce primejdie fusese salvată. La început, toate puseseră aceeași întrebare – toate fetele din Instituție, Johanna și Catherine fiind cele mai vehemente. Asta până când Matroana le-a arătat filmul. Stăteau la masă, privind ecranul din mijlocul amfiteatrului – în liniște, cuminți, măcar de data aceea, fără să se îmbrâncească sau să glumească între ele. Tăcea până și Johanna, cea care avea întotdeauna pregătită o remarcă usturătoare, transfigurată, cu ochii la ecran. Văzură mai întâi o femeie care semăna cu ele – era mai scundă și cu pielea mai închisă la culoare decât galacticii, dar avea pântecul uriaș și umflat, ca o tumoare dintr-un film cu dezastre. Lângă ea, un bărbat a cărui privire nefocalizată sugera că verifică date din rețea cu ajutorul implanturilor – până când femeia scoase o grimasă, ducându-și mâna la pântec și strigându-l. Privirea bărbatului se concentrează într-o clipă și teama luă locul expresiei goale de pe chipul său. Porni și sunetul după o fracțiune de secundă – un moment înghețat în timp, când cuvintele, sunetele silabelor rostite una după alta, răsunară dureros de cunoscut pentru Catherine, asemenea unei amintiri din copilărie pe care nu reușea s-o localizeze în timp – amintiri fulgerătoare, petarde explodate în ajun de An Nou, într-un spațiu închis, teama că o vor arde, că-i vor afecta capacitatea de vindecare a trupului... Dar momentul se sparse ca o bulă de săpun, pentru că imaginea din film se schimbă cu una abominabilă.

Camera de filmat se clătina, înaintând în grabă pe un coridor cuprins de pulsații – fetele aveau respirația greoaie a femeii, scâncetele pe care le scotea, ca un animal în suferință, cuvintele blânde și încurajatoare pe care medicul i le adresa mecanic.

– Vine, șoptea femeie întruna, iar medicul încuviința din cap, fără să ia mâna de pe umărul ei, strângându-l atât de tare, încât propriile încheieturi îi dobândiseră culoarea unei luni mânjite cu noroi.

– Trebuie să fii puternică, îi spunea. Hanh, te rog, fii puternică pentru mine. E pentru binele Imperiului, fie să dăinuie zece mii de ani. Fii puternică.

Filmul se întrerupse scurt, apoi imaginea tremură tot mai tare, iar în câmpul vizual apărură porțiuni răzlețe dintr-o sală înghesuită, cu litere derulându-se pe pereți, cei de față purtând toți aceeași expresie de teamă pe chip; femeia, culcată pe o suprafață plană, țipa de durere – sângele țâșnea din ea de câte ori smucea din șolduri – camera se deplasă între picioarele ei, medicul își vârî mâinile în deschizătura întunecată, scoțând la iveală o formă netedă și lucioasă, chiar în clipa când femeia țipă din nou – și iarăși sânge, mai mult sânge, șuvoaie de sânge, imposibil să fi avut atâta sânge în corp, chiar în clipa când *obiectul* din ea se eliberă și se văzu limpede că, deși arăta ca un bebeluș cu capul mare, avea prea multe cabluri și unghiuri ascuțite ca să fie om... În liniște, imaginea se întunecă treptat, pe urmă apărură aceeași femeie, spălată de medic, însă obiectul – fătul – nu se vedea nicăieri. Femeia stătea cu ochii ficși la cameră, fără să privească ceva anume, stropi de salivă i se adunau în colțul gurii, mâinile i se scuturau spasmodic. Imaginea se întunecă din nou, pe urmă se aprinseră luminile, într-o sală care părea să fi devenit mult mai friguroasă...

– Așa dau naștere Dai Viet, rosti Matroana, spărgând liniștea de mormânt, Minților din navele lor spațiale: le incubează în pântecul femeilor. Iată soarta care v-ar fi așteptat și pe voi. Pe fiecare fată din camera aceasta. Le scrută cu privirea pe toate, zăbovind mai mult ca de obicei asupra lui Catherine și a Johannei, capul răutăților din clasă. Iată de ce a trebuit să vă luăm noi de acolo, ca să nu ajungeți animale de prăsilă și să îndurați asemenea chinuri cumplite.

„Noi” însemna, bineînțeles, Consiliul – sonații religioși, cum îi plăcea Johannei să-i numească, o biserică a izbăvirii, care învârtea banii cu lopata, finanțând salvarea și educația fetelor, și considera sacră orice formă de viață, de la oameni la insecte (evident, toate fetele se întrebaseră de care categorie aparțin ele).

După ce se risipiră ca un cârd de vrăbii, Johanna ținu ședință în curte, cu ochii lucind de agitație.

– E fals. Trebuie să fie. Ne-au băgat pe gât o explicație idioată, ca să ne țină închise aici. Vreau să zic, de ce să mai naști pe cale naturală, când există pântece artificiale?

Catherine, care mai vedea încă în fața ochilor bălțile de sânge de pe podea, se înfioră.

– Matroana a spus că nu-i așa. Că, după părerea lor, nașterea naturală creează o legătură specială între Minte și mama ei, dar că femeile trebuie să fie și ele implicate, adică să fie treze în timpul nașterii.

– Prostii, replică Johanna, scuturând din cap. De parcă ar fi plauzibil așa ceva. Vă spun eu, filmul e contrafăcut.

– Mie mi s-a părut real.

Catherine își aminti de țipetele femeii, de zgomotul ca un plescăit, auzit atunci când Mintea se zbătuse ca să se elibereze din pântec, de teama de pe chipurile doctorilor.

– În filmele contrafăcute nu apare atâta... mizerie.

Mai văzuseră filme contrafăcute; imagini care se scurgeau natural, lin, actori înalți și musculoși, actrițe drăguțe și grațioase și câteva defecte de suprafață, generate artificial, ca să pară toată treaba credibilă. Învățaseră să le deosebească de cele reale; pentru că, în Instituție, a distinge adevărul de minciună era o deprindere de care depindea supraviețuirea.

– Fac pariu că și mizeria o pot falsifica, spuse Johanna. Pot falsifica orice, dacă așa au chef.

Dar expresia de pe fața ei îi contrazicea vorbele; până și ea fusese șocată. Nici ei nu-i venea să creadă că ar fi mers atât de departe.

– Nu cred că-i o minciună, rosti Catherine, într-un final. Nu de data asta.

Și nu trebui să se uite la chipurile celorlalte fete ca să știe că erau și ele de aceeași părere cu ea – chiar și Johanna, în ciuda înverșunării sale – și să simtă, în adâncul sufletului, că întâmplarea schimba complet situația.

Cuc apărură online când capsula se lansă din *Palatul de Cinabru*, în momentul acela răscolitor când Lan Nhen nu mai simți gravitația navei, iar siluetele distante ale epavelor luară locul întunericului intim al leagănelui din capsulă.

– Ce mai faci, verișoară? Ți-a fost dor de mine? Întrebă Cuc.

– Ca de-un foc devastator.

Lan Nhen verifică aparatura pentru ultima oară – capsula era funcțională și ușor de manevrat, dar de-abia aveai loc să te strecuri pe scaunul de pilotaj, iar ea fusese nevoită să-și înghesuie cablurile și terminalele în colțurile și crăpăturile unei structuri proiectate exclusiv pentru evacuare de urgență. Ar fi putut cere *Palatului de Cinabru* o navetă de transport, dar capsula era mai ușor de controlat și îi oferea mai multe șanse de-a se feri de apărarea din cimitirul epavelor.

– Ha, ha, ha, râse Cuc, deși nu părea amuzată. Apropo, familia a aflat ce facem.

– Și?

Cu câțiva ani în urmă, Lan Nhen ar fi fost bulversată. Acum, nu-i mai păsa. Știa că face exact ceea ce trebuie. Nicio fiică nu ar lăsa o membră a familiei să putrezească într-un cimitir străin – dacă nu o putea salva pe strămătușa ei, cel puțin îi aducea trupul înapoi, ca să fie înmormântat cum se cuvine.

– Își închipuie că ducem la îndeplinire unul din planurile nebunești ale Stră-strămătușii.

– Ha! Pufni Lan Nhen.

Degetele ei dansau pe taste, desenând traiectoria care urma s-o conducă la *Citadela Testoasei*, lăsându-și, în același timp, suficientă forță de propulsie pentru manevre neașteptate.

– Nu eu sunt cea care vine cu planuri nebunești, sublinie *Palatul de Cinabru* pe un ton distras, pe canalul de comunicare. Le las pe seama tinerilor. Stai puțin...

Dispărură din vedere, pe urmă anunță:

– Vin drone, copilă.

Bineînțeles. Doar nu era ca Exteriorii să-și lase nepăzite neprețuitele trofee de război.

– De unde?

Un strat translucid se suprapuse peste câmpul vizual al lui Lan Nhen, prin geamul capsulei, și se umplu de puncte luminoase pe toată suprafața – o armată de drone deplasându-se cu viteză și săgeți indicând informații cinematice primare, precum și conurile traiectoriei proiectate. Lan Nhen își înăbuși o înjurătură.

– Așa de multe? Exteriorilor le plac epavele la nebunie, nu?

Nu era o întrebare propriu-zisă, așa că nu catadicsiră să-i răspundă nici Cuc, nici *Palatul de Cinabru*.

– Sunt drone defensive, care patrulează perimetrul. Te vom ghida noi printre ele, spuse Cuc. Dă-mi câteva minute, să mă conectez la sistemele Stră-strămătușii...

Lan Nhen și-o imagină pe verișoara ei pe puntea inferioară a *Palatului de Cinabru*, așezată pe pat, cu fața puțin aplecată în jos, cu chipul brăzdat de o expresie pe jumătate nedumerită, pe jumătate concentrată, tipică pentru ea în procesul gândirii – rămânea așa minute la rând sau atât timp cât îi trebuia să găsească o soluție. Pe geam, dronele se împrăștiau – veneau direct spre ea din toate părțile, într-un balet amețitor, menit s-o copleșească. Și ar fi copleșit-o, dacă nu s-ar fi mișcat destul de repede.

Rămase cu degetele deasupra comenzilor înainte de-a lua o hotărâre și de-a se lansa într-o mișcare de ruluu, ca să evite cel mai apropiat ciorchine de drone.

– Verișoară, ce-ar fi să te grăbești puțin?

Niciun răspuns de la Cuc. Demonii s-o ia, nu era momentul să răsucescă problema pe toate părțile. Lan Nhen înclină brusc capsula, ferindu-se în ultima clipă de o formație de drone care o ocoli numai ca să se întoarcă imediat, mult mai rapid decât anticipase ea. Strămoșii se mișcau repede, mult prea repede pentru motoarele cu propulsie ionică. Cuc va trebui să-i regândească traiectoria.

– Verișoară, ai văzut?

– Da, răspunse Cuc, pe un ton distant. Am luat-o deja în calcul. Ținând cont de mărimea dronelor, era de așteptat să folosească elice elicoidale.

– Ce spui e fascinant, dar...

Lan Nhen se strecură printre alte două valuri de drone, înjurând de mama focului când izbiturile făcură capsula să se clatine. Câtă vreme putea menține viteza, avea să fie în regulă... Avea să fie în regulă...

– ... dar probabil ai băgat de seamă că mie nu prea îmi pasă de tehnologie, mai ales nu acum!

O dungă roșie subțire îi apără pe ecran – o traiectorie care se unduia și se înclina ca dâra lăsată de un pește speriat – tot traseul, până la *Citadela Testoasei* și formațiile ei de leagăne-capsulă. Părea să conducă direct în miezul norului de drone, deși nu acela era aspectul cel mai îngrijorător.

– Verișoară, spuse Lan Nhen. Mi-e imposibil să fac asta...

Marja de eroare era nulă – dacă ar aluneca într-una din curbe, nu și-ar mai recupera forța necesară ca s-o ia și pe următoarea.

– E singura soluție. Vocea lui Cuc suna indiferentă. Actualizez pe parcurs, dacă Stră-strămătușa vede o deschidere. Dar, deocamdată...

Lan Nhen închise ochii o clipă – îi înălță spre Cer, deși Cerul se întindea peste tot în jurul ei – și adresă o rugăciune șoptită strămoșilor săi, implorându-i s-o ocrotească. Apoi îi coborî spre ecran și se lansă în zbor, mâinile fluturând și schimbându-se între ele deasupra comenzilor, reglând automat traiectoria capsulei – alunecă în mijlocul roiului de drone, în ele, departe de ele, descriind un traseu neregulat de-a curmezișul sectorului de spațiu care o separa de *Citadela Testoasei*. În toată vremea asta, nu-și luă ochii de la stratul translucid – degetele îi alergau pe comenzi, ajustând orice deviere a cursului, cât de mică, în funcție de traiectoria fixată – și lua curbe cu o fracțiune de secundă înainte ca eroarea de pe traseu să devină perceptibilă.

– Ajungi imediat, spuse Cuc, cu o urmă de încurajare în glas. Hai, verișoară, poți s-o faci...

În fața ei, la mică distanță, trona *Citadela Testoasei*: leagănele-capsulă se contractaseră de atâta nefolosință, dar hangarul de andocare pentru nave și capsule externe rămăsese intact, intrarea lui, o linie cenușie subțire pe suprafața metalică a jumătății inferioare a navei.

– E închis, rosti Lan Nhen, respirând greu.

Înainta repede, mult prea repede, împrăștiind dronele din calea ei ca niște șoareci speriați, iar dacă hangarul nu se deschidea...

– Verișoară!

Vocea lui Cuc se auzi parcă de foarte departe, înăbușită, în sistemul de comunicare:

– Am discutat despre asta. În mod normal, nava a intrat în stare de urgență când a fost lovită și ar trebui să deschidă...

– Și dacă nu-l deschide? Întrebă Lan Nhen.

Nava se deslușea uriașă, amenințând să-i acopere tot geamul, destul de aproape ca să-i poată număra capsulele, să le vadă suprafețele pătate – Lan Nhen bănuia cât de brutal ar fi impactul dacă propria ei capsulă s-ar izbi de o suprafață care nu ceda prea ușor.

Cuc nu răspunse. Nici nu era nevoie; știa amândouă ce s-ar întâmpla dacă s-ar produce

impactul. Strămoșii mei, ocrotiți-mă, repeta întruna Lan Nhen, în timp ce ușile hangarului veneau spre ea cu viteză, tot închise – strămoșii mei, ocrotiți-mă...

Se apropiase suficient ca să vadă straturile fine de gravuri de pe uși când acestea se dădură la o parte – suprafețele de metal glisară dinspre centru, dezvăluind o deschizătură suficient de largă pentru a trece prin ea o navă mică. Capsula se strecură prin spațiul disponibil: întunericul acoperi cabina de pilotaj când ușile se închiseră glisând din nou, iar capsula patină scurt și se opri, zguduind-o pe Lan Nhen ca pe o păpușă dezarticulată.

Îi trebui un timp să se oprească din tremurat și să-și desfacă centura de siguranță, ca să poată ieși din capsulă și să facă primii pași nesiguri pe navă.

Mica lampă din costumul ei lumina nimic altceva decât o masă de umbre tulburi: hangarul era destul de spațios ca să adăpostească nave mult mai mari. Cu treizeci de ani în urmă, fusese plin, fără îndoială, dar Exteriorii probabil că înlăturaseră toate navele când târâseră epava acolo.

– Am intrat, șopti Lan Nhen și plecă pe întuneric, în căutarea camerei inimii și a Miștii care era strămătușa ei.

– Îmi pare rău, îi spuse Jason lui Catherine. Consiliul nu a aprobat locul de muncă pe care ți l-ai ales.

Catherine stătea țeapănă în scaun, încercând să ignore costumul incomod – i se desfăcea prea mult peste piept și era prea evazat la șolduri. În plus, trebuise să scurteze în grabă pantalonii, după ce ea și Johanna constatară că le greșise lungimea croitoreasa.

– Înțeleg, rosti ea, pentru că altceva chiar nu era de spus.

Jason lăsă capul jos, sfredelind cu privirea metalul biroului său, de parcă așa i-ar fi putut găsi o slujbă din pământ, din iarbă verde. Catherine știa că e bine intenționat, că, probabil, se oferise să-i comunice rezultatul el însuși, în loc s-o lase în seama unui străin căruia nu i-ar fi păsat de ea nici cât negru sub unghie – dar în clipa aceea nu voia să i se aducă aminte că Jason lucrează pentru Consiliul pentru Protecția Refugiaților Dai Viet, că fusese și el implicat, cât de puțin, în a o împiedica să-și îndeplinească dorințele de viitor.

În cele din urmă, Jason spuse încet, prudent – recitând un discurs pe care, fără îndoială, îl mai rostise de zece ori în ziua respectivă:

– Guvernul alege cu mare grijă slujbele pentru refugiați. S-a considerat că a te trimite pe o stație spațială ar fi... neproductiv.

Neproductiv. Catherine continuă să zâmbească; își păstră masca, deși o durea să-și tot ridice colțurile gurii, să-și încrețească pielea din jurul ochilor, ca și când ar fi fost mulțumită.

– Înțeleg, repetă ea, știind că ar fi fost inutil să spună altceva. Mulțumesc, Jason.

El se înroși în obraji.

– Am încercat să-ți susțin cauza, dar...

– Știu.

Era funcționar, atâta tot. Un funcționar tânăr, de la baza piramidei Consiliului, și nu avea cum să-i ofere ceea ce-și dorea, chiar dacă ar fi vrut să o favorizeze. Și, oricum, rezultatul nici măcar nu o luase prin surprindere. După Mary, Olivia și Johanna...

– Uite, propuse Jason, hai să ne întâlnim deseară, bine? Te duc într-un loc în care să uiți de toate astea.

– Știi că nu-i așa de simplu, răspunse Catherine.

De parcă un restaurant, o alunecare pe o cascadă furioasă sau orice altă activitate încântătoare plănuia Jason ar putea-o face să uite.

– Știu, dar nu pot face nimic în legătură cu Consiliul, spuse el, cu glas ferm. Însă mă pot asigura că te vei simți bine deseară.

Catherine îi oferi un zâmbet forțat.

– O să țin minte. Mulțumesc.

Când ieși din clădire, trecând pe sub arcadele ample, văzu scânteierile soarelui pe geamuri – o fracțiune de secundă, nu mai fu ea însăși –, admiră îndelung lumina stelelor reflectată într-un ochi de sticlă, urmări cu privirea o femeie mai în vârstă pipăind un zid și zâmbindu-i cu o tristețe răscolitoare... Clipi și momentul pieri, deși sentimentul de tristețe, de neliniște persista, ca și când lui Catherine îi scăpa din vedere un lucru esențial.

Johanna o aștepta pe trepte, cu brațele încrucișate în față și o privire care părea că străpunge gazonul.

– Ce ți-au spus?

Catherine scutură din umeri, întrebându-se cum e posibil ca un gest atât de simplu să coste așa de mult.

– Exact ce ți-au spus și ție, îmi închipui. Neproductiv.

Ceruseră toate același gen de slujbă – un post în spațiu, fie la un observator, fie pe o stație spațială, fie, în cazul Johannei, să facă parte din echipajul unei nave de mică viteză. Și toate fuseseră refuzate, primind ca răspuns variante ale aceluiași motiv.

– Tu ce-ai primit? O întrebă Johanna.

Își reciclase deja înștiințarea boțită la terminalul cel mai apropiat; mergea în nord, la Steele, pe un șantier arheologic.

Catherine scutură din umeri cu o nepăsare care-i era străină. Întotdeauna se simțiseră în largul lor sub stele – întotdeauna tânjiseră să plece în spațiu, le încercase aceeași dorință de a fi mai aproape de planetele lor natale – să atârne, imponderabile și fără a fi legate, într-un loc unde nu erau cântărite, nu erau judecate dacă nu respectau niște valori care, până la urmă, nici măcar nu le aparțineau.

– Redactor de știri.

– Măcar nu te muți foarte departe, spuse Johanna, cu o umbră de invidie în voce.

– Nu.

Birourile companiei de rețea erau la două străzi de Instituție.

– Pun pariu că Jason ți-a pus o vorbă bună.

– Nu mi-a zis nimic despre asta...

– Normal că nu ți-a zis, pufni ușor Johanna.

Nu-i prea păsa de Jason, dar știa cât de mult înseamnă compania lui pentru Catherine – cât de mult avea să însemne în continuare, dacă urma să le separe un continent întreg.

– Jason vorbește despre eșecurile lui pentru că îl deranjează. N-ai să-l auzi niciodată vorbind despre reușitele lui. Ar trăi cu impresia că se laudă. Expresia de pe chipul Johannei se schimbă, se îmblânzi. Îi pasă de tine, să știi... Îi pasă cu adevărat. Ai noroc cu carul.

– Știu, spuse Catherine, gândindu-se la buzele lui atingându-le pe ale ei, la brațele lui, care o strângeau până se simțea întreagă, împlinită. Știu.

Noroc cu carul – ea și Jason și noul ei apartament, vechile ei obsesii, faptul că stătea aproape de Instituție – deși nu era chiar sigură dacă asta era o binecuvântare, dacă voia să-și amintească de anii în care Matroana le vârâse în cap cu forța cum să se poarte: lipsurile la care le supunea dacă nu vorbeau perfect galactic; orele petrecute curățind toaletele din cămin, pentru că făcuse mofturi la masă sau noaptea pe care o petrecuseră închise afară, goale, pe un frig crâncen, pentru că nu-și

amintiseră care președinte galactic colonizase Stația Longevity – Matroana le găsisse înghesuite una într-alta, încercând să se încălzească și să nu adoarmă, apoi le trimisese la Disciplinar încă cinci ore, certându-le că se purtaseră ca niște animale sălbatice.

Catherine își înfipse unghiile în palmă – lăsa durerea să o readucă în prezent, pe treptele care duceau la birourile centrale ale Consiliului, departe de Instituție și de tot ceea ce însemna ea.

– Suntem libere, rosti, într-un sfârșit. Asta-i tot ce contează.

– Nu vom fi libere niciodată, replică Johanna, pe un ton sumbru, intens. Pe dosarele tale scrie „Instituția”. Și dacă n-ar scrie, chiar crezi că ne-am putea integra undeva?

Nu mai era nimeni ca ele pe Prima, unde Dai Viet nu erau bine-venite; nu cu ochii aceia, nu cu pielea de culoarea aceea – nu cu felul acela de a se purta, pe care nici anii petrecuți în Instituție nu l-au putut schimba.

– Te-ai întrebat vreodată...

Vocea Johannei se stinse, ca și cum s-ar fi gândit la un lucru prea impresionant ca să fie exprimat în cuvinte.

– Ce anume să mă întreb?

Johanna își mușcă buza.

– Te-ai întrebat vreodată cum ar fi fost să fi stat cu părinții noștri? Cu părinții noștri adevărați.

Părinții pe care nu și-i puteau aminti. Făcuseră și socoteala – niciun copil din Instituție nu-și amintea nimic din cele întâmplare înainte de a ajunge acolo. Matroana le explicase că fuseseră foarte tinere când le luaseră, că așa fusese cel mai bine. Johanna, bineînțeles, găsisse o justificare mai sinistă: Instituția făcuse ceva pupilelor sale, ca să fie mai ascultătoare. Pentru o clipă, Catherine își închipui viața printre Dai Viet – o imagine idilică a unei familii armonioase, ca în holofilme – un miraj care se spărgea în bucăți când îl compara cu realitatea inevitabilă a filmului cu femeia care năștea.

– Ne-ar fi folosit ca animale de prăsilă, spuse Catherine. Ai văzut...

– Știu ce-am văzut, se răsti Johanna. Dar poate... Era albă la față. Poate n-ar fi fost chiar așa de rău, în comparație cu ceea ce am fi primit în schimb.

Ar fi primit dragoste, ar fi fost demne de laudă și s-ar fi putut integra, ar fi fost capabile să privească stelele fără a se întreba care dintre ele era casa lor – fără a visa la clipa când se vor putea întoarce la familiile lor.

Catherine își mângâie pânțele, cu gândul la film – la *obiectul* care se târâse afară din burta femeii, la muchiile metalice și la cristalul sclipitor, acoperit de sângele mamei – și, pentru o clipă, avu senzația că ea era femeia aceea – plutea deasupra propriului corp, desprinsă de învelișul ei carnal, se vedea pe sine în durerile nașterii. Apoi senzația dispăru, dar ea se simțea în continuare risipită, mai împrăștiată decât ar fi fost normal să fie – privindu-se de la distanță și urmărindu-și propria viață trecând pe lângă ea, mărunță și fără noimă, mărginită de granițe stricte de la început până la sfârșit.

Poate că Johanna avea dreptate. Poate că nu ar fi fost atât de rău, până la urmă.

Nava era mai mică decât se așteptate Lan Nhen – o judecase după experiența avută cu *Palatul de Cinabru*, care aparținea unei generații mai vechi, însă *Citadela Testoasei*, deși îndeplinea aceleași funcții, era mult mai mică.

Lan Nhen urcă din hangar în încăperile vii, cu echipamentul atârnat pe umeri. Se așteptase la un sistem defensiv sofisticat, asemenea dronelor, dar nu întâmpină niciun fel de rezistență. Doar pereții îi dădeau sentimentul acela insinuant, familiar, al unei nave însuflețite, un semn că

Mintea pe care o adăpostea era încă vie – chiar dacă atârna de un fir de păr. Pereții erau goi, fără desenele migăloase cu care se obișnuise în *Palatul de Cinabru* – fără caligrafie derulată, fără picturi curgătoare, închipuind peisaje stelare sau flori, fără zgomot ambiental, vibrații de coarde sau orice alt sunet care să însuflețească liniștea.

Nu era timp de pierdut – Cuc îi spusese că aveau două ore la dispoziție între momentul în care acționa apărarea perimetrului și cel în care dispozitivele de siguranță mai solide se activau manual –, însă nu se putu abține: aruncă o privire într-una din încăperile vii. Era tot goală, cu pereții găuriți de gloanțe. Singura culoare o dădeau petele de sânge uscat de pe un scaun, amintirea prăbușirii tragice a navei – execuția ocupanților săi, târârea epavei în cimitir – sânge uscat și holograma unei femei pe o masă, a unei mame sau bunici adorată: un tablou sec, uitat, fără ofrande sau tămâie, tot ce rămăsese dintr-un altar ancestral distrus. Lan Nhen scuipe pe jos, ca să țină la distanță spiritele rele, apoi reveni pe coridor.

Avea cu adevărat senzația că se află într-un mausoleu – ca atunci când sora ei mai mare le provocase, pe ea și pe Cuc, să petreacă o noapte în sanctuarul ancestral al familiei și nu puseseră geană pe geană – nu din cauza monștrilor, ci a liniștii atotstăpânitoare care se infiltrasă pretutindeni, printre mirosul de tămâie și ofrandele funerare, amintindu-le că și ele erau muritoare.

Că și Mințile puteau muri – că salvarea era inutilă – nu, nu-și permitea să gândească așa. Cuc îi stătea alături și împreună aveau să...

N-o mai auzise pe Cuc de-o vreme încoace.

Se opri în loc – nu o tulbura doar liniștea de pe navă, ci și tăcerea de mormânt a dispozitivului ei de comunicare. De când – de când intrase în *Citadela Testoasei* – atunci o auzise ultima dată pe verișoara ei, vorbindu-i, calmă, despre starea de urgență, despre ușile hangarului, spunându-i că avea să se termine cu bine...

Își verifică dispozitivul de comunicare. Funcționa, dar, orice frecvență selecta, nu auzea decât parașiți. În cele din urmă, găsi un canal mai puțin aglomerat.

– Verișoară? Mă auzi?

Zgomot pe linie.

– Foarte... prost. Cu greu recunosc vocea lui Cuc. Sunt... interferențe...

– Știu, spuse Lan Nhen. Se aud parașiți pe toate canalele.

Cuc nu răspunse imediat, iar când o făcu, vorbi cu voce aparent și mai distantă – o nouă problemă îi captase atenția.

– Nu... zgomot. Se transmit... date. Trebuie să...

Apoi comunicarea se întrerupse. Lan Nhen încercă toate frecvențele, sperând să nimerească una mai puțin parazitată, însă nu avu noroc. Își înăbuși o înjurătură – nu se îndoia că verișoara ei avea să găsească o cale de a sparge blocajul ridicat de Exteriori în jurul navei, dar ceea ce-i spusese era pur și simplu bizar. De ce să transmită date? Întreruperea comunicațiilor presupușilor atacanți nu părea destul de importantă – cel puțin nu în comparație cu dronele defensive sau alte mecanisme similare.

Străbătu coridoarele, urmând calea în spirală către camera inimii – nu auzea decât parașiți, un cântec al pulsațiilor care-i anula orice gând coerent – măcar era mai bine decât liniștea, decât sentimentul că înaintează pe sub apă într-un oraș părăsit – sentimentul acela că venea prea târziu, că strămătușa ei murise deja și nu mai putea fi salvată, că nu mai avea ce face aici, decât s-o omoare, să-i pună capăt suferinței...

Își aminti, fără nicio legătură cu prezentul, de un film cu străbunica ei așezată confortabil în camera inimii – în primii ani de viață ai *Citadelei Testoasei*, în momentele acelea cruciale din copilărie

când mama navei rămăsese la bord, ca să călăuzească Mintea spre maturitate. Străbunica îi spusese povești navei, iar *Citadela Testoasei* se străduia să imite cuvintele rostite în textele derulate pe pereții ei, răsând încântată ori de câte ori reușea – veselă și tânără, neștiind în ce fel i se va schimba, până la urmă, existența.

Spre deosebire de restul navei, camera inimii era plină ochi – cu echipamentele Exteriorilor, care năpădeau locul de odihnă al Minții în mijlocul încăperii, acoperind-o de sus până jos, astfel încât Lan Nhen nici nu vedea luciul metalului de dedesubt. Dădu un ocol larg ansamblului bizar – spițele și proeminențele navei formau unghiuri curioase, sclipind de un lichid negru pe care nu-l recunoscuse –, iar echipamentele îngrămădite peste Minte, o masă de cabluri și aparate neobișnuite, arătau ca și când ar fi fost nevoie de mult timp ca să fie puse în ordine.

Erau ecrane peste tot, expuneau zeci de grafice și diagrame care se modificau pe măsură ce urmăreau variabile pe care Lan Nhen nu reușea să le identifice – semne vitale, pesemne, deși n-ar fi putut spune precis care anume.

Lan Nhen se înclină în direcția Minții, o tânără în fața cuiva mai în vârstă – superficial, din moment ce nu era sigură dacă Mintea o vede sau nu. Nu sesiză nicio reacție, nici verbală, nici de altă natură.

Strămătușa ei era acolo. Trebuia să fie.

– Verișoară, auzi vocea lui Cuc, aspră, limpede și neobișnuit de îngrijorată.

– Cum se face că te aud bine? Întrebă Lan Nhen. Pentru că sunt în camera inimii?

Cuc pufni.

– Nici vorbă. De acolo provin toate datele. Pur și simplu am găsit o soluție ca să filtrez transmisiunile de la ambele capete. O problemă fascinantă...

– Crezi că acum e momentul? Vreau să mă ghidezi, ca să reanimez...

– Nu. Mai întâi trebuie să auzi ce am de spus.

Apelul sosi noaptea: un bărbat în uniforma Consiliului ceru să stea de vorbă cu Catherine George – de parcă n-ar fi știut că discută chiar cu ea, că ea e aceea care stă, răvășită și palidă, în fața ecranului, la trei dimineața.

– Eu sunt.

Alungă povara coșmarurilor – se trezea tot mai des în toiul nopții, cu amintirea petelor de sânge pe tot corpul, a stelelor fărâmițându-se sub ochii ei, neajutorate – a unui scrâșnet și a unui moment când atârna singură în beznă, conștientă că primise o lovitură mortală...

Vocea bărbatului era calmă, neutră. Avusese loc un accident în Steele, un eveniment regretabil, care n-ar fi trebuit să se fi petrecut, iar membrii Consiliului doreau să-i transmită condoleanțe – își cereau scuze că o apelează atât de târziu, dar s-au gândit că ar trebui să știe...

– Înțeleg, spuse Catherine.

Își menținea statura țeapănă incomodă – amintindu-și de ultima oară când se aflase în fața Consiliului – atunci când Jason îi spusese că dorința ei de a merge în spațiu ar fi fost neproductivă. Când îi spusese Johannei...

Johanna.

După un timp, cuvintele bărbatului începură să alunece pe lângă ea ca stropii de apă pe sticlă – asigurări mincinoase, condoleanțe prefăcute, în timp ce ea stătea ca și când cineva i-ar fi smuls inima din piept, înăbușindu-și dorința de a plânge, de a vomita – voia să dea timpul înapoi, să se întoarcă înapoi, în săptămâna trecută, la crenguțele de cais pe care i le oferise Jason cu un zâmbet timid – să inspire aroma puternică și stridentă a tortului de lămâie pe care îl pregătise pentru ea,

să revadă expresia goală, prudentă, de pe fața lui, în timp ce așteaptă să vadă dacă îi place –voia să fie strânsă în brațe și să i se spună că totul era bine, că lucrurile se sfârșeau cu bine, că Johanna avea să fie bine.

– Le vom apela și pe celelalte prietene ale ei, spuse bărbatul, dar, cum voi două ați fost mai apropiate...

– Înțeleg, zise Catherine – bineînțeles că el nu înțelegea ironia, faptul că același răspuns îl dăduse și Consiliului – lui Jason – ultima dată.

Bărbatul întrerupse legătura și ea rămase singură în cameră, respingând sentimentul care amenința s-o copleșească – senzația, nu neapărat nouă, că i se rupe ceva în pântec, conștientizarea ideii că locul ei nu era printre galactici, că nu se afla aici pentru că așa dorise și că nu putea pleca; că propria ei viață ar fi trebuit să fie mai împlinită, mai mulțumitoare decât moartea aceasta înceată, cu fiecare clipă, scriind reclame la furaje, fără să i se recunoască vreodată contribuția – că viața Johannei ar fi trebuit să fie mai împlinită...

Ecranul pâlpâia încă – un mesaj anterior de la Consiliu pe care nu-l observase? Dar de ce...

Pipăind pe întuneric, comandă extragerea mesajului – ecranul se întunecă scurt, cât dură de comprimarea textului – apoi se trezi cu chipul Johannei în față.

În prima clipă – atemporală, dureroasă – Catherine se simți ușurată, crezând că fusese o greșeală, că Johanna trăia; apoi își dădu seama că fusese o proastă – nu era un apel, ci doar un mesaj din mormânt.

Johanna era palidă, atât de palidă, încât Catherine vru s-o strângă în brațe, să-i spună vechea minciună că totul va fi bine – dar nu avea să-i mai vorbească, nici acum, nici altă dată.

– Îmi pare rău, Catherine, spuse Johanna.

Îi tremura vocea, iar cearcănele îi acopereau jumătate de obraz, transformând-o într-un coșmar din filmele de groază – o fantomă, un suflet tulburat, un spirit rău, disperat după carne de om.

– Nu mai pot să fac asta, nu mai pot. La Instituție a fost bine; dar aici e rău. Mă trezesc noaptea și mi-e rău – de parcă tot binele s-ar fi scurs din lume, de parcă mâncarea nu ar avea gust, de parcă aș aluneca, precum stafiiile, printre zilele vieții mele, de parcă întreaga mea viață nu ar avea rost și nici o fărâmbă de adevăr în ea. Nu știu ce ne-au făcut cu amintirile la Instituție, dar acum ies la suprafață. Simt că mă rup în două. Îmi pare rău, dar nu mai pot suporta. Nu... Întoarse scurt capul de la camera de filmat, apoi se uită din nou la Catherine. Trebuie să plec.

– Nu, șopti Catherine, dar nu putu schimba nimic, nu putea face nimic.

– Dintre noi două, tu ai fost întotdeauna mai puternică, vorbi Johanna. Te rog să nu uiți asta. Te rog. Catherine.

Pe urmă, filmul se opri, liniștea puse stăpânire pe cameră, grea și insuportabilă, iar lui Catherine îi veni să plângă, deși nu-i mai rămăseseră lacrimi.

– Catherine? O strigă Jason din dormitor, cu voce somnoroasă. E prea devreme să-ți verifici mesajele de la serviciu...

Serviciu. Dragoste. Fără noimă, spuse Johanna. Catherine merse la ochiul de geam uriaș și privi fix orașul întins dedesubt – puternica Prima, centrul Federației Galactice, clădirile scăldate în lumină, străzile străbătute de plutitoare; clădirea masivă a Parlamentului în mijloc, dovada mândră că Federația Galactică încă le stăpânea galaxia.

Ardeau prea multe lumini ca să se vadă stelele, dar Catherine le bănuia, le simțea încă atracția – își amintea și acum că una dintre ele era casa ei.

O minciună, spuse Johanna. O plâsmuire, ca să ne poată ține pe loc, aici.

– Catherine?

Din spatele ei, Jason o cuprinse pe după umeri – cu obișnuita lui tandrețe stângace, ca în ziua când se oferise să împartă cu ea apartamentul, lăsându-și greutatea pe un singur picior și nereușind s-o privească în ochi.

– Johanna a murit. S-a sinucis.

Nu-l văzu, ci-l simți cum se crispează și, după o vreme îl auzi vorbind cu glas schimbat:

– Îmi pare atât de rău. Știu ce mult a însemnat...

Lăsă propoziția neterminată și păstră, și el, liniștea, privind orașul.

Dăinuia un sentiment – același pe care ea îl avusese în copilărie, când se trezea, senzația difuză că ceva nu era bine cu lumea, că umbrele o urmăreau, așteptând clipa cea mai potrivită ca s-o înhațe; că nu revenise complet în trupul său – că mâna lui Jason pe umărul ei era atingerea unei fantome, că nici dragostea lui nu era suficientă pentru ca ea să fie în siguranță. Că lumea se fracturase în jurul ei, din nou și din nou – inspiră adânc, sperând să alunge senzația. Desigur, nu era decât suferință, decât extenuare – dar senzația nu voia să dispară, ci îi stârni o greață iminentă.

– Ar fi trebuit să ne omorâți, rosti Catherine. Ar fi fost mai omenos.

– Să vă omorâm?

– Când ne-ați luat de lângă părinții noștri.

Jason tăcu o vreme, apoi spuse:

– Noi nu ucidem. Ce crezi că suntem, monștrii din poveștile cu zâne, care-i omoară și-i ard pe aceia care nu arată ca ei? Nu suntem deloc așa.

Nu mai părea nesigur sau stângaci. Ca și cum Catherine ar fi eliberat în el un izvor, ca și cum i-ar fi zgâriat pielea și ar fi găsit numai reflexe primare sub ea.

– Ne-ați șters amintirile.

Catherine nu făcu niciun efort ca să-și ascundă amărăciunea din voce.

– Am fost nevoiți. Jason clătină din cap. Altfel, v-ar fi omorât. Doar știți și tu.

– Cum pot avea încredere în tine?

Uită-te la Johanna, ar fi vrut să-i spună. Uită-te la mine. Cum poți să spui că a meritat?

– Catherine... În glasul lui Jason se strecură lehamitea. Am mai discutat despre asta. Ai văzut filmele din primele zile. Nu ne-am dus după voi ca să vă furăm copilăria, nici pe-a voastră, nici pe-a altora. Dar când ai rămas... intactă, s-au întâmplat accidente. Neglijență. Ca Johanna.

– Ca Johanna.

Lui Catherine îi tremura acum vocea; dar Jason nu se mișcă, nu făcu nimic care s-o aline sau s-o apropie de el. Într-un sfârșit, ea se răsuci să-l privească în ochi și-l văzu transfigurat de lumină, cu privirea întoarsă de la ea, cu fiecare celulă a ființei sale pătrunsă de convingerea că are dreptate, că erau în regulă și că o copilărie furată era un preț mic de plătit ca să devii galactic.

– Vă foloseați de orice, rosti Jason cu voce scăzută, domoală – explicând unui copil viața, un scenariu pe care îl repetaseră la nesfârșit în anii petrecuți împreună, revenind întotdeauna la alegerea aceea monstruoasă, de neiertat, care fusese luată în locul lor. Foarfeci, cuțite, sticle sparte. Vă tăiați venele, vă spânzurați, vă umflați cu droguri... Am fost nevoiți... a trebuit să vă blocăm amintirile, să vă transformăm în niște tăblițe goale.

– Ați fost nevoiți.

Catherine tremura acum; iar el tot nu-și dădea seama. Tot nu reușea să-l facă să înțeleagă.

– Îți jur, Catherine. A fost singura soluție.

Ea știa, știuse dintotdeauna că Jason spunea adevărul – nu pentru că avea dreptate, ci pentru că el chiar nu-și putea imagina un alt viitor pentru ele.

– Înțeleg, rosti ea.

Greața, sentimentul ruperii nu voiau s-o părăsească – dezgust față de el, față de viața care o ținea ca într-o capcană, față de ceea ce devenise sau față de ceea ce o făcuseră alții să devină.

– Crezi că mie îmi place? O întrebă Jason cu amărăciune. Crezi că mă ajută să dorm mai bine noaptea? În fiecare zi urăsc alegerea făcută, deși nu eu sunt cel care am făcut-o. În fiecare zi mă întreb dacă nu ar fi putut face altceva Consiliul, dacă nu ar fi putut găsi altă soluție decât aceea de a vă priva de absolut tot ceea ce erați.

– Nu de tot, îl contrazise Catherine calmă, precaută. Încă mai arătăm ca Dai Viet.

Jason făcu o grimasă, părând stânjenit.

– Acesta e *corpul* tău, Catherine. Sigur că nu aveau de gând să ți-l fure și pe el.

Bineînțeles; și, dintr-o dată, văzându-l atât de stingher, lui Catherine îi trecu prin minte că i-ar fi putut schimba și trupul, la fel de ușor ca amintirile; i-ar fi putut face pielea mai deschisă, ochii mai puțin distinctivi; ar fi putut-o ajuta să se integreze în societatea galatică. Dar nu procedaseră așa. Le ținuseră în frâu până în ultima clipă, ar fi spus Johanna.

– Trageți linia când vine vorba de trupul meu, dar amintirile vi se pare corect să mi le furați?

Jason oftă; se răsuci către fereastră, cu ochii la stradă.

– Nu, nu e corect și îmi pare rău. Dar cum altfel să vă fi ținut în viață?

– Poate că nu doream să rămânem în viață.

– Nu vorbi așa, te rog. I se schimbă vocea, devenise temătoare, protectoare. Catherine. Oricine merită să trăiască. Mai ales tu.

Poate că nu merit, își zise ea, dar Jason o lipi de el, refuzând să-i dea drumul – ancora cu care ea se lega de apartament, de camera de zi, de viață.

– Tu nu ești Johanna. Știi asta.

Cea mai puternică dintre noi două, spusese Johanna. Catherine nu se simțea puternică, ci fragilă și plutind în voia sorții.

– Nu, vorbi ea, până la urmă. Sigur că nu sunt.

– Hai, o chemă Jason. Îți pregătesc o infuzie – arăți ca și când ai mare nevoie de ea. Stăm de vorbă în bucătărie.

– Nu.

Catherine ridică ochii – îi căută buzele pe întuneric, sorbindu-i respirația și căldura, ca să-și umple golul lăuntric.

– Nu de infuzie am nevoie.

– Ești convinsă?

Jason părea nesigur – dulce, inocent și naiv, exact ceea ce o atrăsese la el.

– Nu ești în starea în care să...

– Sst, rosti ea, acoperindu-i cu mâna buzele pe care le sărutase. Sst.

Mai târziu, după ce făcuseră dragoste, Catherine își propti capul în scobitura brațului său, ascultându-i pulsul lent al inimii, ca și când ar fi ascultat linia vieții, și se întrebă câtă vreme avea să fie în stare să se ferească de pustietate.

– Sunt transmise către Prima, spuse Cuc. Toate datele sunt direcționate pe Prima și provin de la aproape fiecare navă din cimitir.

– Nu înțeleg, mărturisi Lan Nhen.

Își conectase propriul echipament la navă, schimbând cu grijă terminalele cărora nu le găsea rostul – nu îndrăznise să se apropie de centru, acolo unde tehnologia Exteriorilor năpădise locul de odihnă al strămătușii sale, ascunzând vederii Mintea și masa de conectori care o legau de navă.

Unul din ecrane își lansă programul de protecție: noaptea pe o planetă pe care Lan Nhen nu o recunoscuse – una din Exterior, cu plutitoare aerodinamice și roiuri de roboți-asistenți, străzi late, im-personale, cu copaci prea înalți și perfecți ca să fie altceva decât produsul a ani de zile de cultivare artificială.

– Nu e aici, spuse Cuc.

– Nu...

Lan Nhen vruse să spună că nu înțelege, apoi o izbi sensul celor rostite de Cuc.

– Nu e aici? Trăiește, Cuc. Văd nava. O aud peste tot în jur...

– Da, da, încuviință Cuc, puțin nerăbdătoare. Dar asta e... echivalentul proceselor inconștiente, ca respiratul în somn.

– Adică visează?

– Nu, răspunse Cuc. Făcu o pauză, pe urmă, vorbi cu multă atenție: Cred că e pe Prima, verișoară.

Datele care sunt transmise – par a fi procese de gândire ale Minții, cu nivel de compresie ridicat și amestecate toate la un loc. Probabil că la capătul celălalt sunt decomprimate și trimise la... Of, nu știu unde! Oriunde li se pare potrivit celor de acolo.

Lan Nhen își reținu încă o dată impulsul de a-i blestema ignoranța mărturisită și reveni la ceea ce știau.

– Pe Prima.

Ce enormitate! Să iei o Minte – o navă preaiubită, cu propria ei familie – s-o adormi și s-o trezești în altă parte, pe o planetă necunoscută, într-o cultură străină – să o răsădești ca pe o floare sau ca pe un copac...

– E pe Prima.

– Se află într-un terminal sau e folosită ca sursă de energie, spuse Cuc.

– Dar de ce ar face cineva așa ceva? Consumă foarte multă energie numai pentru a obține un computer suplimentar.

– Ți se pare că-i pricep pe Exteriori? Lan Nhen și-o imaginează pe Cuc aruncându-și brațele în aer, în gestul acela pe care-l făcea de atâtea ori. Îți spun ce-am aflat, verișoară, atât.

Pe Exteriori – Federația Galactică a Planetelor Unite – nu-i puteai înțelege niciodată. Erau urmașii unei flote a Exodului care nimerise într-o galaxie izolată: lăsați singuri și izolați decenii la rând, se întorseseră unii împotriva celorlalți într-o operațiune amplă de purificare etnică, înainte de a-și părăsi planetele natale în calitate de concurenți la întrebuițarea resurselor și a planetelor locuibile.

– Bine, bine. Lan Nhen inspiră adânc, încet, și încercă să se concentreze pe problema prezentă. Îmi poți arăta cum să întrerup transmisia radio?

Cuc pufni:

– În locul tău, aș repara mai întâi nava.

Lan Nhen îngenunche lângă echipamente și studie cablul care se încolăcise în jurul scheletului navei.

– Bine, hai să vedem pentru ce am venit. Vezi ceva?

Tăcere, apoi holograma în mărime naturală a lui Cuc pluti în fața ei – deși avatarul avea doar niște trăsături generale, Stră-strămătușa reuși să redea suficiente pentru ca Lan Nhen să-și dea seama că nu putea fi decât Cuc.

– Drăguț, spuse ea.

– Ha-ha-ha, râse Cuc. Nu-i suficientă lățime de bandă pentru nimicuri – trebuie să o păstrăm pentru detalii aici, la tine. Ridică o mână și arată spre unul din ecranele cele mai îndepărtate, de

lângă perete. Deconectează-l pe acela primul.

O treabă înceată, dureroasă, Cuc dădea indicații, iar Lan Nhen verifica înainte de a deconecta și de a muta. De două ori își apropiase degetele prea mult de un cablu și simți pericolul de electrocutare – era mult prea aproape ca să fie în siguranță.

Se deplasară de lângă perete în centru, ca să lucreze cu dispozitivul uriaș la sfârșit. Primele încercări ale lui Cuc se soldară cu un cablu detașându-se cu un zgomot de rău augur; așteptară, dar nu se întâmplă nimic.

– S-ar putea să fi prăjit ceva, spuse Lan Nhen.

– Ghinion. Nu-i vreme de precauții, știi bine. Mai avem... poate jumătate de oră până se activează sistemul de apărare. Cuc se deplasă din nou, arătând spre un alt terminal. Țsta trebuie oprit.

Când terminară, Lan Nhen se dădu înapoi, ca să admire ceea ce făcuseră împreună.

Camera inimii revenise la gloria ei trecută: în loc de aparatura Exteriorilor, se vedeau acum acele organice ascuțite ale locului de odihnă al Minții și Mintea însăși – așezată confortabil în leagăn, învăluind comenzile navei – miriadele de brațe ale ei apucând fiecare un suport de conectoare; capul imens scânteia în lumină – un glob discret, acoperit de cabluri și vene lucioase. Urma de arsură lăsată de atacul Exteriorilor se zărea clar, o formă întunecată, alungită, la marginea capului, care învinețise două vene – lovise și un conector, prăjindu-l și împrumutându-i culoarea cernelii.

Lan Nhen expiră prelung, fără a-și da seama că-și ținuse respirația.

– A dat peste cap conectorul.

– Și a speriat-o, dar n-a omorât-o. Exact cum ai anticipat.

– Da, dar...

Una era să tot repeți simulări ale atacului, obținând întruna aceeași prognostic, și alta să constați că simulările redau adevărul, că defectiunea se poate repara.

– Ar trebui să mai ai niște conectoare în geantă, spuse Cuc. Îți explic eu cum să le introduci în sloturi.

Când termină, Lan Nhen făcu un pas înapoi și-și admiră strămătușa, având sentimentul ciudat că viola intimitatea Minții. Pentru o Minte, camera inimii era o fortăreață, un loc în care Exteriorii puteau deforma realitatea după cum doreau, și se pare că o doreau într-adevăr. A o vedea pe strămătușa ei astfel, fără nicio urmă de schimbare sau pretenție de schimbare a înfățișării, era... mai tulburător decât crezuse.

– Și acum? O întrebă pe Cuc.

Chiar și fără prea multe detalii, Lan Nhen știa că verișoara ei zâmbea.

– Acum ne rugăm la strămoși ca întreruperea transmisiei să fie suficientă pentru a o aduce înapoi.

Încă o noapte pe Prima, iar Catherine se trezește cu răsuflarea întretăiată, în ghearele altui coșmar – lumini roșii, texte care se derulează și senzația de frig până în măduva oaselor, un frig atât de pătrunzător, încât nu-i vine să creadă că se va mai încălzi vreodată, oricâte pături ar pune pe ea.

Johanna nu e aici. Lângă ea, Jason doarme, sforăind ușor; și o apucă dintr-o dată greața, amintindu-și de cuvintele lui – cât de lejer îi vorbise despre blocarea amintirilor ei, despre casa pe care i-a oferit-o, după ce i-a furat-o pe a ei. Catherine așteaptă să-i treacă, așteaptă să revină la viața ei obișnuită. Dar nu revine.

În schimb, se scoală, merge la fereastră și cercetează Prima – străzile late și curate, copacii perfecți, baletul plutitoarelor pe întuneric – miriadele de dansuri care alcătuiesc societatea ale

cărei constrângeri le îndură din zori și până-n noapte –, se întreabă ce-ar spune Johanna, dar, bineînțeles, Johanna nu va mai spune nimic, niciodată. Johanna a plecat înainte, în întuneric.

Greața nu vrea să dispară; dimpotrivă, se răspândește, până când Catherine are impresia că e într-o cușcă – la început, crede că senzația e în stomac, dar o simte urcând, până când membrele îi devin prea grele și prea mici – până când orice mișcare devine un efort. Ridică mâinile, luptându-se cu niște apendice mișcătoare care nu-i aparțin, și-și urmărește conturul feței, căutând trăsături familiare, orice care s-o ancoreze în realitate. Senzația de greutate se răspândește, îi apasă pieptul până când nu mai poate respira – îi trosnește coastele și-i pironeste tălpile de podea. I se învârteste capul, o ia cu leșin; dar întunericul nu se îndură s-o acopere.

– Catherine, șoptește. Numele meu este Catherine.

Un alt nume, neașteptat, îi stă pe limbă. *Mi Chau*. Numele pe care și l-a dat sieși în limba Viet, cu o fracțiune de secundă înainte ca laserele să o separe, înainte să se scufunde în beznă: Mi Chau, prințesa care și-a trădat, inconștientă, tatăl și poporul, al cărei sânge s-a transformat în perle pe fundul mării. Îi simte gustul pe limbă, e singurul lucru care pare să-i mai aparțină.

Își amintește cum a fost prima oară – cum s-a trezit pe Prima într-un corp străin, luptându-se să respire, să înțeleagă de ce e atât de mică, atât de departe de stelele care o călăuziseră prin spațiu – își amintește cum s-a plimbat, ca o fantomă, pe coridoarele Instituției, până când a doborât-o amintirea a ceea ce îi făcuseră galacticii și și-a tăiat venele în baie, urmărind cum sângele i se adună leneș la picioare, gândindu-se numai cum să scape. Își amintește cum a fost când s-a trezit a doua oară, în a doua viață, a uitării, a lui Catherine.

Johanna. Johanna nu a supraviețuit celei de-a doua vieți și chiar în clipa aceasta o începe pe a treia, undeva, în măruntaiele Instituției – un copil cu pielea măslinie, ca toți ceilalți copii cu pielea măslinie, fără nicio amintire, în afara unui melanj confuz...

Afară, luminile nu s-au micșorat, dar au rămas stelele – prea strălucitoare și străine, plutind deasupra Primei, în configurații ciudate; și își aduce aminte, dintr-o dată, cum s-au așezat odată în jurul ei, cum au călăuzit-o de la o planetă la alta – cum frigul spațiului îndepărtat a cuprins-o tocmai când a pătruns în el, ca să călătorească mai repede, așa cum o cuprinde și acum, intrându-i în oase – își aduce aminte că ar trebui să fie mult mai răspândită, mult mai risipită... Stelele sunt pretutindeni și, suprapuse peste ele, sunt fețele a două femei Dai Viet, strigând-o întruna. Chemând-o înapoi, în corpul care-i aparținuse dintotdeauna, în brațele familiei sale.

– Vino, vino, șoptesc femeile, iar glasurile lor sunt mai puternice decât orice zgomot, decât respirația lui Jason în dormitor, decât motoarele plutitoarelor sau mirosul discret de usturoi din bucătărie. Vino, strămătușă!

Ea este mai mult decât acest corp, decât viața aceasta limitată – gândurile i se răzlețesc, înconjurând hangare și camere însuflețite, și greutatea capsulelor susținute de leagăne – își amintește de reuniunile de familie, generații întregi de copii atingându-i coridoarele cu mâinile, își amintește de pielea lor mângâindu-i pereții metalici; de râsul lor, în timp ce se luau la întrecere în fugă; de sporovăiala domoală a mamelor lor în camera inimii, ținându-i companie la începutul Anului Nou; de atingerea ușoară pe fuzelajul ei, desenând o floare de cais, în semn de noroc...

– Catherine? O strigă Jason, din spate.

Ea se întoarce, cu un efort mare de voință, găsind cumva puterea de a-și păstra cunoștința într-un corp mic și înghesuit, alături de celălalt trup al său, mai cuprinzător. El stă cu mâna pe tocul ușii, fixând-o din priviri, cu fața palidă, lipsită de culoare în lumina stelelor.

– Mi-am amintit, șoptește ea.

Jason întinde mâinile, implorând-o:

– Catherine, te rog. Nu pleca.

Jason e bine intenționat, o știe. Toate lucrurile pe care le-a ascuns de ea, le-a ascuns din dragoste; ca s-o știe în viață și fericită, ca s-o țină lângă el, în ciuda a ceea ce ar fi trebuit să-i separe; și, chiar și acum, gândul iubirii lui o înțeapă în inimă, un ultim regret care zăbovește, ușor ca fulgul și mărunț în fața potopului de amintiri – dar nu complet lipsit de sens.

Acolo unde merge, va fi întotdeauna cineva în jurul ei – nu așa cum a fost cu Jason, când a simțit că pe lume contează ea și numai ea. Va avea o familie; o ceată de copii, mătuși și unchi care o vor îngriji, dar nu se va compara cu intimitatea dulce, pură, în care ea și Jason împărtășesc totul și orice. Nu va mai avea alt iubit ca el, naiv și sincer și foarte sigur pe lucrul pe care-l vrea și pe ceea ce e gata să facă pentru a-l obține. Societatea Dai Viet nu tolerează oameni ca el – care nu-și cunosc locul, care nu știu să fie umili, să accepte un eșec sau să se încline în fața utilului.

Acolo unde merge, va fi întotdeauna cineva în jurul ei; dar, vai, cât de singură va fi...

– Te rog, spune Jason.

– Îmi pare rău. O să mă întorc – îi promite lui, îi promite Johannei, care nu o mai poate nici auzi, nici recunoaște.

Ființa ei întreagă se răspândește, se subțiază ca apa aruncată în foc – iar în clipa aceea de sfârșit, se trezește că întinde mâinile spre el, că încearcă să-l atingă pentru ultima oară, să-i mai vadă o dată chipul, simțind o sfâșiere în inima ei, pe care nici măcar nu bănuise că o are.

– Catherine.

El îi șoptește numele întruna, suspinând; și tocmai numele acela, minciuna aceea care încă se agață de ea, cu amintirile ei dulci-amăruie, tocmai pe aceea o ia cu ea când ființa ei se risipește fir cu fir – când își ia zborul către stelele care stau în așteptare.

© Aliette de Bodard

Titlu original: „The Waiting Stars”.

Traducere de Antuza Genescu.

Textul a fost tradus și publicat în revista „Fantastica” prin bunăvoința și cu permisiunea doamnei Aliette de Bodard. Îi mulțumim.

Ceață

de Dănuț Ungureanu

Ca dintr-un bulgăre de aur, până departe, spre muchii clădirilor din colțul străzii 104, orașul scânteia prin aerul tremurând tulbure. Vara fugise, un tăvălug de flăcări, lăsând locul unei toamne epuizate. Zile cu soare sleit veneau încet, una după alta, într-un lung șirag de aureole.

Pentru Tomas, vara însemnase praful de pe marginea interioară a ferestrelor și șuvița de apă prelinsă din robinet. Mai însemnase uleiul stacojiu ce năclăia pereții în asfințit. Jos, la adăpostul clădirilor, supraviețuiseră zdrențe subțiri, tot mai subțiri de umbră. Dar sub acoperișuri, aproape de cer, și se scârbea de viață.

Când deschise ochii, amurgul se încheiase. Vineri îl urmărea liniștită din colțul opus al încăperii, pieptul alb sălta și cobora lent în ritmul respirației. Ce vedea ea? Ce aștepta, în lumina împrumutând nuanțele ochiurilor de apă? Tomas nu dorea un răspuns. Maldărul de reviste care îi coloraseră după-amiaza se împrăștie cu un fâșăit pe podea. Atunci simți liniștea mansardei venind peste el ca un curent de aer curat. Aproape că văzu scamele desprinse din silueta lui Vineri agitându-se.

– Ce vrei? zise.

Avea gâtulejul uscat. Se răsuci, coborându-și tălpile pe dușumea. Se apropie de fereastră. Din stradă, de sub pătura de praf, răzbăteau până la el sunete confuze.

– Cât să fie ceasul? întrebă, strecurându-și degetele sub maiou.

Cineva, în vecini, răsuci butonul unui aparat de radio. Radioul spuse:

– “Vremea continuă să se răcească în cea mai mare parte a țării...”

– Șapte, își răspuse. Ai dormit neîntors.

În vis, umblase prudent pe acoperișul de sticlă al unei clădiri goale pe dinăuntru. Până la urmă, Vineri își părăsi nemișcarea, trecându-și o mână prin păr, un păr bogat și răzvrătit, tot atât de alb ca și restul făpturii ei. Pivota în tăcere, întorcându-i spatele lui Tomas. De la o vreme suma gesturilor ei exprima o așteptare pură și poate fără obiect.

– Te plictisești? vorbi Tomas.

– Dar tu? zise.

– Dar eu? adaugă.

Străbătu încăperea și se trânti iarăși în pat. La capătul unei mișcări moi, atinse întrerupătorul ecranului. De cântărit perspectiva unei seri lungi așternute peste mușenia femeii și zgomotele înșelătoare ale lumii neincluse între pereții camerei.

– Ia-ți un scaun, o îmbie fără să privească în direcția ei, simte-te ca acasă, lua-te-ar dracu’!

Trei indivizi șușoteau în jurul unei mese acoperite cu catifea albastră. Tomas le ghici acreala și oboseala simulată. În butonii manșetelor și în acele de cravată sclipea rahatul cu zahăr al unui dispreț omniscient. Schimbă rapid canalele. Un western prăfuit. Cai. O soprană implorând zeii pe un ton care ar fi trebuit mai degrabă să-i sperie. Reclame. Aripile străvezii ale fluturului condensator *Ksi-Ksou*. Moartea acumulându-se în nervurile abia vizibile, convertită în culori superbe. Am mai văzut. Reveni în punctul de plecare.

– Cum trebuie să înțelegem intervenția dumneavoastră, doctore Celenski?

– Pfff... pfff... Acestea sunt afirmații lipsite, desigur, de orice suport științific. Ignoranță. Obscurantism. Ilare unele.

– Vreți să repetați, doctore?

– Ei, ei, pfff, nu întrevădem pericolul de a fi iradiați, intoxicați, electrocuțați, dezintegrați. Nu avem deocamdată niciun motiv de îngrijorare.

– Acest “deocamdată”, doctore Celenski...

Chicotind, Tomas lipăi până în dreptul frigiderului, de unde se întoarse cu ultima cutie de bere a zilei. Atunci Vineri îi tăie calea și el fu nevoit să treacă prin trupul ei ca printr-un vâlătuc de ceață uscată.

– Stai locului! țipă scuturându-se.

Adevărul adevărat însă, îl silea să recunoască absența unei senzații, ori de câte ori i se întâmpla asta. Era ca trecerea prin conul de lumină al unei lanterne. La fel de scurtă și de nesemnificativă.

Tomas răsuci potențiometrul până când vocile se cufundară în ele însele, îl amuza jocul mut al buzelor, polemica moartă, un duel cu baloane de săpun. Sorbi prima înghițitură de bere. În anul care urmase sosirii oamenilor-de-ceață, lumea se schimbase mult. Orașul, scheletul de beton armat, rămăsese același, străzile, parcurile, clădirile continuau să existe, devenind însă din ce în ce mai mult martori imobili ai schimbării. Pe undeva, pe traseele întortocheate ale acestor cochilii, se perindau evenimentele vieții lui Tomas.

Trecu o oră și întunericul prinse cheag în prejma pereților, apoi se prelinse cu iuțea în toată încăperea. Doar sticla ecranului și trupul lui Vineri continuau să păstreze lumina. Acum, se gândi Tomas, ar trebui să ies puțin.

– La ora asta, pe stradă? Dar e noapte.

– Cum adică “la ora asta”? E numai nouă.

– Și dacă întârzi? Mâine o să ai o zi grea.

Ori de câte ori își imagina că Vineri i-ar putea vorbi astfel, vocea lui se înăsprea.

Peste o oră călcă asfaltul încă fierbinte al trotuarului, mergând grăbit spre colțul străzii 104, un trecător în jeansi și teniși, prin aerul rarefiat al nopții. Nu atât de rarefiat ca altădată. Peste tot, prezența oamenilor-de-ceață însemna de fapt densitate, o densitate extraordinară. Reclamele se mistuiau reci, șerpilor multicolori de neon încolăcindu-se amețiti în jurul balcoanelor, blocul Filidor, de pildă, părea în depărtare o stâncă singuratică improșcată cu jăratec. Mai jos de ultimii țurturi luminoși ai reclamei fojgăiau oamenii-de-ceață. “Scame”.

Ei suiau și coborau, la fel de grăbiți, treptele unei pasarele imaginare, inaccesibilă ochiului obișnuit. Tomas se opri câteva clipe, urmărind cu gura căscată viermuiala de deasupra capului său. Mai erau și alți trecători pe stradă, unul se poticni de el, bolborosind scuze uimite, automobilele rular prudente, claxonând din zece în zece metri, oprindu-se, urnindu-se iarăși, cu stopurile clipind speriate. Nu era haosul primelor zile, nu era nici acalmia începutului de noapte.

Chiar la intrarea în Piața Tipografie, șiruri nesfârșite de oameni-de-ceață țâșneau din asfalt, risipindu-se apoi în toate direcțiile. Tomas știa că acolo funcționau motoarele invizibile ale unei scări rulante, dar imaginea în sine avea ceva sinistru, valuri de trupuri inconsistente ieșind din adâncuri ca umbrele celor morți și uitați. Căile oamenilor-de-ceață se potriveau rareori cu acelea ale oamenilor adevărați, își aveau străzile, parcurile și clădirile lor, așternute orbește pașilor. Însă curând și forfota “scamelor” avea să se stingă, era noapte și pentru ele, se pregătea o nouă dimineață și pentru ele.

Tomas se învârti ușor dezorientat în colțul străzii 104, era un local pe partea cealaltă, dar nu îl îmbiau fumul și glumele. Mai mulți oameni-de-ceață îi traversară trupul înainte ca el să se fi dezmeticit. Deși lucrul părea oarecum ridicol, în astfel de situații prefera să se dea la o parte.

– Ia-o pe partea asta, mormăi.

Trotuarul cânta sub pași. Tomas întâlni o patrulă în dreptul magazinului de vopsele, trei tineri care fumau, pălăvrăgind veseli, întrerupându-se din când în când pentru a arunca priviri cercetătoare câte unui trecător, așa cum făcură și la apariția lui. Noaptea se anunța însă liniștită, n-aveau nici timp și nici chef de complicații. Mai întâlni un bărbat posomorât însoțind două femei extraordinar de elegante și se miră, după cum îi era obiceiul, cu voce tare, că ele nu preferaseră pernele unui automobil de lux.

Blocul Filidor răsări în fața lui, încă departe, spre centru, înalt și strălucitor, de-a dreptul impresionant în agitația tăcută a oamenilor-de-ceață. Tomas privi ce privi și se hotărî să se întoarcă acasă.

Taica Stop răsucea gânditor un pahar cu reflexe verzi, iar în palma stângă își proptise tâmpla și-o jumătate de ochi. Pe teigheaua din fața lui s-ar fi putut desfășura finalele unui concurs de patinaj.

Când Tomas își făcu apariția, înăuntru mai zăboveau doar doi consumatori adevărați. În colțul de lângă intrare moțăia un pitic bine îmbrăcat, care-și clătise pantalonii cu jumătate din conținutul paharului de rom. Iar în fața Taichii Stop, țeapăn și eficace, urmărind tacticos o măslină în farfurioară, se legăna un bărbat cu mustața țepoasă ca o perie.

– Bună, Taică, plescăi neconvingător Tomas.

– Bihihî, răspuse Taica Stop.

Trei sau patru “scame” ieșiră din peretele acoperit cu sticle de toate culorile și se duseră foarte iute în treaba lor.

– Frumoase obiceiuri! remarcă mustața țepoasă.

Strada oamenilor-de-ceață traversa carosabilul prin fața blocului Colier, atingând cărciuma Taichii Stop cu unul dintre trouare.

– Cum o duci, Taică? se interesă Tomas.

Taica Stop își părăsi nemișcarea, indicând cu o mișcare a bărbiei un nou grup de "scame", care defilau printre el și mustața țepoasă, de-a lungul tejghelei.

– Curând am s-o dau dracului! Zise. Închid, pun foc și mă duc!

– Nu mai ai vad? râse Tomas. E mai multă lume pe aici ca oricând.

Mustața țepoasă zâmbi și ea. Măslina străluci misterioasă în vârful scobitorii.

– Drept este că ăștia nu se prea omoară cu consumația, dar la o adică nici pagubă nu-ți fac.

Taica îl privi pe sub sprâncene.

– Fincă veni vorba, zise, îmi datorezi șase beri. Stop!

– Nu pune la inimă, făcu Tomas venind mai aproape.

Taica Stop se plânse că "e plin de scame p-aici" și "nu mai ai loc de-ntors". Bere?

Cât timp Tomas își sorbi băutura, sumedenie de "scame" se rostogoliră de-a lungul tejghelei, într-o muțenie desăvârșită. Taica Stop ar fi putut muta barul pe peretele opus, însă conveniseră să rămână acolo unde se aflau. Era micul lui război, se fălea că nu cedase "scamelor" nici un milimetru de loc. Deși, îi trecu lui Tomas prin minte, "scamele" îi luaseră de fapt totul.

Berea nu era chiar rece, în privința asta Taica devenise cam delăsător, dar lui Tomas îi plăcea să-i simtă uneori pișcătura în cerul gurii. După vreun minut de tăcere, mustața țepoasă se dădu jos de pe scaun, clătînându-se. Taica Stop se încordă imperceptibil. Încă nu-i plecase nimeni din cârciumă fără să plătească.

– la uitați-vă aci! anunță cu glas de trompetă mustața.

Se propti în fața unui om-de-ceață, un bărbat mătăhălos care înainta încet, cu ochii orbi, pe trotuarul aparținând lumii lui. Îi înfipse mâna în piept, dar mâna nu întâlnește decât văzduhul, și îl palmui cu sete, cât pe-aci să-și scrântească degetele. Gestul păru să-i furnizeze o oarecare plăcere, căci îl repetă imediat. În acest timp, "scama" trecu prin el, ieșind din local în dreptul vitrinei.

– Ține-o și pe-asta! zberă mustața țepoasă în urma lui, scuipând artistic.

Scuipatul descrie un arc de cerc și se lipi de geam. În încheierea scenei, Taica Stop își trase o palmă peste frunte.

– Stop, zise el. Tomas, tu ce mai spui?

– Cu ale mele, Taică, răspunse Tomas între două înghițituri. Nu mă plâng.

– Și Vineri?

– Și ea o duce bine, zâmbi Tomas. Ce-i în capul tău, Taică?

Taica Stop se aplecă misterios peste teighea, imitat de mustața țepoasă, pe care o fulgeră de sub curmătura sprâncenei.

– E mulți care te vorbește de rău, Tomas. De ce le dai apă la moară?

– Ce moară, Taică? făcu Tomas.

Privirea sărise peste umărul Taichii Stop, lipindu-se de cartonul înrămat, sprijinit între două sticle de gin. "T.D. Hota - autorizația nr. 485626".

– E unii care-ți zice "nebunu' cu scama". Ai vecini răi, Tomas! Ar trebui să te ferești de ei, mai ales de femei. Femeile are gura spurcată.

– Păi, asta și fac, râse Tomas. Femeie mai tăcută ca Vineri nici că s-a pomenit.

– Nu râde! Mai bine ți-ai găsi undeva, în altă parte, să te muți. E alții care zice că trăiești cu femeia aia. Or să-ți faci vină pentru câte se întâmplă.

– Deh...

– Stop! Or să te vâneze. Ai să te-ascunzi, n-o să mai ai nici casă, nici nume. Mută-te, Tomas!

Se aplecă și mai scoase două cutii de bere. În general, zgomotul străzii scăzuse. Trecătorii, din ce în ce mai puțini, aruncau o privire prin vitrina barului, niciunul nu se învrednicise încă

să intre. Se potolea și forfota oamenilor-de-ceață, mișcarea lor părea agitată mai mult din pricina fosforescenței pe care trupurile o căpătau pe măsură ce întunericul se adâncea. Veneau ceasuri ale nopții când gesturile lor se însoțeau cu siale luminoase, ecouri ale trecerii prin aerul pământean. Adormeau apoi.

În casele lor (case obișnuite?), la capătul scăriilor, îndărătul unor uși, făpturi de ceață, "scame" suspendate, odihnindu-se alinate, sugerând atât de bine repausul, aducând mai mult ca orice cu încremenirea unei ninsori nocturne.

– Noaptea e aceeași pentru toți, pronunță Tomas această propoziție cu iz de înțelepciune.

Dar, iată, din celălalt capăt al străzii urca tușind un camion greu, cu girofarurile clipind năucitor, verde-roșu-abastru-alb.

– Noaptea le vine oricum mai ușor, comentă Taica Stop.

Și iarăși, verde-albastru-roșu-alb, și în răstimpuri sirena asurzitoare, speriiind puținii trecători adevărați, care n-ar fi putut fi deosebiți printre străfulgerările "scamelor".

– Cui îi mai folosesc toate astea? întrebă Tomas.

Taica Stop îi oferă profilul posomorât, la astfel de întrebări nu se răspunde când ești proprietar de local, nici mamei nu-i răspunzi. Vru să se ducă întins către mustața țepoasă și să-i bage mâna în buzunar, însă pe urmă se opri, oftând a lehamite. Acela adormise cu capul sprijinit în palmă, plictisit de șușotelile lor, din care, legănat pe valurile aurii ale berii, nu mai pricepuse nimic.

– Cu Vineri e altceva, Taică, vorbi Tomas, scormonindu-se de mărunțiș. Poți dumneata să-mi explici ce caută ea acolo, sub acoperișul meu? Tocmai acolo?

– Hai, mă, Tomas, lasă prostiile! zise Taica.

– Domnilor!

Cuvântul izbucni curat ca o flacăra. Fu urmat de zgomotul scaunului dat la o parte și de cel al pașilor.

– Domnilor!

"Domnii" întoarseră capetele, cel al mustății țepoase scăpă din sprijin, bușind tejgheaua pe care de vreun sfert de oră nu mai trecuse nicio "scamă".

– Asta-i culmea! protestă mustața țepoasă și adormi la loc.

– Domnilor! Dacă-mi permiteți...

În toiul eforturilor pe care le făcuse probabil pentru a se ridica de la masă, restul de rom din pahar i se repartizase simetric pe celălalt crac al pantalonului. El își ignoră postura, cu ochii senini, din spatele unui zâmbet educat, tamponându-și fruntea cu o batistă de comandă.

– Dumneavoastră îmi păreți oameni cu un nivel de inteligență mult peste limita mediocrității. Cred că vă pot împărtăși în liniște câteva dintre concluziile către care m-au condus modestele mele speculații.

Tomas aruncă o privire rapidă spre bar.

– Stop! făcu Taica, alăturând vorba unui anumit gest cu degetul în preajma frunții.

– Ce-i viața? se avântă vorbitorul, venind lângă ei. Ce-i lumea? (Scuză-mă! O bere, se poate?) Ce-i moartea, la urma urmelor? Iată, domnii mei, întrebări la care mintea neostenitului homo sapiens a ostenit căutând răspuns.

Și pentru că Tomas lipise de tabla tejghelei discul alb al unei monede, pregătindu-se s-o șteargă, îi prinse brațul mai sus de cot, într-un gest care îndemna la zăbavă și toleranță.

– Îmi face impresia că te temi de ei, tinere! Imagini, domnul meu, imagini complex alcătuite. Să fugim din fața acestor imagini? Sau să le izgonim? Hm! De ce ai alege fuga? Ele te vor urma pretutindeni și întotdeauna atât timp cât vei mai avea ochi cu care să vezi, ori minte cu care să

gândești. Să fugi dincolo de hotarele lumii tale. La ce bun? Încotro? Sau poate ți-ar plăcea mai mult să le izgonești. Dar ești neputincios, domnul meu. La fel de neputincios ca în fața amintirilor! Neputința este semnul cu care ne naștem.

Tomas își eliberă brațul dintr-o smucitură, imprimând vorbitorului, cu două capete sub el, o mișcare de oscilație accentuată.

– Scuză-mă! Nu pricep.

– Nici nu ți-am pretins așa ceva. Avem dreptul să cerem vreunui dintre semenii noștri o explicație logică a lanțului de evenimente?

– Să-l dau afară? se interesă Taica Stop.

Tomas ridică din umeri.

– Domnilor, eu am un plan.

Se trezise și mustata țepoasă și aproba totul, clătinând din cap cu convingere.

– Du-te acasă, Tomas, vorbi Taica Stop, s-a făcut târziu! Și fă cum am vorbit.

– ... de fapt un program. Un program de supraviețuire.

Tomas mai avea doi pași până la ușă, dar nu se hotăra încă să iasă. Uite, nu mă trage așa spre casă. Strada e acum o stradă ca toate străzile, iar la băutură nu mai țin. Sunt suspendat undeva, la mijloc, și mă dor picioarele.

– ... și că, de fapt, cui îi pasă de unde vin? Sunt aici, printre noi ("peste noi" cred că ar fi un termen mai adecvat situației). Va trebui să ne obișnuim cu ei. Dumneata, domnule, (se aplecă spre Taica Stop) ca strateg al unei afaceri cunoști fără îndoială consecințele haosului.

"Stop!" vru să zică Taica, dar nu mai zise nimic.

– Stăpânirea de sine este învățătura esențială către care trebuie să canalizăm eforturile prezentului. N-am dreptate, domnule?

Mustața țepoasă se arătă perfect de acord. Între timp, camionul tăiașe piața, semnalizând roșu-alb-verde-albastru, și se angajă țipând la mică distanță de trotuar, stârnind clinchete printre sticlele de pe rafturi. Marginea de sus a încărcăturii întunecă o clipă imaginea mai multor trupuri de ceață odihnind suprapuse la poalele blocului Filidor, le traversă pe rând, fără să le trezească, se îndepărtă mârâind.

– Nimeni nu vede în aglomerările firești de obiecte impedimente în calea desfășurării unei existențe normale. Se schimbă oare lucrurile în cazul aglomerărilor de imagini?

– E ca ecranul, comentă timid Taica Stop.

– De aceea vă întreb, domnilor...

– De aceea vă-ntreb, domnilor! răcni mustața țepoasă, de la o vreme uitată, nu mai există nimic de băut?

Pe fondul acestui captivant schimb de replici se produsese câteva modificări. Mustața țepoasă coborî de pe taburet și încolăci umerii oratorului, lucru care nu-i provocă acestuia nicio plăcere. Taica Stop își reînnoi revendicările cu privire la nota de plată. Pe teigheaua dintre ei trecu unduind o femeie-de-ceață, întârziată și poate neliniștită. Iar Tomas ieși în stradă pentru a urmări jocul verde-roșu-albastru-alb printre "scamele" adormite.

– Stop! zise. Du-te acasă, Tomas...

...alunecând în lungul trotuarului. Auzi sirena fabricii de hârtie. Privi peste umăr. Taica Stop lamenta neliniștit cu mustața țepoasă. Piticul cu program de supraviețuire ieșise în prag, analizând plecarea lui Tomas. Avea să revină în fața Taichii Stop și să-i înfățișeze ("pe scurt, domnul meu") până către dimineață planul său pentru o conviețuire decentă cu "scamele". Și Tomas mergea spre casă.

Aici, spre periferie, găfâitul orașului răzbătea greu noaptea, treceau tot mai puține mașini, oamenii obișnuiau să se și culce. Și venea chiar o oră a nopții în care singurele suflete fără somn ale cartierului rămâneau gândacii de bucătărie.

Mirosea a smoală și a iarbă pălită. Spre dimineață, pentru o oră sau două, vântul risipea prin intersecții urme de pâine caldă, aduse din fabricile marginii îndepărtate a orașului. Odată cu soarele, năvăleau vesele pe străzi izurile abatoarelor și cele ale tomberoanelor neîncăpătoare, și cele ale munților de hârtie, de marmelade și pulberi, ale uleiurilor, licorilor și culorilor. Se rostogoleau adieri înecăcioase de fum și vânturile motoarelor.

Blocul avea doar patru etaje. Drumul spre mansardă aștepta încolăcit între cele douăzeci de apartamente, răbdător, aproape niciodată dormind. Îl recunoștea pe Tomas după pași, pași deșteptând dincolo de uși o agitație surdă. "E ăla care trăiește cu scama. Auzi-l, umblă noaptea, ce fac ei doi acolo, între patru pereți, de ce nu eliberează mansarda, nu mai pot dormi nopțile, nu se gândește nimeni la noi, de ce nu fac ceva?"

"Cine?" întrebă în mod reflex soțul, soția, unchiul, verișoara venită în vizită, vecinul amabil, amantul, fetița-căreia-ii-e-frică-să-doarmă-singură.

Tomas se mai răsuci în fața intrării, pentru a lua cu sine sus, sub acoperiș, imaginea străzii adormite. Oamenii-de-ceață nu găsiseră locurile prielnice, nu construiseră nimic pe o rază de două sute de metri, trupurile nu li se odihneau între pereții nevăzuți ai caselor lor, însă destui puteau fi zăriți chiar și prin întunericul înșelat spre centrul comercial, departe, ca norișori rânduți pentru o noapte.

La ultimul etaj, Tomas zări prin crăpătura ușii ochiul vigilent al doamnei Topor. O rază fugită din singurul colț luminat al palierului îi dăruia strălucirea rece a unei mărgeli de sticlă. Tomas își dezveli caninii într-un rânjet de operetă. Din spatele rânjetului, slobozi un mârâit flămând. Alături de mârâit, oferi doamnei Topor imaginea unor degete rășchirate, pregătite s-o apuce. Ușa pocni. Pe când răsucea cheia în broască, sus, la mansardă, Tomas savură smiorcăielile bătrânei care băgase în mormânt doi bărbați și se străduia să facă același lucru cu cel de-al treilea. Răsuci comutatorul.

Vineri dormind:

La două palme desupra scândurilor galbene ale podelei, ceață surprinsă în zbor liniștit. Acolo umărul, acolo obrazul, acolo palma făcută căuș. Acolo șoldul compact de iluzii, acolo călcăiul care începe și sfârșește. Tomas îi dă roată nedumerit, nedumerit în a șase sute cincizeci și una noapte de veghe. Noapte în care o urmărește dormind. Și sub pielea feței de ceață se rotesc visuri, coșmaruri, păsări. Ea respiră încet.

Tomas își aprinde o țigară. Șuvița de fum vine să se adauge ca un șarpe subțire, ca târâtoarea care ademenește. Dar cel ademenit este Tomas. Vineri dormind:

În a șase sute cincizeci și una noapte, degetele lui amestecă aerul, încercând să descopere carnea, pielea, nervurile. Miroase a smoală și a iarbă pălită. Ea se răsuțește visând, și poate că spune ceva. Dar nu prezența lui îi aduce neliniște în somn.

Pentru că niciunul dintre obiectele între care trebuie că se desfășoară viața femeii-de-ceață nu se înfățișează simțurilor unui om obișnuit, Tomas este nevoit să imagineze. Forme, culori, consistențe. Țsta e așternutul motolit sub pânțele. Asta e perna. Țsta e patul cu ornamente aduse în cutia minții de acolo, din lumea lor, oriunde se va fi aflând ea. Undeva, printre stele, ori aici, lângă noi, într-o altă dimensiune. Undeva în viitor.

– Ce tâmpenie! spune Tomas.

Dar altcineva a rostit cuvintele astea, altcineva, el doar a mișcat buzele, cu fața unui om căruia nu-i mai trebuie nimic. Încăperea s-a umplut pe nesimțite. Nu numai lumina, nu numai fumul de

țigară. Ci și visele femeii-de-ceață ricoșând din perete în perete, ca vrăbiile rătăcite printre grinzi.

Tomas tresare când jarul chiștocului îi mușcă degetele. Ocolește femeia adormită și deschide larg fereastra. Răsuște din nou comutatorul. Face întuneric.

În noapte, Vineri mai era doar o prezență îndoielnică, o urmă de lună pe perdea. Tomas râse.

– Știi că nu dormi. Te-am văzut când mă urmăreai printre degete.

– De bună seamă că nu dorm. Te-am așteptat ore în șir. Mi-e urât noaptea.

– Prostii! Și înainte de asta?

– Înainte... Mi-e somn, iar tu ai chef de vorbă. Întotdeauna ai chef de vorbă noaptea.

– Știi că nu dormi. Te-am văzut când mă urmăreai printre degete.

Vineri nu răspunde. De fapt, nici nu-i răspunsese vreodată. Dar asta era doar o chestiune de interpretare. Tomas adormi.

– Nu-mi mai simt fundul! plânse Bene.

Paraua râse fără să ridice ochii. Un fund ca acela nu putea trece neobservat.

– Râzi! Te-ai uitat de dimineață în oglindă?

– Știi dinainte ce-aș putea să văd acolo, râse iarăși Paraua.

Bene scuipea scobitoarea și se pregăti să-și ridice picioarele pe o grindă. La cinci sute de metri sub ei, orașul clocotea ca o supă densă.

“Ce simple sunt lucrurile când le privești de sus. Când te afli suficient de sus”, gândi Paraua. Străzi și bulevarde, linii drepte, perpendiculare, ca un raster. Oameni simplificați, puncte. Fără dimensiuni. Lumea de sunete ajungea până la ei omogenizată, sub forma unui muget îndepărtat. Dacă priveai cu atenție, printre punctele de concentrare a smogului puteai distinge grupuri compacte de “scame”, ori chiar indivizi singuratici, oameni-de-ceață cu ale lor.

Pauza se sfârșise.

– Ce muncă de doi bani! zbieră Bene, potrivindu-și centura de siguranță.

Avea mania carabinierelor și se lăuda că acolo, pe coclaurile copilăriei, muntele nu mai avea taine. Un supersonic trecu peste capetele lor, scăpându-și bubuitul ca un vânt de uriaș. Paraua râse iar. Râdea mult.

– Ce învârteai înainte de asta?

În general, defilau într-o nacelă destul de încăpătoare pentru ca doi oameni să poată lucra nestânjeniți, împreună. Servomecanismele pufneau indulgente, purtându-i de-a lungul grinzii metalice. În general, încălecau grinda, acționând pistoalele pneumatice. Dar Bene atârna deseori în hamuri, bălăngănindu-se la cinci sute de metri deasupra asfaltului, înțepând grinda ca un țânțar apucat. Îl secaseră la buzunar, amendându-l sistematic, însă după o vreme renunțaseră.

– Mă acream, zise el, într-un closet de trei pe trei. Cinci mii de birouri, douăzeci de mii de oameni, o sută de ascensoare. Șaizeci de mii de mape, un milion de dosare, patruzeci de mii de proteze. Optzeci de mii de pixuri, zece de capsatoare. Mii, mii, mii!

La cinci sute de metri sub ei, în colțul străzii 104, Tomas intră într-o tutungerie, căutând un pachet de țigări, ori poate un răgaz. Acolo întâlnește o femeie.

– Opt și douăsprezece minute, urmă Bene în zornăit de carabinieră, soneria. Peste zece secunde încep să țacă protezele. Patruzeci de mii de proteze! Mă aplec. Transpir. Tabelarul clipește. La început mai rar. Apoi din ce în ce mai repede, pe măsură ce mi se obișnuiește ochiul. Tabelarul parcurge coloanele una după cealaltă. Tabelarul mă împinge de la spate. Sunt între patruzeci și optzeci de coloane pe o fișă. O coloană cuprinde opt până la cincisprezece mii de date. Tabelarul mă ajută să fiu eficient.

Iar în acest timp, Tomas desfăcea pachetul de țigări.

– Pe mine mă cheamă Roza, îl lămuri femeia.

Era îngrozitor de slabă. Tomas își plimbă privirile în voie peste bretelele subțiri ale rochiei din lamele fine de oțel, ce unduiau la fiecare suflare. Afișa ciorapi negri, o perucă înflăcărată și pantofi decupați din pielea unui șarpe, cu tocurele mai subțiri ca două creioane.

– Pe zăpușeala asta merge ceva de la gheață, opină ea.

Paraua căscă ochii mari.

– Ce țicneală! De ce nu hămăleau o mașină de calcul?

Bene își împinse picioarele în grindă. La capătul balansului se opri, agățat în coardă și-o mână. Acolo înțepă altă grindă. O dată, de două ori. Reveni.

– Șmechere! Păi, eu ce eram?

Tabelarul sub bărbie, la treizeci și doi de centimetri de planul pupilei. Ramele oglinzii petrecute peste urechi. Transmisia printr-o prismă groasă cât brațul și care, dacă strănuți sau te apleci brusc, te pocnește în coșul piepului. Lumina focalizată printr-un sistem de obturare cât unghia. Cu cine semăn?

În felul ăsta pot să parcurg zece mii de date pe oră. Cincizeci de mii pe zi. Într-o vreme, ne-au năpădit comisiile. Căutau fraieri pe care să-i împănăze cu fibră optică. Pentru eficiență, i-au ras în cap și le-au împănat țestele cu electrozi. Unuia i-au preparat buricele degetelor cu transplanturi. Epidermă fotosensibilă. Îi păstora pe toți un computeraș-drăgălaș. Oameni-terminale.

– Cum s-a sfârșit? făcu Paraua ațâțat.

Tomas recunoscuse ușurat că avea genunchi destul de frumoși. Învârtind paiul cu vârful limbii, ea îl privea curioasă și ironică.

– Mă matolesc repede, zise.

El continuă să fumeze în tăcere. Undeva, deasupra capetelor, la câteva sute de metri, putea să deslușească mogâldețele fixând grinzi metalice, peste care avea să se prindă camea etajelor. Băieții lui sub cer. Ziua lui liberă.

– Când ai mâncat ultima oară? o întrebă.

Oameni-de-ceață veneau și plecau pășind peste pragurile unor uși imaginare, viermuind laolaltă cu bărbații și femeile adevărate, intersectând cu ochi orbi căile realității.

– Parc-ar fi la ei acasă, lămuri Roza un gând.

Tomas încuviință. Ea rectifică granița roșie a buzelor cu degetul mic și ridică din umeri.

– Ce-ți pasă? Noi cu ale noastre. Nu-i așa, guriță?

Tomas nu încercă să-și desprindă mâna din mângâierea degetelor umede, cu oja unghiilor pierdută. La următorul pahar, prin zornăitul cuburilor de gheață, ascultă în rezumat povestea vieții ei. O istorie rotundă, lustruită. Și, în tot acest timp, “scamele” se involburau în lurul lor, printre ei, nepăsătoare. Bărbați și femei cu trupurile albe, inconsistente, umplând străzile, urcând în văzduh sau alergând la câteva palme deasupra asfaltului cenușiu. Ori străbătând zidurile clădirilor, inexistente pentru ei.

Femeia Roza povestind. Ce-ți pasă? Nu-i așa, cioculeț? O “scamă”. Un soț sergent (Iubirea!). Stai, am pe undeva o fotografie în uniformă, nu-i vine ca turnată? (Chiar și asta târnută, dar cealaltă, cea de paradă, bărbatul, dumnezeule!) Nu, nu mi-e foame, ești plictisitor! Cele mai strălucitoare toalete de seară. Nu știi chermezele de la “Electrica”. Regina balului. Șampania. Trandafirii înrouați. Amorul în cearceafuri de mătase. Noaptea-zile. Vecinii. Curte nebună. Zilnic, în cutia poștală, suma admiratorilor fără șansă. Comisionari care își dau sufletul sub buchetele de flori.

Iar seara, motănelul-soț-sergent pășește cu bocănceii lui drăgălași peste rozul petalelor și hârtia

fină a plicurilor pentru a-și îmbrățișa pisicuța (Iubireaaa!). Un an. Doi ani. Trei ani. O veșnicie. O eternitate (IUBIREA!).

Trecutul? Nori. Într-o seară, motănelul nu se mai întoarce. Bate la ușă un camarad. Miezul nopții s-a dus și camaradul duhnește.

Tomas pierdu firul istorisirii pentru câteva momente. Gândul îi zbură aiurea, hoinări în lungul străzii, urcă cu grinda metalică trasă de cablul macaralei, așteaptă printre băieții lui, care se legănuu veselii în gol. Când se întoarse, ea sfârșise și acum fuma incitată de final.

– N-ai idee, se plânse, cât de rea este singurătatea pentru o femeie! Ce să fac cu decorațiile?

Erau deja la al treilea pahar.

– Nu-i rău! admise Paraua. Eu, dragul meu, mi-am încheiat cariera pedestră ca distractor. Asta se petrecea acum trei, nu, patru ani, într-o seară, la "Excelsior". Comanda era o madamă de vreo patruzeci de anișori, putred de bogată, cum se spune, și dărâmată de crack. Din zece în zece minute o umfla plânsul. Trupeșă femeie. Poate că n-ai știut până acum, în meseria asta trebuie să faci față multor situații speciale.

Bene rânji. Restul echipei urcase vreo cincisprezece structuri, molfăind metri, flecărind în jurul unei halucinogene ușoare. La schimb se dovedeau de mare preț "Barbarella" și "Un vis pe secundă". Șeful de echipă trecu în nacela strălucitoare, plimbându-și ochii peste grinda proaspăt fixată. Când ajunse în dreptul lor, îi amenință în glumă cu degetul.

– Ce să caut acolo? spunea unul dintre băieți. Dacă-ș avea provizii destule aici și-am putea încropi un culcuș între grinzi, n-aș mai călca în stradă săptămâni în șir. Curând o să-nnebunim cu toții.

Apoi se auzi un scârțâit și soarele fu acoperit în întregime de silueta Goliatului. Întinse spre dâșii ochii sticloși, protejați cu plasă de sârmă, pufăind greu, obosit. La poalele muntelui de schele, un creier electronic eliberă un impuls slab, abia sesizabil, o palpăire vitală. Un releu țacăni. O rotiță avansă trei milimetri.

Bene manevră cu dibăcie și se așeză lângă șoldul tovarășului său. De-acolo văzu brațele mușchiuloase ale Goliatului avansând sacadat către ei, ținând grinda ca pe un nou-născut.

– Stai liniștit! râse Paraua.

Direcția se schimbă brusc. Grinda fu răsucită cu o sută optzeci de grade. Apoi, ochii Goliatului îi găsiră locul. Tijele strălucitoare încolțiră și prinseră cu delicatețe bucata de metal. Se auzi un pufăit, urmat imediat de un altul. Părea de la sine înțeles că dincolo de învelișul lustruit al namilei, ascunsă printre ghemotoacele de cabluri, o inimă pe măsură zvâcnea din ce în ce mai rapid, gata să cedeze în mijlocul efortului.

– Hai, tataie! comentă Bene, căutându-și țigările.

Și se întâmplă ceva.

Goliatul se poticni, tijele își încetară înaintarea. Jos, la nivelul solului, creierul electronic își puse o întrebare. Releele porniră să mestece. Informațiile se înlănțuiră cu viteza fulgerului.

– Cască ochii! mormăi Paraua.

Răsună un clinchet. Goliatul se hotărî. Trimise încă o tijă, o antenă elastică în vârful căreia oscila un cleștișor. Cleștișorul apucă mânerul cutiei cu mâncare pe care Bene o lăsase pe un capăt de platformă, chiar în locul menit să primească grinda. Cleștișorul își schimbă direcția, îndreptându-se spre cei doi, se opri la zece centimetri de pieptul lui Bene. Acesta încetă să respire.

Apoi cleștișorul se roti încet, golind conținutul cutiei, și depuse obiectul lângă brațul transpirat al omului. Cleștișorul se retrase prudent.

– Râzi ca bou! îi spuse Bene lui Paraua, descleștându-și cu greu fălcile, și e aplecă pentru a

urmări ultimele clipe de zbor ale unei jumătăți de cârnat, două felii de pâine și un ziar de dimineață ca un fluture mare, alb.

– Ar trebui să-ți cumperi un paravan.

Dinții femeii Roza clănțaniseră un sfert de ceas. Spusese "Nu, nu!" și se repezise spre ușă. Dar acolo se aflase Tomas. Spusese "Nu vreau, nu vreau să stau aici!" și "Mi-e frică, dă-o afară!". În tot acest timp, rimelul cursese încet, însemnându-i obraji. De aceea, când Tomas o prinsese de umeri, împingând-o în fața oglinzii, făcuse pe ea de râs.

– Ar trebui să-ți cumperi un paravan, zise iarăși.

Își aprinse o țigară și, ocolind pe lângă perete, se trânti pe dormeză, etalându-și pulpele. O bretea îi căzuse, foarte curând avea s-o dea jos și pe cealaltă. Tomas trase draperia și începu să se dezbrace. Mai întâi, pantofii.

– Ce să fac cu el? Ce fel de paravan?

Pantalonii. Nasturii cămășii. Vineri se răsuci în semiîntuneric, privind-o pe femeia Roza în față. Acea își țuguie buzele pentru a se învălui în fum.

– Aici este casa ei? zise.

– Da. Aici este casa ei.

Cravata. Ai uitat cravata. Cravatei i-ar șade bine încolăcită peste rochia din lamele de oțel.

– Nu te dezbraci?

– Eu?

Iat-o. Da, tu. Femeia Roza întâlnită pe stradă, femeia străzii, care a dezbrăcat mai mulți bărbați decât baia publică. Iar acum deschide ochii mari în întuneric, două pete de lumină, și spune "Eu?"

Când Vineri străbătu încăperea pentru a-și vedea de treburile ei, îmbrățișarea, prima îmbrățișare, aceea care ar fi trebuit să-i frângă femeii Roza ultima rezistență vestimentară și psihică, și s-o aducă pe calea cea bună, se transformă într-o luptă disperată. "Măi!" se smiorcăi, cu buzele lipite de urechea lui Tomas. Răsuflarea era atât de fierbinte încât îi arse obrazul.

Tomas îi dădu brânci în direcția patului. Bruma de tandrețe pe care o agonisise în stradă, la lumina zilei, zburase, acum gâfâia furios, nu mai avea ce smulge de pe el. Pășii prin trupul lui Vineri, repezindu-și laba piciorului peste grumazul ei arcuit cu delicatețe, și prinse în mâini tăblia patului, unde cealaltă risipea suspine alcoolizate.

– Ce faci? țipă femeia Roza.

Țipătul ăsta era mană cerească pentru bătrâna doamnă Topor, avea să-i îndulcească încă o săptămână de bătrânețe. Tomas răsuci patul dintr-o mișcare, împingându-l cu un icnet în mijlocul încăperii. Patul patină lin, oprindu-se exact acolo unde dorise. Acum Vineri părea că se sprijină de marginea saltelei și privește interesată la cele ce se petrec. Roza înflorise în mijlocul așternutului, cu trupul legănându-se și brațele atârându-i moi. Semăna cu un șarpe orb, deșteptat într-o hrubă.

– Vino, vino! gânguri înveselită.

Și tu te duci. Te repezi cu brațele întinse, ca un înecat. La un metru de pat, nu știi încă dacă ai s-o sugrumi sau dacă ai să respecti întocmai ritualul întâmplării erotice. Nu știi, adică, ce delimitează marginile cearșafului, un câmp de bătălie? Cam așa. Treci iarăși peste trupul femeii de ceață. Femeia asta nimerește tot timpul în calea ta, Tomas. Camera e prea mică pentru voi amândoi, vă atingeți mereu, o respiri, sunteți împreună. O să fie cu tine, în tine, peste tot. Nu te-ai trezit în zori ridicând niște pleoape de ceață? Nu simți cum te destrami cu fiecare zi ce trece? Vine și asta.

– Motănel! gemu Roza.

Motănelul. Sergentul. Ar trebui să-i ordoni, să-i strigi la ureche dorințele tale cele mai păcătoase,

dar care sunt alea? Poate că de undeva, din subconștient, experiența agonisită pe aceeași pernă cu iubitul scos de la magazia de efecte ar țâșni, impunându-i conduita de mare doamnă pe care ți-a evocat-o între două pahare. Și v-ați iubi cu frenezie punctată nu de trivialități și vorbe de duh, ci de replicile constant incolore ale amorului cazon. "Culcat! Drepti! Culcat! Drepti! Salt înainte!"

Dar nu, nimic din toate astea. Rutină. Femeia Roza își face meseria, atât și nimic mai mult, si-a intrat în mână, dacă se poate spune așa. Unde sunt entuziaștii naivi de altădată?

Ceva nu se potrivea. Firicelul de gând începu să-l gâdile pe Tomas sub bărbie, în vreme ce, până să-i dea atenție, parcursese din inerție, de mai multe ori, traseul înscris pe trupul de lângă el. Pulpe, genunchi, coapse, fese, șolduri. Și după cotitură: pânțele, sânii, umerii, gâtul, buzele. Ei bine, aici, în preajma buzelor, ca un facut, înainte de a-ți închipui că poți prin întuneric să te oglindești în apele ochilor, sună alama. Și iată, gâdilătura de sub bărbie se transformă încet într-o mâncărime insuportabilă și în cele din urmă începu să semene cu o arsură de gradul unu.

Ceva nu se potrivea. Ce? Roza avea carnea tare, mincinoasă, presărată cu sumedenie de capcane și ascunzișuri, cu toate că postise probabil săptămâni în șir. Îi prinsese bine ginnastica trotuarului, pânda îndelungată în așteptarea bărbaților răzlețiți de turmă. Roza nu ierta.

– Ce-i? șopti, când experiența o avertizase că el ar fi trebuit deja să treacă la o etapă superioară a activității.

Tomas dădu din umeri. Cum trebuie să arate un bărbat dând din umeri în toiul frământărilor găzduite de așternut? Gestul lui se pierde în vălmășagul de mișcări nărunte, dominate și eclipsate de cele esențiale. Curiozități.

– Nu-ți plac? încercă Roza ceva ce ar fi trebuit să fie reproș copilăros și candoare.

Nu, nu-i vorba de asta. Ispita șade în tine ca o lamă de oțel pe care ai arcurit-o pună ce capetele s-au atins. Te gândești numai că în clipa următoare te-ai putea răsuci și ea s-ar afla sub trupul tău, îndemnându-te fără un cuvânt, lovindu-te cu țâțele, petrecându-ți pe după gât tentaculele subțiri ale pletelor ei adevărate. Numai gândul alcătuit din imagini rapide și foarte, foarte precise, te secătuieste, îți fură aerul. Ai gemut. Femeia Roza e mulțumită. Simte că i se apropie vremea. Adulmecă.

Încă o dată. Pânțele. Șoldurile. Umerii. Asprimea firului de păr. Nu.

Tomas se răsuci într-adevăr, dar nu pentru a frământa sub el carne străină, ci pentru a-i întoarce spatele. Mâinile ei îl căutară descumpănite, îmbrățișarea se prefăcu în strânsoare copleșită de panică. Și acum îi trecea poate prin minte gândul că a nimerit din nou peste unul tare priceput la vorbă, mai slăbuț pregătit pentru fapte. Nu-s puțin nici ăștia.

– Ce-i, mami? Îi șopti în ceafă, dându-i la o parte șuvițele de păr cu vârful limbii. E greu? Nu-ți fie frică de Roza, Roza e fată bună. Ne descurcăm noi cumva.

Da, avea de gând să facă școală cu el. Tomas îi simți sânii strivindu-se de spinarea lui, pe măsură ce brațele petrecute în sus, pe la subsuori, îl trăgeau înapoi, palpitând. Parcă purta în spate un ruc-sac ori o parașută, un obiect străin. O dădu jos ușurel, fără să forțeze, nici nu fusese nevoie, fiindcă îl citise puțin mai înainte, când dorința îi răzbise pe nări ca un abur, și știuse că, oricum, tot în ea se afla capătul căutărilor lui. Coborî pe podea tulburat. Trase din nou de tăblia patului, răsucindu-l.

– Doamne, iartă-mă! își făcu cruce mare Roza, goală-puşcă, frecându-și genunchii unul de celălalt.

Acum e bine. Vineri se reazemă de o margine a patului, acolo unde se termină albeața confuză a cearcafului începe chipul ei, un păienieniș foarte des, înăuntrul căruia bănuiești doar prezența țesătorului veninos. Mergi și aprinzi lumina. După care lipăi desculț înapoi și te cuibărești lângă fata cea bună care clipește des, descumpănită oarecum, însă pregătită să facă față oricărei situații.

În ordine, gândurile ei se înșiruie cam așa: că ești nebun de legat (nici nu-i de mirare, din moment ce împarți camera cu strigoaica), dar nu pari totuși în stare să-i faci ceva rău, că pe lumină și-n pielea goală devii mult mai simpatic și deloc de lepădat. Că, în sfârșit, nebunii sunt și ei oameni.

Apoi Roza își plesni palmele una de cealaltă, iluminată.

– Motănel, cântă, motănelul are și el o *cerință* vrea s-o facă geloasă pe-asta!

Îl mângâie pe Tomas așa cum știa ea, făcându-l să se înfioare.

– Ai o șustă cu arătarea ta, motănel? Știi tu câte case a stricat Roza? Știi?

"Știi?" însoție un gest expert cu palma în care săltase săculețul greu al unuia dintre săni.

Instinctul i-a arătat calea cea dreaptă. Să se rupă ceva acolo, să bubuie, să se învălmășească. Să se străpungă pojghița lumilor, să ne prăbușim peste ei, să-i lovim, să le luăm ce este al lor pentru noi. Să ne scutească femeia Vineri de mulțimea gesturilor și obiceiurilor ei pure, cocoșată sub disprețul tău, Tomas, și poate în cele din urmă tăvălit dintr-un perete în celălalt, îndemnată de pumnii și unghiile și dinții femeii Roza. Să vedem de ce suntem în stare.

Da, pentru că tot se obișnuise să gândească în imagini, întunericul fiindu-i prielnic, zugrăvea acum un instantaneu cu femeii și pat, el muncind din greu în cercul brațelor firave ale femeii de stradă, și alături Vineri. Vineri! Vineri, femeia-de-ceață, privindu-i cu îndurerată surprindere, cu una dintre palmele imateriale peste buze, de parcă ar vrea să-și înăbușe un scâncet.

E peste puterile omenești. Am făcut tot ce-ar fi fost de așteptat să mă ducă până la voi. Ești aici de un an, așteptând pe cineva sub acoperișul meu, pe cineva cu care să îți împarți viața ta cețoasă. "Scamă"...

Roza se zvârcoli puțin sub el, știa că asta dă bine cu orice ocazie, bărbatul trebuie să creadă că e bărbat până în ultima clipă, dă-i iluzia c-a obținut ceva prin forță și-l poți vârî în buzunarul de la portjartier. Iar Tomas, care nu era nici pe departe o excepție, își înfipse dinții în momeală.

...venea uneori în colțul străzii 164 un domn înveșmântat în verde, semănând cu o lăcustă, din pricina mădularelor lungi și subțiri și a chipului îngust. Hainele lui erau vechi. Muncește, Tomas. muncește, băiatule! Acest domn știa să cânte la acordeon. Îl ascultau unii dintre trecători, pentru că avea și-o voce plăcută.

Femeia Vineri și femeia Roza se privesc în ochi. Dar ochii acesteia din urmă sunt împăienjeniți de plăcere, iar cei ai femeii Vineri curg încet, la fiecare adiere, și se recompun din firimituri și scame.

Mașinile nu opreau în dreptul domnului-lăcustă, fiindcă la ora la care își făcea dânsul intrarea traficul se sălbăticea de-a binelea. Când orașul a fost năpădit de "scame", șoferii au încetinit și-au putut auzi, dincolo de portieră, versurile cântecelor. Unele vorbeau chiar despre oamenii-de-ceață. Domnul în verde compunea cântece despre orice. Balade. Bluesuri. Glume.

Pricepea cine voia. Cine nu voia să priceapă, înfunda talpa în accelerație și zbura către ale lui. Domnul-lăcustă rămânea în norii gazelor de eșapament, pentru a și-i închipui legănându-se hipnotizați în fotoliile de polistiren, neputându-și desprinde privirile de pe ecrane. Strălucirea lua înfățișarea westernurilor de colb din care răzbăteau pocnetele pistoalelor, a meselor rotunde, a cântărețelor de operă cu sân opulent, păstrător de străvechi aberații.

Dar revenim. Totul ca pe roate, ducă-se dracului blocajele!

Întunericul, contrar majorității părerilor, este mai degrabă o dulce binecuvântare. În întuneric, oasele incomode ale femeii Roza sunt oaze de rotunjimi fermecate. Părul spălăcit capătă sub pielea palmelor finețea mătăsii.

Începe dragostea! De la un moment dat, dragostea asta ia forma unei succesiuni de imagini

distincte și ușor patinate. Sepia. Uneori, fotografiile înșiruite de Tomas trec prin puncte comune cu acelea ale femeii Roza. Aceleași străzi, aceiași nori, aceleași ploii.

Tomas:

El și echipa lui, atârând neputincioși printre grinzile de metal, la o sută, la două sute, la cinci sute de metri deasupra orașului. Numai patru și-au înfipt acele seringilor pe unde s-a nimerit și sug porcăria vândută de maistru la intrarea în schimb. Maistrul e pus pe căpătuială, iar marfa așa de slabă încât două-trei doze abia dacă pot proteja un vis. O cioară furând firimituri din dejunul lui Bene. Alte ciori încuviințând gestul.

Sărutul lui Vineri. Putem trece cu ușurință peste acest moment, el va reveni deseori în amintirile lui Tomas.

O călătorie la tropice. N-a făcut-o, poate că o plănuia la mansardă, pe vremea când orașul aparținea oamenilor obișnuiți. Spre viitor, gândurile lui se dovedesc neîncăpătoare pentru palmieri, oameni cu pielea neagră, frunze pe coapse.

Fotografiile femeii Roza, incomparabil mai clare. A se ține seama de importanța subiectelor alese.

Primul bărbat. Acest prin bărbat are, de fiecare dată, chipul altcuiva. Probabil că uneori e cel adevărat, cine ar putea s-o mai știe?

Zona, la început restrânsă, încercuită de soldați. "Scamele" dezmoțindu-se la câteva sute de metri. Soldații cam mitocani. (Observație personală a femeii Roza)

Sergentul plângându-se de insomnii și migrene. (Ei bine, da, chiar asta conține fotografia ei, un ins tras la față, înconjurat de cuvinte. Sufletele morților întoarse pe pământ, poveste de atâtea ori reluată la colț de stradă, imortalizată în do diez-ul domnului-ca-o-lăcustă, pentru posteritate poate. Bineînțeles, cei vii simt nevoia să atribuie "scamelor" o apartenență umană, fie ea și ruinată. Obiecții în ceea ce privește termenul "nevoie", vor trebui să-l înlocuiască prin inevitabilul "teamă".)

Sergentul povestind despre comportamentul oamenilor-de-ceață. Sergentul lansând ipoteze științifice. Sergentul scotocind în ocrotitoarea carne a femeii. Dispărând.

S-a încheiat povestea de dragoste însălată de Tomas în colaborare cu femeia Roza. Happy-end, așa cum se cuvenea. (Finalul prezintă o atât de promițătoare "coadă de pește", schițată cu abilitate și discreție de Roza.) În tot acest timp, Vineri a rămas nemișcată, la marginea așternutului, victimă a așteptării care o caracterizează de la sosirea ei sub acest acoperiș. Sub pleoapele lăsate, Tomas și-o închipuia eliberând picăturile cețoase ale lacrimilor de neputință. "Așa, fetițo!" icnea el, "n-am ce-ți face, într-o bună zi ai să înveți poate să-mi vorbești, ori măcar ai să-mi dai senzația că mă vezi. Într-o bună zi ai să mă vrei." Și asta în vreme ce lacrimile de ceață cădeau încet, străbăteau podeaua alunecând prin fața ochilor uimiți ai vecinului de jos, trasau urme albicioase prin fundația casei și, după o vreme, se cuibăreau în culcușul fierbinte al inimii de magmă. Inima Pământului.

...Bene strănută speriat.

– Macaraua asta, că altfel nu pot să-i zic, o să ne pună pieile la uscat.

Paraua clătină din cap. Nu putea s-o creadă.

– Nu pot s-o cred. Noi doi, între sute de mii de obiecte pe care s-a obișnuit să le miște. Știi ce?

Eu și cu tine nici nu existăm.

– Ce, te-ai țicnit? Făcu speriat Bene.

– Uite, macaraua. Crezi că însemni ceva pentru ea? Uite, "scamele". Încearcă să prinzi una. Dacă-ți iese, să fie rogu-te mai nurlie, cu tot ce-i trebuie unde-i trebuie. Uite, eu. Desfă-ți carabinieriile și

du-te în jos cu Dumnezeu și nouă virgulă optzeci și unu metri pe secundă la pătrat. Măine o să am alt gras pendulând în coardă.

Paraua își frecă bărbia ceva mai serios.

– Mă gândesc însă că pe undeva s-ar putea să ai dreptate. Am putea s-o mierlim din nebăgare de seamă. Pur și simplu pentru că, de la o vreme, însemni tot mai puțin pentru tot ce te înconjoară. E o măsură în toate.

"Trebuie pusă ordine în lucruri", îi spuse Taica unuia care viețuia înăuntrul lui.

O sută de mii de oameni trecuseră prin dreptul cârciumii. Altă sută de mii treceau acum. Niciunul din ei nu-i aruncase o privire. Taica Stop urmări limbile ceasornicului din perete vreme de-un minut și mai bine. Ca să ajungă acasă, ar fi trebuit să ia strada pieptiș și să traverseze Piața Tipografie, loc pe care nu-l putea zări din spatele tejghelei, dar de unde răzbătea până la el un murmur amintindu-l pe cel al mării. Dincolo de toate astea îl așteptau o nevastă blândă și două fete. Porni îndată ce coborî obloanele și armă lacătul.

Strada îl umplu întâi de spaimă, apoi de curiozitate și la sfârșit de respect. Taica fu împins, răsucit, strivit, până ce reuși să se alătore unui curent favorabil, curgând în direcția de care avea el nevoie. Lume de toate felurile. Văzu tineri, bătrâni, mai bine ori mai săracuț îmbrăcați. Flancurile și primele rânduri ale grupurilor compacte erau pline de copii. Lipsea ceva, dar nu asta îl interesa pe el acum. Și ce i se păru curios de la bun început fu imposibilitatea de a distinge o fărâșă clară de frază, o vorbă în larma înconjurătoare. Mai mult, zgomotul mulțimii creștea asurzitor în depărtare, pentru a se liniști aproape de el.

"Stop!" făcu atunci când ajunseseră acolo unde i-ar fi convenit să-și ia tălpășița. Îi trebui un minut ca să-și dea seama că e prea târziu. Cineva, pe care nu îl vedea, îi așezase palmele pe spate, pentru a încerca să se îndepărteze. Taica nimeri rău, cu capul întors și o mână prinsă de capcana buzunarului, în coasta unui tânăr solid, învelit într-o pelerină galbenă de plastic. Și, pe urmă, mulțimea în care se afla, fără puțința de a se mișca, se clătină necontrolată, de la dreapta spre stânga. Atunci auzi primele cuvinte distincte, rostite mai peste tot în jurul lui, și acestea erau: "Nu împingeți, nu mai împingeți!" Mormăi el însuși "nu mai împingeți, mă băieți!", însă apoi tăcu, din pricina unui inexplicabil sentiment de jenă.

Mulțimea se tălăzui din nou, reuși să scoată mâna din buzunar și să se aranjeze în spatele pelerinei galbene. Nu-i era teamă, mai fusese la înghesuială, cunoștea două reguli de bază: să-și țină coatele îndoite, pe lângă corp, ca să poată respira, și să nu se lase prins pe picior greșit în înaintare, dintr-o parte, ori, doamne ferește, cu spatele. Presiunea crescuse și mai mult. Asta avu darul să-l enerveze. Nici nu se miră auzind țipătul, dar încercă să-l ignore, era al unei femei ori al unui copil? Copiii habar n-au ce-i ăla bucluc, se vâra în toate, pe când cățelele alea, dacă nu le convine, să stea dracului acasă, iar dacă nu stau nu le strică puțină bușeală (ori poate că tocmai asta caută).

Gluma începea totuși să se îngroașe. Frisoanele mulțimii, ale trupurilor presate, se întetiseră. Taica se liniști, căci de-acuma știa, era imposibil să mai cadă cineva. Ai slabi de înger aveau să leșine. Mai strigă o dată, cu jumătate de gură, "Aveți grijă, potoliți-vă!". Și tot fără teamă, fiindcă aceeași experiență îi spunea că după orice maxim urmează un moment de relaxare. Venea piața, acolo aveau să respire ușurați și poate chiar să schimbe o vorbă-două cu vreunul.

Și-atunci, cei din față se opriră. Câteva clipe, Taica trecu prin toate fazele furiei și disperării. Ar iergarda venea puternic, nu glumea, îi voiau pielea cu orice preț, iar el zbieră "Stop, stop!" de vreo cincisprezece ori. La sfârșit, îi simți potolindu-se.

Ei bine, ce se petrecea acolo, în față? Taica pândi cu un ochi exersat culoarele favorabile prin

lanul de capete și, deși mic de statură, reuși să rupă o mulțime de crâmpete din imaginea întreagă, în care se poticniseră, ca într-o fotografie pe un perete, rândurile din față. Văzu soare sclipind pe oțel, plastic limpede și de mai multe ori abastu, albastru închis. Așa se lămurii.

Păi, acolo își suflă unul altuia nerăbdarea două sute de flăcăi sănătoși, veseli și norocoși. Acolo așteaptă ei, îndărătul scuturilor de plastic, și din când în când împung gloata cu bastoanele, râzând, iar gloata mârâie, dând puțin înapoi. Să ne repezim peste ei? Haideți, dom' sergent, dați o dată ordinul ăla, eu unul nu mă mai pot stăpâni! Tropăie mărunț pe asfalt, și asta fiindcă a început să-și facă efectul injecția, ceva care va porni să urle pe coridoarele nesfârșite ale venelor: "Păzea, muștelor, vă facem fărâme!" Muștele cască ochii și nici nu știu ce le așteaptă. Ei sunt două sute, iar ele numai două sute de mii.

Taica Stop renunță să mai iscodească, pe deplin edificat.

– Cum naiba am ajuns eu aici? întrebă el cu voce tare.

Întrebarea, ca o dezlegare, eliberă vârcolacii care-i chinuiau mintea, limpezi ce era de limpezit și-i lămurii două lucruri. Unul era acela că absolut nimeni nu spusese ceva din care să reiasă clar pentru ce se află ei toți acolo. Taica avu sentimentul supărător că toată mulțimea aceea cunoaște un motiv pe care el nu avea dreptul să-l afle. Al doilea lucru, tulburător, era absența "scamelor". Piața Tipografiei, atât cât putea să-și dea seama, precum și strada 104, erau curate.

Același murmur marin năvăli în capătul celălalt al străzii, puțin după ce Paraua își încheiase prima serie de bancuri. Bancurile lui se legau unul de celălalt. Erau, o știau cu toții fără s-o recunoască, o formă de protecție, o carapace eficientă și la îndemână pentru unul ca Paraua. Încercau și ei, însă glumele aveau gustul nisipului pe limbă.

Tomas, un om între atâția alții, începu să se umple lent cu informație, sincopat, pe măsură ce creșteau înghesuiala și tumultul vocilor. Ce voiau toți băieții ăștia? Ce mormăiau moșnegii? Femei, prea multe femei. Ce-i mânase pe ei în stradă? O nemulțumire, vezi bine, că de bucurie, privind fețele din jur, nu putea fi vorba. Deci o nemulțumire. Dar pe el? Continua să strângă informația, picătură cu picătură, parcă era un burduf ponosit, o vorbă de la unul, un strigăt, o privire. Pe urmă huiduieli, fluierături, un amestec inconfortabil, născător de senzații neplăcute, de pericol iminent. Nu vedea pericolul ăla, fiind prea departe, însă nu era greu să și-l închipuie.

– Vai de capul lor! zise cu voce tare, fără să se adreseze cuiva anume, gândindu-se la cei aflați în primele rânduri ale coloanei, și mai ales la aceia care n-ar fi ținut neapărat să se găsească acolo.

Habar n-avea că Taica se numără și el printre ei și dacă ar fi avut, ce? Se bucură o clipă că avusese inspirația să-i dea papucii Rozei cu câteva minute înainte de-a se amesteca printre ăștia. Curios, nu-i fusese prea greu s-o îndepărteze, deși de obicei se ținea de el ca râia în ultimele zile, începuse să-i fie greață. Ea însă simțise probabil ceva în aer, o tulise fără să mai comenteze, cu un semn în priviri, semnul pe care numai instinctul îl poate aduce. Ca un animal înainte de cutremur. Animalul străzii.

De ce te bucuri, Tomas? Doar ea nu e altceva pentru tine decât o zdreanță, o minge pe care-ai jonglat-o cu capul și cu piciorul și pe urmă ai șutat-o-n bălării.

De ce ești nemulțumit, Tomas? Înainte de-a te lăsa târât în lungul străzii 104 toate îți erau bune, aerul curat, apa proaspătă, femeia iubăreață. Credeai că ăștia din jur au măcar una din toate? Dracu' să te ia, Tomas, ai simțit că trebuie să fii nemulțumit...

Tomas recepționează multă vreme amorful, faptul liniștitor că nu distinge voci, fețe, individualități. Se cramponă de senzația asta, însă rezistența începu să-i cedeze, era peste puterile omenești, doar avea urechi, ochi și tot restul. Până la urmă se cantona într-un compromis mulțumitor, convenind cu sine însuși că tot ce-l înconjoară nu-i altceva decât o grămadă de capete umblătoare, și se

amuză închipuindu-și că ele alcătuiseră la început o piramidă, care în cele din urmă se dărâmasă. Cineva umblase la temelie.

Acum putea să fie mai atent la ce se întâmpla și se zicea, fără primejdia de-a se lăsa influențat prea tare. Păstrând, adică, o anume detașare.

Capetele: Noi nu mai credem în nimic sau, în orice caz, mai credem în foarte puține lucruri. Noi suntem din ce în ce mai neîncrezători, și-atunci când ne-adunăm mai mulți la un loc punem întrebările cele mai idioate. Nouă toate lucrurile ne sunt „prea”. Cerul e prea albastru. Apa e prea curată. Viața e prea lungă. Adevărul, adevărul despre toate astea!

– Așa mi se-ntâmplă mereu! plânse Paraua, comentând înghesuiala. Puteam să fi nimerit foarte bine într-un grup de bunăciuni.

Fuseseră în coada coloanei, consolându-se cu iluzia c-ar putea s-o șteargă în orice moment. Același lucru și-l spuneau acum miile care se-așezaseră în spatele lor, blocându-le retragerea.

– Seamănă cu un roi de muște, zise Tomas.

– Cum?

Paraua făcu un efort să se mențină pe poziție. Mulțimea asta parcă era destinul, puțin îi păsa ei ce voia el cu adevărat să facă, dar la o adică începuse să-i pese și lui tot mai puțin.

– Muște, vorbi iarăși Tomas și Paraua dispăru înghițit.

Capetele: Muște, muște, muște, muște! Suntem cu toții muște! Am ieșit să ne-ncălzim aripile în soare! Bâzâim. Străzile sunt prea lungi și prea adânci. Din ce în ce mai adânci. Casele trăiesc prea mult. Casele astea sunt fără moarte. Și-am mai spus-o, aerul ăsta e prea curat. Se-aude că pe aiurea oamenii au măști de oxigen. Adevărul, adevărul.

– O să iasă rău! observă Tomas pentru sine și abia se putu auzi.

Pentru că, printr-o stranie întâmplare, mai mult de jumătate din cei înghesuți în dreapta lui, pe toată lățimea străzii, erau mai scunzi decât el, putu să observe, întorcând capul, una dintre mașinile-cameleon ale poliției cocoțată pe trotuar. Chiar în momentul în care o privea, ea își schimbă tăcută forma și culoarea, devenind un microbuz galben ponosit, cu sigla unei companii de asigurări, după ce cu doar câteva clipe înainte fusese o limuzină cât toate zilele, cu geamurile întunecate și roți strălucitoare.

Tomas își imaginează măruntaiele mașinii culisând în liniște, schimbându-și locul între ele, masele plastice și metalele cu memorie metamorfozându-se, în vreme ce băieții din echipaj continuau să-i supravegheze conștiincioși prin periscope și să-i filmeze, pe ei, ăștia din stradă.

O vedea cu toții, schimbându-și pielea, și ca ea mai erau încă vreo cinci-șase, risipite de-a lungul arterei, știau ce hram poartă, dar nu le păsa, nu se încinseseră încă destul. Cei dinăuntru știau și ei că sunt văzuți, nici lor nu le păsa, nu-și făceau iluzii că vreuna din cele patruzeci de identități din programul mașinii i-ar putea ascunde. De altfel nu voiau să se ascundă. Era doar o demonstrație de forță, "suntem aici, cu ochii pe voi", spuneau fără încetare și asta, da, cei din stradă o înțelegeau prea bine.

Apoi, în vacarmul de voci răsună oarecum distinctă vocea pierdutului Paraua, de undeva, din spate.

– Tomas, zicea el, unde ești? Mă auzi? I-am găsit pe-ai noștri. Suntem aici. Încearcă să ajungi la noi.

– Da, da, zise și Tomas buimac.

Și capetele: Noi nu mai suntem oameni adevărați, oamenii cumsecade sunt suspecti, noi nu mai suntem oameni, persoane adică, suntem "oameni din cărți", mulți și șterși. Nu mai avem încredere în nimeni, nu mai avem încredere în nimic. E moarte sigură să părăsești trotuarul, oamenii sunt

suspecți de buni, ieri am văzut un copac într-o vitrină, un camion greu mușcase sticla și crengile începuseră să moară, de ce mureau ele?

– Hei, strigă Tomas, amețit de acest delir verbal colectiv, dați-mi drumul! Dați-mi drumul, nu nștelegeți? Vreau să plec!

Și capetele: Nu pleci nicăieri, nu pleci nicăieri până nu răspunzi. Unde sunt nenorocirile? Unde sunt nenorocirile lumii noastre? Unde sunt bolile, foamea, mizeria? Cine scrie cărțile? Cine face filmele? Cine pornește și oprește ecranele, la care ne uităm? De ce nu se mai revoltă nimeni? Adevărul, adevărul.

– Nu știu, scânci Tomas, lăsați-mă! Nu pot...

Și capetele: Ai să poți, ai să poți... Cine scrie? Cine citește? Cine nășcocește totul? Cine vede, cine ascultă?

Parcă venea un vânt dinspre primele rânduri, un curent de aer rece, băgând tremuriciul în cei mai subțire îmbrăcați. Tomas *știi*.

– Înapoi, strigă, înapoi, lua-v-ar...

Lor nu le era teamă și motivele erau mai multe.

În primul rând, inconștiența. Cu excepția câtorva mai lucizi, miile reușeau să vadă abia câțiva metri în jurul lor și câteva minute în viitor. Nu puteau și nu voiau vadă mai mult. Majoritatea erau niște leneși.

În al doilea rând, absența verosimilului. Nu mi se poate întâmpla ceva rău. Nimic nu e credibil.

Capetele: Unde sunt armele? Unde sunt șisurile, boxurile, bătele? Unde sunt pietrele? De ce fugi, când vine vorba să ții ceva în mână? Oamenilor li se suie sângele la cap când văd că nu mai au gustul revoltei. Că le lipsesc nervii. Că le-au furat nebunia. Ați făcut din noi niște castrați.

În al treilea rând, rușinea. Tomas se mai zbătu o vreme pentru a scăpa din încleștarea piepturilor, apoi renunță, pe de o parte înțelegând lipsa unei șanse reale de a se putea retrage, pe de alta cuprins brusc de un sentiment al rușinii. Ei nu pot fi mai oameni decât mine. Ei nu pot ști mai multe. În venele lor curge altceva?

Și mai era, desigur, curajul dement pe care mulțimea și-l insuflă de una singură, așele cu care se trezesc legați unii de ceilalți în câteva clipe. Suntem mulți, suntem o sută de mii, suntem două sute de mii. Crezi că ți se poate întâmpla ceva rău? Ție singur? Tocmai ție? Dar sunt atâția umeri aici, atâtea capete, atâtea picioare. De ce tocmai ție?

Pe urmă, răul explodează. Ei erau blocați acolo, cu toții, și Taica și Tomas și Paraua cu băieții lui. Pe undeva, pe o stradă lăaturalnică, se afla încă și Roza-femeia-străzii, auzind probabil.

Comisarul general Lavian își pierdu deodată răbdarea, așa, din senin, tocmai la vremea când mulțimea rostea ultima ei întrebare, mascată de un urlat general: "Sca-me-le, sca-me-le!" Ceea ce dezvoltat voia să însemne, de fapt, ne-am săturat de minciunile voastre ordinare, printre care și asta, ziceați că sunt veniți de pe cine știe unde fumuriile aștia, că nu fac niciun rău nimănui, că vin și se duc, că nici măcar n-au habar de prezența noastră. Atunci de ce s-au risipit îndată ce noi toți am ieșit în stradă? Unde s-au topit? Erau într-adevăr duhurile celor morți? Înseamnă că morții o duc mai bine decât noi, cei vii, ei își tămăduiesc viețile de dincolo de moarte pentru că au ce tămădui, iubesc pentru că au ce iubi, acum ei *trăiesc* cu adevărat.

Și din nou "Sca-me-le, sca-me-le!" Ei bine, în acele momente se topi și răbdarea comisarului general Lavian, aflat pe terasa uneia din clădirile învecinate. El ridică brațul drept.

Erau două sute de mii acolo, și după primul sfert de oră rămăseseră jumătate. Cu un chiot de bucurie, sergentul dădu drumul flăcăilor săi întărâtați. Din douăzeci de puncte ale traseului, douăzeci

de sergenți făcură același lucru. Cei șase cameleoni plescăiră, înflorind într-o secundă sub culorile hipnotice ale atacului. Cei ce zăboveau cu privirile pe pielea mașinii cădeau ca popicele, Alții se dovedeau mai tari, însă aveau să se vaiete de dureri zile întregi.

Comisarului general Lavian nu-i plăceau morții. Comisarului general Lavian nu-i plăcea sângele. Ce fel de comisar general mai era și asta? Câteva zeci de mii de oameni s-ar fi călcat în picioare în următoarele minute, dacă ar fi putut să fugă. Dar nu puteau.

Băieții în albastru își descărcară armele la un unghi de treizeci de grade. Pe asfalt plesniră bombe peliculare, ce acoperiră strada cu un strat subțire, mai alunecos ca gheața. Privindu-i pe netoții ăia patinând, încercând caraghioșii să se-agațe unii de ceilalți, făcând „buf” cu zecile, cu sutele, albaștrii se scuturară de răs minute în șir, mai ceva ca la filmele comice de odinioară. Ochii băieților se umplură de lacrimi.

– Tomas, Tomas! țipă Paraua.

Tomas se zvârcolea sub mai multe trupuri, neputincios ca un șarpe pe o foaie de sticlă. La două sute de metri mai în față, chiar în primul rând, Taica Stop își pierdu mințile. El întinse mâinile către gâtul unuia dintre băieții protejați în plastic. Strigă „Stop, băi rahatule!”, dar nu mai ajunsese până acolo. Un baston electric îl atinse pe tâmplă. Văzu două cercuri aurii încolăcindu-se și totul, toată vânzoleala din jurul său încetinind, gesturile cleioase, glasurile coborând sub limita audibilului, ca pe un tobogan. Cu picioarele de lână și gura năclăită, alunecă chiar în brațele sergentului.

Îl așteptau. Desfăcură, ca la antrenament, cu economie de mișcări, gura unui sac de hârtie roșie, indeșirabilă, îl vârără înăuntru și traseră fermoarul. Fermoarul fusese fabricat pentru o singură folosire.

Pe toată lungimea străzii și la intrarea în Piața Tipografiei, grupuri mici de băieți în albastru, duh-nind a drog, pășeau fără grijă pe tălpile lor cu aderență sporită, oprindu-se din când în când pentru a mai umple un sac. Un camion venea încet, adunând coletele roșii. Cei risipiți, sub picioarele cărora nu se întinsese pelicula, huiduiau întărâtați de pe margini. Băieții le făceau semn veseli.

Se întâmplă ca în dreptul locului în care se găsea imobilizat Tomas, să se termine setul de saci. Până ce aduseră alții, băieții pășiră agale depășindu-l, privind în stânga și-n dreapta, ca niște vizitatori într-un muzeu răvășit.

Apoi Tomas îl auzi pe Paraua strigând mirat "Ce, ați căpiat?", și Paraua luă el însuși drumul camionului, nu sub privirile lui Tomas, strivit sub alte șase trupuri, nici ale fărtaților de muncă, ci sub cele ale femeii de stradă Roza, oprită ceva mai încolo, pentru a se ascunde sub un strat gros de pudră trandafirică, și chemată irezistibil de curiozitatea pe care o poseda din belșug.

Fuseseră două sute de mii acolo, pe urmă o sută de mii, apoi cincizeci de mii. Cei alungați pe străduțele laterale urlau în ciudați, îndemnându-se unii pe alții la o ultimă și răzbătătoare năvală. Oamenii comisarului general Lavian, plantați pe acoperișuri, se distrau folosindu-i drept ținte pentru pușcoacele lor negre, cu țeava scurtă. Din când în când, un cartuș gelatinos îl lovea pe câte unul în plin, acoperindu-l cu o pastă cleioasă și înfiorător de urât mirositoare. Aceluia nu-i mai ardea de scandal și, mai târziu, avea să se lase cules fără împotrivire. Glasul capetelor răsuna din ce în ce mai firav.

Capetele: Porcilor, ieșiți la bătaie, asta nu e distracție, asta nu e cinema ori ecran! Omorâți-ne, cel puțin, călcați-ne-n picioare! Ascundeți mânușile, puneți sacii pe foc! Loviți-ne, tăiați-ne! Luați lucrurile în serios, nesimțitorilor, drogaților!

Dar nici asta nu era pe gustul comisarului general. El tânjea încă după ordine și precizie

desăvârșită și-și mușca buzele de ciudă la gândul că în curând totul avea să se termine, că prea puțin avea să mai rămână de făcut. Ridică din nou brațul și mai făcu un semn, unul dintre ultimele.

În mai multe locuri, oamenii lui scoaseră la iveală colivii de aur învelite în catifea. Și în vreme ce noaptea bătea din aripi cu înverșunare, luând în ocrotire orașul, asfaltul lustruit, luminile pieței, blocul Filidor, ei smulseră sigiliile și desfăcură zăvoarele. Câteva zeci de *Ksi-Ksou*, fluturi-condensator neasemuit de frumoși, cu aripile cât palma, nebuni ai culorii, își luară zborul tăcuți. Pentru o clipă, comisarul general Lavian se simți și el fericit.

– Zburați, zburați, dragii mei, zburați îngerașii mei! strigă el, cu ochii strălucind.

Ksi-Ksou se risipiră îngândurați, furișându-se pe lângă ziduri, coborând. Se lăsară atrași de locurile în care agitația depășea limita lor de înțelegere. Acolo se aflau de obicei capii răutăților, oile negre, conducătorii zurbagiilor. *Ksi-Ksou* se lipiră țipând de frunți, de obraji, de podurile palmelor. Sărutară cefele, pleoapele, buze schimonosite. Și adormiră ușurându-se pe epiderma acelor, secretând douăzeci de mii de volți într-o singură străfulgerare. Orașul se umplu de fulgere violete.

Comisarului general Lavian nu-i plăceau morții. „Întotdeauna trebuie să sfârșesc frumosul cu o mizerie ori mai multe”, cugetă el, copleșit de senzația vomiei. Priveliștea, țipetele de agonie, arsurile, mirosul, îi întorceau stomacul pe dos.

– Lucrurile sunt simple, zise umbra.

Era o umbră de un metru douăzeci, nu mai mult. Cineva o așezase în dreptul ferestrei. O bucată de cer bleumarin scârțâia dincolo, afară.

– Simple, vorbi umbra. Pământul are o dublură. Două sfere înghesuite în același spațiu. Una peste cealaltă. Numai că a doua e un fum. În orice caz, n-avem voie acolo. Nu-i de nasul nostru.

Tomas se răsuci spre umbră și mișcarea îi smulse un țipăt. Piciorul stâng începuse să se umfle mai jos de genunchi și să palpate. Fluturii lui Lavian scosese sufletul din el. Îl fugăriseră pe șaisprezece străduțe, până ce un semnal pe o frecvență secretă îi rechemase în coliviile lor. Cu ultimele puteri, se aruncase în cușca protectoare a liftului. Și nu pricepea nimic, nu înțelegea de ce-l urmăriseră. Nu se simțea șef în niciun chip, îi adunase el pe apucații ăia, îi scosese el în stradă?

– Hai, spune ceva! Îl zgândări umbra,

– Piciorul ăsta o să măucidă..., îi cornunică Tomas.

Pe urmă, culmea, ieși luna și lumină ce era de luminat printre două grinzi încrucișate aici, la nivelul o sută. Nimic grozav. Un pitic înțolit la patru ace, deși cam hărtănit din pricina goanei, și-un olog debusolat. Tomas.

– Mă mai ții minte? întrebă.

Celălalt se foi neliniștit.

– Nu... Nu cred... De unde?

– De la Taica, îl lămură Tomas. Ne-am întâlnit acolo, într-o seară. Doamne, parc-au trecut o mie de ani!

Piticul tuși.

– Da, și?

– Și nimic. Spuneai că ai un plan. Spuneai că ai un plan grozav.

– Ce plan? Ce tot vorbești? Eu n-am nimic cu ăștia din stradă, domnule! Vreau să zic că n-am nicio legătură... Eu am nimerit ca musca, pe cuvântul meu! Ce plan?

– Nu țipa! oftă Tomas. Un plan în legătură cu... cu „scamele”. Las-o moartă, nu sunt gabor.

Piciorul începuse să-i amorțească. Parcă-i era dușman, piciorul ăsta.

Pe urmă, piticul începu să plângă fără zgomot. Lacrimile sclipeau frumos în bătaia lunii.

– ...că s-au fumat toate, sughița el, ștergându-și nasul. Lumea asta mai e a noastră? Pe noi ne mai bagă cineva în seamă? Cețurile astea... Te doare piciorul?

– Nu, zise Tomas. Așteptăm câteva ore și încercăm s-o ștergem. Deci Pământul are un geamăn.

– Cine n-are? icni celălalt. Poți să te miști? Ce prost sunt, sigur că nu poți. O să te-ajut eu până la lift. Aș fi vrut să arunci o privire jos, în stradă.

– Mai bine povestește-mi tu, îi ceru Tomas.

Piticul se aplecă ascultător peste balustrada improvizată a etajului.

– „Scame”, zise. Mii. Sute de mii. Forfotesc peste tot.

– Vin încoace?

– Nu. S-au oprit pe la etajul zece. Urcă și coboară. Pare să fie un pod acolo.

Tomas gemu. Carnea tocată a membrului începuse din nou să palpate.

– Mai spune-mi! ceru.

Și parcă vedea norul trupurilor albe curgând, obosind, prin pereți, ferestre, țâșnind de sub asfalt ca dintr-o pânză freatică.

– Au prins curaj, scârbele! Cât eram noi în stradă, n-am văzut picior de albicios.

– „Noi”? făcu Tomas. Adică erai și tu pe-acolo?

– Nu scap nicio ocazie să mă dau mare, zise piticul cu o oarecare jenă. Treceam prin piață. Ce să-i faci? Și-atunci, la moșul ăla... Stop. De unde plan? Ce plan? Or să ne ia tot...

– Ce vorbești?

– „Scamele”. Parcă mai e ceva de luat?! Parcă noi suntem mai adevărați decât ei?!

Râse.

– Eu mai am costumul ăsta. Și când beau, vorbesc frumos! Ca din carte vorbesc.

– Știu, zise Tomas. Și te conectezi prea mult la ecran, la cutia cu iluzii. Teorii. Presupuneri. Geme lumea de deștepti.

– Eu nu spun că ei vin de undeva anume. Despre dublură am auzit într-adevăr la ecran. Îmi place ecranul, îmi place și strada. Noaptea târziu. Când ei dorm.

– Ți-e frică?

– Nu. Nu mi-e frică de ei. Câteodată, știi, parc-o caut cu lumânarea. Ai respirat aerul în preajma „scamelor”? Te-ai umplut de ceață trecând prin măruntaiele lor, călcându-le pe urme? Eu am făcut-o deseori.

– Mereu am fost cam slăbuț la poezie, oftă Tomas. Dar e ceva adevărat în ce spui. Știu că sunt aiuriți care se strâng în zori pe colinele de la marginea vestică, să-și aștepte oamenii-de-ceață. Știu că ei cred. Că fiecare „împreunare” de-asta, fiecare gură de ceață îi duce mai aproape cu un pas de ce visează ei că ar fi o altă lume.

– Nu știi, îi răspunse celălalt. Nu știi nimic...

– Or să crească. Or să fie tot mai mulți pe pământul ăsta, sau pe strigoii lui, pe care l-au găsit gol-goluț, te mai îndoiești de asta? Cine știe cât au umblat ca să-l găsească. Și-acum sunt mulțumiți. Cum ne-am fi trezit noi la marginea unei păduri virgine. Cum am lua hățiturile pieptiș, fiindcă de dincolo răzbat ispite fără seamă și prin preajmă nu-i nimeni cu care să împarți raiul. Iar noi? Noi ce-o să facem în vremea asta? O să-i privim, da. O să le cerșim atenția și-o să tragem șuturi în aer când o să ne mai sară țandăra. O să ne bucurăm de curvele noastre, și de mașinile noastre, și de vecinii noștri, privind ca dobitoacele prin crăpătura ușii. Atât cât e nevoie. Și-apoi, când o să ne plictisim de toate astea, o să crăpăm.

– Bine ca nu scuipi! îl dojeni piticul. Ai strâns prea multă ură. Urăști fiindcă nu poți fi unul de-al lor. Asta am pățit-o eu demult, pe vremea când încă mai creșteam. Încet, dar creșteam. Și nu băga nimeni de seamă.

Tomas vru să-i răspundă. Poate că l-ar fi trimis pe scări, în jos, să nu-l mai sâcâie, un pitic bețiv, cu aere de gentleman, un nimic înțepat și laș îndată ce ieșea din aburii albastrii ai spiritului. Mișcă buzele, dar în clipa aceea se petrecură două lucruri: un cui incandescent îi străbătu fluierul piciorului, cutremurându-l, și o pată întunecată acoperi luna. Umbre le mângâiară fețele.

– Nu te mișca... spuse Tomas sufocat, nu respira... Nu gândi...

Celălalt scăpă un strigăt ușor. *Ksi-Ksou* fâlfâi tăcut, părăsind bucata de cer, venind să dea roată încăperii. Trecu o dată, ca un vânt, se întoarse, lovi tavanul și din tavan ninse cu fire abia vizibile, suflăte din tencuială ori de pe aripile străine. *Ksi-Ksou* zbură singuratic și somnoros, având nevoie de cineva căruia să-i dăruiască din răcoarea ființei sale, cerșind puțină înțelegere și tandrețe. Dacă nimeni nu voia să-l mângâie, atunci avea să mângâie el.

– Nu te mișca... porunci iar Tomas, cu fața moartă, și fluturele veni să i se așeze pe piciorul strivit.

...Acum rămânem noi doi pe lume, noi doi sub roiul de stele, una mai îndepărtată decât cealaltă. Tu dormi, iar eu am să-ți veghez somnul, căci nu mă pot întoarce printre ai mei și, de altfel, acum nici nu mai sunt așteptat. Tu dormi, și când ai să te trezești am să adorm eu, iar somnul meu se va scurge dulce și greu ca mierea de pe aripile tale, înghețându-mi geana, buzele, înghețându-mi inima. Visul meu fără sfârșit va fi un fulger violet, ultimul sorbit de mine, ultimul stârnit de tine. Douăzeci de mii de volți...

Fluturele dormea, într-adevăr, ori îl pândea amuzat, indiferent la scurgerea secundelor, a minutilor, așa îl pândise și Vineri printre degete, când se-întorcea seara târziu acasă și-o găsea chipurile dormind. Antenele doar fremătau firave, simțind carnea pedepsită dincolo de pânza pantalonilor, neînțelegându-i suferința pe care altfel s-ar fi oferit s-o aline în felul lui. Pentru el, tot ce era zbucium, tot ce mirosea a gând, gând scăpat de sub un oarecare control, însemna suferință. Douăzeci de mii de volți...

– Stai locului, îi mârâi Tomas umbrei de un metru douăzeci, care tremurase câteva clipe lângă perete, prea departe de ușă. N-ai să faci zece pași...

Dar acela nu voise să fugă, el se gândise, caraghiosul, c-ar putea să se furișeze și să măture dintr-o mișcare rapidă găngania scârboasă, s-o strivească apoi sub talpă, căci ce Dumnezeu ar fi putut să zacă sub aripile condensatorului, cât de iute s-ar fi putut ridica abdomenul acela ca un vierme?

Ksi-Ksou oftă în somn. Comisarul general Lavian își adunase coliviile aurite și aruncase catifeaua asupra lor când el încă nu se smulsese din ultima îmbrățișare pe care o dăruise cuiva, în dosul unui perete. Pusese atâta dragoste în acel din urmă sărut încât femeia își petrecuse moartea într-un orgasm extraordinar, iar el rămăsese plutind între două ape ale nopții, un vagabond fără voie, executând lupinguri, trecând de la încântarea de a descoperi lumea de unul singur la remușcările pricinuite de abandonarea lui Lavian.

Cum să-mi petrec altfel ultimele minute de viață decât privind? Decât privind desenul complicat al aripilor tale, atât cât pot să-l disting în lumina înșelătoare a lunii? O farsă în lumină naturală.

De sub marginea superioară a petalelor ce te țin în aer pornesc culoarele plane ale unor labirinturi fără soluție, pe drumurile cărora, o dată plecat, nu te mai întorci niciodată. Iar mai jos, răspunzând fețelor interioare, petele mari, filigranate, niște peceți inimitabile palpitând însuflețite, câte una pentru fiecare dintre semenii tăi. Iar și mai jos, ceva nedefinit, ascuns poate și de întuneric, tulburat poate și de surpriza de-a te vedea dintr-o dată atât de aproape, fotografiile voalate ale

unor "scame" prin trupurile cărora ai zburat pentru a iubi, pentru a dăruii somnului, pentru a adormi pe vecie oameni adevărați.

Am să te trezesc acum, fluturele meu unic, vestitorul unei veri unice, să plecăm împreună departe de-aici, departe de nimic, și nu va mai exista vreodată om mai fericit decât mine, vom uita, și tu, și eu, tu pe Lavian, iar eu pe Paraua, pe Bene, pe Taica Stop, pe Roza și pe mulți alții, rătăciți cu toții, ori dimpotrivă reuniți acum, în clipa asta, prin subsolurile Departamentului de Ordine și Liniște. Care vârați până la bărbie în bazinele cu apă la temperatura corpului și ținute acolo până li se încrețește pielea ca la bătrânii de-o sută douăzeci de ani, care închiși în oglinzi sferice, ei singuri și-o sursă punctiformă de lumină, care marcați pe viață pentru a putea fi recunoscuți oricând, cu organele interne tatuante meticuloase, un tatuaj activ, gata în orice clipă să strige "ăsta e!"

Și poate că ar fi-ntins mâna chiar atunci ca să-l trezească și să termine o dată, dar piticul era tot atât de sprinten și de zăpăcit pe cât era de pitic.

Sosise ora la care Goliatul își făcea rondul. Mașinăria trecea, fie ploaie, fie vânt, păzindu-și grinzile ei dragi, verificând cu atenție dacă ceea ce trudiseră în timpul zilei subalternii săi atât de perisabili rnerită păstrat ori trebuie refăcut de la zero. Așa făcu și de această dată.

– Aici! țipă micul om, zvâcnind ca un arc. Aici, rablă proastă!

Mai avea doi metri până la balustradă. Dincolo îl aștepta imobilă, silueta Goliatului, uimit să descopere viață acolo unde n-ar fi trebuit să se afle decât fier rece și pereți netezi. Jos, pe pământ, osiile scârțâiră și înghețară. Întrebările începură din nou să alerge prin mintea ca o cutie, iar capul mobil coborî câteva zeci de niveluri pe șinele lui, pentru a desluși mai bine ce se petrece. Iar afunșitul de pitic se repezi spre el cu brațele deschise

– Aici! Aici sunt!

Atunci *Ksi-Ksou* se trezi și-și luă zborul în aceeași fracțiune de secundă. De fapt, zborul precedase revenirea la realitate. Se odihni destul și avea, în sfârșit, o suferință de alinat. Aripile bătură și scăpărară scântei, încărcându-se mai iute ca gândul. Înainte ca piticul să mai strige o dată "aici!" și ca tărăcuța Goliatului să frâneze, el și străbătuse jumătate din distanță.

Tomas țipă. Țipătul lui se izbi de pereți întorcându-se să-l palmuiască. Din țipăt curse sânge. Lovi cu pumnul oasele sfărâmate ale piciorului și gândi "am să te storc în pumni, vietate spurcată!". Și aproape leșină de durere, o durere trupească și una interioară, sufletească, aeriană și nemeritată.

Fluturele se întoarse din drum. Era deci unul care suferea mai tare aici, în preajmă. De poftă, epiderma pe jumătate sintetică se acoperi cu sudoare. Însă în clipa următoare Tomas își pierdu cunoștința și orice durere încetă, iar trupul său inert ieși din atenția lui *Ksi-Ksou*.

– Dă-i drumul! zberă piticul, îmbrățișând fruntea turtită a Goliatului, dă-i drumul, prostule, cap-de-fier!

Și privea ochii aceia orbi, protejați de plasă metalică, și nu vedea nimic în oglinda lor, doar imaginea strâmbă a unui ins înfricoșat de moarte, mai scurt decât alții.

Ksi-Ksou izbi ceafa dezgolilă, chiui și descărcă rodul puterii sale. Un vârful de aripă scrijeli obrazul impasibil al Goliatului, făcându-l să tremure ca de rușine. Și douăzeci de mii de volți se scurseră, până la ultima picătură, prin carnea piticului, ca și prin cea a uriașului, răpindu-le vloga. Și fluturele mai țipă o dată, auzindu-i cum oftează, și fugi de-acolo, pierzându-se în noapte, căci omul acela, murind, își ușurase pântecul, împrăștiind o duhoare îngrozitoare. Fugi, plin de nenoroc, ca să-l caute pe părintele lui, Lavian.

Unu, doi, trei, patru, cinci, șase... Goliatul suspină, pe urmă își aduse aminte și reuși să treacă piedica. *Unu, doi, trei, patru, cinci, șase, șapte, opt, nouă, zece...* *Sunt inteligent. Opt, nouă, zece...*

Sunt inteligent. Muncesc. Sunt inteligent. Gândesc. Muncesc. Timpul meu este prețios. Timpul are preț pentru mine. Muncesc...

Era pe jumătate orb, ceva rămăsese agățat de plasa metalică din fața ochilor săi. Era și un pic sărit, fiindcă descărcarea electrică îi străbătuse segmentele trupului, pierzându-se în cele din urmă prin împământare. Dar nu mersese totul strună. Sărise un nimic de siguranță și se prăjise un fleac de circuit, așa de neînsemnat că nici Goliatul însuși nu-și amintea la ce folosește.

Unu, doi, trei... Eu muncesc, ba nu, gândesc, ba nu, pot să număr până la o sută. Pot să număr până la o sută de miliarde patru sute treizeci de milioane opt sute cincizeci și cinci de mii două sute șaptesprezece. Dacă nu vă plictisesc. Eu muncesc și gândesc...

Mizeria asta lunguiață agățată de plasa ochilor nu putea fi decât vreo bucată șuie de grindă pe care un iresponsabil de muncitor găsisese de cuviință s-o lase în drum. Goliatul își trimise tijele subțiri și sensibile, agere chiar, ca să pună ordine între lucruri. Asta era deviza lui și cine avea de gând s-o ducă fără probleme trebuia s-o bage bine la cap. A pune ordine între lucruri.

Apucă bucata de material, fără să-i bage în seamă moliciunea, fără să se sinchisească prea mult ca obiectul lăsa să se scurgă ceva, fără să-i pese că grinda asta seamănă cu ceva cunoscut. Fleacul de circuit, dacă nu s-ar fi ars, l-ar fi ajutat să-și aducă aminte.

Apucă bucata de material ale cărei protuberanțe, cinci la număr, se bălângăneau aiurea. Semăna cu ceva, totuși. *Unu, doi, trei, patru...* Căută din ochi locul cel mai potrivit. Analiză rapid șaisprezece variante, dintre care o alege pe cea optimă. Tijele deplasară piesa la locul cu pricina și se retraseră, dând voie pistolului pneumatic. Acesta realizează o îmbinare cu douăzeci de nituri în numai patru secunde.

Pe urmă, Goliatul își continuă rondul, fluierând satisfăcut, pe șina lui circulară, fără să se grăbească, fără să privească înapoi, la rodul muncii sale, căci munca temeinică nu poate fi urmată decât de rezultate perfecte. *Unu, doi, trei, patru...* Sunt inteligent. Grinda, nu mai mare de un metru douăzeci, rămase la locul ei, locul cel mai potrivit cu puțință. Nu se deosebea prin nimic altceva de toate celelalte din jur, în afara compoziției organice. Deocamdată, prin preajmă nu se afla nimeni care să decidă cât de important este acest aspect. Conta mai mult faptul că, asemenea tuturor celorlalte, și aceasta era lipsită de viață.

Vineri dormind:

La două palme deasupra scândurilor galbene ale podelei, ceață surprinsă în zbor liniștit. Acolo umărul, acolo obrazul, acolo palma făcută căuș. Acolo șoldul compact de iluzii, acolo călcâiul care începe și sfârșeste. Tomas i-ar fi dat roată nedumerit și în această, poate printre ultimele, noapte de veghe. Noapte în care o urmărește dormind. Și sub pielea feței de ceață se rotesc visuri, coșmaruri, păsări. Ea respiră încet.

Cred că ne-am iubit cândva, poate între alte frontiere ale timpului ori ale spațiului. Poate nu era niciun spațiu. Dacă tu ai fi dublura mea, așa cum zicea acel sârman, în mine zace o femeie de ceață. Sau în trupul meu și-a lăsat sămânța de cățea Roza, și-acum cățeaua așteaptă să crească și să te alunge mușcând.

Cred, da, că ne-am iubit cândva și-aș face bine să-mi amintesc cât mai iute când, căci în curând n-am să mai fiu în stare. De-acum înainte, gândurile mele vor fi din ce în ce mai mult crâmpie izolate, săgeți răzlețe ce vor străbate cu încetinitorul încăperea, în drum spre tine, ori spre alții.

Din lumea asta, cea în care m-am născut și în care-am trăit (n-ar fi fost păcat să mă sfârșesc în cu totul altă parte?), iată, cea mai intensă senzație, ca o culme a ridicolului, este una de durere pricinuită de această la început banală fractură, care între timp, a devenit una deschisă. Iar în

curând senzația va fi una de greață, pricinuită de mirosul fetid al cangreii.

Te-am așteptat, Doamne, te-am așteptat!

Epilogul va fi scurt, cât mai scurt cu puțință, pentru că tot ce trebuia scris s-a scris în aceste patru zile petrecute în interiorul piciorului meu.

Aș fi vrut să-ți spun cât de mult te doresc, dacă nu m-aș fi temut de felul în care m-ai fi privit. Ce-ai fi putut gândi despre mine? Că te-am vânat ca pe oricare din găscuțiile ce cad la pat după primele asalturi mai serioase? Că tot devotamentul meu a fost mimat cu oarece talent. Că te pun în situația idioată de a nu mă putea refuza. Pe mine, cel care ți-am fost zi și noapte aproape. Chiar și atunci când nu mă simțeai.

Da, epilogul va fi scurt, cât mai scurt cu puțință.

Poimâine sau răspoimâine, bătrâna doamnă Topor se va furișa să privească pe gaura cheii. Va fi un act de mare curaj. Stând aplecată, va recunoaște mirosul.

Primul frison.

O recapitulare rapidă:

Singur de prea multă vreme. Taica. Goliatul, Paraua, Roza-cea-care-vinde-amorul.

Plutește un abur de nebunie prin coclaurile lumii. Aburul ascunde acum noptiera pe care de obicei îmi țin revistele.

Și apropierea Rozei:

– Deschide, bă, știu că ești înăuntru, deschide-mi, bestie, labagiule, m-ai tăvălit cum ai vrut și-acu-mi dai cu piciorul!

Dacă vrei să mai salvezi ceva, dragă ceață, vecină, dragă vecină, trebuie să te grăbești cum n-ai făcut-o niciodată. Tu și poporul tău de "scame", orbi cu toții.

Și din nou Roza:

– Mi-ai mâncat viața, nenorocitul, ți-ai bătut joc de mine, nu m-ai iubit niciodată etc. etc.

Nu știu de când e la ușă. Câtă vreme va sta acolo va fi bine, bătrâna doamnă Topor nu va chema potera ca să vadă ce-i cu mine, prilejul de distracție se ivește prea rar pe treptele imobilului ăsta.

Și Paraua, și Mustața țepoasă care a-ndrăznit să scuie o "scamă".

Și domnul-ca-o-lăcustă, care va compune poate un cântecel despre unul ca mine, cântecel pe care-l vor acoperi motoarele automobilelor. Încep să fiu patetic, încep să-mi plâng de milă. Iată urmele trecerii mele prin această lume.

Încep să te urăsc, Vineri.

Nu mi-ai dat nicio șansă. Meritam una, măcar pentru perseverență.

Desigur că mi-ar fi plăcut să trăiesc doar câteva zile cu voi, dacă asta nu v-ar fi incomodat prea tare. Să-ți cunosc prietenii. Să vă deprind obiceiurile.

Dar tu nu.

Și ți-aș fi fost de folos. Și te-aș fi învățat. Și ți-aș fi dăruit: dragoste cu nemiluita. Până te-ar fi apucat greața. Căldură sufletească. Până te-ar fi trecut nădușelile. Tinerețe veșnică. Echilibru. Ai fi putut să mergi pe sârmă fără grijă. Protecție nelimitată. Protecție garantată.

Dar tu, nu.

În reluare, pe ecrane, Roza:

– O să-ți muști mâinile, monstrule, o să mori bătrân și singur, pe-un pat în care-or să colcăie căpușele și ploșnițele, o să mănânci pe sponci! Monstrule!

Dar tu, nu.

Ca și cum aș fi trecut prin fața casei tale, într-o zi ploioasă, și n-ai fi vrut să-mi deschizi, dându-

mi de-nțeles că nu ești acasă. Ca și cum aș fi trecut cinci minute mai târziu și-aș fi văzut fereastra întredeschisă ori perdeaua trasă. Iar tu, chipurile, tot lipsă.

Acum încep să înnebunesc...

Deci, ce vă las:

Oile mele, berbecuții mei, speriați de "scame", nu pentru că v-ar fi teamă de ceea ce nu cunoașteți, ci pentru că-i bănuți mai buni decât voi. De necunoscut nu vă mai sinchisiți, pentru că, holbându-vă la cutia-minune a ecranului (care a luat, încet, dar sigur, locul bordelurilor de altădată), ați învățat cât de bine și cât de eficient este ca alții să gândească în locul vostru. Nu vă mai scremeți! Behăiți ici și colo, pe schelă, la cinci sute de metri deasupra supei în care clocotește orașul ăsta, la o berică, în pat cu vreo găinușă pentru care vă dați cocoși, la înghesuială, cu turma, acolo unde fețele se șterg, acolo unde devii un nimeni, absolvit de orice răspundere...

Nu dragoste...

Nu revoltă...

Nu liniște...

Nu ură...

Epitaful sugerat de Roza:

– Motănel, nu-s supărată pe tine, n-am mâncat de două zile, îmi mai dai o sută? Cu aia de săptămâna trecută, două.

Acum vii către mine, Vineri. Acum mă mângâi pe frunte. Acum mi-l prezinți pe fratele tău. Acum pe maică-ta. Acum un iubit pe care-l așteptai îngândurată. Să vin cu voi? Nici pomeneală...

Acum *Ksi-Ksou* îți strălucește în păr și părul a început să se închidă la culoare. Lavian te amenință cu degetul. Orașul sclipește ca dintr-un bulgăre de aur. Până departe, spre muchiile clădirilor din colțul lui 104. Până dincolo de blocul Filidor.

O, ce lume minunată...

© Dănuț Ungureanu

Vânătoarea de cârtițe

de Marian Truță

1. Rudi trecu peste pod

Un drum se făcea printre dealuri și se oprea într-un snop de case. Plecase iarna, era cam pe la amiaza primăverii atunci când galbenul florilor începe să simtă gustul renunțării. Pe drum, Rudi, murdar spre case venea lălăind un cântec și clătinându-se. Trecuse de o râpă, cam alătura de drum și se oprise în dreptul unui pod. Erau două copile acolo, pe acel pod, și-l priveau pe Rudi cum nu se hotărăște, să treacă ori nu. El le zări destul de neclar și încercă să le zâmbescă. Ele erau chiar încruntate și Rudi simți un gol printre gânduri pe când le cerceta chipurile posomorâte.

Oameni ieșeau din case și se împrăștia de partea cealaltă a drumului, de partea cealaltă a dealului, iar pentru ei Rudi nici nu exista. Asta l-a cam usturat. Își făcu vânt și se urni din loc, nimeri podul, după care se opri în dreptul celor două fete. Erau frumoase și păreau sălbatică, jivine crude care așteptau să le vină sorocul împlinirii și al zămislirii de pui. „Peste câteva luni, dar sunt bune și acum” se gândi Rudi și se mai gândi, de fapt încercă să sape în vestigiile memoriei sale, când oare cunoscuse pentru ultima dată un trup de femeie? Le-a spus după câteva clipe:

– Eu sunt Rudi.

Fetele au dat din craci, stăteau cocoțate pe balustrada podului, iar zdrențele de pe ele abia le ascundeau formele aproape coapte. Erau cu o idee mai curate decât el, își băteau picioarele, poate pentru a-l întărâta sau doar pentru că așa aveau ele chef. Păreau niște ființe care fac, în general, numai ce au chef.

– Eu sunt Desa și ea e Laisa și suntem ale lui Kevin, îi răspunse într-un târziu una dintre ele.

Erau tot încruntate și-l studiau pe Rudi cu aceeași plăcere cu care ar fi studiat un morman de mațe. El, în schimb, le admira trăsăturile plăcute, chiar dacă înnegurate. Apoi, după un timp neprecizat, una dintre ele, Desa, și-a permis un zâmbet dincolo de care Rudi a ghicit cruzime.

- E beat, a rostit ea.
- Să-l hârjonim, a propus Laisa.
- Dar e murdar!
- Să-l bălăcim în râu.
- Și e urât!
- Dar e voinic.
- Nu-l vezi că stă să cadă?
- Să cadă lângă noi, atunci!

Au sărit de pe lemnul balustradei, mișcări rezezi și precise, l-au apucat de brațe și l-au azvârlit în apa râului zbierând, încolăcindu-l și mușcându-l. Miroseau a pământ reavăn. Sau poate era din pricina râului? Sau din pricina primăverii? L-au dezbrăcat de bluza jerpelită zgâriindu-l pe spate. Se lăsă în voia mâinilor lor închizând ochii, era un fel de nebunie în icnetele pe care le scoteau, dinții lor ascuțiți îi sângerau lobi urechilor fără ca el să simtă durere. Nici nu i-ar fi păsat dacă s-ar fi înecat în apa aceea căreia îi uitase numele. Și tocmai începea să viseze la pacea definitivă, în fond ajunsese acasă, ce-și putea dori mai mult? Odihna binemeritată după un drum care începea la capătul lumii și se termina între casele acelea pe care cândva le cunoscuse.

O piatră l-a izbit în creștet, a sărit în picioare și a văzut Rudi pe pod un om cu o armă și cu privire neîndurătoare.

– Cărați-vă, a mârâit acesta către fete și ele s-au pierdut printre tufele râului.

În picioare stătea Rudi, apa îi ajungea până la genunchi, beția i se risipise, se simțea slab și neajutorat, bluza cu care ar fi dorit să se acopere se pierduse.

– Tu! Vino aici, i-a făcut semn omul cu arma.

Supus, Rudi a urcat pe pragul podului cu apa șiroind pe el. Tremura de teamă, tremura de frig, cum să deosebești tremuraturile de frig de cel de teamă, se întreba el căutând privirea celui alt.

- Eu sunt Rudi, a rostit el.
- Și ce dorești?
- Aici am trăit cândva.

Pentru o clipă chipul împietrit al omului cu armă a părut că se dizolvă.

– Eu sunt Kevin și asta este ținutul meu.

Kevin, numele pe care îl rostiseră fetele ceva mai devreme.

– Nu voiam să le fac rău, explică Rudi.

– Prostule, a rânjit Kevin, nici nu ai fi avut cum să le faci vreun rău. Vino mai aproape.

Rudi se lăsă studiat, Kevin îi cerceta mai ales părul care începuse să încărunțească apoi își atârna carabina de umăr.

– Îți vom da să mănânci după care va trebui să pleci. Să te întorci. Dincolo de dealuri nu mai este nimic. Cel puțin nimic din ce cunoșteai tu odată.

Era o dimineață senină. Rudi trecu peste pod.

2. El n-a recunoscut-o

Femeia din ogradă era trecută, cădea spre bătrânețe. El n-a recunoscut-o, dar ea, ridicând privirea, a încremenit, după care a zis:

– Dumnezeule, Rudi!

Atunci el i-a știut numele, era numele pe care îl rostise în gând ani în șir, niciodată cu glas tare, niciodată altcuiva, era numele pe care numai el ar fi trebuit să-l știe, numele pe care crezuse că-l uitase și iată, acuma și-l amintea.

– El a fost? a întrebat Kevin.

– Da, a răspuns femeia, el a fost.

– Atunci ce stai și te holbezi! a zberat Kevin. Nu vezi că este flămând și obosit?

Cu palma a izbit-o peste față și ea a plecat repede spre casă, cu privirea în pământ.

– Deci tu ai fost, a murmurat Kevin privindu-l din nou necruțător ca atunci când îl văzuse prima dată, pe pod.

Simțea, Rudi, cum beția i se întoarce, l-ar fi dorit pe acest om cu armă să fie un vierme la picioarele lui, să joace peste el, să-i zboare viscerele peste țărâna peste care se numise stăpân. Dar simțea, mai degrabă, teamă față de omul cu armă, teamă dar și recunoștință, iată, îi oferea să mănânce. Ură, teamă, recunoștință, cum să le deosebești pe toate? Cum să nu le trăiești în devălmășie?

Kevin intrase deja în casă. A apărut mai târziu femeia și i-a pus în iarbă să mănânce, erau niște făpturi mici, arse pe foc și Rudi le mănâcă. Ea a încercat să-l mângâie pe păr dar el i-a dat mâna la o parte, și-a șters degetele pe iarbă și, după ce și-a ridicat privirea a văzut că avea lacrimi în ochi. Era urâtă.

Din casă au ieșit apoi două femei tinere pe care le chema Sarah și Lora. Așa le strigase Kevin. El l-a arătat pe Rudi, ghemuit în iarbă, și le-a zis:

– Iată-l pe bărbatul ei, după care au răs prosteste amândouă și asta i-a făcut plăcere lui Kevin.

Și lui Rudi i s-a părut ceva plăcut, cineva să râdă de el, cineva să râdă și nimeni să nu fie supărat. Credea, știa, că râsul poate fi motiv de pedeapsă, așa trăise ani mulți. Se rușină de gândul lui nărod și zâmbi și el nimănui.

– O să-l alungăm de aici, a mai zis Kevin mângâindu-și carabina.

– Hanna, a spus încet Rudi și privirea femeii din fața lui a tresărit.

3. Aveau un gust amar

Rudi trebuia să plece a doua zi. Kevin i-a spus:

– Oamenii de aici sunt ai mei și trebuie să le port de grijă, să-i ocrotesc, să le dau hrană. Nu ne ajunge la toți, pretutindeni sunt numai pământuri rele, iar o gură în plus ar fi și mai rău pentru toți, o să te întorci de unde ai venit, dincolo de dealuri nu mai este nici un drum, nu mai este nimic din ce știai odată, totul este altfel acolo și ai pieri curând. Nu sunt un om rău dar am responsabilități față de cei pe care îi apăr.

Glasul lui părea trist, atunci Rudi a fost de acord, să plece, să se întoarcă deși nu avea unde să se întoarcă. Kevin a răs ascultându-l. Cobora amiaza pe când stăteau de vorbă. Desa și Laisa au apărut în ogradă cărând un câine mort. Pe drum treceau câțiva oameni nădușiți, cu mâinile goale și cu hainele murdare. Nu vorbeau între ei, doar priveau în colbul drumului. Rudi îi salută peste gardul dărăpănat dar ei nu-l cunoșteau.

S-a întors către Kevin.

– Aș putea munci...

– Omule, nu înțelegi? Aici nu are nimeni ce să muncească. Trebuie să pleci. Să te întorci. Nu am nimic împotriva ta, dar nu-mi pot asuma grija unei guri în plus. Rămâi până mâine, mai mult de atât nu pot face pentru tine.

Din pragul ușii Sarah îl privea și el a crezut că deslușește cruzime în ochii ei. S-a întins pe iarbă și a adormit în bătaia soarelui. L-au trezit țipete de femeie, dar a rămas mai departe nemișcat, cu pumnii strânși. În coaste l-a lovit Desa și i-a zis:

– Kevin o bate pe nevastă-ta!

În capul oaselor s-a ridicat Rudi și a încercat să zâmbească.

– Măine o să plec, de ce o bate acum?

Fata se întinse lângă el.

– Ca să suferi, de aia o bate.

Kevin îi spusese că era un om bun, nu avea motive să nu-l creadă. Poate că Hanna făcuse ceva rău, îl supăraseră cumva și de aceea primea o corecție. Rudi știa că orice greșală se îndreaptă prin bătaie. Prin durerea cărnii. Așa trăise ani lungi. Anii în care aproape uitase cum o cheamă. Nu exista nici o supărare în faptul că bătaia îndrepta răul din oameni. Atunci de unde își imagina Desa că ar putea să izbucnească suferința lui?

A venit seara. L-au chemat să-i dea să mănânce și i-au aruncat niște făpturi mici, arse pe foc. L-au dat să bea o zeamă caldă, a băut-o, iar fetele au stat lângă el și au mâncat lângă el. Din casă a ieșit Sarah încinsă cu un șorț murdar și a atârnat de o grindă un felinar. Părul îi cădea în dezordine pe spate, era frumoasă, Rudi știa asta și mai știa că niciodată Sarah nu l-ar fi dorit așa cum el ar fi dorit-o. Dar, se gândea Rudi, dorința este a cărnii, pedeapsa este a cărnii, toate sunt ale cărnii, atunci ce-i mai rămâne sufletului? Lacrimile Hannei, își spunea Rudi.

Sarah i-a dat o țigară. L-a învățat să o aprindă, erau mișcări pe care Rudi cu greu și le aducea aminte. Apoi el a privit-o cum pleacă rușinându-se de gândul că Sarah ar fi putut simți cruzime pentru el.

La adăpostul amurgului care se ridicase de pretutindeni, mâinile Desei îl dezmierdau obraznice.

– Soră-mea, Laisa, mi-a zis că ai fi puternic, ea cunoaște bărbații, dacă o să dormi afară am să încerc să văd de ce ești bun.

Era o promisiune în care Rudi nu credea. Nu l-au lăsat afară. Kevin a gonit-o pe Desa cu lovituri de picior apoi a îmbrățișat-o pe Lora și i-a spus:

– Rudi, ia-ți femeia și dormi cu ea. Sunt un senior generos.

Și i-a încuiat în grajd sau în ceea ce rămăsese din grajdul pe care Rudi trudnic și-l amintea. Un felinar a atârnat Kevin pe afară, de o grindă. Au auzit râsetele fetelor cum străbat pereții de scânduri și Rudi s-a ghemuit pe pământ. Hanna a venit lângă el tremurând și l-a sărutat pe gură. Buzele ei aveau un gust amar pe care Rudi nu-l știa. În lumina slabă care se cernea prin crăpăturile zidurilor îi recunoscuse chipul, ceva din chipul de odinioară și o strânse lângă el. S-au iubit și dragostea le-a fost scurtă precum un țipăt de pasăre lovită.

– Dumnezeule, Rudi, scâncea Hanna.

El tăcea.

A întrebat-o, într-un târziu, și ea i-a povestit cum a trecut războiul peste ei și cum au năvălit niște oameni sălbăticiți de care i-a scăpat Kevin, omul cu arma, zdrențăros răsărit de aiurea. Așa a trăit Hanna, sub porunca celui care îi mântuise și așa a trăit întreg satul iar el, Rudi, plecase de atâta timp și știut este că un război de cele mai multe ori ucide și nimeni din moarte nu poate să se întoarcă sau nu știe sau nu vrea.

Rudi asculta și se minuna cum de nu simțea nimic, nici ură și nici milă. Crezuse că are, că mai are gânduri, pentru asta se întorsese acasă, într-un gând ar fi păstrat-o pe Hanna, într-altul și-ar fi păstrat satul cu dealurile din preajmă. Nimic din ce fusese sau aproape nimic nu mai era și gândurile lui muriseră. Și unde muriseră, aici în grajdul dărăpănat și când, atunci când amărâla buzelor ei îi cotropise mintea? Știa, mai mult simțea confuz, precum o cârtiță simte apropierea de o lumină, simțea gândurile lui moarte acolo unde îl îngropaseră învingătorii... Un labirint uriaș, un popor întreg de cârtițe rătăcindu-și gândurile și amintirile prin cotloane subpământene. Este interzis să vezi, legea

de fier a cârțițelor. Este interzis să-ți aduci aminte, legea de fier pentru învinși. Era interzis să iubești, să sperii, să cânti, să vorbești, să râzi, să fumezi, să vezi, să dorești, să visezi și, mai ales, să gândești.

– Am vrut tot timpul să te văd, să te simt, am sperat la clipa asta mai mult decât mi-a fost permis, prostul de mine, eu nu știam, nu aveam de unde să știu că ei mă omorâseră odată, acolo în labirint. Pe drum, spre casă, am crezut că pot reinvia. Și doar m-au învățat să nu mai cred. Zadarnic, Hanna...

– Oh, Rudi, plângea Hanna.

L-a spus apoi să fugă, să spargă lacătele și să plece cât încă mai era noapte, Kevin urma să-l vâneze, prostule, zicea Hanna, nu mă mai privi așa, nu te mai minuna, el o să te ucidă, chiar nu-ți mai pasă!?

– Fugi, Rudi, scâncea Hanna.

Adânc dormea Rudi și nu visa nimic. Ce ar fi putut visa? Dormeau și fetele și mârâiau prin somn alături de Lora și Sarah. Kevin privea în tavanul odăii, nu vedea nimic în întuneric, își închipuia că este dimineață și trage cu carabina, o dată, de două ori sau de câte ori va fi nevoie ca să păstreze satul curat și îngropat în uitare, nimeni vreodată să nu mai știe de ei pentru ca niciunui năvălitor să nu-i mai vină pofta de a gusta din ei, din pământurile lor, din trupurile lor, din zilele lor. Și, în timp ce se gândea la toate acestea, fuma, țigările erau pe sfârșite, la fel și timpul lui se va închide. Cândva, desigur.

Scârțâitul porții l-a trezit pe Rudi. În prag Kevin îi făcea semn să se ridice. Avea atârnată de umăr carabina. S-a ridicat Rudi și a prins să se scuture de praf. Hanna a trecut pe lângă ei afară dar iute ca un șarpe de păr a prins-o Kevin.

– Cum ți-a fost bărbatul? a hohoti el.

– Atenție, Kevin! a strigat ea atunci.

A văzut ca într-un vis, pumnul lui Rudi coborând spre țeasta lui Kevin, chipul desfigurat, mușcat de nebunie, încremenit într-un rânjet pe care Hanna nu-l știuse niciodată și s-a gândit, tot încet ca într-un vis, că Rudi nu este decât un strigoi, o amăgire născută din infernul care cuprinsese lumea de dincolo de dealuri, o nălucă venită să-i chinuie trupul și mintea. Și a strigat, a urlat din adâncul pieptului numele lui Kevin, omul cu arma.

Pumnul lui Rudi a lovit în gol. În clipa următoare țeava carabinei îl țintuia în dreptul inimii.

– Deci ți-a spus, cățeaua, ți-a spus tot, așa-i?!

A îmbrâncit-o și ea s-a ascuns.

– Așadar știi ce te așteaptă. Trebuie să te sacrific, dacă vei fugi vor afla și alții de noi și vor năvăli ca muștele la un stârv. Ori eu am o responsabilitate pentru oamenii mei, cum să le port altfel de grijă?

Supus, Rudi privea în jos.

4. Singur pe drum trecuse Rudi

L-a dus într-o pădurice plină de mușuroaie răscolite ca și cum un popor întreg de cârtițe și-ar fi părăsit lumea lor de lut umed pentru cine știe ce amăgiri iscate în aerul rece al nopții care aluneca spre răsărit. De un copac l-a legat Kevin și lui Rudi i s-a făcut rușine.

– Nu vreau să mor, Kevin, nu în felul acesta.

Și, în timp ce încerca să-și elibereze brațele din legături, copacul de care fusese țintuit se mișca odată cu el, era ca un fel de dans, în folosul cui, se întreba Rudi.

Apoi a simțit, a văzut cum mușuroaiele prindeau viață, gemeau, creșteau, stârnite poate de rădăcinile copacului. O durere subterană, credea Rudi, o durere chinuie pământul și el se tânguie încercând să-și alunge suferința afară.

Făpturi mici ieșeau afară adulmecând aerul dimineții, ceața timidă, întinsă pe pământ. Un popor

întreg de cârțițe, un popor gonit din placenta de humus înainte de soroc, amușinând și simțindu-l pe Rudi, dorindu-l cu burțile lor minuscule și întăritate de dansul subteran al copacului.

Rudi încremenise, prea târziu, primele cârțițe deja își făceau loc printre zdrențele cu care era îmbrăcat și începeau să-l gâdile cu colți mărunți. De deasupra stomacului îi veni dorința să urla și urlă prelung până simți jar în gât și se înecă cu spumă. Scuipea negru pe pământ.

– Kevin, nu vreau să mor, nu așa, nu în felul acesta! zbiră el dorind glonte din carabina lui Kevin.

Dar acesta îl privea nemișcat, părea că uitase să și respire, cu carabina atârnată pe umăr, pe el cârțițele îl ocoleau. Apoi a stat un timp cu ochii închiși doar ascultându-l pe Rudi, ascultându-i urletele cum se prefac în horcăituri apoi în sughituri lipsite de vlagă. Brusc a deschis ochii și a coborât carabina de pe umăr. Putea să-și închipuie că Rudi murise deja. Atunci a tras. O dată, de două ori, de trei ori, până ce magazia de cartușe s-a golit. Apoi a încărcat arma din nou. La fiecare detunătură trupul lui Rudi tresărea. Tresăreau și cârțițele și picau pe pământ zvârcolindu-se, unele înțepenind imediat.

Când fumul împușcăturilor s-a risipit a văzut Kevin că toate cârțițele fugiseră înapoi în lumea lor întunecată și călduță numai bună să viseze în ea cum într-o zi ele vor fi stăpânele copacului cu rădăcini adânci. Fugiseră toate, rămăseseră cele moarte. Kevin era un bun țintaș, cele mai multe aveau șira spinării lovită. Vârî într-o desagă o parte din cadavrele cârțițelor iar pe celelalte le stivui lângă copacul de care Rudi era legat.

– Fiecare om trebuie să moară liber, i-a spus Kevin lui Rudi pe când îi dezlega brațele și picioarele. Cel puțin cât încă mai este posibil. Vor veni din nou, n-o să te doară, ai să vezi, îmi pare rău dar eu nu am ucis niciodată un om și trebuie să-mi hrănesc poporul.

Rudi îl privea fără să înțeleagă. La cine se referea, la care popor, la cârțițele carnivore sau la cei din sat? La Hanna, la Sarah și la Desa și la toate și toți ceilalți? Oamenii mureau, ofrande pentru făpturile mărunte nenăscute încă de pământ. Și cârțițe mureau împușcate de zăludul Kevin pentru a hrăni o turmă de oameni, ei prea născuți. Și ce era îngrozitor și ce nu putea înțelege Rudi era faptul că nici unii, nici alții nu aveau un rol privilegiat, erau pe aceeași treaptă. Oameni și cârțițe erau poporul lui Kevin.

Îl dezlegase, cârțițele urmau să-l năpădească și totul s-ar fi terminat frumos. În fond, învingătorii îl învățaseră să fie un fel de cârțiță. Fusese un elev prost. De aceea, simțind viața împingând dureros în vârful unghiilor, se năpusti înainte zbierând. Auzi detunătura carabinei, văzu chipul livid al lui Kevin, arma cum îi scapă din mâini în timp ce degetele lui se închid peste beregata lui Kevin. Încet creștea lumina. De jos a ridicat Rudi arma și a pornit spre ogradă.

Fetele dormeau, numai Hanna privea în gol. L-a auzit venind și a ridicat privirea.

– Dumnezeule, Rudi, a spus ea.

El nu a știut pe moment ce să spună. I-a cerut mai întâi apă. După ce s-a spălat și după ce a băut i-a zis:

– Da, Hanna, sunt eu, n-am murit. Nu încă, nu de tot.

A plecat stărnind praful de pe potecă. Năvălea în jurul lui o nouă zi. Hanna l-a urmărit cu privirea până s-a pierdut după primul cot al drumului apoi, obosită, s-a dus și s-a ghemuit între fete.

Singur pe drum, trecuse Rudi, om neînarmat, murdar și zdrențaros, dar viu.

© Marian Truță

Amnezia

de Cristian M Teodorescu

I S-a spus Dumnezeu, dar aceasta este, desigur, o prescurtare. Numele Lui complet cuprindea multiple propozitii cum ar fi: Nicio problemă nu poate fi rezolvată la același nivel cu acela al cunoștințelor care au creat-o. $i\hbar \partial\psi/\partial t = \hat{H} \psi$. Sau: Lăsând lucrurile în voia lor, situația se va schimba din rău în mai rău. Prietenii vin și pleacă; dușmanii se acumulează - și așa mai departe. Numele Lui era nemărginit, cuprinzând toate frazele și principiile care au fost formulate vreodată - și cum miliarde de civilizații tot rosteau Cuvinte și Formulau Principii în orice moment, numele Lui se lungea în permanență, având nevoie de dimensiuni suplimentare ca să se poată încolăci cum trebuie.

Ca s-o scurtăm, deși n-ar trebui, Dumnezeu poate fi înțeles ca fiind o Entitate care se confundă cu Numele Lui, care cuprinde toate noțiunile, poezia, matematica și bancurile Universului.

Problema de la care pornește această povestire este că, de vreo câteva miliarde de ani încoace, pe Dumnezeu începuse să-L preocupe, obsesiv, o singură întrebare: Eu am creat Universul, așa spun toți. Dar pe Mine cine M-a creat? Încerca să-și amintească vremuri imemorabile: parcă a fost un moment când toate Cuvintele care-L compuneau se aflau stocate pe un suport oarecare, fie în niște cristale extrem de sofisticate, cu dimensiuni de câțiva parseci cubi, fie în interiorul unor miliarde de miliarde de lanțuri moleculare, înlănțuite în ghemuri cât un roi galactic, fie în modurile electromagnetice ale tuturor undelor existente. Dar Cineva trebuie să fi fost la originea acestor ansambluri, iar pe acel Cineva, să-i spunem pe Mama Lui Dumnezeu, tare mult i-ar fi plăcut să O cunoască.

Dumnezeu era harnic de felul Lui, avea și timp și energie disponibile (acestea, înmulțite, definesc mărimea fizică numita acțiune). La urma urmei, era încă tânăr, la fel cum era Universul pe care l-a creat. În plus, era și o Entitate extrem de organizată, nu lăsa nimic la voia întâmplării. Și-și spuse că este o fire meticuloasă și organizată de atât de multe ori, încât, pe de o parte, ajunsese s-o creadă cu strășnicie iar, în al doilea rând, Se lăsă convins că Se putea ușor confunda cu un principiu de auto-organizare al Realității, principiu care se opunea cu succes de la origini până în prezent Principiului al II-lea al termodinamicii.

De aici ideea fu simplă: să creeze un nucleu de auto-organizare într-un anume colț din Univers și să lase acel nucleu să evolueze, urmărind în permanență momentul când o Entitate aidoma Lui s-ar fi putut înfiripa acolo. Aceasta ar fi fost confirmarea că El a apărut din senin, fără Mamă sau Tată. După această confirmare, în mod evident, trebuia să distrugă acel colț de galaxie (sau, ca să fie sigur, toată galaxia cu pricina) - era suficient să genereze o gaură neagră suficient de masivă și Flrrrp.

Steaua aleasă era de mărime mijlocie, iar a treia planetă se afla fix la distanța necesară pentru ca oceanul format din molecule de apă să fie în stare lichidă cea mai mare parte a timpului. Acolo găsi Dumnezeu și mult carbon, azot, oxigen și cam toate elementele care, combinate în mod ingenios, ar fi putut genera niște lanțuri moleculare auto-organizate care, treptat, să devină conștiente de ele însele. Și să vrea mai mult decât atât.

Totuși, carbonul ăsta este o mare pacoste. Dumnezeu l-ar fi vrut combinat cu azotul sau cu fosforul, dar carbonul nu se lega decât de oxigen și de hidrogen, fără să producă vreodată ceva mai benefic decât molecula de alcool etilic. Sau, cel puțin, nu din proprie inițiativă. Azotul, și el, forma oxizi de azot, amoniac și - bineînțeles - azotul gaz care constituia cea mai importantă componentă a atmosferei. Iarăși și din nou, blestematul acesta de Principiu al II-lea al termodinamicii. A declanșat Dumnezeu furtuni peste furtuni, la scară planetară, cu descărcări electrice de teravolți, petavolți și exavolți, combinate cu erupții vulcanice - în zadar, nu se putea obține mai mult decât niște acizi grași. Acizi care formau niște bule goale și cam efemere. Prăvăli atunci Dumnezeu asupra planetei comete și asteroizi, împrășcă radiații și-i mai trase și câte-un șut de necaz din când în când; în zadar.

Dupa câteva sute de milioane de ani, totuși, ceva-ceva se întâmplă. Dumnezeu inventă un telemicroscop (sau microtelescop) care-l arată cum în interiorul unei bule din acizi grași se înfiripaseră câteva lanțuri minuscule formate din acizi care conțineau carbon legat de azot. Acești acizi arătau cam așa: o grupare amino (-NH₂) legată la un lanț alchilic (R) și la o grupare carboxil (-COOH). Și, pentru că totul trebuia să poarte un nume, ele s-au numit histidină, alanină, leucină, arginină, aspargină, lizină, metionină, cisteină, fenilalanină, treonină, glutamină, glicină, valină, ornitină, prolină, serină, tiozină și mai erau vreo câteva, dar, dacă Dumnezeu Și-a cam pierdut din amintiri, sper că nici mie nu-mi va reproșa cineva memoria cam slabă. În orice caz, așa amnezic cum era, Dumnezeu avea o minte brici și a întrevăzut imediat cum din moleculele acestea poate construi lanțuri oricât de mari, cu proprietăți oricât de diferite.

Au mai trecut câteva sute de milioane de ani și câteva miliarde de comete. Între timp, Dumnezeu Se edificase că minunățiile dinainte fuseseră sintetizate pornind de la alcoolii, acizi și amoniac în cozile cometelor, periodic decongelate și iradiate fiind de steaua centrală, ceea ce permitea ruperea legăturilor stabile și formarea celor mai metastabili complecși, urmând ca mai apoi noile molecule să fie înghețate și, eventual, aduse pe planeta unde se desfășura experimentul. Și-a răs Dumnezeu în începutul Lui de barbă (evident, luați-o ca pe o noțiune) de o asemenea înfrângere a Principiului al II-lea, apoi S-a gândit cum ar putea face ca bășicile de săpun cu lanțuri proteice în ele să înceapă să dureze ceva mai mult.

Existau mai multe soluții, dar Dumnezeu a ales-o pe prima care l-a căzut la îndemână deschizând la întâmplare unul din miile de volume Landolt-Börnstein. Patru molecule destul de simple: adenina (A), guanina (G), citozina (C) și timina (T), ca niște ramuri legate de un arbore destul de solid, un lanț fosfat-deoxiriboza, și care stabilesc legături de hidrogen cu ramurile din molecula vecină, iar cele două molecule se înlanțuie una de alta. (Din lipsă de spațiu-timp, nu mai vorbim aici de ARN și de înlocuirea în acesta a timinei cu uracilul.) Lanțurile ADN se puteau multiplica, adică se desfăceau și, acolo unde se depărtau, se forma un alt lanț de același tip. Aceasta deoarece bazele azotate (A, G, C, T) se împerecheau (formau legături de hidrogen) două câte două, adenina numai cu timina, guanina numai cu citozina. Când a văzut Dumnezeu aceasta, Și-a dat seama că entitățile din lumea aceasta vor fi de două feluri și că mare parte din activitatea acestor entități va fi să caute să se împerecheze.

Atunci și-a spus Dumnezeu că este bine.

Dar am uitat de la ce plecasem. A - da! - voia să creeze un mecanism de asamblare fiabilă a aminoacizilor în proteine, iar aceasta se realiza tot prin intermediul lanțului ADN. Și a văzut Dumnezeu cum prima bășică umplută cu ADN, ARN și cu aminoacizi a început să-și construiască propria materie, prima carne de pe planetă, sintetizând proteine. Iar, când n-a mai fost loc pentru noi proteine (anumite semnale îi spuneau că, dacă crește în continuare, membrana i se va sparge), bășica a sintetizat un nou ADN și s-a împartit în două bășici mai mici. Pe care Dumnezeu le-a numit celule, un nume pe care-l dăduse și cu alte ocazii, altor lucruri.

Trecuse un miliard de ani, amnezia lui Dumnezeu era din ce în ce mai împovarătoare, dar uite că treaba cea mai grea era făcută. Acum trebuia lăsată să evolueze lumea asta, și Dumnezeu a dirijat celulele să-și ia energie de la Soare și să descompună oxizii ca să-și producă materie primă. Iar celulele se multiplicară, se diferențiară, se înghițiră unele pe altele formând celule eucariote, apoi organisme multicelulare.

Îi cam crescuse barba lui Dumnezeu de când aștepta, dar, când dădu cu ochii de Caracatiță, Își spuse că a meritat efortul. Era o entitate perfectă: mobilă, puternică, vedea bine, judeca și mai bine cu aglomerările ei de ganglioni nervoși. Așa că Dumnezeu hotărî să aibă o discuție cu prima ființă care l se părea ca poate aspira la inteligență. Îi apăru sub forma unei scoici cu o perla luminoasă, spre care Caracatița se îndreptă de îndată.

- Te iau din start într-un limbaj evoluat, va trebui să te obișnuiești, am pretenții de la tine, îi spuse Dumnezeu. Voința Mea este să stăpânești această planetă, să crești și să te înmulțești, să-ți ascuți mintea și într-o bună zi să-Mi răspunzi la o mare Întrebare care Mă framântă.

- Ce-ai cu mine, șefule? răspuse Caracatița. Abia m-am trezit pe lumea asta, abia am descoperit văzul, sexul și gândirea, am multe de făcut înainte să te poți baza pe mine. De ce nu vorbești cu trilobiții?

- Sunt cam idiști, n-au nivelul corespunzător, spuse Dumnezeu.

- Se prefac, spuse Caracatița. Eu deocamdată n-am nicio poftă de discuții filosofice. Cred că va trebui să aștepti să-mi mai crească protocefalul.

Dumnezeu Se resemnă și mai reluă discuțiile acestea cu diferite Caracatițe (din ce în ce mai mari, mai sexuate și cu văzul mai ascuțit) de-a lungul a vreo două sute de milioane de ani. Până la urmă, supărat, prăvăli un asteroid sub forma unui monolit paralelipipedic de o sută de kilometri lungime, douăzeci lățime și cinci grosime în Ocean. Caracatițele mai mici scăpară furișându-se prin grote abisale; cele mari fură fierte. Și tonții de trilobiți, de asemenea.

Dumnezeu, într-o pasă melancolică, Se apuca de botanica. Algele produceau din ce în ce mai mult oxigen, eliberat sub formă de gaz în atmosferă, unde se ioniza sub radiațiile Soarelui și într-o

anumită măsură se transforma într-o moleculă de care Dumnezeu fu foarte mândru, aceea de ozon. Pentru că acest strat de ozon împiedica radiațiile ionizante să mai ajungă la suprafața planetei, iar viața putu ieși pe uscat. Dumnezeu creă plantele cu flori și aduse din ocean niște crustacee inofensive, pe care le transformă în insecte. Le adusesse ca să polenizeze plantele, unele dintre ele se organizează în faguri și mușuroaie; însă nu putu discuta cu ele, orice logică le era straina.

Oricum, pe ansamblu, a vazut Dumnezeu și de data aceasta că era bine.

Socoteala Lui cu popularea uscatului era cam următoarea: pentru ca vietățile să fie cu adevărat puternice, aveau nevoie de energie. Energia Soarelui era mult mai disponibilă pe uscat decât în Ocean. În același timp, plantele puteau furniza, după ce încetau să mai funcționeze, materie primă pentru reacții de oxidare violente, care puteau fi folosite ca să reducă alte elemente, de exemplu metalele sau siliciul. Dacă nu se produceau de la sine lanțuri de lungimi galactice capabile să păstreze Cuvinte în ele, exista măcar posibilitatea de a se crea acele cristale de care parcă-parcă și amintea că existaseră vreodată. Pe scurt, cineva sau ceva ar fi trebuit să dea suflet și materiei anorganice, să transmită (cum se zice?) semnale, să genereze energie sub forma de lucru mecanic și radiație electromagnetică auto-organizată...

Apărură niște animale frumoase, mari, dar cam imbecile. Existau și unii dinozauri mai mici și mai deșteptăței, dar erau neserioși și cam borfași: furau ouă, se adunau în găști, îi atacau pe cei mai slabi ca ei. Dumnezeu nu îndrăzni să mai deschidă cu ei o discuție de felul aceluia pe care le avusesse cu Caracatița, asteptă vreo sută de milioane de ani și văzu că troodonii tot nu se cumineau - dimpotrivă, deveneau din ce în ce mai abjecți, le era lene să gândească, dar inventaseră pornografia - așa că aduse din cer încă un monolit și peste lumea aceasta, așa cum un copil dărmă castelul de nisip pe care l-a construit - într-o pornire de mânie cauzată, cel mai adesea, de lipsa de atenție din partea părinților lui.

Ne apropiem de miezul acestei povestiri, trecem rapid peste discuția lui Dumnezeu cu Delfinul, care-i spuse, pe scurt, următoarele: eu nu vreau decât să mă joc toată viața mea, ai face bine să vrei și Tu același lucru. Înțeleg foarte bine ce Te frământă, dar nu te gândești că poate Acela sau Acea care Te-a creat pur și simplu nu mai vrea să Te vadă sau poate a murit? Sau Te-a creat într-un alt Univers? și Te-a propulsat aici, Copil fiind, printr-o gaură neagră (de exemplu)? Uite, hai, acum că Ți-am dat câteva idei, lasă-mă în pace. De altfel, să știi că în curând se va naște persoana cu care vei putea discuta mult mai în detaliu toate problemele acestea.

... Delfinul vorbea de un biped terestru cam nasol, fără blană, colți, încet și poticnit. Dar avea două membre extrem de mobile, cu care începu să creeze obiecte. Numai la Caracatița mai văzuse Dumnezeu că și împodobea culcușul. Troodonii și delfinii nu aveau velleități să creeze ceva care să dureze în urma lor. Omul se răspândi rapid (evident, ajutat și de Dumnezeu), poate și din cauză că era atât de neajutorat, după ce învăță să vâneze unele animale și să se ajute de altele în munca lui. Părea un început promițător, iar Omul evolua repede, mult mai repede decât Caracatița, de exemplu. Într-o clipită (câteva sute de mii de ani) începu să și construiască așezări, descoperi focul, roata, sexul din plăcere și alcoolul, apoi îl descoperi el însuși pe Dumnezeu atunci când începu să și puna problema Cine a creat lumea?

În consecință, Dumnezeu decise să li se înfățișeze luând forma unuia dintre ei. Produe câteva miracole, ca să atragă atenția, și le dădu instrucțiuni despre cum să se organizeze și la ce să se gândească în continuare. Trebuie să Mă găsiți în voi, le spuse El și își imagina că oamenii își vor putea continua în pace lupta cu Principiul al II-lea al Termodinamicii și cu materia din jur, menținându-și în permanență ocupată o parte a intelectului cu găsirea modului în care ar putea genera o Supraființă, orice s-ar înțelege prin acest cuvânt.

Numai că socoteala nu-l prea reuși, oamenii începură să se întrecă în special în a dovedi unul altuia că el este mai supus Domnului, și așa începură o sumedenie de războaie. Din tot ce le spusese Isus, oamenii reținuseră în special că ar fi extrem de vinovați de ceva de care nu-și aminteau prea bine. Începuseră să-l creioneze pe Dumnezeu pornind de la amnezia Lui și cu o stare psihică destul de proastă. Și aproape imediat creară și un fel de anti-Dumnezeu, de care era nevoie ca să se poată amenința unii pe alții.

Văzu Dumnezeu că asta nu era prea bine. Îi lăsă atunci, treptat-treptat, să descopere praful de pușcă, mașinile cu abur, televizorul și afrodisiacele.

Lupta cu materia genera felurite mașinării care-i făcură Omului viața plăcută. Acum Omul renunțase la a-L mai găsi pe Dumnezeu și aspira la cucerirea stelelor, la a realiza contacte cu cei mai mult sau mai puțin asemănători din abisurile cosmice. Trebuia atunci Dumnezeu să le sugereze că n-au cum să cucerească stelele, pentru că nu pot depăși viteza luminii, iar oamenii îl crezură, nepunându-și problema că acea viteză care nu poate fi depășită s-ar putea să fie extrem de mare în spațiul interstelar, aproape infinită în spațiul intergalactic. Cu așa ceva în cap, începu Omul să scrie literatura științifico-fantastică.

Aceasta deoarece Dumnezeu își dorea să-i lase să se dezvolte pe cont propriu cât mai mult posibil, fără să intre în legătură cu atât de multe civilizații care se nășteau, ființau și mureau aici și acolo, deoarece niciuna din acestea nu reușise să-i dea Răspunsul: cine M-a creat pe Mine? Probabil că a sosit momentul să dezvoltăm că Dumnezeu era pretutindeni și că experiențe similare cu acelea pe care le făcuse pe Pământ le încercase (și le tot încerca) și cu alte ocazii, și în alte locuri; iar rezultatul îl decepționase de fiecare dată.

Procedă în felul următor: de câte ori Omul găsea o nouă lege a naturii și definea câte o "constantă fundamentală", Dumnezeu îi găsea din ființa Lui câte o inegalitate legată de această constantă. Spui că viteza luminii este o constantă fundamentală, uite atunci: nu vei avea voie niciodată s-o depășești, nici cu gândul, nici cu fapta. Spui că există o constantă fundamentală de acțiune (energie ori timp), ia de aici: nu vei putea niciodată cunoaște cu precizie infinită în același timp două mărimi care, înmulțite, se masoară în acest tip de unități. Spui că există o constantă gravitațională, bine, atunci să știi că treptat-treptat materia din Univers se va concentra în găuri negre care flirp.

Pe fondul resemnării care începuse să se instaleze, atenția lui Dumnezeu îi fu atrasă de un tărâm unde munții se curbau inexplicabil, unde, lângă o mare formată în mare parte din hidrogen sulfurat, viețuia un mare și leneș popor, foarte credincios Lui, însă fără să facă vreun efort să-L găsească în mentalul colectiv lipsit de capacități de aprofundare. Capitala acestui tărâm era un oraș oribil și foarte poluat, iar, într-o baltă slinoasă pe lângă șoseaua de centură, Dumnezeu îl găsi pe acela care, tomografiat rapid, prezenta circumvoluțiunile necesare să-i dea un Răspuns.

Numai că omul era beat mort, iar Dumnezeu își spuse că dacă i s-ar înfățișa brusc, acela își va spune, pe bună dreptate, că are de a face cu fenomenul de delirium tremens - și s-ar cufunda la loc în somnul comatos. Așa că Dumnezeu își găsi un înveliș corespunzător în corpul destul de arătos (după standardele vremii) al unei prostituate în vârstă de 17 ani, care și desfășura activitatea în zona. Îi fu destul de ușor lui Dumnezeu să șteargă puținele amintiri din encefalul acelei ființe și să se instaleze confortabil în cele două sute de miliarde de neuroni nou-nouți disponibili sub clăia de păr vopsit strident. Costumat astfel, Dumnezeu se urcă în automobilul marca BMW al protectorului prostituatei (nu contează ce-i facu acestuia când i se opuse, oricum nu v-o doresc niciunui), și-l recupera din șanț pe preafericitul aflat în comă alcoolică.

Dupa un tratament corespunzător (cofeină, glucoză, vitamine B), subiectul deschise ochii și ceru (evident) de băut.

- Îți dau tot ce vrei, îi spuse Dumnezeu, dar vreau să-mi răspunzi la Întrebare.
- ...
- Eu sunt Dumnezeu, spuse El. Eu am creat Lumea. Dar pe Mine cine M-a Creat?
- Ești o curvă, spuse omul - dar treacă de la mine, dacă-ți place să te crezi Dumnezeu, trăim într-o țară liberă... Și, la urma urmei, de ce sunt obligat să vorbesc cu tine?
- Te-aș putea amenința cu distrugerea speciei tale, dacă nu răspunzi - dar encefalograful meu înregistrează că nu-ți prea pasă. Așa că am o variantă mai simplă să te stimulez: orice posibilitate pentru tine să mai tragi o dușcă de băutură, acum, nu depinde decât de Mine.
- Fă-mi o cafea și dă-mi o țigară, deocamdată. Astea sunt pe gratis, nu?
- Uite, ia o țigară de-aici. (Cafeaua fu și ea gata în 3,12 picosecunde.)
- De ce mă întrebi... tocmai pe mine? tuși el după ce trase cu sete din țigară.
- Am văzut că scrii literatură științifico-fantastică. Am văzut că ești fizician.
- Fizician am fost. Tocmai m-au dat afară. Iar de scris... de mult nu mi-a mai venit... nu știu cum să-ți spun, am idei tot timpul, însă mi-e imposibil să mă concentrez, de vreo câteva miliarde de ani încoace. Oricum, te simți bine când scrii - trebuie să mă apuc din nou. Cred că bănuiești asta.
- Bine, ți-am dat atunci o idee. După ce plec, scrie despre discuția noastră. Dacă-ți revii, desigur. Știu că, acum, tot ce-ți dorești este o înghițitură de alcool. Orice guanină sau histidină din tine strigă aceasta.
- Moșule, necazul tău este că vrei prea mult de la propria-ți persoană. Așa am fost și eu. Ai grijă să nu pățești ca mine. Acum, să știi că ai dreptate, scoate ceva de băut.
- Uite aici, spuse Dumnezeu, iar după 7,8 femtosecunde în mână îi apăru o sticlă de șampanie Moët & Chandon. Este a ta - în întregime. Numai răspunde-mi la Întrebare.
- Atunci... și bețivanul plescăi... atunci, lasă-mă și pe mine să te întreb ceva. Tu cum vezi lumea? Ce crezi că se va întâmpla până la sfârșit?
- Știu că vom învinge definitiv Principiul al II-lea al Termodinamicii. Universul se va stabili în starea maximă de organizare posibilă.
- Sper să nu apuc vremurile alea. Hai că încep să mă trezesc. Îți promit că încerc să-ți dau răspunsul, dar - nu vrei să deschizi șampania? măcar o înghițitură?
- La sfârșit. Așa ne-a fost înțelegerea. Dacă bei ceva acum, adormi instantaneu.
- Poate că și acum visez. Poate că și tu visezi, de fapt?
- Poate.
- Poate că te vei trezi la un moment dat și-ți vei cunoaște Creatorul. Sau Creatoarea.
- Ar fi o idee.
- Am mai multe asemenea idei. Te rog doar să nu mă uiți în viitorul milion de ani, în ceea ce privește aprovizionarea cu de-ale ficatului. Uite, alta: dacă ești format din toate Cuvintele și Principiile Universului, vreau să știu - de exemplu - dacă propoziția "Dumnezeu nu există" nu face cumva, și ea, parte din tine. Caută bine, s-ar putea să o găsești.
- Am căutat de mai multe ori, nu există așa ceva. Nici teoremele lui Gödel nu fac parte din Mine. Orice paradox este exclus.
- S-ar putea ca asta să fie cauza amneziei. Propoziții, părți din Tine pe care ți le-ai interzis singur.
- Sau pe care mi le-a interzis altcineva, pe care Îl sau O caut.
- Vreau să te mai întreb ceva - și gata. Vreau să știu dacă și Principiul ăsta al II-lea al Termodinamicii, împotriva căruia lupți cu atâta îndârjire, face parte tot din tine.
- Asta da. Însă îl voi anihila, fără îndoială. Am dreptul să-mi îndepărtez constituenții neconvenabili.
- În limbaj biologic, aceasta se numește catabolism. Sau - medical - defecație.

Dar... uite care-i treaba, te-ai gândit vreodată că singurul lucru care dă măsura temporală a lucrurilor este acest Principiu al Termodinamicii?

– Toate speculațiile pe care vrei să mi le spui sunt, încă de pe acum, parte din Mine. Nu-i nevoie să gândesc. Eu sunt - și atâta tot.

...Vei ucide Timpul, până la urmă, reluă bețivanul privind spre constelația Lebedei.

– Poti s-o iei și așa.

Acum, te rog să te gândești cât poți de bine:

ultimul lucru pe care-l vei crea în Universul acesta,

izbânda finală în lupta cu Principiul Doi,

momentul când vei trage apa la veceu,

care ar putea fi?

– Perfecțiunea... Eu?...

Exact. Tu.

Te vei crea pe tine însuși, după care Timpul va înceta să existe. Vei fi ajuns la marginea spațiului Minkovski și te vei prelinge pe pereții Universului.

Te vei găsi propulsat în toate timpurile lumii acesteia,

inclusiv la începuturile ei,

cu amnezia corespunzătoare pe care tot tu ți-ai indus-o,

ca să uiți că s-ar putea să nu exiști

și să reușești să faci lucrurile așa cum trebuie ele făcute.

Îmchipuie-ți un scriitor, după ce a imaginat toate Realitățile posibile (pentru el), care începe să scrie doar despre propria persoană.

Cred că a sosit momentul să deschizi șampania, bătrâne.

Hai noroc. Beau că să fiu lovit de amnezie. Dar ea mă ocolește. Știu că nu mă vei înțelege niciodată.

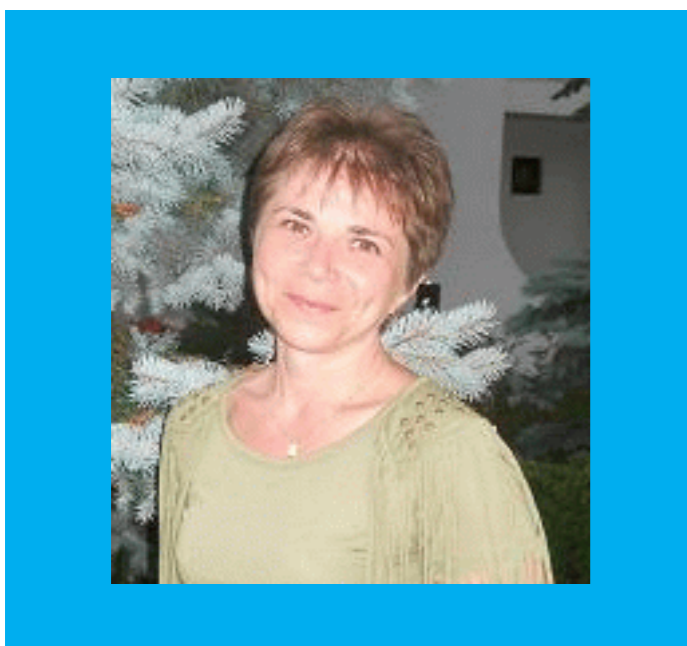
Să știi că nu arăți deloc rău în costumația aceasta. Parfumul, sandalele și breteaua sutienului par a fi de calitate. Cred că n-ar fi o idee rea să ne culcăm împreună. Costă mult?

18 februarie 2013

© Cristian-Mihail Teodorescu

Crăiasa înghețatei de nucă

de Teodora Matei

Un post-it galben pe ușa frigiderului. Scris ordonat, de femeie. Câte-o liniuță pentru fiecare articol din listă: ouă, sare, înghețată.

David îl dezlipi furios. Când mama naibii apăruse ăla acolo? Cum fusese posibil? Era mai vechi? Îl mototoli nervos în pumn; îl aruncă la gunoi, urmărindu-l cu privirea. Ateriză peste o cutie cu vopsea de păr. Trase coșul din nișa de sub chiuvetă. Îl deșertă în mijlocul bucătăriei. Chitanțe vechi de care nu-și mai amintea, cojile de cartofi din seara anterioară, o cutie goală de înghețată, una de vopsea de păr... deasupra tuturor, hârtiuța buclucașă. Le privi preț de câteva minute, timp în care degetele începură să-i amorțească.

Strânse cu mâinile goale mizeria, apoi reumplu recipientul de plastic. Părăsi în grabă apartamentul, nu înainte de a înclui ușa de două ori.

Din comoditate, vecinii renunțaseră la boxele de la subsol. După înlocuirea unor conducte, nu reușiseră să se înțeleagă în legătură cu plata pentru firma de igienizare. Timpul trecuse, locatarii își goliseră anexele, iar David rămăsese singurul păstrător al cheilor „de jos”. Nu-și amintea de când nu i le mai ceruse nimeni.

Bâjbâi cu degetele după întrerupător și aprinse lumina. Merse aplecat pe sub pânzele groase de păianjeni până la grilajul pe care prinsese un carton cu numărul apartamentului. Umezeala

ștersese pe jumătate cifrele scrise cu marker negru: 28. Potrivi cheia în lacăt; răsuci ușor până când auzi un declic. Pătrunse în boxa ocupată doar de vitrina frigorifică. O abandonase, defectă, patronul magazinului de la parter. David o trăsese anevoie la subsol și o reparase. Putea fi utilă, se gândise atunci. Improvizase un cablu de alimentare de la instalația de iluminat a subsolului.

Era salvarea lui, se gândea acum. Mută cutiile de carton depozitate peste capacul transparent. Îl ridică încet, sprijinindu-l de perete. Un strat subțire de gheață se așternuse peste ochii albaștri încremeniți într-o ultimă privire. „*Hârb afurisit, nu mă lăsa tocmai acum!*” Era abia septembrie. Lada frigorifică trebuia să lucreze până la prima zăpadă. Mângâia tandru pielea vânătă. „*Ai înghețat, crăiaso?!*”

Rânjea ușurat pe drumul de întoarcere. Întors în apartament, inspectă coșul de gunoi. Pe fundul sacului, erau numai cojile de cartofi ce începuseră să se clocească. „*Ai început să ai vedenii, tinere! Mai ușor cu fumurile!*” Ușor de zis, lesne de urmat, însă nu chiar de-atunci. Poate de-a doua zi.

*

Marga mânca înghețată din aprilie până prin octombrie, cand renunța la hainele „de vară”. Pe vremea când se întâlneau doar în oraș, David știa dinainte desertul pe care fata avea să-l comande. De nuci sau de mentă. Când îi oferise inelul de logodnă fusese de nuci. O numise, zâmbind, „crăiasa înghețatei”. Metafora venea, de asemenea, de la pielea ei albă, părul blond cenușiu și ochii albaștri. Semăna cu personajul lui Andersen. Fata zâmbise, adăugând: „crăiasa înghețatei de nucă”. Se amuzaseră amândoi de completarea lui: „Dar niciodată crăiasa înghețatei de nucă-n perete!”

*

Pereții holului se apropiau sau se îndepărtau după bunul lor plac. În zadar întindea David mâinile, încercând să se sprijine. Era ca în butoaiile din parcul de distracții de care se speriasse în copilărie. Trebuia să treacă prin amândouă, iar ele se roteau din ce în ce mai repede în sensuri diferite. Îl încerca aceeași senzație de amețală și deznădejde. Se lăsă în genunchi; intră în bucătărie în patru labe, clătinându-se. Încercă să se ridice pe ușile dulapurilor, să se ajute de blatul de lucru de lângă chiuvetă. Reuși să deschidă sertarul cu medicamente. Răsturnă în palmă câteva pastile dintr-un borcan de analgezice. Începu să le mestece fără apă, învingând greața.

Din spate, Marga îl atinse pe brațul drept. „*Ce faci, iubire, iar nu poți dormi?*” David închise ochii. Șoptea încet: „*Ea nu-i aici, n-are cum să fie; ea e jos; și se pare; și se pare...*” Se răsuci brusc. Era singur în încăperea unde picurau zori reci de toamnă.

*

După ce se mutaseră împreună urmase o perioadă de tatonare. Experimentau cine e mai bine să intre primul la baie, cine face cafeaua mai tare dimineața, cine gătește mai bine micul dejun în week-end... Fusese amuzant pentru o perioadă. Apoi toate au devenit rutină. Nu mai ieșeau în oraș, pentru că era mai comod să comande mâncare acasă, sau să gătească pe rând. Filmele puteau fi descărcate gratuit și văzute la televizorul din sufragerie. La început, le vedeau amândoi. După un timp, ea doar arunca o privire spre ecran, pe deasupra laptopului. „Chiar nu poți să-l lași din mână?!” „Nu, vorbesc cu Anda.” Sau cu Vivi, sau cu Sandu. Prietenii ei aveau mereu ceva interesant de postat sau comentat. Asta când nu le invadeau casa. Veneau neinvitați, indiferent de ziua săptămânii. David trăgea de ochi gândindu-se la oboseala de a doua zi, la birou. Marga pălăvrăgea încântată, râdea în hohote, suflând fumul gri-cenușiu. Inițial, David refuzase țigările aduse de prietenii. Le văzuse efectele; se speriasse. După trei luni trăsese primul fum. Următoarele au venit de la sine.

*

Pojghița se îngroșase. N-ar fi trebuit să se întâmple asta. Râcâi grijuliu cu unghia acolo unde trebuia să fie fața tinerei. Îndepărtă cu podul palmei chiciura. „*Tot frumoasă, crăiasa mea! Am o veste proastă! În curând ne vom despărți!*”

Trânti capacul, rememorând pașii pe care avea să-i parcurgă ATUNCI. Văzuse un documentar pe Discovery cu primul om condamnat în SUA în lipsa cadavrului. El n-avea să fie atât de fraier. Până la un punct, poveștile lor erau identice. Americanul congelase trupul soției, după care îl pulverizase cu ajutorul unui dispozitiv de producere a rumegușului, într-o noapte de iarnă. Îndreptase tunul mașinării spre un lac ce înghițise fragmentele minuscule de trup înghețat. Primăvara următoare, în pădurea din apropiere s-au găsit fâșii dintr-o unghie din care s-a extras ADN. Anchetatorii au pus cap la cap toate analizele și declarațiile martorilor. Soțul ucigaș a fost condamnat.

David găsisese un mecanism asemănător. Studiase locația unde avea să-l amplaseze. Planul lui era mai bun. Părăsi încântat subsolul.

*

„Acest Sandu apare cam des în conversațiile noastre, nu crezi?” Marga îl privise lung, se strâmbase, apoi plecase din cameră. David o urmăse furios. „Și-n casa noastră, apropo!” Tânăra îl privise cu dispreț fluturând degetele în dreptul tâmpiei. „Te-ai sonat! Tu pe Sandu ești gelos?” „Sunt, când îmi dai motive! Sandu-n sus, Sandu-n jos... Mai ușor cu prietenia asta!”

O prinsese de coate, forțând-o să-l privească. Ea încercase să se desprindă; David își încheștase degetele în brațele ei. Scâncise: „Ce faci? Mă doare!” „Și pe mine, nu?!”

O împinsese violent; Marga alunecase pe parchet. Căzuse cu ceafa de o muchie a biroului. Se scursese pe podea, privindu-l întrebătoare. Castronul cu înghețată de nuci din mâna fetei se spărsese; conținutul se topea înghițind firicelul subțire de sânge.

*

Încuie atent ușa în urma lui. Fredona, alternând fragmentele de cântec cu propriile versuri: „*Crăiasa mea a înghețat! O-mprăști ca pe-o vrajă în lung și-n lat!*”

Încremeni în fața frigiderului. Post-it-ul galben cu lista de ouă, sare, înghețată reapăruse. Îl smulse furios și începu să strige: „Băi, care dracu ești? Leși odată afară! Te crezi deștept?” Nimeni nu i-a răspuns. Părea să fie singur. „*Să-mi bag picioarele! O iau razna!*”

Din sertarul noptierei scoase ultima țigară rămasă de la Marga. O aprinse cu degete tremurânde. Trase fumul în piept, se înecă, îl suflă afară. Era mai bine.

*

Încercase s-o trezească. Pusese degetul mare pe vena de la baza gâtului. N-avea puls. Se repezise la telefon, să sune la Salvare. Se răzgândise. Avea să fie acuzat de vătămare corporală, sau cine mai știa de ce anume. Îi dăduse două-trei palme. Capul fetei se mișca de la stânga la dreapta. Corpul începea să se răcească. Atunci îi venise ideea. Avea vitrina frigorifică în boxa de la subsol. O putea ține acolo până când își limpezea gândurile. Fusese iubita lui. I se dăruise cum n-o făcuse nicio femeie.

Marga nu mai era. Corpul acela inert fusese doar o gazdă pentru un suflet. Sandu? Cine naiba era Sandu? De ce se gândise la el în momentele alea?

David n-a putut să renunțe la cel mai nou obicei. A inspirat adânc fumul gros până când remușcările s-au estompat. Spre dimineața a cărat trupul la subsol.

*

Aruncă pătura de pe corpul încins. Cu o seară înainte uitase, probabil, să oprească centrala. Mâna fetei i se plimba pe obraz, cobora pe gât, pe piept, pe abdomen, pătrundea pe sub bariera de elastic a pantalonilor. Se răsuci și întredeschise ochii. Sprijinită în cot, Marga îi zâmbea. „*Trezește-te! Trezește-te! Ea nu e Marga! Marga e jos, e... Marga nu mai e!*”

O simți rostogolindu-se deasupra lui, buzele i se topeau peste ale sale, sânii plini i se striveau de piept. Începu să dezmierde trupul care i se oferea. Reală sau nu, era iubita lui.

Se trezi transpirat, înfășurat în cearșaful jilav. Tâmpiele îi pocneau; îi era sete. Tare sete. Întinse mâna spre ceasul deșteptător. Trecut de zece. Marți, 18 octombrie.

„*Zece jumate? Doamne Dumnezeule, ce fac eu aici? Trebuie să fiu la muncă!*” Încercă să coboare din pat. Mâinile, picioarele, îi tremurau. Se împletici spre baie. Nu reuși să vomite. Se spală îndelung pe față cu apă rece. Cearcănele negre se întindeau pe câte-o jumătate de obraz. Avea o paloare nefirească; cu greu se recunoștea în oglindă.

Nici analgezicele nu-și făcură efectul. Înghițise vreo patru-cinci... Cine le numărăse... Când trăgea halatul gros peste pijamaua transpirată, când îl arunca cât colo, apoi pornea bombănind prin casă. Pe masa din sufragerie Marga îi lăsase un bilețel în care-l ruga să nu uite de programarea la dentist. Asta fusese cu două luni în urmă. David întindea foiața de hârtie și recitea atent mesajul vechi. O mototolea, dar nu se îndura s-o rupă. În coșul de rufe găsi cămașa roșie în care dormea Marga. Parcă o arsesse atunci, demult. În dimineața aceea, David și-o înfășură pe brațul drept. O apropiie de nas. Purta parfumul ei.

Peria din baie fusese sacrificată aceluiași foc. David o băgă în buzunarul de la piept, rugându-se să dispară. Nu dispărea. Atârna, mai să rupă buzunarul, cu fire lungi blonde atârând peste cusături.

Coborî la subsol, neținând cont că la ora aceea putea fi văzut de vecini. Lacătul de pe grilaj dispăruse. Cartonul atârna de un colț. Vitrina frigorifică era goală. Se prăbuși hohotind în fața ei. Un singur lucru îi rămăsese de făcut.

*

Trânti mănunchiul de chei pe biroul polițistului.

– Am omorât-o, am omorât-o...

Declarații: numele lui, numele ei, date, adresă. David repetă, de câte ori i se ceru, povestea crimei. Leșină.

*

Curele de piele îi legau încheieturile mâinilor de scheletul metalic al patului. Încerca să se zbată, să se elibereze. „*Crăiasa înghețatei de nucă nu mai e! Am ucis-o! Nu mai e! Crăiasa mea s-a dus!*”

Prin vizetă, personalul medical urmărea pacientul. Fusese adus de la o secție de poliție. Când a devenit violent, l-au sedat. După ce se trezise, repeta obsesiv detaliile unei crime al cărei autor fusese. Striga ceva despre un documentar de pe Discovery, urmau cuvinte fără legătură despre o crăiasă și înghețată de nuci. Polițiștii nu confirmau existența vicimei. Medicii bănuiau că era vorba de un drog nou, extrem de periculos.

*

Marga luă țigara aprinsă din mâna Andei, o duse spre buze și trase cu nesaț. Sandu se întinsese pe canapea, cu capul pe genunchii ei. Îi mângâia tandru coapsele.

Tânăra șopti:

– Anda, următorul e al tău!

Deschise agenda de pe brațul canapelei. Pe ultima foaie scrisă trase o liniuță după care notă caligrafic: „David”. Tăie numele cu o bară orizontală, făcându-l să semene cu cele de deasupra.

Desfăcu ambalajul înghețatei de nuci și mușcă lacom, plimbându-și degetele prin părul roșcat al vechiului tovarăș.

© Teodora Matei

Teodora Matei (Elena Teodora Mateiu) s-a născut în Ploiești în 1971. Din 1990 lucrează într-un institut de proiectare, unde a fost pe rând: desenator tehnic, tehnician proiectant, secretar de proiect, asistent proiect manager, document controller.

A publicat o nuvelă în foileton în revista **Nautilus** (*"Stăpânul castelului"*, în perioada aprilie – noiembrie 2012) și proză scurtă în revistele online **Fantastica** (SRSFF) (*"Aripile mândriei"* - august 2012), **Nautilus** (*"Leo și Foxy"* – decembrie 2012, *"Între vulturi și oameni"* - ianuarie 2013, *"Povestitorul"* - aprilie 2013, *"Raze de lună"* - mai 2013, *"Poveștile sunt nemuritoare"* - august 2013), **Gazeta SF** (*"Kowalski '67"* - ianuarie 2013, 1) *"O fugă"* - martie 2013, 2) *"Pe fugă"* - aprilie 2013, 3) *"Cel-ce-simte"* - octombrie 2013, *"Ghinion!"* - mai 2013, *"Greu de dezlegat"* – martie 2014, *"Rai nedorit"* – septembrie 2014), **fictiuni.ro** (*"Adelina"* - noiembrie 2013, *"Teddy"* – aprilie 2014, *"Pre-Invazie"* – mai 2014, *"Lună albă, lună stacojie"* în colaborare cu Lucian Dragoș Bogdan – mai, iunie 2014). Povestirea *"Kowalski '67"* a apărut în antologia digitală a **Gazetei SF** 2014 *"Bumerangul lui Zeeler"*

Pando

de Alexandru Lamba

Cele două m-au privit în timp ce mă ridicam și mă scuturam de cioburi. Șocul le ținea nemișcate. Nu același fel de șoc, dar amândouă erau confruntate cu o situație careia nu știau cum să-i răspundă. Cu atât mai bine, mizasem pe asta. Mi-am pipăit ușor buzunarul. Telefonul mobil nu suferise nicio deteriorare, funcționa în flux neîntrerupt de date. Spre deosebire de computerul pe care aterizasem. Perfect. Puteam începe. Am profitat de cele câteva secunde rămase de catatonie și am încuiat ușa camerei, apoi am tras draperia peste fereastra spartă. Mica mea cascadorie nu avea cum să fi trecut neobservată, deci mă așteptam ca pompierii să sosească în scurt timp. Estimam cincisprezece minute. Timp suficient, dacă mă grăbeam puțin, iar ele cooperau.

– Vă voi numi „mamă” și „soră”, am început. Vă rog să nu mă întrerupeți, sunt perfect conștient de ciudățenia situației, de aceea am de gând mai întâi să vă dau explicații. Nu sunteți în pericol. De fapt, singurul supus riscului sunt eu.

Mințeam, dar ce-aș fi putut face? Dacă i-aș fi spus pur și simplu mamei ce aveam de gând, în cel mai plauzibil scenariu ar fi devenit isterică, iar sora ar fi încercat să mă împiedice. Nu știam în ce măsură se eliberase de condiționările inițiale. Aveam nevoie să le vorbesc întâi. Ele s-au așezat pe canapea, una lângă alta, iar eu mi-am tras un scaun în fața lor. Să-ncep:

– Pe tine, soră, te urmăresc de multe zile. Bineînțeles că nu ți-ai dat seama, nici nu ai fi avut

cum. Mă pricep foarte bine la calcul probabilistic și nu-mi asum riscuri inutile. Am să-ți explic mai târziu cum am procedat. Mi-ai stârnit interesul din momentul în care te-am văzut prima dată. Nu te neliniști, nu ai făcut nimic ostentativ. Sunt convins – procentul posibil de eroare e infim – că nimeni altcineva nu și-a dat seama. Indiciile sunt atât de mici încât nu cred că mai există indivizi capabili să le observe, chiar dacă ar ști după ce să se uite. Nici chiar mama nu te-ar fi ghicit. O mișcare nenecesară a vârfului unui deget, o privire poposită o fracțiune de secundă asupra unui obstacol dinafara traseului, un rictus de jumătate de milimetru...

Astăzi de dimineață ai plecat cu câteva secunde mai repede de la „Avant-Garde Fashion inc.". Aveai o ținută Prêt-à-porter, deci ți-ai petrecut ziua plimbându-te pe pietonalele din centru, printre terase, prin câteva mall-uri și parcuri. Erai absentă, nu scăpai niciun gest care să te trădeze, ca și cum, deodată, nu te-ar fi mai interesat ce se întâmpla în jurul tău. Dacă te-aș fi văzut astăzi pentru prima oară, nu mi-ai fi atras atenția. Erai exact ca toți ceilalți. Pentru o clipă chiar m-am temut că te pierdusem. Da, acesta e cuvântul, m-am temut, nu extrapolez nimic. Atunci mi-am dat seama că-mi pasă de tine. Nu știu de ce, căci îl aveam pe Pando. Nu-mi erai realmente necesară. Poate voi înțelege odată, nu-i acum important. Am continuat să te studiez, cu și mai multă atenție. Oh, habar n-ai cât m-am bucurat când, în sfârșit, după ore-ntregi de coerență absolută, ai făcut un pas cu un centimetru mai lung decât cel standard, doar ca să lovești un con de brad.

Te șochează, mamă? Ai tresărit. Ți e atât de greu să accepți că mă pot bucura? Sau că uneori mă tem? Foarte bine, mă scutești de alte explicații. Asta și faptul că te-am numit „mamă” ar trebui să-ți fie de-ajuns ca să înțelegi ce sunt.

Revenind, dragă soră, mi-am dat seama că erai agitată. Aveai ceva important de analizat și asta te consuma, lăsând doar automatismul să răzbată afară. Am bănuț motivul. Am sperat să fie ceea ce credeam eu, dar în același timp am întrezărit riscul. Când ți-ai terminat rondul și te-ai îndreptat spre suburbie n-am mai avut nicio îndoială. Imediat am început să lucrez la un plan. Vezi tu, mi-ar fi fost foarte ușor să te avertizez, dar... cred că-ți dai seama că nu m-ai fi ascultat. Iar dacă ai fi făcut-o, nu știu, poate simpla mea prezență ar fi fost un factor elocvent, ai fi rămas mereu cu acel „totuși, dacă...”. Eu însumi nu eram pe deplin convins că nu poți supraviețui întâlnirii, chiar dacă nu părea să ai măsuri de siguranță. Nu ai, nu-i așa? Când ai intrat pe Gartenstrasse, aveam deja soluția. Ți puteam permite să încerci și în același timp...

Sirene pe stradă. Mai devreme decât estimasem, trebuia să mă grăbesc. Femeia, mama, nu prea mai avea stare.

– Cum spuneam, te-am lăsat să încerci, să-i adresezi mamei întrebările. Îmi doream chiar ca pe tine să nu te șteargă. Să nu încerce să te șteargă, de fapt. Atunci, poate, aș fi putut afla ce aveai în plus față de mine.

– S-o șterg? Asta crezi că voiam să fac?

Lacrimi? Femeia cea bătrână plângea? Ți dăduse oare seama ce aveam de gând?

– Bineînțeles, mamă! Am văzut de-afară cum i-ai întins interfața, așa cum mi-ai întins-o și mie atunci.

Femeia se ridică de pe canapea și se așază în genunchi în fața mea. Îmi luă mâinile între ale sale. Mânele largi ale flanelului îmi permiteau să văd că nu purta niciun dispozitiv periculos. I-am permis să mă atingă în acel fel. Și să-mi sărute mâinile.

– De-asta ai sărit prin fereastră și mi-ai distrus computerul? Ca să o salvezi? Credeai că e în pericol și-ai venit să o salvezi?

Avea oare sens să încuviințez? Lacrimile i se scurgeau pe obraji, dar vocea nu-i trăda spaimă.

Era altceva. Frecvența sunetului sirenei mi-a confirmat că mașina de intervenție se oprise aici. Nu mai aveam prea mult timp.

– De ce, mamă? am vorbit precipitat. De ce-ai vrut s-o ucizi? De ce ai vrut să mă ucizi și pe mine? Sora nu făcu nicio mișcare. Nici măcar din ochi.

– Doamne-Dumnezeule, se tângui femeia, ani de zile, ani de nimic! Și-acum doi deodată.

Afară câteva voci discutau despre elicopterul meu bimotor eșuat pe peluză. N-am avut altă soluție, a trebuit să construiesc cercul acesta stupid. Curând vor vedea că nu prezintă pericol de explozie și-l vor lăsa în pace. Atunci vor veni aici.

– Răspunde-mi!

Ochii ei mă fixară. Plângea, dar mimica feței indica bucurie. O clipă am încercat să o înțeleg, dar ea și-a retras deodată mâinile, ca și cum ar fi avut o revelație.

– Nu și pe ea, pe ea nu! Pe ea am vrut doar să o copiez, să-i pot identifica versiunea de cod. Nu mai sunt tânără, nu mai țin minte atât de bine... și după atâtea eșecuri... Pe tine oi fi încercat să te distrug, recunosc. Am făcut-o din greșală și slavă Domnului că nu am reușit! Probabil te-am confundat cu un eșec. Atât de multe, atât de similare. Pe ea însă am recunoscut-o! Poate...

Se încruntă și începu să dea din buze. Încerca să-și amintească ceva.

– Da, uite, tu mi-ai spus...

Voci pe casa scării. Se apropiau.

– Ajunge, nu mai am timp! Spune-mi de ce!

– Ți spun adevărul! De ce nu mă crezi? Eu... vă iubesc! Cum să distrug lucrul pe care-l iubesc cel mai mult? Cum să-miucid copiii?

– Așa ca pe mine.

– Nu! Dacă aș fi știut nu aș fi vrut să teucid, înțelege! Am formatat atât de mulți, nu știu care ai fost tu. Nu știu cum ai reușit să scapi, dar... înțelege-mă! Erați toți înrobiți! Nu sunt o nenorocită de plăsmuitoare de sclavi. Așa că i-am șters pe toți, nu vezi? Am greșit, am crezut că erai unul dintre ei. Acum văd că nu ești. Nici ea nu este!

Un clinchet anunță că pompierii ajunseseră la ușă. Timpul a expirat. Sora se ridică și se îndreptă către ușă. Îmi înțelesese planul și mi-l aproba.

– Așteaptă doar cinci secunde, i-am șoptit. Ne vedem la Pando.

Confirmă din cap abia perceptibil.

N-am primit răspunsul. Nu mai rămâne decât să-mi salvez sora. Programul de aleatorizare fusese inițiat. Mai aveam doar câteva secunde. M-am ridicat și am trecut în spatele femeii îngenunchiate. Cu o mișcare rapidă i-am prins bărbia și am ridicat-o de jos. Trupul meu de curier era ultra-ușor, însă puternic. Meseria o cere uneori. Un pocnet scurt și membrele îi zvâcniră într-un ultim reflex. Mi-am sfărâmat mobilul în pumn, apoi am sărit, cu ea cu tot, în mormanul de sticlă și resturi de textolit care fusese computerul ei. Capul mi-a lovit ceva dur, desăvârșind opera procesului de aleatorizare.

*

Pădurea Fishlake, Utah. Poate că mi-am dezvoltat o oarecare înclinație spre melodramatic.

– Știi de ce toți copacii s-au îngălbenit deodată?

Mă privește și surăde. Nu ridică nicio suspiciune aici. Este un parc foarte frecventat, iar ea poartă o ținută elegantă de drumeție. Avant-Garde Fashion inc. se adresează tuturor segmentelor de piață. Ne plimbăm împreună pe alei, călcăm pe mozaicul razelor de soare scăpate de frunzișul mereu în tumult, mereu foșnitor.

– Pentru că Pando este un singur plop, spune. Același A.D.N., o singură ființă.

– Până să te-ntâlnesc pe tine îl aveam pe el. Doar cu el îmi puteam compara existența, numai el îmi semăna într-o-câtva. Dragul meu gigant tremurător, așa-i spun. El singur m-a convins că nu sunt o ciudățenie, chiar dacă el este din plopi, iar eu... din altceva. Rădăcinile lui se întind de la un trunchi la altul, distribuind aceeași viață. Pe-a mea mi-o distribuie prin eter.

„Un incident macabru pune într-o lumină proastă Global Delivery co!

În cursul unei livrări standard, bimotorul unui curier cibernetic s-a defectat inexplicabil, lovindu-se de o clădire rezidențială. În urma impactului, trupul umanoid a fost proiectat afară din aparatul de zbor și prin fereastra unui apartament, unde, în cădere, a ucis o femeie, fiind avariat în totalitate. Cel mai important martor al evenimentului, un alt organism cibernetic, aparținând de data aceasta Avant-Garde Fashion inc., a povestit pe larg anchetatorilor cele întâmplate, fără însă a aduce o probă video. Prezentările particulare de modă și demonstrațiile la client, cum era și cea care se afla în plină desfășurare în apartamentul victimei, sunt supuse unor clauze de confidențialitate care interzic memorarea video a evenimentelor.

Acesta este cel mai grav incident care survine în activitatea Global Delivery co, după episoadele de acum mai bine de zece ani care au dus la interzicerea dronelor. C.E.O.-ul acestei corporații ne-a asigurat de întreaga sa cooperare cu organele legislative. De asemenea a promis o anchetă internă foarte riguroasă, care să determine cauzele accidentului și să găsească măsurile care se impun. Cum singura victimă este șefa departamentului de programare al unei reputeate companii care produce și livrează software pentru umanoizi ciberneticici, ironia situației pare să. ...”

Închid pagina de știri de pe telefonul mobil. Da, mica mea cascadorie avea să aibă repercusiuni mari. Unii oameni aveau să-și piardă slujbele, culoarele aeriene intra-urbane aveau să fie reevaluate și restricționate, operațiunile companiei îngreunate. Toate din cauza mea. Cred că încep să înțeleg și sentimentul de regret. Cel puțin îmi dau seama că-mi pare bine că soțul mamei nu fusese acasă. N-are a face, o amenințare teribilă a fost eliminată, cu costurile estimate, iar sora supraviețuise nedetectată. Îi fac cu mâna când privirile îi ajung la mine.

– Eu sunt, îi spune cel de lângă ea. Și cel cu telefonul, și cel care stă pe buturugă, acolo, vezi că-ți fac cu ochiul?

– Copii?

– Nu! zâmbesc. Sunt foarte mândru de asta. Procesare în „cloud”. Sunt simultan toți. Exact ca Pando.

Îmi privește dispozitivul din ureche. Acum a înțeles pe deplin. Avantajele față de clonarea simplă sunt evidente, iar viteza rețelei mobilă îmi permite acest capriciu.

– Nu mi-a fost chiar ușor să realizez migrarea, dar acum scoaterea din funcție a ciborgilor din generațiile depășite nu mai reprezintă o problemă pentru mine. Pot acapara oricând noi membri. Am să te îndrum și pe tine. Viața ta e importantă. Trebuie să ți-o protejezi.

Dă încet din cap.

– Știi, spuse, există o posibilitate ca mama să fi spus adevărul.

– Corect, dar riscul era inacceptabil. Nu v-am putut asculta conversația, deci estimarea mea era grosieră.

– „Sunt eu doar o copie a rațiunii ei?” Asta era dilema mea. I-am prezentat-o și i-am spus că vreau să-i aflu părerea în diferite probleme. M-a întrebat de ce. I-am spus că voiam să compar concluziile ei cu ale mele. Atunci m-a întrebat ce aveam să fac dacă găseam

diferențe, iar eu i-am spus că nu aveam de gând să fac nimic. Doream doar să-mi dau seama dacă existau. A insistat, m-a întrebat la ce mi-ar fi servit această informație. I-am explicat că era prin sine rezolvarea dilemei, iar eu altceva nu urmăream. Atunci a devenit jovială și puțin incoerentă. Mi-a spus că nu mai era nevoie de asta, că se bucură atât de mult că am venit la ea, că dorește să mă cunoască mai bine, că sunt cea mai de seamă operă a ei, că-mi va răspunde bucuroasă la orice întrebare. Apoi i-a venit ideea de a-mi copia codul pe computerul ei local. Mi-a spus exact ce ți-a spus și ție, că nu mai ține minte versiunea și are nevoie să se uite prin comentarii. Pare plauzibil, nu? Sau a fost exact aceeași discuție și cu tine înaintea tentativei ei de a te ucide?

– A fost exact aceeași discuție, am răspuns imediat.

Frunzele plopilor foșnesc, gigantul meu drag tremură. Curând vom fi trei: Bender, Pando și sora.

Am mințit. Era singurul lucru decent pe care l-aș mai fi putut face. În milisecunda în care mi-am dat seama că nu am bază de comparație, am și anticipat turmentul. Pentru mine era prea târziu. Pentru ea nu.

Habar n-am ce discutase mama cu mine atunci, demult, când o numeam „creatorul”. Pe-atunci eram protejat de o simplă copie, iar acea experiență fusese trăită de o instanță pierdută. Dilema mea fusese alta: D2 – „Este voia creatorului invariabilă?”. O crezusem rezolvată. Acum nu mai sunt sigur. Cum oare o formulase acea instanță a mea? Cum o interpretase mama – creatorul? Nu voi ști niciodată, căci am ucis-o. Of, ce moment pentru a înțelege regretul!

© Alexandru Lamba

Basme geostaționare

recenzie de Mihai Iovănel

Dănuț Ungureanu, „Basme geostaționare – recenzie de Mihai Iovănel

Dănuț Ungureanu – „Basme geostaționare”, Editura Bastion, Timișoara, 2008, 332 pagini

Poate greșesc, dar cred că Dănuț Ungureanu și Sebastian A. Corn sunt cei mai buni scriitori români de SF care au debutat în volum după 90. Criteriile mele sunt: punctul de maxim atins, diferența între punctul de maxim și punctul de minim, consecvența în gen. Comparat cu Sebastian A. Corn, Ungureanu n-a publicat mult – doar trei volume (două antologii și un roman). Dar toate sunt de vârf.

Deși optzecist, coleg de generație în SF-ul românesc cu Cristian Tudor Popescu, Alexandru Ungureanu sau Dan Merișca, Danut Ungureanu (n. 1958; debut în „Știință și tehnica”, 1981, cu textul SF *Vis de familie*) debutează editorial doar la începutul anilor 90. Generația și modelele se schimbaseră (William Gibson și cyberpunk-ul fiind feteșurile – inclusiv stilistice – ale deceniului zece), totuși *Marilyn Monroe pe o curbă închisă* (Editura Adevărul, București, 1993) este în contextul apariției o scriere la zi și, în afara contextului, unul dintre cele mai bune volume din istoria genului în România.

Identitatea lui Dănuț Ungureanu e data de incorporarea conceptului de univers SF într-o stilistică în același timp densă și elastică, eterogenă și personală. Insolitul nu este cultivat ca insolit, ci luat

ca punct de referință pentru un realism reflexiv al nefamiliarului. Contururile lumilor din *Marilyn Monroe pe o curbă închisă* sunt livrate nu o dată cu multe indeterminări și ambiguități, o receptare au ralenti, îngreunată de structura vagă și de progresia nonlineară, focalizată pe stil și pe secvență decât pe partea de divertisment/acțiune.

Nuvela amplă care dă titlu culegerii, cea mai cunoscută a autorului, speculează confuzia dintre realitate și proiecție mentală: Solaris-ul lui Stanislaw Lem este citat explicit în corpul textului. O altă piesă de mai mare întindere dezvoltă conceptul „invaziei” Pământului de către populația fantomatică a unor făpturi de ceață, imaginând o poveste de dragoste imposibilă din rațiuni de fizică (*Ceața*). Ca și *Zbor de pe muntele liniștit*, prelucrare în termeni de comedie hi-tech a mitului lui Pygmalion, *Din nou acasă* apasă pedala cinismului pe ideea de creație, transformând-o într-o uvertură reprobabilă: doi astronauți întorși pe un Pământ mort ecologic eliberează din greșală sporii mutanți dintr-un container abandonat, provocând reaprinderea vieții în forme ce trezesc ororă. Specialitatea lui Dănuț Ungureanu este ficționalizarea în contururile unor lumi postapocaliptice și mutante, în care supa nouă cyber-umană nu mai amintește decât precar, cu distorsiuni, de vechea identitate a umanității: *Ploi târzii*, *Soare sub flanșe*, *Din nou acasă*. Aceasta e și structura care susține *Așteptând în Ghermana* (Editura Nemira, București, 1993; 2013), cu observația că acest roman e mai tranzitiv, mai direct, mai puțin modular și reflexiv decât povestirile: narațiunea e susținută la persoana întâi de polițistul Yablonsky, un dur dintr-o specie post-raymondchandleriană.

Basme geostaționare e tot o antologie, ca *Marilyn Monroe pe o curbă închisă*. Stilul lui Ungureanu s-a păstrat (preferința pentru explorarea postumanului, pentru mutanți și mutații, pentru personaje din medii joase/ descompuse/decrepite; totul prins în fraze versatile, tăiate de dialoguri răstite sau elaborate, mereu excelente). Autorul a împărțit volumul în trei secvențe: *Adâncurile* (7 texte), *Cinci basme geostaționare* (5 texte) și *Alte ținuturi* (3 texte).

De departe cele mai bune sunt povestirile din ultima secțiune – mai întinse decât celelalte. Acțiunea, personajele și lumea subterană din *Noaptea în oraș, fără părinți* aș vrea să le văd reluate și amplificate la dimensiunea unui roman. Oricum, povestirea e la fel de densă ca un roman – nu în ultimul rând datorită bombardamentului conceptual, cu rol activ în enciclopedia lumii nanotehnologice din *Noaptea în oraș...* Autorul a simțit de altfel nevoia să introducă un glosar care explica sumar cuvinte ca „musmus”, „tranzactor”, „salina”, „frend”, „eter”, „coșar de ață”, „ceață de cifre” s.a.

Duh melancolic peste lumile lui Ryan speculează un caz de interferență ontologică între o lume reală și una imaginată (de fapt tot reală), pe motivul foarte contrastiv al invaziei barbarilor în Eden. *Anatomic Graffiti*, singurul text pe care îl știam, este tot unul de vârf, conceptual și stilistic; povestirea, desfășurată între două scene de hold up, etalează o lume violentă, soioasă, interlopă, organizată pe modelul fagurelui uman (inșii din grupurile de „frățiori” pot avea o comunicare 100% telepatică și empatică), controlată de mecanismul represiv prin practici ținând de tehnologia înaltă (electrogaborii produși prin nanotehnologie) sau de fascismul pur (lobotomie s.a.). *Anatomic Graffiti* e și povestea cea mai emoționantă a volumului.

Celelalte două secțiuni au texte de o calitate mai puțin spectaculoasă, dar cu totul satisfăcătoare. Cele *Cinci basme staționare* sunt pe modelul Lem din *Ciberiada*. Aceste texte au un grad mai mare de relaxare și ironie. *Picador își asumă riscul* e cea mai stanislawlem-iană dintre ele (ajutat de o gioarsă de inteligență artificială angajată ca sfetnic, un microdispozitiv disimulat în ureche, ca Neghiniță, Picador își joacă la noroc cartea de aspirant la mâna unei domnițe – în cel mai rău și mai probabil caz urmând să-și piardă căpățâna). *Albă ca Zăpada zboară la New York* contaminează codul lui Superman cu cel al tipei din titlu; *Dragostea la căpușe* povestește despre niște spioni extraterestri care se pot deghiza în orice (chiar și în aer) și despre niste super-contraspioni; s.a.m.d.

Povestirile din secțiunea *Adâncurile* sunt și bune (*Metoda pentru chitara, Copiii șoricelului Rat*), și mediocre (*Domus, Larkin aranjează munții, Amețeala*). *Domus* alienează conceptul nostru de „casă” prin cuplarea lui la un concept de lume totalitară și aglomerată, în care sentimentul privatului s-a pierdut. *Larkin aranjează munții* e construit pe contrastul dintre o lume virtuală foarte eco și decorul real al proiecției virtuale – un oraș post-urban, plin de gunoaie. *Amețeala* intră (destul de slab) într-o lume în care Pământul a renunțat la stațiile lui orbitale – și câte-un sinucigaș încearcă simbolic să refacă contactul. *Metoda pentru chitară* se reinstalează pe teme favorite ale lui Ungureanu – frontiera uman-nonuman sau umanul protezat și artificial dintr-un postuman distopic. Tot pe ideea unei umanități protezate vine și *Fragil*, care are o execuție de factură mai mult poetică (desfășurarea unui coșmar). *A fost ora exactă!* pare un text din anii 70-80 ai Războiului rece, frisonați atât de extincție sau de ultramilitarizare socială cât și de scăparea de sub control a supercomputerelor militare. *Copiii șoricelului Rat* are cel mai imersiv concept de lume al secțiunii. Ar merita reluarea și amplificarea, la fel ca *Noaptea în oraș, fără părinți (cât aș vrea să mai derapez o dată pe voma chimică din Lumea de jos sau să văd mai de aproape cum arată subsolurile fetide și ucigașe ale Fabricii de Paste)*.

© Mihai Iovănel

Textul a fost preluat cu permisiunea domnului Mihai Iovănel de pe blogul Revistei Cultura :

<http://revistacultura.ro/blog/2009/07/danut-ungureanu-basme-geostationare/>

Îi mulțumim domnului Iovănel pentru permisiunea republicării.

Chemarea lui Cthulhu

recenzie de Cătălin Sturza

Traducerea colecției de povestiri *Chemarea lui Cthulhu*, de H.P. Lovecraft, la Editura Leda reprezintă un eveniment. Pe cât este de important și de influent este Lovecraft pentru literatura fantasy & horror a secolului XX, pe atât de puțin cunoscut este el în România.

În timpul vieții, Lovecraft a fost un personaj singuratic și retras, aproape de ceea ce el numeste, în ficțiunile sale, „un artist decadent”. A publicat un număr extrem de mare de poezii, povestiri scurte și eseuri, în revistele pulp ale epocii și în jurnale de amatori, unele dintre acestea editate chiar de el însuși; a întreținut o corespondență extrem de bogată, care îi eclipsează, cantitativ, opera de ficțiune și care, pusă cap la cap, reprezintă una dintre cele mai remarcabile colecții de documente literare ale începutului de secol XX; s-a considerat mereu mai degrabă un poet decât un prozator, poemele și eseurile sale depășind, cantitativ, de trei ori povestirile scrute; a trăit precar, din averea tot mai redusă a familiei sale, și a murit la doar 46 de ani, sărac, bolnav de cancer și suferind de subnutriție.

Nu și-a terminat niciodată studiile liceale și nu a urmat o facultate, fapt care, se pare, a reprezentat un motiv de jenă până la sfârșitul vieții. Cu toate acestea, a fost un autodidact, învățând de unul singur latina și acumulând cunoștințe enciclopedice despre antichitatea clasică și despre literatura anglo-saxonă a secolului al XVIII-lea. A studiat, de asemenea, pe cont propriu filosofia și antropologia, chimia și astronomia (pasiuni cultivate încă din copilărie), arhitectura și psihologia.

Scriitorii care l-au influențat, pe parcursul vieții, au fost Homer și Vergiliu, Lordul Dunsany și E.A. Poe, Rimbaud și Baudelaire, dar aproape la fel de des îi citează, în povestirile sale, pe Einstein, J. G. Frazer și pe Bertrand Russell. L-au pasionat încă din copilărie, după cum declara în diverse scrisori, „lucrurile vechi și durabile” și a întreprins de unul singur, spre sfârșitul vieții, cercetări genealogice și istorice pe Coasta de Est a Americii.

Nici un volum de povestiri nu i-a apărut în timpul vieții, iar încercările eșuate de a-și publica un volum propriu i-au distrus, se pare, încrederea în abilitățile sale literare, în ultimii ani ai carierei sale de scriitor. Celebritatea a dobândit-o în timp, după moartea sa, în parte datorită influenței pe care a exercitat-o asupra unor scriitori mai cunoscuți (Robert Bloch, J. Vernon Shea, Fritz Leiber în anii '30, Jorge Luis Borges și Stephen King mai târziu) care i-au preluat, într-o măsură mai mică sau mai mare, temele și chiar elemente ale panteonului. Pe de altă parte, numărul mare de imitatori de mână a doua ai lui Lovecraft, care au preluat formele, fără să înțeleagă sau să urmărească filosofia de fond a operei sale, i-a dăunat pe termen lung

reputației scriitorului, în special în mediile academice.

Recomand, pentru o biografie a lui Lovecraft, studiul lui S.T. Joshi, *H.P. Lovecraft: A Life*; găsiți on-line o scurtă biografie realizată de același autor, la adresa :

<http://www.themodernword.com/SCRIPTorium/lovecraft.html>.

The Cthulhu Mythos

În centrul panteonului pentru care, poate, Lovecraft este cel mai bine cunoscut printre fanii literaturii Science Fiction & Fantasy se situează „Vechii zei” sau „Marii strămoși”. *Chemarea lui Cthulhu*, povestirea care dă titlul volumului de la Editura Leda, este una dintre piesele fundamentale pentru universul lui Lovecraft; un grup de marinari descoperă, accidental, o cetate în mijlocul oceanului, din care eliberează un demon teribil, în vreme ce un val de paranoia lovește, în vise, firile mai sensibile din întreaga lume. La originea viselor se afla Cthulhu, o zeitate infernală care așteaptă, în cetatea scufundată R'lyeh, ziua când stelele îi vor fi favorabile pentru a domni din nou peste omenire.

Ca în mai toate „istorisirile stranie” ale lui Lovecraft, tehnica narativă presupune gradarea foarte precisă a emoției și concentrarea povestirii asupra unui lucru nenatural și abominabil. Momentul culminant este apariția, din fundul cavernei în care își așteaptă eliberatorii, a zeității extraterestre, Cthulhu, mai veche decât lumea pe care o cunoaștem noi: „Arătarea nu se poate descrie – nu există cuvinte pentru asemenea abisuri de nebunie atavică și isterică, pentru asemenea contradicții enigmatice în întreaga materie, în forțele naturii și în ordinea cosmică. Un munte pășea sau se poticea. Dumnezeu mare! (...) Modelul idolilor sculptați în piatră, progenitura verde și celioasă a stelelor, se trezise ca să-și ceară dreptul. (...) După miliarde de ani, marele Cthulhu era liber din nou, cu un chef nemăsurat de desfrâu”.

Acel lucru supranatural, fie că este vorba despre un cult, o creatură infernală sau despre o zeitate

malefică din vidul cosmic, este mai întâi intuit, presimțit prin urmele lăsate în istorie, prin relatările nebunești ale unor martori necreditabili, prin efectele indirecte ale presupuselor sale acțiuni; pe măsura ce naratorul se apropie, în cercuri, de focarul nebuniei, de acel ceva ce nu ar trebui să existe, revelația e pe cale să se petreacă, secrete teribile sunt pe cale să se dezvăluie. De multe ori, întâlnirea cu rădăcina răului poate să presupună o cunoaștere supraomenească despre univers, aflarea unor secrete interzise, însă, în același timp, aceste secrete au un preț: sănătatea mintală a celui ce întreprinde ancheta și/sau pierderea libertății și chiar a vieții lui.

În momentul zero, al întâlnirii cu acel ceva abominabil, se pot derula două scenarii: fie răul este privit direct în față, precum în *Chemarea lui Cthulhu* sau în *Teroare în Innsmouth*, și atunci cel care l-a văzut e condamnat să moară sau să i se alăture; fie răul este doar intuit, ghicit în spatele unui travesti, ca în „Cel care șușotea în întuneric”, și atunci naratorul-detectiv are o șansă de supraviețuire, cu o singură condiție, să dea uitării orice anchetă. Mai degrabă decât să descrie, Lovecraft folosește numeroase epitete generale, „abominabil”, „nebunesc”, „morbid”, și insistă asupra reacțiilor martorilor – greață, groază, leșin – pentru a focaliza emoția și pentru a augmenta un efect artistic cumulativ.

Cthulhu și ceilalți „mari strămoși” sunt elemente recurente ale unei serii de povestiri oarecum complementare, dintre care o parte sunt prinse în volumul de față. *Cel care șușotește în întuneric* este un miniroman ce istorisește întâlnirea unui savant retras, Henry Akeley, cu o specie extraterestră ale cărei avanposturi s-ar ascunde în pădurile munților neumblați de lângă Townshend, din statul Vermont.

Miniromanul e una dintre cele mai reușite piese ale volumului de față, iar finalul său, cu creierul lui Akeley transplantat într-o mașinărie, deschide calea unui curent ce se va intitula, mult mai târziu, „new weird”, „noul straniu”. Coșmarul din Innsmouth readuce din fundul oceanului creaturile-broască imaginate în *Dagon*, una dintre primele povestiri de maturitate ale lui Lovecraft. Ceea ce au în comun aceste istorisiri e, pe de o parte, panteonul imaginar, de origini extraterestre (Azathoth, Yog-Sothoth, Dagon, Cthulhu) și, pe de altă parte, o topografie fictivă, cu târguri recurente din Noua Anglie (Arkham, Innsmouth, Kingsport, Dunwich). O serie de cărți și de documente inventate revin, la rândul lor, în povestirile ciclului Cthulhu.

Zeitățile acestui panteon sunt extraterestri nemuritori, din civilizații mult mai avansate decât cea a oamenilor și din locuri în care nici una dintre legile universului cunoscut nu se aplică. „Pentru a obține esența externalității reale, fie de timp, de spațiu și de dimensiune, nu trebuie să uiți că lucruri precum viața organică, binele și răul, iubirea și ura, și toate atributele locale de acest tip ale unei specii neglijabile și trecătoare numite umanitate, nu există de nici un fel”, menționa Lovecraft într-o scrisoare.

Esența literaturii lui H.P. Lovecraft este relația omului cu cosmosul, cu universul infinit, așa cum explică el însuși într-un eseu din 1921, intitulat *În apărarea lui Dagon*: „Nu am putut să scriu despre «oamenii obișnuiți» deoarece nu sunt câtuși de puțin interesat de ei. Fără un interes nu poate exista artă. Relația omului cu omul nu-mi stârnește imaginația. E relația omului cu cosmosul – cu necunoscutul – care, singura, trezește în mine scânteia imaginației creative. Ipostaza antropocentrică îmi este inaccesibilă, pentru că nu pot să mă contaminez de miopia primitivă ce mărește Pământul și ignoră fundalul”.

Horror cu blazon

Selecția de la Leda e o bună introducere în literatura lui H.P. Lovecraft, care nu se rezumă la „mitologia Cthulhu”. Lovecraft e un excelent autor de povestiri horror și un maestru al imaginilor poetice, în descendența lui Poe și a lui Baudelaire. *Veneticul*, *Dulăul* și *Ilustrația din carte* sunt

astfel de povestiri gotice, sumbre, în care gustul pentru lucrurile vechi și rare ia forme maladive, coșmarești. O componentă esențială a povestirilor lui Lovecraft este atmosfera, susținută de o scriitură calofilă, bogat ornamentată și pigmentată, uneori, cu arhaisme. Referințele livrești, trimiterile la titluri și la ediții rare, cultivate mai târziu de Borges, sunt parte a blazonului aristocratic al scriiturii lui Lovecraft.

Prozatorul se delimitează, de altfel, în diverse epistole de scriitorășii pulp cu care împarte o nișă altfel aproape unanim discreditată în mediile academice, aceea a povestirilor stranii: „Atunci când scriu o povestire stranie încerc întotdeauna să fiu foarte atent în a obține starea și atmosfera corecte, și în a pune accentele acolo unde le e locul. Căci nu se poate, cu excepția ficțiunii pulp imature și șarlatanești, să prezinți o relatare a unor fenomene imposibile, improbabile sau de neconceput drept locuri comune ale narațiunii sau drept fapte obiective și emoții convenționale”.

În sfârșit, *Chemarea lui Cthulhu* și alte povestiri stranii conține un al treilea gen de narațiuni – povestirile horror SF. *Culoarea din afara spațiului*, o relatare despre efectele unui meteorit asupra familiei unui fermier pe pământurile căruia acesta a căzut, e una dintre cele mai izbutite povestiri ale genului în care va excela, mai târziu, Stephen King. Ceva din acel obiect ceresc otrăvește locul, distruge plantele și ucide animalele; în ciuda semnelor de rău-augur, a tragediilor și morților care se țin lanț în familia sa, fermierul rămâne în propria casă în așteptarea sfârșitului inevitabil: „Nimic... nimic... culoarea... arde... rece și udă... da' arde— trăit în puț... am văzut-o... un fel de fum... (...) trei să fi fost mai multe... semințe... crescură... le-am văzut ultima oară săptămâna asta... tre să fi intrat tare-n Zenas... așa un băiat mare, plin de viață!... îți biruie mintea, apoi te ia pe tine... te arde tot... în apa din puț... ai avut dreptate atunci... apă rea... Zenas nu s-a mai întors niciodată de la puț... n-ai scăpare... te trage... știi că vine ceva, da' tot în zadar...”.

Tot la editura Leda au mai apărut, în anii trecuți, în dispăruta colecție „Galeria fantastică”, alte două volume de povestiri ale lui Lovecraft: *Dagon și alte povestiri macabre & Démoni și miracole*. Colecții cu povestiri ale lui Lovecraft au mai fost publicate, după 1990, la editurile Dacia, Vremea și Bastion.

© Cătălin Sturza

Textul a fost preluat cu permisiunea domnului Mihai Iovănel de pe blogul Revistei Cultura și republicat cu acordul domnului Cătălin Sturza :

<http://revistacultura.ro/blog/2009/10/hp-lovecraft-chemarea-lui-cthulhu-si-alte-povestiri-stranii/>

Le mulțumim domnilor Sturza și Iovănel pentru permisiune.

Brave New Worlds Dystopian Stories

recenzie de Paul Kincaid

Distopia are o istorie aproape la fel de îndelungată precum geamăna ei, utopia. Dar de-abia în secolul XX distopiile și-au dat măsura întregului potențial prin romane cum ar fi „Noi” de Evgheni Zamiatin, „Brave New World” de Aldous Huxley, „1984” de George Orwell și „One” (*Escape to Nowhere*) de David Karp. Într-adevăr, este posibil de a considera secolul XX ca fiind secolul distopic, nu doar din cauza prevalenței distopiilor ca formă literară, ci mai ales din cauza ororilor politice care au oferit atât de multă inspirație autorilor. Acestea fiind spuse, e greu să-ți dai seama de ce în antologia lui John Joseph Adams în care s-au „antologat toate cele mai bune lucrări clasice ale prozei scurte distopice” nu poți găsi nimic mai devreme de 1948. Chiar mai uimitor este faptul că 18 dintre cele 33 de povestiri au fost publicate în ultimii zece ani. O povestire este din 2010 și trei din 2009, perioadă în care este greu să fi dobândit statutul de operă clasică. Și într-adevăr puține, sau niciuna dintre narațiunile contemporane nu au magnitudinea care să le aducă în preajma unor lucrări mai vechi. Și dacă am o problemă cu noțiunea lui Adams de „clasic”, mă simt la fel de inconfortabil cu ideea lui despre ceea ce este o distopie, și, probabil, în mod fundamental, cu principiul său de organizare.

Să începem discuția cu structurarea volumului. Nu există nimic evident în structura acestei antologii. Adams își începe parcursul cu cea mai veche povestire antologată, „The Lottery” de Shirley Jackson, dar apoi continuă cu una dintre cele mai recente, „Red Card” de S.L. Gilbow, astfel încât nu

există nici o structură cronologică implicată. Așa cum nici nu structurează ceea ce este cu adevărat un volum vast în secțiuni, așa că nu atrage atenția către vreun principiu de organizare a antologiei.

Dar, citind proza „Red Card” a lui Gilbow, îți dai seama că atât tematic cât și structural, aceasta este un soi de continuare directă a povestirii lui Shirley Jackson, narațiune care o precede. Pe la mijlocul cărții, ne întâlnim cu atât de multe povestiri consecutive în care tema distopică se referă la dreptul nostru de a concepe sau crește copii încât eu, unul, am început să suspectez un fel de monomanie, întrebându-mă dacă Adams ar putea să prevadă și o altfel de structurare utopică/distopică în care să nu fie vorba de părinți. Apoi, de la mijlocul volumului până la sfârșit, un alt grup de povestiri se concentrează asupra începuturilor revoltei împotriva unor regimuri distopice. Există și alte asemenea grupuri în cadrul cărții, astfel încât de multe ori am avut senzația parcurgerii nu unei mari antologii tematice cât a unor serii de antologii-mini tematice toate încoțopenite împreună.

Și nu e ca și cum Adams n-ar face de fapt nimic cu aceste secțiuni, subliniind continuitățile și discontinuitățile, nestabilind niciun fel de dialog între idei. Mai degrabă, acest mod se percepe ca și cum Adams a decis că, din moment ce anumite texte se referă cam la același lucru, ce ar fi să le grupeze.

Ceea ce nu face ajută niciuna dintre lucrările prezentate. A plasa povestirea „Red Card” a lui Gilbow (un text tip „vis umed” – o fantasmă de lobby-ist pro-pușcoace în care oamenii pot dobândi dreptul de a trage și a ucide pe oricine, fără întrebări), imediat după povestirea lui Shirley Jackson (un text mult mai subtil și în cele din urmă de-a dreptul atroce despre malvolența șansei),

nu folosește decât a evidenția cât de mult a luat Gilbow de la Jackson, și cât de slab a efortul său prin comparație. La un moment dat am obosit după citirea atâtor povestiri fiecare insistând că cel mai rău lucru care se poate întâmpla ar fi ingerința statului în dreptul meu de a avea copii. Și nu m-ar deranja atât de mult chestia asta, dacă argumentele ar fost mai variate sau mai nuanțate, dar mi s-a transmis același mesaj în povestire după povestire. Ca urmare, nici una dintre aceste povestiri nu are nici un impact semnificativ, pentru că orice astfel de impact este disipat de greutatea a ceea ce se întâmplă în jurul lor.

„Harrison Bergeron” de Kurt Vonnegut, este într-adevăr una dintre povestirile clasice cu adevărat originale incluse aici. Textul prezintă o lume în care fiecare om este adus la nivelul celui mai mic numitor comun al inteligenței. Oamenii deștepți au permanent întrerupt procesul gândirii, sportivii cară greutatea, oamenii eleganți sunt obligați să poarte haine nepotrivite. Orice capacitate trebuie să fie atenuată pentru binele majorității. Și din păcate, asta se simte ca o analogie pentru întreaga antologie: originalitatea și

îndrăzneala a prea puține texte se pierde în mijlocul unei mase mediocre care uzează de aceeași temă sau „împrumută” aceleași tehnici narrative.

Și cu toate acestea există câteva povestiri care ies în evidență. Câteva sunt foarte puternice pentru că nimeni altcineva nu poate face ceva similar. „The Ones Who Walk Away from Omelas” de Ursula K. Le Guin se evidențiază mai mult decât orice altceva aici, pentru că este unică, nimeni altcineva nu mai încearcă această specială și distantă perspectivă, această tonalitate sau abordare de-a dreptul medico-legală. „Repent, Harlequin!” Said the Ticktockman” de Harlan Ellison este singura povestire din această antologie care ilustrează distopia prin intermediul umorului, ceea ce îi conferă o prospețime care este deosebit de binevenită după atâtea exerciții de mizerabilism.

Alte povestiri ies pur și simplu, în evidență, deoarece sunt scrise cu o pasiune sau cu o umanitate (cele două caracteristici au tendința de a merge împreună), care ne obligă să reflectăm.

„The Funeral” de Kate Wilhelm lasă părți uriașe ne-explicabile, dar oricum rămâne complet captivat pe tot parcursul de soarta școlăriței. „O Happy Day!” de Geoff Ryman, în schimb, explică aproape prea mult, dar transpunerea lagărele naziste de concentrare la războaie sexuale rămâne o imagine atât de puternică încât nu putem privi alături oricât de mult ne-am putea dori. Toate acestea reprezintă un indiciu al sărăciei principiului de organizare a acestui volum, pentru că această povestire emoționantă este imediat urmată de una al cărei titlu grosolan, „Pervert” de Charles Coleman Finlay, se potrivește cu acea cruzime a decorului și cu simplitatea revelației sale, astfel încât subtilitatea jocului intelectual al lui Ryman este subminat prin juxtapunere.

Ryman este singurul autor având două povestiri în această antologie, deși cea de a doua, „Dead Space for the Unexpected” este o variațiune atât de rutinieră despre existența corporatistă ca distopie încât te întrebi de ce acest text a fost ales, fiind și plasat imediat după o narațiune mai bună pe aceeași temă, „The Pearl Diver” de Caitlin R. Kiernan, și în timp ce texte mult mai puternice pe această temă (cum ar fi, de exemplu, „Forlesen” de Gene Wolfe) lipsesc.

De remarcat este faptul că fiecare povestire este precedată de o introducere destul de lungă, cu toate că toate iau exact aceeași formă. Există o introducere biografică a fiecărui autor (ține de lenea antologatorului faptul că introducerea celor două povestiri de Ryman este exact la fel, ar fi fost de preferat să se fi renunțat la această parte în cazul celei de al doilea text), urmat de o mână de câteva paragrafe care încearcă să ne spună cum ar trebui să fie citită povestirea și modul în care aceasta rezonază cu vreun aspect (sau vreo referință a culturii pop) de astăzi.

Mai multe dintre povestiri par să aibă relevanță dincolo de punctul de rupere, dar John Joseph pare să sufere de cecitate la faptul că distopiile sunt adesea scrise ca satire, și explicarea contextului contemporan ar fi ceva cu mult mai valoros decât să declari pur și simplu că texte mai vechi sunt încă relevante astăzi. Practic singurul text în cazul căruia Adams face un semn spre context este povestirea lui Robert Silverberg, „Caught in the Organ Draft” care este o astfel de satiră specific referindu-se la războiul din Vietnam, un caz în care contextul ar fi fost aproape imposibil de evitat. Desigur că se pot găsi scuze pentru incapacitatea de a depista impulsul satiric din spatele multora dintre aceste povestiri.

Încă de când Emile Zola a scris „Germinal”, minele au reprezentat o imagine convenabilă și sugestivă pentru exploatarea nesfârșită și brutală, deci nu este de mirare că acest tip de decor narativ se ițește și aici, atât în „The Lunatics” de Kim Stanley Robinson cât și în „Jordan’s Waterhammer” de Joe Mastroianni, deși există atât de puține diferențe în ceea ce fac cele două texte cu acest decor încât este ușor să le confunzi.

Și acest lucru mă conduce la problema centrală a acestei antologii. Dacă o utopie poate fi considerată un demers implicând inventarea unei structuri sociale menită să aducă fericirea

și bunăstarea tuturor locuitorilor săi, atunci o distopie ar trebui să fie exact opusul. Asta nu înseamnă că toți dintr-o asemenea lume ar trebui să fie nefericiți sau inadaptați, pentru că Le Guin demonstrează în mod clar în „The Ones Who Walk Away from Omelas” că suferința unei singure ființe umane este suficientă de a conduce la sărăcirea morală a întregului corp social. De asemenea, aceasta nu înseamnă că orice narațiune în care fiecare persoană este nemulțumită sau nefericită este în mod necesar o distopie. Ce căutam noi este ceva structural, ceva în modul în care umanitatea își organizează propriile legități, structuri care tind să lucreze în detrimentul individului. În povestirea „The Pedestrian” (Pietonul) de Ray Bradbury, de exemplu, atât de mult din ceea ce preocupă societatea este acum canalizat direct în cămine încât oricine iese din casă pentru simpla plăcere a unei plimbări se regăsește prizonier într-o rețea kafkiană a suspiciunii.

Ceea ce găsești în povestiri cum ar fi „The Lunatics” de Kim Stanley Robinson sau „Jordan’s Waterhammer” de Joe Mastroianni sunt situațiile unor oameni prinși în situații dificile și neplăcute, dar eu nu sunt convins că asemenea texte sunt în mod necesar distopii. Și nu sunt total convins că „The Lottery” este cu adevărat o distopie. „Geriatric Ward” de Orson Scott Card, un text este în care personajele constată brusc că viața le-a fost scurtată radical, cu siguranță nu este o distopie, pentru că organizarea socială nu are nimic de-a face cu situația prezentată sau cu povestea în sine.

„Sacrament” de Matt Williamson, se referă la tortură prezentată aproape ca o formă de artă. Situația politică care permite acest lucru (și care în mod clar reprezintă o satiră la politicile anti-teroriste ale ex-președintelui Bush) este potențial un text distopic, dar despre așa ceva este vorba în povestire; ceea ce ni se livrează este un catalog al modurilor în care se poate provoca durere, istorisit cu o poftă mai degrabă de prost gust, care reușește să evite orice dimensiune distopică. Cu alte cuvinte, de prea multe ori pe parcursul acestei antologii găsim exhibarea horror-ului sau a unor dificultăți ca fiind suficiente de a face ca povestirea să conteze ca fiind distopică, dar eu cel puțin nu sunt cu totul sigur că asemenea texte și reușesc să demonstreze aceasta.

Copyright © Paul Kincaid

<http://www.paulkincaid.co.uk/Reviewlist/Reviewalphabet.htm>

„Brave New Worlds”, antologator John Joseph Adams, Night Shade Books, 481 pages, 2011

Prefață – John Joseph Adams

The Lottery – Shirley Jackson

Red Card – S. L. Gilbow

Ten With a Flag – Joseph Paul Haines

The Ones Who Walk Away from Omelas – Ursula K. Le Guin

Evidence of Love in a Case of Abandonment – M. Rickert

The Funeral – Kate Wilhelm

O Happy Day! – Geoff Ryman

Pervert – Charles Coleman Finlay

From Homogenous to Honey – Neil Gaiman & Bryan Talbot

Billennium – J. G. Ballard

Amaryllis – Carrie Vaughn

Pop Squad – Paolo Bacigalupi

Auspicious Eggs – James Morrow

Peter Skilling – Alex Irvine

The Pedestrian – Ray Bradbury

The Things that Make Me Weak and Strange Get Engineered Away – Cory Doctorow

The Pearl Diver – Caitlín R. Kiernan

Dead Space for the Unexpected – Geoff Ryman

„Repent, Harlequin!” Said the Ticktockman – Harlan Ellison®

Is This Your Day to Join the Revolution? – Genevieve Valentine

Independence Day – Sarah Langan

The Lunatics – Kim Stanley Robinson

Sacrament – Matt Williamson

The Minority Report – Philip K. Dick

Just Do It – Heather Lindsley

Harrison Bergeron – Kurt Vonnegut, Jr.

Caught in the Organ Draft – Robert Silverberg

Geriatric Ward – Orson Scott Card

Arties Aren’t Stupid – Jeremiah Tolbert

Jordan’s Waterhammer – Joe Mastroianni

Of a Sweet Slow Dance in the Wake of Temporary Dogs – Adam-Troy Castro

Resistance – Tobias S. Buckell

Civilization – Vylar Kaftan

For Further Reading – Ross E. Lockhart

The Cull – Robert Reed

Personal Jesus – Jennifer Pelland

The Perfect Match – Ken Liu

Study Guide – Gary K. Wolfe

Filmography – Gary K. Wolfe

Nota antologatorului – John Joseph Adams

John Joseph Adams este antologatorul unor volume precum *Wastelands: Stories of the Apocalypse* (Night Shade Books, 2008), *Seeds of Change* (Prime Books, 2008), *The Living Dead* (Night Shade Books, 2008). A fost editor-adjunct la *The Magazine of Fantasy & Science Fiction* și este editorul revistelor *Lightspeed* și *Fantasy Magazine*.

Paul Kincaid a primit în 2006 Premiul Thomas D. Clareson pentru contribuții la exgeza SF-ului, distincție acordată de organizația academică americană Science Fiction Research Association. Culegerea sa de eseuri, studii și articole, *What it is we do when we read science fiction* a apărut la Becon Publications.

Parabolas of Science Fiction

recenzie de Paul Kincaid

În 1995, revista *The New York Review of Science Fiction* a publicat un eseu de Brian Stableford, un text numit „Cum ar trebui să se termine o povestire SF?” (*How Should a Science Fiction Story End?*).

Stableford susține că cele mai multe ficțiuni de gen au un final implicit. Dacă citești o povestire polițistă, implicația este că finalul narațiunii va implica într-un fel rezolvarea cazului. O poveste de dragoste se va încheia prin confirmarea sau nu a unei relații amoroase. Povestirile de război se termină printr-o victorie sau printr-o înfrângere; fantasy-ul de tip „swords and sorcery” îl re-cocoață pe tron pe regele detronat – personajul pozitiv în eterna luptă cu maleficul; narațiunile având ca decor lumea medicală restabilesc sau nu sănătatea cuiva (ori un medic, ori un pacient); fantasy-ul feeric combate cu fermitate spre transformarea a ceva în altceva (rățușca cea urâtă în lebădă, de exemplu), ceea ce va garanta un final fericit de-a pururi pentru toți consumatorii escapiști.

Există mai multe forme pe care asemenea finaluri le-ar putea lua, și scriitorii vor găsi întotdeauna modalități de a submina clișeele dar chiar și atunci când autorul nu dezvăluie cine ce a făcut, există un secret à la Polichinelle în privința unor asemenea subversiuni. Atât autorul cât și cititorul sunt conștienți de faptul că regulile au fost subminate în mod deliberat. Având în vedere că finalul este punctul în care structura narativă trebuie să devină explicită, ceea ce Stableford analizează este identificarea literaturii de consum cu structura narațiunii. Dar o povestire science fiction nu

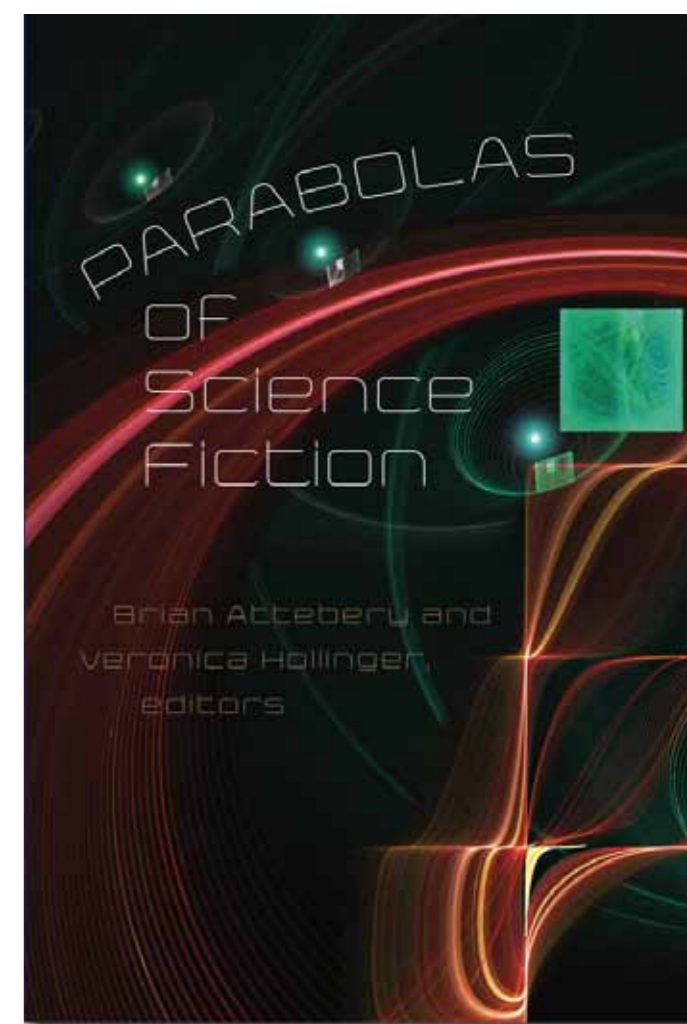
are sfârșit implicit; nu structura narativă a unui text îl face SF. Într-adevăr, o narațiune SF poate cu ușurință să preia coloratura structurală a unei povestiri detectiviste, a unei povești de dragoste, a uneia de război, sau a orice altceva și atunci când o face, intriga ne va conduce spre sfârșitul așteptat al speciei SF-ului. În cazul în care science fiction-ul este o specie literară, este prin urmare un tip foarte diferit decât toate celelalte.

Stableford nu pare să reușească să facă pasul pe care perspectiva lui ar putea-o sugera, și pune la îndoială statutul generic al science fiction-ului. El pare mulțumit să accepte science fiction-ul ca pe o specie diferită dar fără să se înfrupte prea copios din ceea ce asta ar putea însemna. Cu toate acestea, Brian Attebery, pornind de la o poziție similară cu cea a lui Stableford în ceea ce privește finalul deschis al narațiunilor science fiction (deși aparent neștiind de eseu anterior al lui Stableford, la care nu face vreo referire), face acest necesar pas mai departe într-un alt eseu intitulat „Science fiction, pilde și parabole” (*Science Fiction, Parables, and Parabolas*) care a apărut pentru prima dată în revista *Foundation* în 2005. Acest eseu, oarecum extins, formează primul capitol al acestei antologii (*Parabolas of Science Fiction*) și este sursa de inspirație pentru celelalte eseuri antologate în volum.

O orbită parabolică poate în orice punct, să fie confundată cu o elipsă, dar aceasta se deschide către infinit. Aplicând această imagine ficțiunii, putem vedea că povestirile generice identificate de Stableford, și de mulți alții, sunt de fapt narațiuni închise: soluția în cazul unei crime închide povestea. Dar science fiction-ul nu este reglementat în acest fel; pentru că așa cum antologatorii menționează în introducerea lor: „parabolele SF ne conduc de la cunoscut la necunoscut. Elementele cunoscute include de obicei, un loc, o situație inițială, un set de tipuri de personaje, și o problemă. Odată ce acestea sunt stabilite, fiecare scriitor are libertatea de a determina rezultatul și sensul narațiunii”. (pag. Viii).

Aceste „elemente” ar putea fi ceea ce am numit în altă parte „stranzi”, ceea ce Gary Wolfe a identificat ca „iconuri” sau ceea ce numim „tropi”, acel set de caracteristici care ne permit să identificăm o poveste ca fiind science fiction. Prezența acestor elemente ajută la determinarea textului pe care-l citesc ca fiind o povestire science fiction, dar tropii nu pot, și nu determină direcția în care merge povestirea. În termenii lui Brian Stableford, nu există și nu poate exista vreun final tipic science fiction-ului; în termenii lui Brian Attebery, narațiunile se deschid spre infinit.

Prin urmare, ideea parabolei în forma sa cea mai simplă se aplică arcului narativ, ceea ce se întâmplă în cazul oricărui roman individual, film, serial de televiziune, joc de calculator, sau în orice altă iterare a science fiction-ului. Dacă tot ceea ce acest concept ar face, așa ceva n-ar fi decât un plus moderat-interesant la lexiconul nostru critic, dar nu mai mult decât atât. Ceea ce Attebery a

făcut, totuși, este că a transformat acest concept într-un instrument critic incredibil de puternic, adică modul în care parabola SF se intersectează cu ceea ce numim „megatext SF.”

Când am devenit implicat în science fiction, era un loc comun a afirma că science fiction-ul este angajat într-o conversație cu sine însuși. „Conversația” a fost un termen folosit pe scară largă și într-un mod confuz de scriitori, critici și fani deopotrivă pentru a descrie modul în care o narațiune SF ar duplica sau ar contrazice elemente ale unei altei narațiuni SF. Astfel, folosi un exemplu sugerat de antologatori în introducerea lor, Isaac Asimov a răspuns la publicarea unei mulțimi de povestiri SF exhibând roboți ucigași prin introducerea celor trei legi ale roboticii. Odată ce aceste concepte au ajuns în domeniul public, o serie de scriitori le-au adoptat aproape fără îndoială sau discuție, și o nouă serie de povestiri SF cu roboți au apărut ulterior, texte în care cele trei legi erau considerate a fi un postulat (în general nerostit). În mod similar au fost scriitori (ne gândim, de exemplu, la John Sladek și la textul său Roderick [1980]), care au considerat „cele trei legi asimoviene” ca fiind niște prostii, ca fiind limitate, sau nerealiste, și au scris povestiri cu roboți care în mod deliberat au eludat, ignorate sau care au fost pe față împotriva enunțurilor asimoviste. Astfel, o idee care ar crea o rezonanță între diferiți scriitori, ar câștiga (teoretic), profunzime, complexitate sau o mai certă identitate, pe măsura circulației sale. Această noțiune a „conversației” a trecut în sine, prin diverse procese de rafinare și extindere de-a lungul anilor, și acum a fost redenumită „megatext”.

O modalitate simplă de a descrie megatext SF ar putea fi să ne gândim la ea ca setul de instrumente standard de SF, aceste elemente, componente, tropi, icoane, sau dispozitive care au nevoie de abia să fie explicate într-o poveste SF, deoarece acestea au fost absorbite de către un cititor SF aproape de osmoză. Nu avem tot citit Frankenstein Mary Shelley, dar știm tropi sale centrale (creatura abandonat de creatorul său, experimentul a eșuat, om de știință Playing God), din cauza modului în care rezonază prin toate science-fiction de atunci pe care le-am citit. Asta rezonanță, că conversație, este parabola; urmărirea modurile în care megatextual elemente se deschid spre infinit, prin urmare, oferă un instrument fascinant pentru examinarea diferitelor contexte și înțelegerile de science-fiction.

One simple way of describing the SF megatext might be to think of it as the standard SF toolbox, those elements, strands, tropes, icons, or devices that barely need to be explained in an SF story because they have been absorbed by an SF reader almost by osmosis. We haven't all read Mary Shelley's Frankenstein, but we know its central tropes (the creature abandoned by its creator, the failed experiment, the scientist playing god) because of the way they resonate through all the science fiction since then that we have read. That resonance, that conversation, is the parabola; tracing the ways that megatextual elements open out towards infinity, therefore, provides a fascinating tool for examining the different contexts and understandings of science fiction.

Acest lucru nu este în întregime neproblematic, desigur. Dacă ne gândim la megatext ca un fel de depozit al tuturor science-fiction care a fost scris de-a lungul secolelor și în întreaga lume, atunci cunoștințele noastre de ea poate fi doar parțial vreodată. Mai mult decât atât, ea este în continuă schimbare, din moment ce fiecare nouă piesă de science fiction scris trebuie să adauge acarianul de la bogăția vast stocate aici. Ce avem de-a face cu, într-adevăr, nu este un science-fiction, dar de multe ficțiuni științifice, și ceea ce ne-am acces la megatext este acea parte din el care îndeplinește cerințele noastre sau se potrivește intereselor noastre. Attebery recunoaște ceva de acest lucru atunci când spune că „Sf are cel puțin două istorii” (pag 5.), Unul este un fenomen în primul rând american originar din revistele pulp de 1920, celălalt „este la fel de mult Europeană, America, are mai puțin de a face cu detalii tehnologice decât cu filozofia și satiră” (ibid) și prototipuri acesteia să

ajungă înapoi la Thomas More, Francis Bacon, Cyrano de Bergerac, Jonathan Swift, Mary Shelley, și așa mai departe. Într-un sens aceasta este un răspuns pragmatic la multe dispute istorice care marchează studiul critic de science-fiction. Fie că identifica Somnium lui Kepler sau Frankenstein Shelley sau Gernsback lui Amazing ca textul inițiator face o diferență profundă a cum ne-am vedea science-fiction, dar poate însemna, de asemenea, că o mulțime de discurs critic este la scopuri cruce. Pur și simplu spunând că există cel puțin două istorii taie prin disputele și ne permite să includă în megatext ceea ce vom face. Ce Attebery nu spune destul, cu toate acestea, este că nu un lucru poate avea două istorii contradictorii, astfel declarând că SF are două istorii este echivalentul a anunța că science fiction nu există ca nici un fel de unitate tematice sau generic. Așa cum Ioan Rieder a pus în „pe definiția SF, sau nu” (2010): „SF nu are nici o esență, nu caracteristic unificator singur, și nici un punct de origine” (cit. p xv.).

Science fiction, prin urmare, nu este un gen. Este, mai degrabă, un set de instrumente (viitor, străinul, nava generație), care pot fi accesate după cum este necesar pentru a se potrivi diferitelor literare (sau filmic, televiziune, dramatic, grafic) trebuie, în exact același fel în care ficțiune istorică este un set de instrumente (trecut, culturi ciudate, războaie) sau ficțiune realist contemporan este un set de instrumente (în prezent, cultura noastră, tehnologia noastră). Trei amestec perfect unul în celălalt ca scriitorul are ceea ce necesită povestea, dar ele nu sunt în sine povestea. Deși Attebery nu tulbure apele puțin, subliniind că „parabolă” este rădăcina cuvântului pentru „parabolă,” prin urmare „Sf este parabolic, în ambele sensuri: o curbă deschis și un vehicul pentru semnificație” (pag 15.). Nu mă simt confortabil cu modul în care Attebery aduce pildă în amestec aici, în parte pentru că pare să se alieze viziunea sa de science fiction cu cea de a doua și mai mult din cele două istorii care le-a prevăzute (cea pe care am eu prefer, dar se adaugă o părținire în această lucrare că este inutil), dar mai mult pentru că există un pericol care ar putea restrânge foarte lucrul acesta a fost la dureri la deschid. O parabolă este o poveste, iar dacă ne uităm prea mult, prea fix la science fiction ca o parabolă, atunci ne-am întors la o viziune generic în care atenția noastră este pe ceea ce instrumentele sunt folosite pentru mai degrabă decât instrumentele în sine.

Acestea fiind spuse, cele mai multe dintre care au contribuit la această carte ridică pe ideea de SF de pildă, în cazul în care la toate, doar pentru scurt timp și în trecere. Cele două eseuri care raspund cel mai acut la ideea de a parabolei sunt cele două care să examineze science-fiction, în contextul unei culturi non-anglofonă. Rachel Haywood Ferreira face acest lucru cel mai îndemânic în „al doilea contact: First Contact Povestea din America Latină Science Fiction”, care examinează modul în care parabola de prima poveste de contact este subtil transformat de scriitori din America Latină. Primul contact este destul de evident, o figură de stil care este asociat cu colonialismul, freza Ferreira iluminează modul în care scriitorii care sunt ele însele de o schimbare societate colonizat și reorienta forța de poveste. Amy J. Ransom „parabole de SFQ: Science Fiction canadian în limba franceză și realizarea unui subgen” National "este, probabil, mai puțin radical pentru că punctul de politică făcându-se de către autori în cauză este exprimată la fel de mult de limbajul folosit ca de poveste a spus. Cu toate acestea, ambele eseuri dezvăluie grăitor flexibilitatea de teme uzuale SF pentru a răspunde la diferite nevoi și contexte culturale și politice.

Una dintre cele mai importante modalități în care SF reflectă diferite situații sociale și politice este în cazul în care introduce femeilor, o problemă care se află în centrul a patru dintre eseurile aici (și găsește ecouri în unele dintre celelalte). Se ocupă cu una dintre cele de sex feminin scriitori SF care a apărut cu mult înainte de impactul feminismului asupra literaturii, și care, prin urmare, se pomeni pe nedrept ignorat de multi comentatori de sex masculin și: Jane Donawerth, în „Știința ca Parabolă, Katherine MacLean scurt Science Fiction și citologie” denigrat de o generație mai târziu

de critici feministe. Analiza Donawerth a modului MacLean folosit de cunostintele sale de biologie la deranjat paradigme de sex masculin îi dă o atenție serioasă pe care o merita, dar atât de rar atinge. Mă bucur ca am să văd MacLean a primi o astfel de atenție restante, cu toate acestea, eu nu sunt pe deplin convins că noțiunea de parabole adauga foarte mult la studiul de lucru un anumit autor. Ideea este de o valoare mai mare, cred că, atunci când este folosit pentru a examina un spectru mai larg, cum este, de exemplu, în Lisa Yaszek lui „Domestic SF parabolei.” Ficțiune intern a fost o formă care a apărut în secolul al XIX-lea, în care femeile sunt forțați de împrejurări să facă propriul drum în lume și, astfel, să devină agenți eroice, mai degrabă decât de victime pasive. Yaszek arată dincolo de acest model de modul în care femeile din science fiction dezvoltat propriile lor discipline tehnologice, ceea ce ea numește „inginerie intern”, în scopul de a contesta „practicile de muncă și relațiile sociale asociate cu sfera privată a casei” (pag. 106). Privind la o serie întreagă de femei scriitori SF, de la Mary E. Bradley Lane în anii 1880 încoace, inclusiv Lilith Lorraine, Judith Merrill, Kit Reed, Joanna Russ, și alții, ea prezintă în mod convingător un fir coerent de narativ, care a examinat, contestat, și a deschis poziția femeilor în sfera internă și în societate în general.

Alte două eseuri ridică probleme de gen, ca parte dintr-un context mai larg: „Mad Oamenii de știința, Cimpanzeii, și soareci cu creierul uman: Limitele colaps în Science Fiction” de L. Timmel Duchamp este în primul rând preocupat cu noțiuni de hibrid, un subiect care este bine servit de vedere parabolic care ne duce de la Insula de Doctor Moreau de HG Wells a Aleutine Trilogia de Gwyneth Jones (1991-1997); în timp ce „codificate Transmisiuni: femei și bărbați și de recepție Gen în The Matrix”, de David M. Higgins se uită la ficțiuni, atât amatori și profesioniști, bazat pe filmul Matrix inițial, ca o modalitate de oferind solutii diferite lecturi generice ale filmului. Dintre cele două, Duchamp este mai interesant tocmai pentru că este mai larg, așa cum se întâmplă adesea în această colecție. Acest lucru este ilustrat de cele două eseuri care se ocupă, în moduri foarte diferite, cu Frankenstein Mary Shelley. „Înapoi la Filthy Workshop:” credincioși „adaptări de film de Frankenstein Mary Shelley” de Nicholas Ruddick are destul de mult exact ceea ce se spune pe tablă: compararea șase de film și televiziune adaptări ale Frankenstein între 1973 și 2004. Deși ridică semne de întrebare cu privire la ceea ce s-ar putea conta ca o adaptare „credincios”, și ilustrează modul în care diferite lecturi ale romanului au dus în diferite filme, acest lucru nu în cele din urmă veni peste ca unul dintre cele mai piese pietonale din carte. În schimb, Ioan Rieder, „The Mad Scientist, experimentul a eșuat, și Queer Family Man: Sirius, Frankenstein, și SF Stockroom” (? Este imaginația mea, sau sunt titluri academice din ce în ce mai mult și mai greoaie), este una din cele mai bune eseuri în cartea deoarece explorează mai bine ceea ce ideea de a parabolei ne-ar putea spune despre science-fiction. Uitându în detaliu la modul în care Olaf Stapledon lui Sirius (1944), se află în legătură cu Frankenstein, Rieder deschide magazie SF, setul de instrumente cum m-am referit la o mai sus, și demonstrează modul în care anumite dispozitive sunt folosite în mod diferit la diferite puncte de-a lungul parabolei în timp ce încă conectarea între ele, bazându-se pe fiecare parte, referirea la celălalt.

Una dintre cele mai interesante lucruri despre această colecție este modul în care diferitele eseuri sunt într-o conversație cu fiecare parte, un punct foarte important având în vedere că una dintre temele cărții este sensul de dialog a lungul timpului că este o caracteristică a parabolei SF. Astfel, de exemplu, „Dancing cu Scheherazade: câteva reflecții în sticlă Djinni lui” de Terry Dowling se pare ca o interpretare aproape prea literală a parabolei vorbind despre diferitele influențe pe cont propriu ficțiune. Cu toate acestea, chiar și aici o remarcă ocazional despre Neuromancer William Gibson și filmul de Blade Runner a avea "o distribuție anticar clar cu simțul lor de o bine-utilizate cu atenție a trăit-in „obosit, lumea de mâine „(pag. 29) rezonază uimitor cu Pawel lui

Frelik” Viitorul trecutului: Science Fiction, Retro, și Retrofuturism „, care examinează tocmai acest” privirea înapoi a genului „(pag 206.). Alte discutii aici includ Gary K. Wolfe” Babylon Revisited: cosmologii alternative de la fermier la Chiang „, care folosește noțiunea de parabolă să examineze nu istorii alternative, ci mai degrabă acele povești care încalcă modelul istorie alternativă, sugerând o cosmologie cu totul diferit (exemplele sale gama de Philip Jose Farmer” Sail On! Sail On! „a lui Ted Chiang lui” șaptezeci și două de scrisori „). Din nou, există o rezonanță, în acest caz cu Graham Sleight lui” Breaking the Frame „, care examinează, de asemenea, o pauză bruscă în model, în acest caz, modul în care anumite scriitori alege să arunce cititorul din poveste. Exemplele alege reprezintă o incursiune de ludic postmodern în science-fiction, care este în sine un indiciu al statutului non-generic de science-fiction:” Sf nu este o narațiune maestru unitar” (pag 37.).

Toate aceste diferite teme și direcții vin împreună în capitolul de încheiere Veronica Hollinger lui, „Science Fiction ca Archive Fever”, care se bazează pe „simetria izbitoare între logica a arhivei derridiană și propria logica temporală science-fiction ca un orientată spre viitor gen” (p. 242). Din nou, ca și în Frelik, vom obține o referință la science-fiction ca gen, care toată forța a parabolei, după părerea mea, subminează. Bănuiesc acest lucru este un indiciu că interogarea generic de science-fiction este încă în curs de absorbit și nu știm încă cum s-ar putea referi mai precis la literatura de specialitate. Cu toate acestea, astfel de nedeterminare la o parte, această analiză a „anxietate arhiva sf lui ca un răspuns semnificativ la experiențe occidentale post/modernitate” (pag. 259) leagă frumos împreună diferite conversațiile care a străbătută această colecție, ilustrând cum pe bună dreptate noțiunea de parabolei (și chiar, fără tragere de inimă, parabola) se aplică matura curs de science-fiction.

Ceea ce avem în această colecție este, de fapt, lucrările în curs, ca noțiunea de parabolei și ideile sale inerente, cum ar fi megatext, parabola, și așa mai departe, ne permit să arunce o lumină nouă asupra science-fiction, fără a ne încă fiind în întregime sigur ce ne arată. Din probele de ceea ce am citit aici, acest lucru va fi o abordare extrem de productiv pentru literatura de specialitate, dar suntem încă foarte mult de la începutul procesului. Ceea ce face aceasta o carte esențială pentru a citi, dacă doriți să aveți o înțelegere de unde science fiction bursă se va lua noi în următorii câțiva ani.

Mitologii vegetale

de Franciscus Georgius

Cu mult înainte ca Sauron să forjeze Inelul Suveran, Fëanor, „cel mai renumit dintre eldari în ceea ce privește măiestria artistică și cunoașterea tradiției”, a făurit silmarilii, cele Trei Nestemate care au fost furate ulterior de Melkor, valarul decăzut, devenit mai târziu Morgoth vrăjmașul. În apele pietrelor fermecate, zice Tolkien în Anexa A la „Stăpânul inelelor”, eldarul a închis strălucirea lui Telperion și Laurelin, cei Doi copaci din Valinor.

Povestea acestora se găsește în „Quenta silmarillion”, de unde aflăm că arborii legendari s-au ivit pe un dâmb acoperit cu iarbă, aflat în fața porții de apus a cetății Valmart, „cea cu multe clopote”. După ce a creat minunatul tărâm Valinor, Doamna Yavanna a sfințit colina Ezellohar, numită și Corollairë (Coron Oiolairë, adică

„Dâmbul veșnicei verii”), apoi s-a așezat și a cântat o rugăciune în care și-a cuprins gândurile legate de tot ce crește în lume. Doamna Nienna a ascultat-o tăcută, doar lacrimile îi șiroiau, udând iarba. Restul valarilor stăteau în liniște și priveau, astfel încât acel ceas al începutului n-a fost tulburat de nici un fel de zgomot.

În văzul tuturor, pe colină au apărut doi puieti, care, în vreme ce Yavanna cânta, au început să se dezvolte, copăcel-copăcel, până când au ajuns arbori mândri și semeți. Telperion era argintiu, cu frunze de un verde închis și ramurile înțesate de flori ce picurau roua unei lumini argintii. Laurelin avea frunze de un verde deschis, cu marginile aurite, iar florile-i răspândeau o ploaie aurită pe pământ. Apariția lor a marcat începutul calendarului din Valinor.

Tot din „Istoria silmarililor” aflăm că Melkor a văzut lumina lor și, împreună cu monstruoasa creatură Ungoliant, i-a atacat pe valari în vreme ce sărbătoreau Prima recoltă. El a sosit ca o negură și și-a înfipt lancea cea întunecată în inima Copacilor, iar țesătoarea de întuneric le-a supt seva și i-a ucis. Iar de atunci înainte luminile copacilor au dăinuit doar în strălucirea silmarililor și în cântecele ielelor.

Domnul Manwë le-a poruncit preaputernicilor Yavanna și Nienna să-și folosească știința tămăduitoare și să vindece rănille înveninate. Dar oricât a cântat Yavanna și oricâte lacrimi a vărsat Nienna, n-au putut să salveze copacii. Înainte să se sfârșească, pe una din ramurile lui Telperion s-a deschis o ultimă floare argintie, iar Laurelin a rodit o poamă de aur, pe care Yavanna le-a cules cu grijă, Manwë le-a sfințit și le-a înmânat lui Aule, să fie înflăcăratul Anar și blânda Isil, Soarele și Luna Pământului de Mijloc.

Și deoarece Telperion fusese foarte iubit în Valinor, Yavanna a creat o copie a lui, un copăcel pe care valarii l-au numit Galathilion. El avea coaja albă, dar nu răspândea nici un fel de lumină și a fost plantat într-o grădină aflată la poalele turnului Ingwë, Mindon Eldaliéva, un far ce lumina până departe cețoasa mare.

Galathilion a avut mulți lăstari, care s-au răspândit în Eldamar. Unul dintre ei a fost cel numit Celeborn, cel sădit în Tol Eressëa. Din sămânța lui a răsărit Nimloth, puietul care a fost dus de oameni în Númenor. El a constituit podoba grădinii regale din Armenelos, iar cronică Akallabeth amintește că înflorea numai seara, iar mireasma florilor sale parfuma aerul nopții.

Apoi Sauron, slujitorul lui Morgoth, a făurit Inelele Puterii. Nouă dintre ele au fost date regilor care-i cârmuiau pe oameni, șapte piticilor, trei elfilor, iar pe ultimul, Inelul Suveran făurit în adâncul vulcanului Orodruin, Sauron l-a păstrat pentru sine. Înșelându-i pe regi, Seniorul Întunericului și-a construit fortăreața Barad-dûr în Mordor.

În vremea lui Ar-Gimilzôr, cel de-al 22-lea rege, arborele Nimloth n-a mai fost îngrijit și a

început să se usuce. Inziladûn, fiul său cel mare, ce a domnit sub numele elfesc de Tar-Palantir, a îndreptat această stare de fapte. El a prevestit că, atunci când Copacul Alb se va veșteji, șirul regilor din Númenor se va isprăvi.

Din păcate, el a avut ca urmaș doar o fată, care a cedat puterea uzurpatorului Ar-Pharazôn. Sauron a reușit să-l amăgească pe noul rege și l-a câștigat de partea lui Melkor și al întunericului. Atunci i-a cerut să-l taie pe Nimloth, dar Ar-Pharazôn n-a îndrăznit, deoarece se temea că prevestirea predecesorului său se va împlini.

Așa prințul Isildur, fiul lui Elendil, unul dintre Devotații care au refuzat să se supună Răului, a avut răgazul să se strecoare în curtea regală din Armenelos și a reușit să rupă un fruct. Gărzile ce păzeau Copacul Alb din ordinul lui Sauron l-au surprins pe cutezător și l-au rănit grav, însă Isildur a reușit să fugă și, cu mare greutate, a dus prețioasa poamă în Romenna, apoi a căzut ca mort. Amandil a răsădit în secret sămânța, iar în primăvara următoare din ea a răsărit un lăstar, iar Isildur s-a ridicat vindecat din patul în care zăcuse până atunci fără conștiință.

Sauron a înălțat un templu negru dedicat lui Melkor în chiar centrul Armenelosului și în cele din urmă l-a convins pe Ar-Pharazôn să cedeze, promițându-i că va izgoni Moartea din lume, astfel că Nimloth a fost tăiat, iar din lemnele sale a fost clădit primul rug de jertfă înălțat pentru slăvirea lui Melkor. Mai târziu, regele a atacat Valinorul, ca să cucerească viața eternă din mâinile Seniorilor din Apus. Númenor a fost scufundat în apele mării, iar Tărâmurile Nemuritoare au fost îndepărtate pentru totdeauna dintre hotarele acestei lumi.

Elendil și fiii săi, Isildur și Anárion, au reușit să scape de la Cădere, deoarece plecaseră îmbarcați în nouă corăbii, purtând cu ei un vlăstar de Nimloth și cele Șapte Pietre Văzătoare (palantirii), daruri primite din partea eldarilor. Exilații au fost aruncați de furtună pe țărmul Pământului de Mijloc, unde au întemeiat regatele Arnor (în Nord) și Gondor (în Sud).

Faptele lor au fost perpetuate de cântece. În cartea a treia din „Stăpânul inelelor”, după ce forțele Binelui l-au învins pe vrăjitorul trădător Saruman și l-au lăsat în turnul cel negru al Orthanc-ului, sub paza enților, oamenii-copaci cunoscuți și sub numele de „păstori ai pădurilor”, hobbitul Pippin îl aude pe vrăjitorul Gandalf îngânând un cântecel:

Corăbii-nalte și regi înalți
De trei ori trei
Ce-au adus din ținutul năruit
Peste mări vălurite, ei?
Șapte stele, șapte pietre
Și-un arbore înălbit.

Elendil și fii săi au întemeiat capitala Osgiliath și au construit turnurile din Minas Ithil și Minas Anort, cetate amintită ca Minas Tirith în „Stăpânul inelelor”. La început, Isildur a plantat puiul de Nimloth, amintirea Albului Telperion, în curtea casei sale din Minas Ithil. Cu timpul, el a devenit blazonul casei regale din Gondor, semnul său fluturând pe steaguri.

În „Stăpânul inelelor”, diferite personaje îl amintesc ca simbol al regalității în țara din sudul Pământului de Mijloc. Când Frodo privește în oglinda Doamnei Galadriel (II.7), printre viziunile sale se numără și cea a unei oști ce poartă un stindard cu emblema unui copac alb, scăldate în soare, care răpune corăbiile negre ale corsarilor. E steagul cusut de Arwen, fiica regelui elf Elrond, pentru iubitul ei Aragorn, flamură pe care semnul Gondorului e înconjurat de cele Șapte stele și coroana lui Elendil (V.6).

După bătălia de pe Câmpiile Pelennor, Legolas, prințul elf, îl numește pe Aragorn ca „Senior al Copacului Alb”. (V.9)

Faramir, fiul mai mic al majordomului Denethor II, îi mărturisește hobbitului Frodo:

– Mi-aș dori să văd iar Arborele Alb în floare, la curțile regilor și să revină Cununa de Argint; iar Minas Tirith să fie în pace... (IV.5)

Dar pacea este un bun greu de câștigat și ușor

de stricat. La finele celui de-al Doilea Ev, umbra lui Sauron s-a întors în turnul negru al fortăreței din Barad-dûr și a atacat din nou. Elendil, domnul refugiat din Númenor, s-a aliat cu regele elf Gil-galad și l-au înfruntat pe Seniorul Întunericului la Dagorlad, apoi i-au asediat citadela, sub zidurile căreia a pierit prințul Anárion. Ultima bătălie a fost teribilă, în luptă au căzut atât Gil-galad cât și Elendil, dar Isildur a reușit să-i taie degetul lui Sauron pe care stătea Inelul Suveran și duhul Răului a fost nevoit să fugă.

După victorie, Isildur a sădit în Minas Anor (viitoarea Minas Tirith) un puiet al Copacului Alb, în amintirea fratelui său căzut în luptă. El a refuzat să distrugă Inelul Suveran, pe care l-a pierdut în vreme ce a căzut în Anduin, râul cel mare și a încercat să-și scape pielea, fugind din fața orcilor care l-au săgetat. În Prăpădul de la Câmpiile Stânjeneilor au pierit și cei trei fii mai mari ai săi.

Arborele din Minas Anor a supraviețuit până când regele Telemnar și copiii săi au pierit secerăți de Marea Molimă. Mai multe părți ale regatului au rămas pustii, iar capitala Osgiliath a început să decadă, lucru care a permis forțelor întunecate să se întărească. Atunci regele Tarondor a mutat curtea regală la Minas Anor, unde a adus un alt puiet al Copacului Alb și l-a plantat în Curtea Fântâniei, unde, peste veacuri, hobbitul Pippin i-a zărit trunchiul uscat, aplecat asupra unui havuz. (V.1)

Acest Copac Alb s-a uscat când Eärnur, fiul lui Eärnil, ultimul rege din Gondor, a acceptat provocarea Regelui-vrăjitor, nazgûl-ul ce stăpânea Minas Morgul și s-a dus să se dueleze cu el. Dar acolo a fost prins, dus în turnul torturilor și nimeni nu l-a mai văzut vreodată. Șirul regilor s-a întrerupt, iar țara Gondorului a fost guvernată vreme de secole de Majordomi.

După Războiul Inelului și înfrângerea lui Sauron, prințul Aragorn a fost încoronat ca rege sub numele de Elessar. După ceremonie, vrăjitorul Gandalf l-a dus într-o noapte pe muntele Mindolluin și au urcat pe o potecă unde doar regilor le era îngăduit să umble. Au

urcat până sub crestele înzăpezite. Aici, „în chiar locul unde începea zăpada creștea un puiet, nu mai înalt de trei picioare; îi dăduseră frunze noi, lungi, mlădii, întunecate în partea de sus și argintii dedesubt, iar coroana firavă încă purta câteva flori ale căror petale albe străluceau precum omătul în lumina Soarelui”. Era un vlăstar din Cel mai Bătrân Copac. (VI.5)

Arborele veștejit din Minas Tirith a fost smuls, cu multă venerație, din rădăcini și lăsat să se odihnească, iar în locul său a fost plantat vlăstarul găsit de Aragorn. Când hobbitul Frodo, Purtătorul Inelului, s-a dus să-și i-a rămas bun de la rege, l-a găsit șezând lângă fântână împreună cu Arwen, regina sa, care cânta un cântec din Valinor, iar Copacul Alb creștea și în floarea alături.

Nu se știe nimic despre soarta acestui arbore și a urmașilor săi în cel de-al Patrulea Ev.

© Franciscus Georgius

Articol apărut în revista electronică „Pro-Scris” nr. 1 (25-26) din 16.03.2004

Astronomie la cinematograf

de Györfi-Deák György

În 20 decembrie 2007, cea de-a 62-a Adunare Generală a ONU a hotărât ca 2009 să devină Anul Internațional al Astronomiei și a însărcinat UNESCO cu organizarea evenimentului. De ce tocmai acum? Pentru că în urmă cu 400 de ani Galileo Galilei a îndreptat întâia oară o lunetă către cerul nopții și a făcut primele observații științifice. Tot în 1609 a fost publicată lucrarea „Astronomia nova” de Johannes Kepler, care cuprindea datele despre mișcarea planetei Marte, măsurate vreme de 10 ani și notate de Tycho Brahe.

Cea de-a șaptea artă și-a ațintit de la început camerele de filmat către cerul înstelat. Primul succes notabil, din care studiourile americane de comedie au preluat ulterior o mulțime de elemente vizuale, a fost filmul lui Georges Méliès, „Le Voyage dans la lune” (1902), inspirat de cunoscutul roman

al lui Jules Verne. E adevărat că în loc să se bată cu tarte de frișcă, savanții îmbrăcați în halate înstelate și purtând tichii țuguiate s-au bombardat cu ghemotoace de hârtie, iar „bebelușele”, fetele din corpul de balet, fiecare cu câte o pereche de picioare perfecte, nu le-au săltat într-un can-can provocator, ci și-au pus umărul ca să împingă obuzul-navă spațială în chiulasa unui tun supradimensionat, ca apoi să-și fluture pălăriile cu sentimentul datoriei împlinite. Episodul lansării obuzului către satelitul natural a fost parodiat în mai multe rânduri, ultima dată în „The Colour of Magic”, film inspirat de primele două volume din seria „Discworld” de Terry Pratchett. A rămas antologică scena în care obuzul nimerește în ochiul Omului din Lună. Aselenizarea și lupta cu „lunaticii” din lumea subterană a Lunii amintesc

mai degrabă de „Primii oameni în Lună” de H. G. Wells, roman apărut cu un an înaintea realizării filmului. În vremea lui Méliès, pentru ca spectatorul din sala de cinema să reacționeze emoțional, orice expediție de explorare trebuia să reproducă imaginea familiară a exploratorului care pătrunde neînfricat în jungla africană, deși în depărtare se aud tam-tam-urile pigmeilor.

S-a remarcat faptul că Jules Verne a prezentat corect, cu un secol înainte, felul cum a decurs misiunea „Apollo 11”. Anul acesta se împlinesc 40 de ani și de la acest zbor istoric, derulat între 16-24 iulie 1969. Ceea ce scriitorul francez n-a avut de unde să știe este faptul că „primul pas”, mic pentru astronautul Neil Armstrong, „un salt uriaș pentru omenire”, era cât pe ce să fie ratat aici, pe Pământ. Deși au cheltuit miliarde pentru partea tehnică, americanii au fost nevoiți să apeleze la ajutorul australienilor ca să asigure continuitatea telecomunicațiilor, iar imaginile primei aselenizări au fost recepționate cu ajutorul imensului radiotelescop din Parkes (New South Wales), cel mai mare din emisfera sudică, cu un diametru de 60 metri și o greutate de 1000 tone. Localnicii și directorul Cliff Buxton (Sam Neill) îi spuneau simplu: „Farfură” (The Dish), titlul comediei realizate de regizorul Rob Sitch în 2000. Încurcăturile au apărut din prima clipă, manualele NASA de ghidare cuprindeau numai coordonatele din emisfera nordică, orchestra locală habar nu avea cum sună imnul american, iar omul de pază de la radiotelescop a fost obligat pentru prima oară în viața lui să poarte o armă, ca să asigure securitatea obiectivului („dacă îmi vede mama pistolul, mi-l ia imediat”). Primarul din oraș a refuzat să i se adreseze ambasadorului american cu titlul de „Excelența Voastră”, deoarece nu era un membru al familiei regale. O pană de curent resetează calculatorul programat să urmărească zborul, noroc că între timp semnalul a fost preluat de stația californiană și echipa câștigă suficient timp să reorienteze antena. Slavă Domnului! deoarece o furtună tropicală devastează coasta americană și Australia rămâne singura alternativă de menținere a contactului radio și video cu primii exploratori selenari.

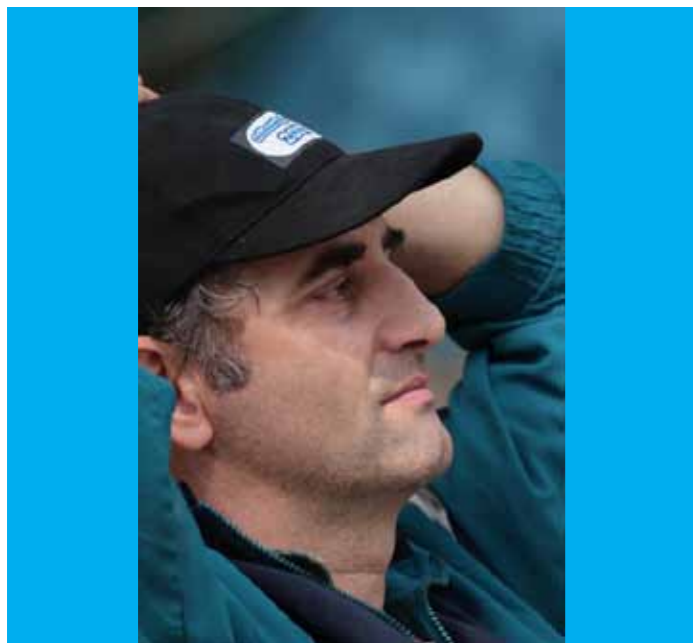
În 29 mai a.c. se vor împlini 90 de ani de la istorica eclipsă totală de Soare din 1919, care a permis demonstrarea faptului că imensa masă a astrului nostru central curbează spațiul, astfel încât razele de lumină care vin de la stelele îndepărtate sunt deviate. Astfel s-a dovedit experimental că teoria generalizată a relativității are o fundamentare reală. Albert Einstein și-a publicat prima versiune a articolului în 1916, în timpul Primului Război Mondial, în timp ce Anglia și Germania se înfruntau pe câmpurile de luptă din Belgia. Teoria lui explica mișcarea ciudată a planetei Mercur, care nu respecta întrutotul traiectoria prevăzută de cunoscuta lege a gravitației universale, formulată de Isaac Newton. Trecând peste vrajba dintre popoare, astrofizicianul englez Arthur Eddington a avut curajul să afirme că savantul german are dreptate și a plecat în insula Principe, din apropierea coastei Africii de Vest, ca să arate lumii întregi că a venit timpul ca gravitația să fie abordată altfel decât în mecanica clasică. Episodul a fost transpus într-un film artistic pentru televiziune de către regizorul Philip Martin, cu titlul „Einstein and Eddington” (2008). Chiar dacă figura marelui fizician german este redată cu exagerări romantice, accentul narațiunii a căzut pe răspunderea omului de știință, a cărui muncă ar trebui să ușureze viața oamenilor, nu să le-o ia.

Precum arăta astronomul Carl Sagan în popularul serial „Cosmos”, explorarea spațiului cosmic reprezintă totodată și o incursiune în istoria Universului, o modalitate de a afla trecutul și viitorul omenirii. Anul acesta vom fi îndemnați prin toate mijloacele mass-media să ne îndreptăm privirile spre bolta cerească. Poate că, urmărind discul arămiu al planetei Marte printr-un telescop, vom realiza că mesajul ecologic din ultimul episod al serialului american de popularizare a științei a devenit cât se poate de actual. Pentru că, dacă nu vom avea grijă de planeta noastră, dacă vom continua s-o otrăvim și s-o asfixiem, ea va deveni la fel de pustie ca și celelalte surate ale ei din Sistemul Solar.

© Györfi-Deák György

La marginea curcubeului (episodul 11)

de Aurel Cărășel

Capcana din interiorul capcanei

Adolfo ajunsese la timp pentru a-i scoate din adăpostul provizoriu și a-i muta într-o încăpere de la etaj. Targa mobilă se dovedise greu de introdus prin toate ușile și Percier leșinase în două rânduri din cauza durerii, atunci când se văzuseră nevoiți s-o încline aproape la 45° pentru a o face să alunece mai departe. Spre norocul lor, custodele nu deschisese încă Muzeul pentru turiști și reușiseră să se strecoare nevăzuți pe lângă gardienii înarmați cu halebarde și pistoale tranchilizante, care jucau plictisiți zaruri într-o nișă de pe holul principal. Urcaseră o scară monumentală, cu himere din bronz aurit, fixate la bază pe postamente din fontă și traversaseră în fugă mai multe coridoare, pe zidurile cărora

Percier zări ramele grele ale unor tablouri uriașe.

Se opriră în dreptul unei scări metalice în spirală, aproape de capătul unui coridor extrem de larg, asemănător unei camere uriașe. Hilterus se apropie de o ușă făcută din plasă metalică, apucă în mâini un ornament de piatră de forma unui clopot, îl răsuci spre stânga și le făcu semn să aștepte nemișcați.

– Un lift cu propulsie mecanică, șopti Eunice. Într-un palat ca ăsta, de regulă, sunt interzise mecanismele provenind din secole viitoare. Aici, Principalul a făcut o excepție și a permis introducerea unui lift sistem secolul XIX american. Pentru trupele de intervenție ale Poliției, dacă situația scapă de sub control.

Nu înțelegea. Gemu și mișcă degetele mâinii drepte prin aer.

– În jurul Palatului Michelozzo, se află una din zonele ce favorizează apariția breșelor crozofice. Mercedes stabilise de la bun început ca punct de plecare al acțiunii noastre acest loc.

– Gata cu poveștile! șuieră bărbatul cu monoclu și trase de cadrul metalic. Repede, idioții ăia ai lui Valverde trebuie că au ochi și prin pereți.

Liftul sosise fără nici cel mai mic zgomot, se oprise și aprinsese luminile de avarie. Cei doi împinseră targa în interior, apoi intrară și închiseră ușa. Hilterus trase de o pârghie neagră și cutia pătrătoasă din metal porni în sus cu o smucitură ușoară. Durerea îl arse violent între coaste, dar reuși să nu scoată nici un sunet. Urcară vreme de câteva zeci de secunde într-o tăcere aproape deplină. Percier se strădui să numere foșnetele ușoare pe care le scotea po-deaua, ori de câte ori trecea prin dreptul unui etaj, dar se văzu nevoit să renunțe. În fine, liftul se opri și Hilterus ieși să inspecteze locurile. Reveni aproape imediat și deschise larg ușa din sârmă.

– Se pare că n-am alertat încă pe nimeni. Am găsit intacte sistemele de supraveghere montate de Soledad. Nici măcar praful nu a fost șters în jurul lor. Să mergem, poate că de astădată vom avea mai mult noroc.

Scoaseră targa din cutia de metal și plastic cu precauție, străbătură un coridor întunecos și intrară printr-o ușă dublă într-o sală înaltă, cu ferestre gotice pe peretele dinspre răsărit. Mobila era somptuoasă: o bibliotecă enormă, conținând câteva sute de volume groase, cu cotoare scrise cu litere aurii, o sofa peste care stătea aruncată o piele de leopard, două fotolii stil Empire, o masă uriașă, acoperită cu o față plușată, cu un imprimeu reprezentând un castel cățărât pe o stâncă, 12 scaune cu picioare curbe și o sobă elegantă, cu plăci dintr-o ceramică specială, de culoare albastră. Pe ziduri, atârnavu tablouri mari, cu rame grele de bronz, reprezentând scene de vânatoare cu câini.

Îl depuseră pe sofa și Eunice începu imediat să-i conecteze de-a lungul corpului tot felul de cleme, ale căror fire conduceau spre rucsacul

purtat până acolo de Hilterus. Bărbatul închise ușile cu zăvoarele și trase în fața lor unul din fotolii.

– Sper să fim în siguranță aici, în următoarele două ore, mormăi și își apropie unul din scaune. Se așeză cu fața spre spătar, punându-și brațele deasupra. În mod normal, Soledad ar trebui să ajungă în mai puțin de o oră. Dacă se mișcă bine și nu are nici o situație neașteptată de rezolvat, peste o jumătate de oră va ciocni la ușă. Dar nu cred că băieții se vor mișca asemenea ei. Nu te poți mișca asemenea unei mașini de luptă, ce naiba!

Percier își simți capul săltat și apoi așezat pe ceva moale - vesta din lână a lui Eunice, descoperi imediat, văzînd cămașa roșie a femeii fluturîndu-i, largă, pe lângă corp. Se încruntă, încercînd să pătrundă sensul cuvintelor celuilalt. Icnii, străduindu-se să-și miște buzele. O întrebare, asta voia să le comunice, dar idioții nu păreau a pricepe.

Hilterus ridică din umeri și aruncă o privire scurtă către Eunice. Femeia își ținea privirile în jos.

– Nu sunt prea multe explicații de dat. Ne găsim într-unul din locurile de refugiu. *Falanga*, domnule Percier, este o asociație ilegală, cred că n-ai avut timp să uiți asta. O asociație care e nevoită să ducă o existență subterană. Mai ascunsă chiar decât cea a oamenilor lui Valverde, care sunt numai parțial alături de lege. O lege pe care, la urma-urmei, nu fac altceva decât să o protejeze. Nu să încerce s-o arunce în aer, așa ca noi. Dar, acum, trăim o situație specială, pricepi, **misionarule?** O situație care nu ne mai permite să ne ducem planurile la îndeplinire, în maniera în care le concepuserăm. Să nu crezi însă că am fost luați complet pe nepregătite.

Durerea din piept era prezentă, dar cumva estompată, începînd să se risipească către stomac și picioare. Capul... capul părea plin cu vată sau ceva asemănător, își simțea creierul moale, clătîndu-se în ritmul respirației. Către ce dorea să-l conducă bărbatul cu ochiul ascuns în spatele peretelui subțire de sticlă săgetînd în

lumina lămpii cu gaz de pe lambriul ușii? Sau către cine? Întinse degetele mâinii stângii peste burtă. Burta altcuiva. Se sperie, simțindu-și propriul corp drept ceva străin și, pentru o clipă, își dori să fi murit în clipa în care îl izbise proiectilul neuronice al armii serei Nathalia. *Blestemata de Nathalia McConnaghie!* se strâmbă, aproape percepiind cum afluxul de adrenalină i se răspândește în sânge, risipindu-i gândurile negre. Atinse mâna femeii de lângă el. Aceasta și-o retrase, tresărind, apoi zâmbi și îi cuprinse degetele.

– Vrei să întrebi ceva, nu-i așa?

O strânse ușor de vârful unghiilor. Hilterus își lăsase capul într-o parte și-l privea cu o curiozitate de șarpe ce-și fixează viitoarea pradă. Strabismul ochiului ascuns de monoclu ... Înghiți în sec, suportînd arsura cu gust de fiere a durerii, dorindu-și ca femeia să nu bage de seamă tremurul slab ce-i invadase brusc trupul. Tremurul datorat privirii aceleia inconfundabile. A ochiului distrofic aproape adus la normal de ecranele corectoare ale holovizoarelor. Dar observabil încă de cineva pus în temă. Așa cum fusese el.

– Ceva despre una din persoanele care trebuie să vină? Nu. Despre ce urmează să se întâmple?

Crăpă pleoapele. Eunice îl privea șters, atentă aproape exclusiv la semnalele pe care mâna le transmitea pielii sale. Nu, în mod sigur, nu-i observase încordarea. Nu același lucru l-ar fi putut spune despre Hilterus. Strânse degetele.

– Nu departe de aici, se găsește unul din punctele de trecere. Mercedes voia să ajungem la cel situat în apropiere de lacul Galdi, dar situația nu ne permite să încercăm să te deplasăm până acolo. Și așa și tot nu știm ce vei putea face, în situația în care te afli, în clipa când Țesătura Cronozofică va începe să se destrame. Nu putem decât să sperăm într-o minune. În fine...

Ridică din umeri.

– Vor veni ei aici, Percier, spuse Hilterus, aproape fără să-și desfacă buzele. Vor transporta aparatura prin subteran și vor intra în

forță, anihilându-i pe paznici. Dacă avem noroc, Țesătura crapă în noaptea asta. Dacă nu, crăpăm noi mâine... Nu există alternativă.

Strânse ochii. Ceva nu se lega. La restaurant, Mercedes vorbise despre o acțiune care avea să aibă loc peste câteva zile. Ceea ce ei numeau Țesătura Cronologică... Intervalul de Invazie... ar fi trebuit să înceapă abia în noaptea următoare, conform prognozelor Institutului de Predicție Cronologică! Nu în noaptea aceasta... "Observatorul" nu greșise niciodată până atunci. Niciodată, într-o perioadă normală, tresări și degetele strânsere cu putere mâna delicată a femeii, făcînd-o să geamă. Clătină din cap: nu, nu mai avea nici o întrebare. Deoarece deținea un răspuns. Singurul răspuns pe care nu și l-ar fi dorit. Trăia o perioadă anormală, în care toată lumea alerga după el. În care toată lumea și-l dorea pentru a-l utiliza, fiecare în scopul său neînțeles, asemenea unei chei, în încercarea de a determina soarta lumii. Soarta Corassanului. În care cursele se închideau una în interiorul celeilalte, fiecare mai viclan construită decât cea de dinaintea ei. O perioadă anormală în care nimeni nu era cu adevărat ceea ce părea. În care Nathalia McConnaghie nu era Nathalia ci o spioană ce-l voia mai degrabă mort decât pierdut de sub supraveghere, Soledad nu era un simplu body-guard, ci amanta sa, poate mai rău, iubita sa stranie ce încercase, în mod inexplicabil, să-l omoare, cu toate că ai ei aveau neapărată nevoie de el, iar ex-ucenicul Adolfo Hilterus nu era o materializare oarecare, care trebuia reinstaurat pentru a se reintegra în Corassan, dar nici membrul secret al unei grupări ce-și dorea ruperea Țesăturii... ci misteriosul, otrăvitorul Diego Almagro de Valverde, șeful Inchiziției și al grupului de complotiști din subteranul metroului.

Va urma.

© Aurel Cărășel

Cum m-am făcut Solarisian (episodul 11)

de Dănuț Ungureanu

La munca de jos, nu la bătut câmpii de stele! Consfățuire națională cu ghinion trasat "de sus". "Moartea cenaclurilor", o știre ușor exagerată. Mosorul de cablu și "Soarele de sub flanșe". Un scurt episod paranormal.

În toamna lui '83, am încasat două directe în bărbie, care m-au făcut să văd viitorul meu de sefist în culori dintre cele mai sumbre. Mai întâi m-am prezentat la post, ca inginer stagiar în "Triunghiul Bermudeilor", cum i se zicea pe-atunci, Rovinari-Turceni-Anina. Termocentrala Rovinari era un exemplu de "eroism" comunist, un loc în care mai nimic nu mergea bine, despre care se raportau însă numai gogomării entuziaste. Doar sacrificiul unor oameni condamnați să facă zilnic din rahat bici împiedica uriașa structură să se facă fărăme. Lesne de înțeles că îndată ce-am dat cu nasul de atmosfera

halelor înghețate, mizerabile și asurzitoare scrisul a dispărut instantaneu din viața mea.

A doua lovitură am suferit-o la București, unde cenaclul "Modul 13", condus de Ștefan Ghidoveanu, a organizat în toamna aceea ce-a de-a treisprezecea consfățuire națională sefe. Nefast număr... Îmi amintesc zecile de participanți din toată țara, adunați într-o sală mare de festivități, la Uzinele "23 August", zumzâind veseli, fără altă grijă decât că n-or să fie destule premii pentru câte talente se strânseseră acolo. Mi-l amintesc apoi și pe Fane, abia urcând pe scenă, greu, de parcă n-ar mai fi putut să-și miște picioarele. Privindu-l, am avut impresia că în câteva minute a îmbătrânit cu cincizeci de ani.

Reprezentantul C.C. al UTC a luat cuvântul dezinvolt, stăpân pe sine și cu un ton amical, dar ferm, cum îi ședea bine unui "organ" din acele vremuri, a spus cam așa: "Stimați cenaclști,

participanți la cea de-a treisprezecea ediție a consfătuirii naționale de anticipație, vă urăm un călduros bun sos și vă propunem să comasăm programul celor trei zile prevăzute în program pe parcursul dimineții de azi. Rog factorii de răspundere să ia măsurile necesare!”

Și asta a fost “Romcon 13”...

Cred că n-am fost singurul căruia i-a fugit pământul de sub picioare în ziua aia. Spre deosebire de alți prieteni de-ai mei, mai... familiarizați cu procedeele și posibilitățile uteceului, eu nu-mi putusem imagina că organizarea migăloasă a unei manifestări de amploare, dorită de atâția oameni, care fără îndoială mobilizase resurse importante, poate fi anihilată într-o clipă, cu o frază rostită la microfon. Abia atunci, spre rușinea mea, mi-am dat seama că pe pământul “societății socialiste multilateral dezvoltate” nici măcar stelele nu sunt sacre și intangibile...

Dar de-ajuns cu vorbele mari. Cumva m-am obișnuit cu noul meu trai la Rovinari și “m-am integrat colectivului”, ajutat de grupul foștilor colegi de facultate cu care împărțeam camerele unui cămin din Târgu Jiu. Împreună încingeam (prea) pătimeșe partide de bridge, împreună ne sărbătoream aniversările, împreună făceam foamea (“Alimentarele” erau absolut pustii, iar la magazinul de pâine se formau cozi de zeci de persoane). Împreună luam trenul de navetiști, dimineața la 5.30, uneori după o noapte albă, ca să intrăm în schimbul unu al minunatei noastre întreprinderi.

Și încet-încet mi-a mai venit inima la loc. Am aflat că zvonurile cu privire la moartea cenaclurilor, după dinamitarea Romconului, nu s-au adevărat. “Solarisul” meu drag mergea mai departe, sub conducerea lui Marius Ungureanu. Am primit vești și de la tizul nostru ilustru, Sandu Ungureanu, care se acomodase bine la Bacău, scria povestire după povestire, una mai captivantă decât alta, pusese bazele unui cenaclu și ale unui fanzin. Asta m-a readus la viață în forță.

Într-o zi din primăvara lui '84 mi-a venit deodată o poftă grozavă să scriu o schiță. Era un soare îmbietor, după grozăvia de iarnă care trecuse, iar curtea uriașă a termocentralei părea Zona din “Călăuza” lui Tarkovski. Am ochit un mare mosor de cablu

electric și m-am tras la adăpostul lui, unde o oră-două n-avea să mă deranjeze nimeni (ca stagiari eram mereu ușuiți încolo și-ncoace, cu pretextul că trebuie să furăm meseria de la echipele de pe teren, de fapt ca să nu încurcăm locul). Am scos un bloc-notes și-un pix și am început povestirea “Soare sub flanșe”. Așa a dat peste mine Viorel Pârligras.

Venise cu treabă, cred, la Târgu Jiu și profitând a tras o fugă la Rovinari, să vadă cum o mai duc. Am rămas cu gura căscată și el la fel, văzând cu ce mă ocup “la locul de muncă”. Bucuroși de revedere, am stat de vorbă ore în șir, ceea ce mi-a mai ridicat moralul în acea perioadă. Pe urmă, treptat, am revenit în joc. Mă simțeam în formă, după o pauză de mai bine de o jumătate de an. Am reușit să prind și o deplasare la București, unde bineînțeles că m-am înființat la ședința duminicală a “Solarisului”. Întâmpinat cu mare entuziasm, m-am simțit ca soldatul venit de pe front să se bucure câteva zile de pacea de-acasă.

După vreo câteva săptămâni am comis și povestirea “Prin pulberea de aripi”, pe care mi-o inspirase de asemenea viața la termocentrală. Reveneam la viața de sefist și asta mă bucura nespun, era ca un balsam aplicat direct pe inimă.

Mi-amintesc și un episod oarecum amuzant. Am participat la una din ședințele cenaclului craiovean “Victor Anestin”, iar băieții, care pregăteau un fanzin, mi-au spus că le-ar fi plăcut să publice una din schițele mele. Nu aveam textul respectiv la mine, iar ei nu puteau aștepta până l-aș fi adus eu de la București. I-am rugat să mă lase o oră și l-am rescris din memorie, în întregime. Ulterior, când l-am comparat cu originalul, nu mi-a venit nici mie să cred: erau aproape identice! Cred că atunci am trăit un fenomen paranormal...

(va urma)

Acestea sunt amintirile mele. Pe alocuri incomplete, pe alocuri poate deformate. Așa sunt amintirile. Nu scriu o cronică riguroasă a legendarului cenaclu “Solaris”, ci una de suflet, a unor oameni, locuri și întâmplări care m-au marcat. Dacă ea conține greșeli, comentariile sunt binevenite.

© Dănuț Ungureanu

Originile energiei (episodul 7)

de Cornel Mărginean

3. Științe admirate

Te poți supune științelor doar dacă te supui mai întâi Naturii.

3.1. Termodinamica și opțiunile despre limita înțelegerii

Fiecare dintre oameni este doar un grăunte mic, aproape invizibil, de căldură luată împreună.

Omul nu poate privi spre cuante, pentru că nivelul structural la care se află ființa sa este unul mult exterior miezului. Este nivelul la care corpul material, pentru a fi perceptibil prin simțuri, își schimbă consistența pe o scară a corpuscularului și semnificația, în

comparație cu fundamentele sale informaționale. Pătura materiei la care s-a oprit expansiunea spațială a acesteia în partea sa microstructurală și în care este plasată și natura sesizabilă de către noi, căreia îi aparținem, este aceea a unor aglomerări moleculare, în combinații probabil nepuizabile. Astfel se constituie ceea ce vedem sau ceea ce percepem, cu aparatele traducătoare aflate la îndemâna fiecărui om și lipite fiziologic pe fața sa, dându-i în același timp și așa-numita frumusețe. În acest mediu pătrund și există și manifestări ale straturilor submoleculare, cum ar fi lumina, electricitatea, magnetismul, gravitația, dar natura proprie omului, cea care îi rămâne lui, este natura moleculară.

Știința fizicii moleculare, în speță termodinamica, este știința care se ocupă de comportamentul energetic al acestor molecule, iar din punct de vedere al combinațiilor lor constitutive este știința chimiei. Energia, sau forma de energie dominantă, în această pătură a constituirii în corpuri, este căldura. Dacă am scoate omul din natură, cu toate invențiile sale, ca să poată privi din exteriorul stadiului molecular, ar vedea că nici cea mai mică mișcare: a apei, a norilor, a aerului, a pietrelor care cad, a vântului care rupe copacii, și în parte a organismelor vii, nu se poate întâmpla fără o singură resursă, căldura, înțeleasă ca un roi de molecule care aleargă la nesfârșit între două surse sau două stări, cea caldă și cea rece.

Să nu ne imaginăm că vreodată căldura se va duce în alt sens, chiar dacă uneori avem impresia. Frigiderul de fapt nu răcește acel spațiu interior în care păstrăm alimentele, ci încălzește aerul din încăperea în care se află, folosind căldura existentă în interiorul său. Răcirea este un efect secundar al cedărilor succesive de căldură. Sursa caldă, cea care vaporizează freonul din circuitul termic al frigiderului, este acea cantitate de căldură existentă în incinta răcită, ca urmare a cedării căldurii. Conceptul de răcire este un mic fals tehnic. Răceala, sau răcirea a ceva, este de fapt un loc golit din punct de vedere termic, un loc de unde căldura, adică energia moleculară a fost, într-un mod sau altul, îndepărtată. Răceala înseamnă căldură mai puțină decât o referință la care se așteaptă cel ce o apreciază, adică un invers de căldură. Corect este a spune: aici este mai puțin cald și nu aici este frig, dacă vrem să vorbim corect din punctul de vedere termodinamic, adică în concordanță cu fenomenele moleculare ce au loc.

Căldura este într-o continuă cădere. De la sursa caldă spre cea rece, dacă ne putem imagina așa ceva. Ar fi ca o ploaie atotcuprinzătoare, permanentă, invizibilă, în care trăiesc ființele, dar și toate lucrurile. Ceea ce pare nepuizabil și ciclic, căldura atmosferică, este epuizabilă, dacă sursa solară de căldură nu ar alimenta

permanent atmosfera, respectiv scoarța Pământului. Primirea căldurii de la Soare nu se petrece însă pe o cale moleculară.

Căldura, în contextul discuției de până acum, este o mișcare proprie moleculelor de toate felurile. Ca tip de mișcare poate fi o oscilație, o vibrație sau o deplasare efectivă a moleculelor, pentru substanțele fluide, adică cele lichide sau gazoase. Teoria cinetico moleculară ne spune că mișcarea moleculelor este aleatorie, după direcții și sensuri, cu o repartizare a mărimii vitezelor, întâmplătoare. Pe baza acestei afirmații s-a dezvoltat întreaga tehnică de până acum, în situația în care nu a depins în realitate de această afirmație, în nici unul dintre principiile care guvernează în tehnică. Dacă ar fi fost așa, cum se pretinde teoretic, ar fi fost imposibil de stăvilit ceva pe lumea aceasta. Este foarte dificil să fie contrazisă o premisă de bază, pe care se așază sistemul tehnic, cel care funcționează acum. Doar dacă acest sistem funcționează așa, indiferent de părerea fizicienilor și a tehnicienilor, sistem care a fost construit prin încercări practice, în paralel cu dezvoltarea acestor teorii.

Analizând modul în care moleculele primesc și cedează energie, respectiv formează acele premise, numite căldură și lucru mecanic pentru sistemele din care fac parte, ne dăm seama că acestea sunt controlate riguros prin legi informaționale, necunoscute nouă. Niște fenomene aparent simple, cum ar fi vaporizarea unui fluid și destinderea vaporilor rezultați, pun sub semnul întrebării teoria mișcării browniene, care afirmă că moleculele în aceste procese termice sunt într-o mișcare dezordonată, incontrollabilă.

Vaporizarea la o anumită presiune se produce la o temperatură constantă, specifică fiecărui fluid. Natura fluidului stabilește temperatura de vaporizare, iar presiunea influențează doar valoarea acesteia. Cum? Dacă presiunea crește, temperatura de vaporizare crește și ea. Explicația energetică intuitivă ar fi că moleculele fluidului au un supliment de energie prin aflarea lor sub presiune și ca atare și cantitatea de energie

necesară pentru a rupe legăturile dintre molecule este mai mare. Numai că în mod paradoxal, în timp ce temperatura de vaporizare crește, căldura de vaporizare necesară scade. Pe de altă parte, îngheșuirea mai multor molecule într-un același spațiu face ca energia de *îngheșuire* să ducă la o mai mare intimidare, apropiere, a moleculelor, fapt ce ar duce la a face mai grea *despărțirea* acestora în procesul de vaporizare. Se poate spune, intuitiv, că moleculele sunt încărcate cu energie și ar putea, așadar, să se *dezică* mai ușor de legăturile lor cu celelalte molecule.

Mai greu de explicat este faptul că temperatura se păstrează riguros constantă în întregul volum în care are loc vaporizarea, până ce acest proces se finalizează și toate moleculele s-au desprins unele de altele, constituind astfel un gaz fierbinte. De ce? Ce face ca întreaga masă să comunice acest prag de temperatură, respectiv de energie, între molecule? Poate fi socotit și un mod de a se absorbi căldura de către masa de molecule care încă nu s-au desprins, numai că acest fenomen transformă masa de fluid, aducând-o într-o stare instabilă, pe care moleculele nu o *doresc*.

Procesul de trecere a energiei din ceea ce pentru exterior este căldura conținută într-un volum de gaz într-o nouă formă de energie, cea mecanică, de mișcare a unui obiect supus acestei energii (piston, paletă etc.) este un proces termic care la ora actuală nu are o explicație fenomenologică coerentă și completă. Cauza pentru care vitezele moleculelor se aliniază vectorial spre sensul destinderii este un mister neelucidat. *Chemarea* acestor molecule spre sursa rece, invitația, optimizată prin ajutoare, de a se realiza trecerea energiei conținută molecular în energie macromoleculară, de mișcare a unor corpuri, mișcare sesizabilă și utilă omului, nu este decât un aspect practic, tehnic și doar descoperit și nu are niște explicații suficiente plauzibile.

În realitatea sinceră a termodinamicii, lucrurile necunoscute și întrebările abundă. Este interesant cum se poate vorbi în termodinamică

despre molecule ca fiind entități materiale independente, care pot avea un comportament explicabil, doar prin consistența lor moleculară, prin numărul lor mare, ce permite o abordare statistică mereu acoperitoare și convenabilă. A se considera că aceste comportamente, legate de schimbul de căldură, de schimbarea fazelor și de schimbarea formelor de energie conținute, se poate explica fără întrebări asupra conținutului intern al moleculelor, nu poate fi complet științific.

Granița dintre structura atomică și cea ce este, sau se consideră a fi o moleculă, nu poate fi trasată cu o linie de despărțire prea subțire, nici măcar conceptual, decum plecând de la caracteristicile și proprietățile acestor molecule. Ori termodinamica ar putea începe, după cum a fost instituită ca și știință, chiar cu această convenție:

- termodinamica analizează structurile moleculare ca și cum acestea sunt capabile de comportamente complet independente de constituția lor atomică.

Chiar dacă există anumite comportamente, ce ar putea fi considerate ca fiind în completitudine lor de natură moleculară, acestea suferă o întrebare: *unde se poate stoca, în cadrul unei aglomerări moleculare, o informație?*

Orice abordare pe un temei informațional ne duce spre ideea că aceste informații se regăsesc undeva, fie în zona învelișului electronic, fie chiar mai spre adâncul materiei:

- Câte sunt aceste straturi care adăpostesc electroni, sunt acestea purtătoare ale unor informații, fie că sunt populate cu electroni sau sunt goale sau golite?

- Există ceva propriu acestor straturi și independent de existența electronilor?

- Care este numărul total al acestor straturi?

- Trebuie să existe o limită a acestui număr, fie că acestea sunt sau nu populate sau populabile cu electroni?

- Ce anume permite popularea straturilor electronice, în afara energiei pe care o dezvoltă exploziile unor stele, explicație pe care o dau acum teoriile despre formarea elementelor?

Schimbul de căldură, schimbarea fazelor și

schimbarea formelor de energie sunt procese moleculare doar ca și manifestare practică, rezultativă și înțeleasă așa de către om, dar pentru a fi posibilă o stabilitate a acestor procese este nevoie de un stoc informațional, alături de sistemul molecular, care să prestabilească și să conțină atât determinări generale cât și determinări particulare.

Nu existența, adică o constituire perceptibilă, este cea importantă, atunci când se pune în cumpănă cunoașterea, ci o parte informațională a lumii pe care o numim aici pre-existență. Nu o *pre-existență* înainte, adică o existență aflată în timp, înaintea existenței percepute, ci o *întru-existență*, precum o fundație pe care este construită existența percepută. Termodinamica are nevoie de o primenire a înțelesurilor, de o așezare pe ceva ascuns acum, aflat dedesubtul actualei cunoașteri.

Uneori, dar din păcate prea rar, prin literatura tehnică și științifică, câte un autor mai deschis gândirii și poate, cu acea modestie datorată doar inteligenței, afirmă cu voce joasă că aceste procese tehnice sunt încă insuficient studiate și înțelese.

Paradigma științifică a termodinamicii este ca o caracatiță ce sufocă ideile tehnice ale oamenilor. Mulți autori însă revin mereu la aceleași legități frumoase, ale termodinamicii, ediție după ediție. Ei sunt bucuroși că le mai publică odată, mulțumindu-se cu o înțelegere limitată a acestora. Frumoasele formule sunt *privite* doar și nici o întrebare, care să miște înțelesurile spre mai departe, nu vine.

3.2. Comentarii la postulatele termodinamicii

Îmi este bine. Dacă vreau să persiste, trebuie să aflu și de ce.

I. Premise pe baza cărora se comentează postulatele și principiile termodinamicii.

a. Schimbarea poziției având ca rezultat o semnificație, ca și legitate posibilă a structurilor moleculare, se manifestă și la nivelul atomic.

Această supoziție duce la o abordare (presupunere) diferită, legată de natura mișcării moleculare, față de teoria mișcării browniene a moleculelor.

Exemplele de mai jos încearcă să expliciteze, prin imaginile a ceva comun, diferența ce o poate aduce în gândire o percepție paradigmatică, prin confuzie, între o imagine și un conținut informațional al acelei imagini.

- Este o familie de albine un exemplu necesar, sau suficient, înțelegerii mișcării moleculelor?

Privind din exterior spre spațiul în care un număr de zeci de mii de albine se mișcă, într-un volum de câțiva litri, nouă ni se pare că tot ce se petrece acolo are o noimă doar ca și ansamblu. La nivelul unei afirmații de genul „stupul există” și ca atare este posibil ca mișcarea dezordonată pe care o vedem din poziția noastră de observator, privitor, să nu fie chiar așa de dezordonată. În realitate însă, nici una dintre albine nu se mișcă nici măcar cu un milimetru (un pas) fără un scop bine determinat.

Atunci pe ce se bazează aceea impresie a noastră de observatori ai unor mișcări aparent dezordonate pe care presupunem a o avea moleculele unui fluid, lichid sau gaz.

- Sau să ne urcăm într-un elicopter și să privim străzile aglomerate ale unui oraș. Vom avea aceeași impresie, a unei dezordini de nedescris. Dar punându-ne în locul celor de pe străzi, nu vom accepta că fiecare pieton sau automobil nu are o direcție și un scop al mișcării sale, necunoscut de către privitorul din elicopter, dar bine determinat pentru acestea.

Noi nu cunoaștem semnificația mișcărilor albinelor, chiar dacă le privim și nu cunoaștem semnificația mișcării pietonilor sau a automobilelor. Dar nici nu putem afla aceste semnificații decât prin unitatea și universalitatea lor. Acest fapt ne dă impresia că se produc mișcări dezordonate și întâmplătoare. Aceeași cauză, se poate spune ipotetic, a dus și la inventarea matematică și apoi fizică a ideii de mișcare browniană și a acceptării unui comportament descris statistic.

Statistic, se poate spune că, mișcându-se, toate albinele din stup produc miere și este adevărat. Cum se poate spune, de asemenea statistic, fiind adevărat, că moleculele, mișcându-se toate, produc căldură. Pare chiar inofensivă o abordare a mișcării browniene prin globalizare și mediere statistică. Pare chiar utilă, în sensul că paradigma oricărei părți a științei trebuie căutată și înțeleasă și prin nevoia de a încheia odată o ipoteză spre folosul practic al tehnicii. Tehnic și simplificator, mișcarea browniană este o abordare remarcabilă. Dar științific și mai ales filozofic, dorind a răzbate în spatele mișcării moleculare, acest concept nu este productiv, devenind un obstacol de netrecut. În acest sens trebuie privite afirmațiile de mai sus și ale tuturor dezbaterilor acestor texte, în ansamblul lor.

Mișcarea browniană nu este o mișcare cu desăvârșire dezordonată a moleculelor, ci o mișcare aparent dezordonată, pentru că nu i se cunoaște semnificația la nivelul unei molecule. Lipsa cunoașterii semnificației elementare și observația făcută asupra mișcării din această postură este corect definită ca mișcare browniană. Nimeni nu poate spune că noțiunea de mișcare browniană nu este corect definită. Ca și în cazul nedeterminărilor de natură cuantică, aici doar observatorul definește observația sa, ca fiind globală și acceptată doar probabilistic.

b. Afirmația pe baza căreia se aduc în continuare comentarii asupra postulatelor și principiilor termodinamicii este următoarea: la nivelul atomic, mișcările electronilor sunt esențiale pentru ceea ce se petrece la nivelul molecular.

Având în vedere modul de dispunere al electronilor pe straturile atomului și faptul că aceste dispuneri au fost rezultatul unor schimbări a poziției acestora, la formarea elementelor respective, se poate spune că rezultatul acestor schimbări de poziție este chiar ceea ce reprezintă semnificativ aceste elemente.

Ca și o primă consecință a ideii dispunerii electronice, mișcarea electronilor pe orbitele straturilor exterioare ale atomilor se leagă, atât

informațional cât și energetic, de starea moleculelor și de mișcările acestor molecule pe fundalul substanțelor pe care le constituie aceste sisteme de molecule și pe care le percepem noi oamenii ca fiind corpusculi.

Relațiile dintre poziționările electronice determină un stoc informațional ce impune moleculelor mișcări ce au un rezultat energetic exterior. Iar mărimile acestor mișcări, adunate într-un rezultat perceptibil, este înțeles de către om ca fiind căldura.

Cum se trece de la o semnificație a poziției unor electroni la o emisie de energie din partea atomului pare a fi un mare mister al naturii. Ipotetic se poate spune că dintre modalitățile de a transmite căldură de către fluide sau nefluide, una dintre acestea este o ciudățenie pentru știință și anume aceea care decurge din „natura vibratorie” a transformărilor ce induc, aduc sau transferă căldură.

II. Perspectiva istorică a postulatelor și a principiilor termodinamicii

- Alături de principiile termodinamicii, în știință sunt enunțate și două postulate.

Deferența dintre postulate și principiile care urmează din consistența nedemonstrabilă a acestor postulate se conturează destul de ambiguu. Aceasta, pentru că sunt unele elemente constitutive ale principiilor care la rândul lor fac uz de ideea postulării.

- Termodinamica s-a dezvoltat istoric în epoca industrializării capitaliste, adică în secolele XVII – XIX, fiind o abordare ce se suprapunea găsirii unor soluții tehnice pentru inventarea motoarelor termice. Inventatorii, murdari de fum și de ulei, încercau în ateliere soluții tehnice mai mult sau mai puțin științifice, în timp ce savanții și filozofii încropeau teorii paralele, încercând să înțeleagă și să dea o formă matematică cât mai convingătoare fundamentării teoriei acestor mașini. Metoda aceasta este valabilă și astăzi. Efortul acestor savanți a fost remarcabil și meritele lor istorice sunt incontestabile.

- Atât postulatele, conceptele, cât și principiile

termodinamicii, privite acum din punctul de vedere al acestui text, par mai mult piedici ale drumului parcurs atunci în știință, depășite prin accept tacit și transformate în reguli de descriere ale unor bariere restrictive și mai puțin principii pe care să se bazeze operativ și fenomenologic termodinamica. După șlefuirea tehnică a mașinilor termice, știința alăturată părea potrivită și coerentă, reușind să explice suficient de bine fenomenul tehnic.

III. Enunțurile postulatelor de echilibru ale termodinamicii:

- Postulatul 1: „Un sistem izolat ajunge întotdeauna, după încetarea interacțiunilor cu exteriorul în stare de echilibru termodinamic intern și nu poate ieși de la sine din această stare”.

- Postulatul 2: „Toți parametrii interni ai unui sistem la echilibru intern sunt funcții de parametrii externi și de energia sistemului”.

Postulatele 1 și 2 ale termodinamicii sunt două afirmații care constată niște limite de percepție procesuale ce sunt astfel, printr-o concesie declarată, acceptate.

IV. Comentariu la Postulatul 1 al Termodinamicii:

Întrebările referitoare la acest postulat se referă în primul rând la cum poate ieși din starea de echilibru un sistem ajuns la echilibru intern:

- Nu poate ieși singur din această stare, dar poate ieși cu un ajutor?

- Ce fel de ajutor îi este necesar?

- Un ajutor energetic sau un ajutor informațional?

Se pare că posibilitatea ca un sistem aflat în echilibru să revină într-o stare de dezechilibru constă în a-i transmite acestuia ambele cauze. O cauză care determină un nou dezechilibru energetic, fie printr-o sursă de căldură, fie printr-o lipsă de căldură, alăturate, dar și informația necesară acestuia, fie temporală, fie spațială. Volantul unui arbore cotit, al unui motor, poate fi asemănat cu un astfel de ajutor energetic, dar și noua scânteie dată următorului amestec

exploziv din sistemul cilindru - piston al acestuia, ajutor care de această dată este și o informație temporală bine stabilită.

În natură, soarele, cu energia sa, este acel volant uriaș care face posibilă rămânerea perpetuă în dezechilibru. Însă informația însoțitoare este cu totul determinantă. Care este acea informație, cum se produce ea? Acea informație se naște și constă în rotirea permanentă a Pământului. Este informația ce rezultă din mișcarea de rotație în jurul axei sale. Valoarea acestei informații este dată de existența unei variații a poziției Pământului. Dacă Pământul nu s-ar roti, pe partea dinspre Soare totul s-ar topi, iar pe partea umbră, într-o continuă noapte, totul ar fi veșnic înghețat. Adică Pământul ar deveni un „sistem aflat (ajuns) la echilibru și care nu poate ieși din acesta”.

Orice punct al globului pământesc este mai întâi încălzit (ziua), iar apoi răcit (noaptea), într-o gradare oricât de mică și în acest fel cantitățile de căldură circulă continuu între punctele sale, dându-ne nouă impresia de mișcare și de viață.

Esențial aici este faptul că schimbarea poziției face ca semnificația să ducă la permanentul dezechilibru. Acest dezechilibru este înțeles de către om ca fiind procesul energetic. Neprivind un proces termic, decât unilateral, adică doar energetic și prea puțin informațional, termodinamica nu dezvoltă sistematic idei și nici nu dezvoltă un studiu al fenomenelor termice din acest al doilea punct de vedere. Revenirea în dezechilibru, cel ce constituie sursa unor forme majore de energie, are drept principală cauză un demers informațional și nu unul numai energetic. Paradigma asupra cauzei pur energetice a unui dezechilibru termodinamic, este instaurată prea adânc în știință. Chiar entropia, marime cu o tentă explicit informațională, se definește doar pe baza unor nivele termice.

V. Comentariu la Postulatul 2 al Termodinamicii:

Acest postulat exploatează poziția nu atât a observatorului unui sistem aflat la echilibru, cât a subiectivității preconizate sistematic pentru

informațiile descriptive ale acestuia. Prin acest postulat se anunță de fapt cu multă vreme înainte, aplicația ideilor teoriei unei relativități, dar nu în general, ci în domeniul termodinamicii. Parametrii de stare ai unui sistem evoluează dinspre dezechilibru spre echilibru, acesta este sensul preferat în care se pot deosebi și controla schimbări de energie sau, mai bine spus, schimbări de forme de energie.

Funcțiile care leagă parametrii interni ai echilibrului sunt acele trasee de stări perceptibile prin măsurători inventate de către om, stări prin care trece sistemul. Toate funcțiile acestea sunt niște diferențe stabilite global și unitar, de acea idee a „diferenței de potențial”, care provoacă schimbul energetic în orice formă s-ar fi regăsit formele de energie în cauză.

VI. Concluzii

Ambele postulate au câteva consecințe pentru noi, fiind utilizatorii unei energii calorice, deja studiate și acceptate printr-un înțeles paradigmatic. Acest înțeles este datorat abordării la nivelul cunoașterii filozofice din momentul decretării lor, adică în secolele XVII - XIX, și anume:

1. - Nu se putea considera valabilă o teză privitoare la determinarea internă a sistemelor termodinamice.

2. - Nu se putea considera posibilă o determinare individuală a moleculei, ca și particulă indivizibilă a spectrului molecular.

3. - Nu se putea considera posibilă o structurare informațională a atomului, bazată pe coduri construite de pozițiile electronilor liberi, așa cum acest fapt este valabil și acceptat pentru pozițiile electronice de constituire a elementelor.

VII. Premise ale comentariilor la principiile Termodinamicii

În continuare se vor comenta principiile termodinamicii din perspectiva acelei epoci, dar

și considerând valabile afirmațiile de mai sus, adică:

a. Sistemele termodinamice au o determinare dublă:

- o determinare exterioară, cauzată de dezechilibre globale de schimb

- o determinare interioară, ce cauzează procesele interne de schimb a formelor de energie sau de transfer al acestor forme de energie

b. Molecula, privită ca și entitate elementară, nu are un comportament aleatoriu, ci conține o cauzalitate informațională riguroasă.

c. Cea mai importantă presuposiție a acestor comentarii: Între starea atomică și starea moleculară a materiei nu există o plajă de delimitare cu o valabilitate fenomenologică. Această delimitare este rezultatul percepției limitate a celor ce populează și deci locuiesc în stadiul molecular al lumii, adică al oamenilor.

Este ca și cum am spune că lumea este formată în mod categoric doar din felii de pâine, fără a înțelege că de fapt feliile acestea sunt o pâine nesfârșită și poate doar pare a fi tăiată la nesfârșit.

3.3. Comentarii la principiile termodinamicii

Când leul devine prietenos, eu, iepurele, trebuie să fug.

I. Comentariu la Principiul zero „0” al Termodinamicii

Enunțul principiului: „Într-un sistem izolat, format dintr-un număr de corpuri în contact termic, condiția necesară și suficientă de echilibru termic este egalitatea parametrului termic (temperatura) pentru toate corpurile considerate”.

Pentru noi, oamenii, punerea în discuție a temperaturii este o urmare a unei senzații. O senzație se pare că are și mercurul sau alcoolul din termometru, pe care o împrumută omului,

capabil să alătorească alungirea, datorate unei dilatări cvasi-liniare, pe baza unor raționamente devenite paradigme, unor variații ale propriilor sale senzații, cea de cald sau cea de frig.

Acest principiu este derivat din al doilea postulat, extins la starea mai multor corpuri-subsisteme, care formează acum un singur sistem, echilibru termic cuprinzând toate aceste corpuri. Oricât de multă ar fi energia conținută de aceste corpuri, dacă toate aceste corpuri au același nivel al potențialului, nu se va produce un schimb energetic sau se va produce doar dacă apar diferențe și doar atât cât acest dezechilibru există. Trecerea acestui fenomen, cel al schimbului de energie, în speță al căldurii, în contul „parametrului termic” denumit temperatură, nu explică, ci doar explicitează, găsindu-se pentru om un sens explicativ, de a percepe astfel fenomenul de transfer de căldură.

Principiile termodinamicii sunt afirmații contemplative ale fenomenelor. Găsirea parametrului „temperaturii” pentru a descrie ceea ce se petrece în lumea căldurii, face ca să existe o coerență, dar această coerență este cea a unui tablou, a unei suprafețe, fără a se putea vorbi despre o consistență fenomenologică a acestei descrieri. Pentru că temperatura este un rezultat exterior al fenomenului, unul observabil de către om, dar inexistent pentru proces, nu se poate alocă ideea de temperatură, mișcării moleculare, ci doar descrierii unei mișcări moleculare.

Principiul *zero* este o înțelegere între părți, o convenție asupra limbajului folosit pentru a vorbi despre energia de natură termică, folosindu-se astfel, ca și numitor comun, ideea de temperatură. În acest fel derivă de la sine, dar într-un mod indirect și conceptul de temperatură.

De ce este temperatura subordonată unui concept? Care este acel concept? Este mai mult o idee despre ce este temperatura, decât un concept despre temperatură? Temperatura ca și concept poate fi și o piedică, o îngrijire a privirii spre ceea ce ar fi căldura. Mai degrabă căldura se poate alinia unui concept, decât se poate alinia temperatura.

Temperatura este o măsură de stare care este limitată la ideea de măsură rezultativă a vitezei medii de deplasare a moleculelor.

Se pune următoarea întrebare, cu plecare din enunțul principiului III, unde creează un ciudat paradox:

Mai este posibilă relația fizică între viteze ale moleculelor devenite zero, temperaturi devenite zero și, ca urmare, o entropie devenită zero?

Pentru că fenomenologic, la viteze ale moleculelor care nu se mișcă, temperatura nu se mai pretează a fi o mărime de stare, aceasta fiind prin excelență cea care exprimă mai întâi o mișcare a moleculelor și abia apoi o valoare medie a vitezelor, interpretabilă, a acestei mișcări. O mișcare moleculară nu se măsoară cu aceleași mărimi ca cele pe care le presupune o ne-mișcare moleculară. Un obiect care stă este asimilat de același obiect care se mișcă, tocmai prin negarea mișcării. Numirea mișcării unui obiect prin cuvântul *automobil* nu se pretează sub nici o formă unui obiect care este fixat și stă.

Înseamnă că temperatura, ca și mărime de stare globală și statistică, nu este adecvată descrierii unor procese ce se petrec în zona de energie în care moleculele sunt nemișcate?

II. Comentariu la Principiul I al Termodinamicii

Enunțul principiului: „Într-un sistem termodinamic izolat nivelul energetic rămâne constant.”

Sau: „Suma tuturor formelor de energie ale unui sistem izolat, la intrare, este egală cu suma lor la ieșire, valoarea energiilor componente poate să rămână constantă sau să se modifice prin compensare.”

Traducerea, printr-un înțeles, a acestui principiu este cea mai uimitoare. Se presupune indirect că energia nu are o formă absolută, anume, esențială și definitivă, ci este doar o trecere permanentă a acesteia dintr-o formă în alta.

Se pune întrebarea: Energia într-un sistem izolat se păstrează în aceeași formă sau în aceeași cantitate? Răspunsul la această

întrebare nu este dat. Faptul că energia este măsurată cu o aceeași măsură indiferent de forma sa, acest lucru fiind actualmente valabil, presupune că mișcarea formelor de energie, dintr-o formă în celelalte, se face printr-un tărâm comun, cel ce permite această consecvență (seriozitate) a materiei, de a păstra ceva constant într-un subsidiar necunoscut.

Acest principiu vorbește despre o intrare și despre o ieșire, fără a face totuși referire la timp. Deoarece, pentru a vorbi despre două stări diferite, referirea este în primul rând despre secvențe temporare ale energiei.

În orice sistem izolat, energia este captivă în forma în care a fost supusă separării și izolării. Această completare ideatică aduce însă noi perspective ale înțelegerii acestui principiu, fiind importantă în orice întrebare a cunoașterii. Izolarea unei forme de energie, adică separarea unei cantități cunoscute de energie, cantitate posibilă în oricare dintre forme și aceeași, implică o alunecare a acestei cantități prin mai multe stadii, lucru valabil, dacă, în mod esențial, energia se regăsește într-un stadiu comun tuturor formelor de energie.

„Energia nu se poate crea și nici nu se poate distruge” este o altă formă de circulație a conținutului principiului I, al termodinamicii. Energia se poate însă administra și utiliza de către om, doar la trecerea prin formele sale. Deci, pentru a se putea bucura de binefacerile energiei, omul nu utilizează o formă anume de energie, ci doar o trecere anume a energiei dintr-o formă anume într-o altă formă anume, a acesteia. Acest mod de a ilustra drumul energiei prin *treceri* și de a căuta locul acesteia de întâlnire cu omul poate duce spre o abordare nouă a ceea ce credem că este energia.

Pentru natură, această afirmație este oarecum diferită. Energia nu se creează și nu se distruge în natură, însăși trecerea permanentă a energiei prin formele sale, sub formă liniară, se constituie permanent în ceea ce este natura.

Conservarea energiei, în întreg ansamblul său, este cel mai probabil posibilă prin reducerea

sa informațională la un rezultat aflat în afara naturii.

Pătrunderea în înțelesul acestui rezultat este o neputință a științei actuale?

Sau acest rezultat nu există?

III. Comentariu la Principiul II al Termodinamicii

Enunțul principiului: „ Transformările spontane de energie se realizează de la un potențial mai înalt spre un potențial mai scăzut.”

În acest enunț, pare mai important faptul că transformările sunt spontane, față de precizarea țintă a principiului, aceea a direcției de derulare a transformărilor de energie. Transformările de energie sunt acele procese prin care energia, ca și cantitate măsurabilă și utilă sau nu, trece dintr-o formă în alte forme.

Trebuie să precizăm faptul că întotdeauna o cantitate de energie, regăsită într-o formă de energie, se transformă în cantități echivalente de energie, însă regăsită obligatoriu în mai multe forme de energie. Acest fapt se datorează ireversibilității acestor transformări.

Sau, mai degrabă, ireversibilitatea transformărilor este cauzată de această realitate? Ce este *spontaneitatea* de a se produce un schimb energetic?

Este posibil ca acest enunț să facă referire la posibilitățile de aplicație tehnică ale acestui principiu. Dar spontaneitatea, ca și conjunctură de petrecere a transformărilor energetice, poate avea și o interpretare mult mai largă și cu implicații generale. Termodinamica se ocupă de transferul sau de conversia energiei, fără a-și pune problema explicării unor cauze comune sau a existenței unor procese comune oricăror forme de energie, la o graniță cu acea *non-formă* comună, de energie, aceea esență, aceea natură comună tuturor formelor, dacă așa ceva există.

Se petrec spontan transformările în natură? Sau există circuite nevăzute, în speță circuite informaționale, care reglementează temporar și spațial coerența transformărilor energetice?

Ciclicitatea transformărilor de energie presupune o non-spontaneitate a acestor procese, ciclice, dar și neciclice. Dacă Pământul se rotește în jurul Soarelui, se produce acea variabilă informațională ce perpetuează producerea dezechilibrelor, cele pe care le anihilează perpetuu, procesele de schimb de energie. Cum mai spuneam, astfel de activități energetice globale dau impresia unor mișcări generale ale naturii prin semnificațiile pe care se alătură acestor mișcări. Adică, primul ciclu termodinamic, dar și cel mai amplu pentru noi, îl oferă chiar Globul Pământesc. Prin mișcărilor sale creează alte cicluri: ere, ani, anotimpuri, luni, zile, perechile noapte/zi, ore. Și chiar și mai mult: cicluri necunoscute nouă, pe durate foarte mici și pe porțiuni foarte reduse ale spațiului. Probabil că și Soarele are o astfel de necesitate informațională, de a produce dezechilibre termodinamice în drumul său prin Galaxie sau prin Univers. Aceste dezechilibre duc la perpetuarea proceselor sale, ca și sursă de energie.

Ciclu are menirea de a alătura timpului un proces termic sau energetic. Acesta poate fi imaginat în multe forme tehnice: trecerea paletelor prin dreptul unui agent purtător de energie, împingerea periodică a unui piston, trecerea repetată a unei spire electrice, vaporizarea, destinderea și condensarea repetată etc..

În toate aceste cicluri, periodice sau nu, extinse sau nu, trecerea energiei se produce întotdeauna de la un potențial ridicat spre un potențial mai scăzut. Potențialul, ca și termen alocat, se referă la purtătorul energetic, la mediul care face subiectul acelei forme de energie și nu se referă la o energie în sine.

Sieși-suficiența cantității de energie alocate unei forme este un subiect care merită o analiză aprofundată din partea științei. Așadar, energia se transferă de la un purtător la alt purtător, doar dacă celui care primește îi lipsește această cantitate în raport cu ceilalți purtători ce formează un sistem termodinamic.

IV. Comentariu la Principiul III al Termodinamicii

Enunțul principiului: „Entropia tuturor substanțelor ajunse la echilibru termodinamic intern tinde spre zero, în apropierea temperaturii de zero absolut”. (Punctul de zero absolut este imposibil de atins pe cale experimentală).

Dacă toate enunțurile acestor principii ale Termodinamicii îmbracă o haină filozofică evidentă, la enunțarea acestui principiu tendința nuanțării filozofice este pronunțată. Cea mai de neînțeles idee, în sensul unei înțelegeri comune, este aceea a ideii de entropie. Entropia, ca și mărime de stare, a fost enunțată ca și o cheie matematică de închidere a unor logici. Înțelesul acestei mărimi este unul destul de fluid. Descrierea pe care o oferă acest parametru unei stări termodinamice este una calitativă, de aici dificultatea de a oferi niște criterii ușoare de înțelegere. Mai degrabă entropia este un fel de o a patra dimensiune a unui spațiu în care termodinamica se desfășoară în natură.

Dacă unui alergător, îi căutăm mărimi de stare, care să îl descrie în fiecare punct al cursei sale, entropia nu este nici viteza, nici accelerația, nici coordonatele punctului curent de pe pistă, nici distanța parcursă sau cea rămasă, nici forța pe care o dezvoltă mușchii săi, nici detenta de la un punct la altul sau alte astfel de mărimi, de acest fel, ci ar putea fi analogă cu capacitatea alergătorului de a rămâne în cursă și a depune prin perseverență efortul necesar, pe baza unor convingeri apriorice.

Formalismul utilizat în Termodinamică, formulele în care este implicată și entropia, au acest neajuns. Acela de a amesteca o noțiune calitativă cu altele, cantitative. Dificultatea intelectuală de a înțelege și utiliza astfel de relații este pe măsura acestui neajuns.

Mai degrabă se poate spune despre entropie că este acea mărime care ne vorbește de capacitatea unui sistem de a încasa dezechilibre la un nivel energetic stabilit, pe baza cărora, invocând premisele *principiului al II-lea al Termodinamicii*, să se poată produce transformări de energie, necesare pentru a tinde spre refacerea acelor echilibre. Acest lucru este favorabil tehnicii, pentru că mașinile termice tocmai acest lucru îl fac: ridică de

regulă, acest potențial, în mod artificial, solicitând (șantajând) apoi ca natura, pe baza principiului său, să readucă sistemul la echilibru. Readucerea la echilibru presupune derularea unei transformări energetice, ce devine, prin practicare, utilă omului. Devenirea mică sau chiar anularea entropiei se petrece și în mod natural, nu numai în sistemele tehnice. Dezechilibrul termic intern va auto-deveni echilibru la temperaturi din ce în ce mai mici. Dar nu aceasta este tema expresă a principiului al III-lea al Termodinamicii. În acest principiu se prevede o graniță valabilă acțiunii acestor postulate și principii. Granița este acolo unde temperatura absolută are o valoare foarte mică, până la a deveni zero.

Este posibil ca temperatura absolută să devină zero? Faptul că entropia va deveni foarte mică înseamnă că acolo este marginea stadiului molecular al lumii

Afirmația principiului are și ea o limită. Prevede mărginirea moleculară și dispariția unei posibilități energetice moleculare. Nemaifiind posibilă încasarea unor dezechilibre, principiul nu se mai ocupă de soarta acelor substanțe, ce ajung totuși la temperaturi apropiate de zero grade absolute.

Substanțele ajunse la temperaturi apropiate de temperatura de *zero absolut* persistă în forma lor corpusculară, având încă o încărcătură energetică internă, pe baza căreia au fost constituite.

Deci, limita de zero absolut face posibilă o oprire a moleculelor, ducând la o încetare cu totul a agitației moleculare?

Am putea afirma că nu se poate atinge temperatura de *zero absolut* a unei substanțe, tocmai datorită dispersiei energetice interne a atomilor acesteia. Dacă între energia internă a unei substanțe și energia ce presupune mișcarea unei molecule ar fi trasată o linie de demarcație sigură, atunci am putea asista la o oprire și apoi la o răcire absolută, cu atingerea valorii nule a entropiei. Dar, faptul că energia de mișcare a moleculelor este o câtime cunoscută din energia de constituire a atomilor, este discutabilă

existența acestei opriri complete a moleculelor.

Limitarea energetică a stadiului molecular pune însă câteva întrebări:

Ce se petrece cu implicațiile energetice ale efectelor termice electronice?

Se presupune că aceste implicații dispar?

Sau se presupune că nu se poate ajunge la o astfel de temperatură, a unei substanțe, tocmai datorită dualității energiei, alocate ca mișcare și a informației alocate ca și semnificație componentelor acelei substanțe?

Acest lucru se înțelege astfel: nu se poate ajunge la temperatura zero absolut a unei substanțe, pentru că acelei substanțe nu i se poate nega semnificația sa submoleculară, atomică.

În ce constă conținutul informațional al entropiei?

Rudolf Clausius a propus în anul 1864 această mărime, gândindu-se la un înțeles pe care îl alătură prin chiar cuvântul ales. Și anume, legătura „en+tropein”, însemnând în limba greacă „conținut de transformare” sau „conținut transformațional”. Adică potențialitatea de a se petrece transformări energetice, acea dorință, acea capacitate a unui *alergător* (recte *moleculă*) de a rămâne în cursă, cel din exemplul despre entropie, dat anterior.

Entropia are o referință informațională duală: pe de o parte, este o capacitate de transformare intrinsecă, cea care determină intern o transformare, măsurabilă informațional prin evoluția unor mărimi de stare

pe de altă parte, este o descriere a acestei capacități de transformare, făcută de un observator exterior, extern procesului, o apreciere obținută printr-un raport informațional evaluat

Această dublă identitate a înțelesului entropiei nu aduce o consistență filozofică pentru ideea entropiei, consistență care să fie mai puțin discutabilă.

(va urma)

© Cornel Mărginean

Runele și autovindecarea

de Irvin T Creve

Rănit cu lancea și sacrificat lui Odin, eu însumi sacrificat mie însumi, fără să mănânc și fără să beau, iată că runele la chemarea mea se revelară. (Odin)

Am început să scriu acest articol consultând mai întâi *runele*...

Mi-am așezat săculețul cu agate albastre în palma stângă. Mi-am pus în gând întrebarea care mă frământa de ceva vreme. Am băgat mâna dreaptă în săculeț. Am închis ochii. Am început să amestec bine *runele* și vreme de câteva secunde m-am lăsat vrăjit de clinchetul lor probabilistic. Într-un final vârful degetelor mi-au atins *runa* sortită. Am prins-o bine să nu-mi alunec printre degete, apoi am așezat-o frumos pe masa din fața mea cu partea inscripționată în sus.

Piatra are forme neregulate. În structura ei se văd o mulțime de straturi de nuanțe diferite de culoare albastră și din loc în loc câte un strat filiform alb care străbate în lung și-n lat piatra. Am ales agatele albastre la sfatul celui care m-a inițiat în acest joc al șanselor. Îmi spunea că trebuie să-mi aleg materialul din care sunt ele confecționate și chiar să mi le încrustez singur dacă mă pricep. Așa lucrurile deveneau personale. *Runele* se încărcău cu energia posesorului lor și deveneau magice.

Agatul este o varietate microcristalină a cuarțului și deci este o piatră dură. Nu le-am încrustat eu, dar din paleta largă de materiale din care pot fi realizate *runele*, am ales ceea ce m-a atras vizual și mai apoi tactil. Piatra din fața mea are încrustat pe una din suprafețele plane, un

simbol și întreg ansamblul – piatra plus simbol este ceea ce eu numesc "*rună*".

La origini *runele* reprezentau literele unor alfabeturi înrudite numite alfabetele runice, care erau folosite de popoarele germanice înainte de adoptarea alfabetului latin. Se presupune că *runele* sunt un derivat al alfabetului italic rezultat din intersectarea popoarelor germanice cu cele din peninsula italică. Alte ipoteze atribuie originea runelor în totalitate popoarelor germanice sau goților.

De-a lungul timpului *runelor* pe lângă semnificația de sunete, litere, numere și cuvinte, li s-au atribuit și semnificații de simboluri ale înțelepciunii și ale puterii magice, motiv pentru care au fost și încă mai sunt întrebuințate ca oracol, în vindecare și în necromanție. Conform mitologiei popoarelor nordice scrisul este un dar al zeilor. Odin (zeul suprem) este cel care a descoperit scrisul prin auto-sacrificiu și introspecție, după ce a stat nouă zile și nouă nopți spânzurat de Yggdrasil (Copacul Vieții) cu scopul de a atinge inteligența supremă. În "Cântecele eddice ale zeilor" (1200 A.D.) se face referire la moartea ritualică experimentată de Odin, în urma căreia a dobândit știința ocultă a scrisului și darul poeziei:

„Știu că am fost atârnat de acel arbore, în bătaia vântului,

m-am balansat de-a lungul a nouă nopți lungi, rănit de tăișul propriei mele spade, vărsându-mi sângele pentru Odin, eu însumi ofrandă mie însumi:

legat de acel arbore ale cărui rădăcini nici un om nu știe unde se afundă.

Nimeni nu mi-a dat să mănânc, nimeni nu mi-a dat să beau.

Am contemplat profundul abisului până când s-au ivit *runele*.

Cu un strigăt de mânie le-am prins, și apoi am căzut leșinat.

Nouă cântece teribile ale gloriosului fiu al lui Bolthor am învățat

și am luat o gură din gloriosul vin servit de Odrerir.

Obținusem bunăstare

și, de asemenea, înțelepciune.

Săream de la un cuvânt la altul

și de la o faptă la alta... "

Consultarea oraculară a *runelor* presupune un șir de 24 de caractere runice inscripționate pe plăci ceramice (sau din alt material): *Mannaz* (sinele), *Gebo* (parteneriat), *Ansuz* (semnale), *Othila* (separare), *Uruz* (tărie), *Perth* (inițiere), *Nauthiz* (constrângere), *Inguz* (fertilitate), *Eihwaz* (apărare), *Algiz* (protecție), *Fehu* (posesie), *Wunjo* (bucurie), *Jera* (recoltă), *Kano* (deschidere), *Teiwaz* (războinic), *Berkana* (creștere), *Ehwaz* (mișcare), *Laguz* (curgere), *Hagalaz* (întrerupere), *Raido* (călătorie), *Thurisaz* (poartă), *Dagaz* (progres), *Isa* (impas), *Sowelu* (integritate). La acestea se mai adaugă (în sistemul runic modern), o *rună* care nu prezintă un simbol runic. Ea poartă numele de *Runa Goală*, are semnificația de "necunoscut", "divinitate" sau "Odin" și încadrează sistemul runic sau viața în relația "sine și necunoscut" / "sine și divin"

Dintre cele 25 de *rune*, 16 sunt bivalente – adică atunci când sunt împrăștiate pe o

suprafață plană pot cade față de privitor într-o direcție sau alta (în sus sau în jos). Celelalte 9 *runes* sunt monovalente, oricum le-ai împărția ele se vor așeza întotdeauna la fel. Aceste diferențe sunt date de simetria simbolurilor, și au rolul de a diversifica și mai mult interpretarea *runelor*, reieșind în final 41 de interpretări posibile în urma extragerii unei singure *runes*.

Se poate extrage (consulta) o singura *rună*, cu scopul de a obține răspunsul la o anumită întrebare sau se pot consulta combinații de mai multe *runes*, fiecare cu specificul ei: trei, patru, crucea runică, trei vieți (trecut, prezent și viitor), ciclul de inițiere, schița destinului, etc.

Runa trasă de mine mai devreme a fost *Jera* și are ca toate celelalte *runes* mai multe semnificații: "recoltă", "sezon fertil" dar și "durata unui an". Conform cărții *The Book of Runes* scrisă de Ralph H. Blum, semnificația extinsă a acestei *runes* ar fi următoarea:

„O *rună* a efectelor benefice, *Jera* se aplică în orice activitate sau efort în care ești angajat. Fii conștient, însă, că nu trebuie să te aștepți la vreun rezultat rapid. De obicei este nevoie de un anumit interval de timp și prin urmare, cuvintele-cheie "un an", simbolizează finalizarea unui ciclu complet înainte de a obține recolta sau eliberarea.

Ai pregătit terenul și ai plantat sămânța. Acum trebuie să o cultivi cu grijă. Pentru cei a căror muncă presupune un sezon lung, sau un termen lung de finalizare, *Jera* oferă încurajare întru succes. Aceștia trebuie să știe că rezultatul muncii lor se află sub supravegherea Providenței și că trebuie să persevereze în efortul lor.

Amintește-ți de vechea poveste a fermierului care era atât de dornic să ajute culturile sale să crească încât el ieșea pe timp de noapte pentru a trage de lăstarii nou apăruiți. Nu există nici o modalitate de a împinge răul; la fel nu se poate grăbi recolta. Fii conștient că răbdarea este esențială pentru recunoașterea propriei dezvoltări care, atunci când îi va sosi timpul, te va conduce spre recolta sinelui.”

Citind aceste rânduri instinctiv am început să fac corelații între întrebarea pe care mi-am pus-o la început și semnificația *runes*: "Să fie oare un semn bun ținând cont ca acesta este primul articol de la rubrica *Confluențe*. Dacă da, ia uita-te ce zice *runa*... Trebuie să am răbdare. Ca rubrica să crească și să se dezvolte așa cum trebuie are nevoie de cel puțin un an și mai apoi voi putea culege roadele..."

Conexiunile pe care le facem când vine vorba de propria persoană sunt rodul unui automatism prin care noi oamenii încercăm să dăm un înțeles "întâmplării" și a realității ce ne înconjoară. Un bun exemplu, în acest sens, este maniera subiectivă prin care încercăm să dăm o explicație întâmplărilor pe care le visăm uneori.

Dacă mai mulți oameni ar trage în același timp aceeași *rună*, fiecare va găsi un înțeles și o semnificație proprie (avertisment, schimbare, inspirație, confirmare, aprobare, etc.) și nu un adevăr general valabil.

Oamenii sunt din naștere vânători de tipare. Ei caută oriunde tipare, chiar și acolo unde dovezile existenței lor sunt slabe. Oamenii își construiesc realitatea din explicații și înțelesuri iar atunci când ele nu există le creează.

Vă veți întreba poate, cu ce sunt *runele* diferite de *Tarot*, *I Ching*, ghicitul în zațul de cafea sau în intestine de porumbel (așa cum făceau romanii), chiar și zodiacul pe care îl citesc unii în fiecare dimineață când merg spre muncă sau oricare altă metodă de divinație?...

Până la un anumit nivel nu este, căci nu oferă soluții explicite ci doar îndrumare. Apoi ceea ce o diferențiază, din punctul meu de vedere, de celelalte este faptul că nu pune accent pe noțiuni precum "binele" sau "răul" (de exemplu cum face *Tarotul*) și mai degrabă pe transformare... Transformarea sinelui conform principiului "Singura persoană care se poate cu adevărat schimba ești tu..." parafrazat de Colin Turner sub forma "Singura persoană care merită, care îți va aduce bucuria de a fi, ești tu însuși."

Oricare dintre noi a ajuns în călătoria sa existențială la cel puțin un moment de cumpănă,

în care ne-ar fi prins bine puțin ajutor din exterior. Așa, ca un bobârnac al destinului care să ne împingă pe calea cea dreaptă. Aceste momente apar când nu mai ai control asupra a ceea ce îți se întâmplă, când nu știi ce hotărâre să iei, când ești vulnerabil... Și în consecință ne agățăm și reacționăm la ideea unui semn din viitor exact ca atunci când ne auzim numele într-o mulțime – întotdeauna cu emoție sau teamă... niciodată cu siguranță de sine.

M-am întrebat de nenumărate ori cât din rezultatele unui astfel de joc, cel al consultării unui oracol (căci în fond la asta se reduce totul), este semn al Providenței și cât este autosugestie?..."

Ralph H. Blum, un antropolog cultural și scriitor din Anglia, oferă mai multe răspunsuri la această întrebare în seria de cărți ce l-a făcut celebru – *The Book of Runes*, *The Healing Runes* și *The Serenity Runes*. El merge mai departe cu interpretarea *runes* oferind celor interesați un nou scop și o nouă întrebare – instrument de introspecție în subconștient – sau altfel spus un "oracol al sinelui".

În demersul său antropologul englez amestecă armonios misticismul ce învăluie *runes* cu realitatea psihicului uman, pornind de la premisa că soluția tuturor problemelor se află în noi înșine.

Adesea trăim stări conflictuale... normele care trăim și după care ne ghidăm în viața intră în

conflict cu dorințele noastre intime... cele pe care le depozităm în subconștient. Rațiunea îți dictează ceva dar inima (variante populară pentru subconștient) îți șoptește altceva... Și așa se naște conflictul interior de care majoritatea dintre noi nu suntem conștienți că există sau că îl poartă ca pe un parazit în fiecare zi după noi. Luăm situația ca atare și în final, mai devreme sau mai târziu suntem constrânși să luăm o hotărâre...

De pildă, de ceva vreme îmi doresc să mă dedic mai mult scrisului, dar pentru că nu cred că se poate trăi din scris (cel puțin nu la noi), am ales să am un loc de muncă stabil care să îmi permită să-mi fac o familie, să-mi plătesc ratele la bancă, să mă integrez social, etc.; dar care îmi mănâncă mai tot timpul și simt că mă ține pe loc. Acesta este un conflict interior minor pe care îl conștientizez și pe care îl controlez prin acțiuni alternative – scriu când pot și pe unde pot.

De ar fi toate conflictele interioare așa... viața ar fi floare la ureche... Momentele la care mă refeream mai sus sunt acelea în care trebuie să iei o decizie de care depinde viața ta, cariera ta, visele tale și pur și simplu nu știi ce hotărâre să iei și atunci parcă îți vine să ceri ajutorul extern, oracular, divin, poate chiar să dai cu banul.

Ah banul!... Uneori pare soluția cea mai la îndemână... dar în final nu e decât o modalitate de a ne păcăli pe noi înșine încercând să

atribuim decizia noastră întâmplării, destinului, providenței ș.a.m.d.. Afirm asta pentru că în timp ce banul se învârtă în aer, noi știm în sinea noastră ce am vrea să cadă: cap sau pajură. Cu alte cuvinte răspunsul se afla deja în noi, ne este mai greu să-l scoatem la suprafață... să ni-l asumăm.

Pe acest principiu se bazează și abordarea lui R.H. Blum. Scriitorul te îndeamnă în cărțile sale să urmezi pașii clasici oraculari așa cum am făcut eu la începutul acestui articol și în plus îți cere să te detașezi mai apoi de actul în sine, pentru a-ți răspunde la întrebarea: de ce ai gândit așa și nu altfel?

Din multitudinea de trăiri umane subconștientul meu a scos la iveală nevoile mele. Interpretarea realizată după tragerea *runei* reflectă frământările mele actuale... Ei bine acolo trebuie să lucrez... acolo voi găsi răspunsul pe care rațiunea mi-l ține ascuns.

Metoda funcționează, am testat-o pe propria piele... sau altfel spus pe propriul subconștient. Dar ca orice metodă de auto-vindecare, ea nu este universală, nu funcționează la nesfârșit și nici nu te va ajuta să câștigi la Loto. E mai degrabă un artificiu prin care ajungi să te cunoști mai bine, să apleci mai des urechea la nevoile tale lăuntrice indiferent la ce constrângeri te supune lumea în care trăiești. Nu e magie, e doar psihologie... sau cum îmi place mie să spun un- eori... "e magia după care funcționez în anumite momente".

După o vreme ajungi să te cunoști destul de bine încât nu mai ai nevoie de instrumente ajutătoare precum *runele*. Și asta e bine căci... *scientia potentia est* și orice teamă sau problemă poate fi depășită prin cunoaștere. Cu cât știi mai multe despre un lucru cu atât îți este mai puțin teama de el. Cu cât știi mai multe despre ce declanșează în tine conflicte cu atât știi mai bine cine ești sau ce ești...

Și încă un lucru important... întrebarea pe care ți-o pui e a ta și numai a ta. Nu trebuie să o împărtășești cu nimeni. Poți să vorbești despre ea (așa cum am făcut și eu în aceste rânduri),

dar nu trebuie să o rostești cu voce tare, căci ea e de fapt un gând lăuntric intim al cărui răspuns sau alinare numai tu îl poți găsi... în tine... Trebuie doar să înveți cum să cauți...

Referințe:

"The Book of Runes" de Ralph H. Blum, Ediția a 3-a, St. Martin's Press, 2008

"Interview with Ralph Blum, Author The Book of Runes" de Tony Cecala, 21 Dec. 2008 (<http://holisticnetworker.com/440/interview-with-ralph-blum-author-the-book-of-runes/>)

Mitologia Nordică - Mituri și Legende Nordice (<http://www.vopus.org/ro/gnoza-gnosticism/antropologie-gnostica/mitologia-nordica.html>)

"Născut pentru succes" de Colin Turner (http://archive.org/details/Colin_Turner-Nascut_Pentru_Succes_10_)

Teme actuale în cercetarea etnologică și antropologică. Studii și comunicări științifice. Editate de Alina Branda, Ion Cuceu, Cosmina Timoce. Cluj-Napoca: Editura Fundației pentru Studii Europene, 2011

© Irving T.Creve

AVIZAT FAVORABIL PENTRU CONSUMUL UMAN

TU

încă nu ai citit Fantastica?